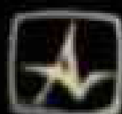

Fantastic Club

MIHAIL GRĂMESCU

APORISTICON

EDITURA ALBATROS

MIHAIL GRĂMESCU

APORISTICON

Desenul copertei :
DAMIAN PETRESCU

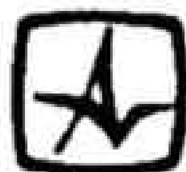

MIHAIL GRĂMESCU

APORISTICON

Fantastic Club

Glosar de civilizații imaginare

EDITURA ALBATROS – BUCUREȘTI 1981

CUVÎNT ÎNAINTE

Este de așteptat ca mulți dintre cititorii acestor texte să constate că aici este vorba de fapt de o introducere într-o serie de lumi suspectabile de banalitate, și așa și trebuie să fie, întrucît altfel s-ar deschide drum liber unei supoziții complet paradoxale : ar însemna nici mai mult nici mai puțin decît că în lumea visului meu au mai călcat și alți călători europeni înainte de mine, ori asta ar implica existența unei *singure lumi* a imaginației pure, ceea ce, desigur, este ceva mai greu de admis.

APEIRONIE

(Înşiruirea de noduri)

Voi nu ştiţi, fiindcă eraţi extrem de fragezi, iar de atunci încoace aproape nimeni nu se mai aventurează în interpretarea respectivului fenomen, fiindcă prea mulţi şi-au ratat cariera fie doar şi prin simpla abordare a acestui subiect tabu, dar mie, care am fost, ca să zic aşa, în miezul evenimentelor, ca un martor viu, îmi este cu neputinţă să le trec cu vederea şi lucrurile îmi sînt în amintire atît de clare încît cu greu aş putea să mă înşel cu privire la vreunul din amănuntele evenimentului care a zguduit ca un şoc electric conştiinţa estetică a veacului nostru, conştiinţă pe care mulţi critici şi filozofi o credeau încă de mai multe secole odată şi pentru totdeauna adormită.

Trebuie precizat că romanul tuturor romanelor fusese scris (unii sînt de părere că ar fi mai corectă folosirea cuvîntului „abstras") cu mai multe milenii în urmă, iar cartela pe care fusese consemnat a fost găsită cu ocazia unor săpături efectuate în straturile foarte adînci ale solului, vechimea civilizaţiei căreia îi aparţinea fiind situată, cu oarecari aproximări, de la arheolog la arheolog, între 4 000 şi 4 000 000 de ani î.e.n., cu toate că există unii specialişti care-i mai contestă şi astăzi autenticitatea, pretinzînd că ar fi vorba de o simplă mistificare a unor excentrici. Toate aceste ipoteze nu au însă o legătură prea mare cu fenomenul în sine, căci textul şi mesajul lui nu au nevoie de vreo adendă cronologică pentru interpretare.

Nu de la început oamenii de ştiinţă îşi dăduseră seama că este vorba de un text, aşa încît primele referinţe la proaspăta descoperire o considerau drept o simplă piesă tehnică sau un instrument de cult, dar s-a emis şi ipoteza unei posibile opere de artă, şi asta chiar de la început, fapt peste care nu este indicat a se trece prea uşor cu vederea.

Textul manuscrisului a rămas totuși neexplorat timp de mai multe decenii, rătăcit printre exponatele muzeale ale mai multor țări, pînă la venirea momentului cînd persoana menită să-l descifreze s-a născut și l-a văzut, l-a studiat și interpretat. Primul traducător al textului a fost un ins pe care mulți erau predispuși, pînă la epoca respectivă, să-l considere o persoană comună, fără nici o aptitudine către problemele de filozofie semantică sau logică, și totuși acest anonim — pe care istoria l-a consemnat sub diferite nume, nici măcar neluînd în seamă adevărata lui identitate sau naționalitate, majoritatea raselor revendicîndu-și-l, în urma unei dispute cu logodnica sa despre care legenda spune că ar fi fost o femeie plină de bun simț, intelectuală de prestigiu într-un institut al cărui profil memoria scurtă a istoriei l-a omis, dispută în care se pare că talentata logodnică îi reproșa tocmai această stupizenie și lipsă de genialitate — autorul descoperirii s-a retras pentru o oarecare unitate de timp în bîrlogul apartamentului cu două camere al unui bloc, solicitînd de la locul de muncă un concediu neplătit și nereapărînd în microsocietatea din care făcea parte decît complet schimbat, taciturn și sigur de sine, tocmai această siguranță de sine fiind pe cît se pare singurul lui argument în perioada de pionierat, căci nimeni dintre oamenii-cheie ai comunicațiilor în masă nu s-a îndoit nici o clipă de succesul lui, deși traducătorul epocal al textului a refuzat categoric furnizarea prealabilă a oricărei informații lămuritoare cu privire la descoperirea realizată. Expunerea ipotezei a fost făcută pentru prima oară în fața unei comisii de doctori-profesori, la academia unei capitale europene, dar nu se mai știe precis care dintre ele, căci pe vremea aceea erau atîtea capitale pe vechiul continent încît multiplicitatea lor nu s-ar fi putut compara decît poate cu pluralitatea academiilor pe care le adăpostea fiecare dintre ele.

În expunerea sa, traducătorul nu a făcut decît să enunțe constatarea că obiectul necunoscut este un text pe care afirma că l-ar fi și tradus, în totalitate, aruncînd oamenilor de spirit din întreaga lume mănușa, cu această ocazie, provocîndu-i să încerce să descifreze și ei conținutul textului, cu precizarea că peste doi ani va prezenta în același loc și în aceeași zi, în aceeași lună și la aceeași oră, traducerea lui exactă. Știrea acestei provocări universale a stîr-

nit un ecou cu mult mai mare decît s-ar putea crede, și specialiștii din întreaga lume s-au pus de îndată pe lucru. Ipoteza că plăcuța necunoscută ar fi fost un text cu valențe semantice a părut la început extrem de apetisantă, iar partizanii ei au făcut atîta propagandă în sprijinul acestei teze încît și adversarii fățiși purtau în sinea lor convingerea evidenței realității care pînă la „banalul original" traducător nu-i trecuse totuși nimănui prin minte.

Presupusul text era alcătuit dintr-o înșiruire ordonată de semne absolut similare unele altora (=X), dar care, prin gruparea lor, ar fi putut sugera într-adevăr un sistem de comunicare simbolică, numai că nedumerirea ce se stîrnea în comparație cu oricare dintre antecedentele de acest gen ale spiritualității umane era similitudinea perfectă a semnelor. Textul nu poseda nici un fel de punctuație, limba în care fusese conceput nu se cunoștea și, în fine, nu se știa de fapt nimic despre el.

Primul pas în încercarea de descifrare a textului a fost făcut de specialiștii fizico-chimicieni care, preluînd obiectul intrinsec al manuscrisului și cercetîndu-l pe toate părțile cu minuțioasa atenție caracteristică oamenilor de știință, au constatat și au dat publicității știri noi și importante cu privire la manuscris, știri din care voi pomeni esențialul : textul era compus din grupări specifice de semne produse de un obiect ascuțit (daltă, ac pirotehnic, matriță, rază laser, sau alt asemenea instrument) în materialul de fond care era o hîrtie de aur de o grosime stas. Semnele erau de o similitudine absolut perfectă (=X), așa încît se putea presupune că mașina de scris care dactilografiase textul conținea probabil o singură ștanță ; apoi, semnele nu prezentau între ele nici deosebiri magnetice, de cîmp sau de radiație, așa încît specialiști în automatică au conceput un model de computer după schema pe care presupuneau că o propune textul, automat cu o funcționare perfectă și care a răspuns la cele mai înalte exigențe ale tehnicii moderne de calcul.

Următoarele grupe de specialiști care și-au exprimat punctul de vedere cuprindeau geneticieni, etnologi, psihologi și arheologi. Geneticienii susțineau ipoteza că ar fi vorba de o traducere simbolică a unui cod genetic și, reproducînd în laborator semnele, au ajuns la concluzia că

textul este cea mai perfectă descriere a acizilor ribo- şi dezoxiribonucleici + proteinele şi proteotidele unei secvenţe nucleale umane ; şi, aprofundînd concluziile, au reuşit chiar să corecteze precedentul model operaţional la publicarea materialului informativ, constatîndu-se cu surpriză că, în interpretarea textului, cîţiva din cei mai romantici dar totuşi eminenţi şi de prestigiu astronomi au recunoscut tabloul de emisie global al radioastrosurselor : o imagine în detaliu, respectiv un fel de cronometru radio universal. Etnologii au evidenţiat şi ei o serie de similitudini între semantica textului şi semantica scrierilor incaşe ; şi, comparîndu-l cu funiile Maia, au rămas surprinşi de evidenţa că funiile nu erau decît ectotypuri fidele ale fenotipului. Arheologii au admis ipoteza ca teoretic valabilă, în vreme ce psihologii au dezbătut polemic cele două interpretări posibile : sau la baza tuturor culturilor ar sta o civilizaţie comună din care toate s-au tras, sau realitatea nu poate fi interpretată la origini decît în conformitate cu un model operaţional unic, toţi humanoizii, indiferent de locul naşterii lor, de epoca istorică sau de cultura acumulată prin educaţie, neputînd gîndi inevitabil decît aceleaşi lucruri şi prin aceleaşi unice simboluri mintale, formale şi operaţionale.

Gnosticii iudei, adepţi ai cabalei, au presupus că textul original al lucrării este paradigma cărţilor lor sfinte, demonstrînd similitudinea de formă şi susţinînd că ideea unei astfel de abstractizări şi concizii a exprimării conform unui sistem unic, monal, nu se putea revela decît celor care s-au iniţiat în profundele taine cabalistice. Cu această ocazie au precizat că textul ar trebui lecturat de la sfîrşit către început şi de la stînga la dreapta. Atunci o delegaţie de filozofi şi matematicieni chinezi au protestat vehement acuzîndu-i pe susţinătorii cabalisticii de naţionalism îngust şi susţinînd pe argumente foarte solide că textul nu ar fi altceva decît lucrarea *Cartea Munţilor şi a Apelor*, preconizînd direcţia justă de lecturare de jos în sus şi de la stînga la dreapta.

Nici matematicienii nu şi-au pierdut cei doi ani degeaba, şi la sfîrşitul atît de scurtei perioade de timp începuseră deja să circule circa 20 de noi tratate de elemente de

Alef, geometrie și euristică, specialiștii pretinzînd că textul nu ar fi altceva decît un celebru tratat de matematică al lui Al. Horezmi, tratat considerat de nenumărate generații ca dispărut, una din piesele celebre ale vestitei bibliotecii din Alexandria și despre care circula zvonul că ar fi pus bazele unui sistem operațional global, holistic, Sistemul Universal Monal, matematica viitorului.

Așa s-au scurs cei doi ani de la celebra provocare și, în ziua fixată, în aula respectivei academii, televiziune, reporteri din întreaga lume, delegați speciali ai tuturor universităților așteptau cu nerăbdare verdictul de-acum celebrului autor al celei mai epocale traduceri.

Acesta s-a prezentat și, fără a manifesta nici un fel de emoție, a susținut cum că textul nu ar fi decît o traducere antică a unei opere shakespeariene arhicunoscute. Stupoarea care a cuprins asistența nu poate fi descrisă. Lumea, contrariată, se ridica și pleca, nemaifiind curioasă să aștepte ca autorul traducerii să demonstreze temeinicia afirmației, prilej cu care dorise să prezinte paralelismul perfect reliefat de text, între această operă și paradigma operei marelui Homer, una din ele vădindu-și caracterul de plagiat, popularizînd doar temele esențiale printr-o repovestire desacralizată. Teza traducătorului îi făcea să se simtă luați în bătaie de joc pe toți specialiștii care, trezindu-se din delirul colectiv ce se instăpînise de doi ani, au recăzut în somnul lor magistral. De atunci toți oamenii serioși evită cu grijă subiectul menit prin definiție să-l facă oricînd de rîs pentru eternitate pe aventuristul cercetător care ar încerca să atace fenomenul tabu, indiferent de afirmațiile pe care le-ar face și din indiferent care punct de vedere. Logodnica traducătorului se spune că ar fi fost însă pe deplin mulțumită de dovada lui de virtuozitate, retractînd jignirile grosolane aduse geniului său și acceptînd de îndată căsătoria cu cel pe care, se spune, avea să-l stimeze și aprecieze drept de departe cel mai inteligent om al veacului nostru.

Și iată că, după atîția ani, eu, un ilustru necunoscut, neafectat de reținerile oamenilor de știință, îmi permit să abordez din nou acest subiect minat. Îmi voi expune teza doar ca pe o critică la adresa superficialității umane, a lipsei de seriozitate care a făcut ca munca de doi ani a culmi-

lor științei mondiale să fie aruncată la gunoi fără nici un fel de scrupule, în loc să fie folosită în vederea unei sinteze, poate clarificatoare, a tuturor opiniilor, sinteză care ar fi reprezentat foarte probabil adevărul despre romanul integral și poate nu numai despre el. Dar o jenă care nu are nici în clin nici în mînecă cu spiritul științific a făcut ca subiectul să fie părăsit tocmai în momentul cînd multitudinea datelor adunate justifica odată pentru totdeauna rezolvarea enigmei lui.

Ei bine, eu afirm că *aceste pagini* sînt unica traducere corectă și integrală a textului romanului paradigmatic, și poate vor exista unii care să întrebe de unde am eu certitudinea în cazul fiecărui cuvînt că este vorba despre el și nu despre oricare altul, dar vă voi convinge cu următorul argument : același semn (=*XXXX*) de exemplu, poate fi tradus și prin „bine“, și prin „este“, și prin „unde“, și prin „știu“, și prin „semn“, și prin „prin“ și, evident, prin oricare cuvînt format din 4 semne, dar el este în fiecare dintre aceste cazuri ceva anume în funcție de context, și, ținînd cont de atmosfera generală a textului, aria posibilităților de interpretare se îngustează treptat nelăsînd decît unul sau două omonime posibile a căror alegere rămîne indiferentă.

Întocmai precum diverși specialiști au observat, textul nu era compus într-o limbă anume, și din acest motiv el poate avea cîte o interpretare în oricare dintre limbile existente, materializări efemere ale esenței pe care romanul paradigmatic le conține integral în forma lui inițială.

La întrebarea însă cum a putut fi scris un asemenea text de către niște oameni despre care nu cunoaștem nici măcar dacă au posedat mijloacele computerizate de calcul sau chiar taina algoritmului, voi susține teza că au folosit o tehnică mult mai simplă, aceeași pe care probabil o folosesc și muzicienii, căci metoda de comunicare a celor două sisteme este asemănătoare uneori pînă la totala confuzie : simpla transcriere în sistem monal a cîtorva mostre (și nu este nevoie de prea multe) ar duce la o *evidență* care oamenilor de știință ce au încercat să pătrundă adevărul în toată complexitatea lui le-a scăpat tocmai prin caracterul ei simplu, adică *evident*. Este vorba de similitudinea de *Esență* a tuturor mesajelor, ce le ordonează con-

form regulii unui algoritm unic şi finit, deşi destul de amplu încît să nu poată fi cuprins dintr-o singură aruncătură de ochi : şi, dacă *esenţa* comunicărilor este comună, *Forma* pe care o poate îmbrăca textul este limitată ca posibilităţi, şi, în fapt, o simplă traducere oarecare într-un număr *n* de semne, finit şi definit de numărul plauzibil de combinaţii între vocale şi consoane (semne fonice binare) sau foneme, care definesc limbajul în combinaţiile posibile ale literelor formînd cuvîntul, ale cuvîntului formînd frazele etc. Şi cum numărul romanelor de valoare ale unei culturi este relativ limitat şi exprimînd un fond limitat şi similar de esenţă, algoritmul total al acestui fond este unul singur, limitat şi universal şi formal.

Acesta este textul tradus al romanului paradigmatic, care poate fi tradus dealtfel oricum, cu condiţia să se caute un sens inteligent fiecărei fraze a textului. unic comun.

În încheiere, reproduc pentru confirmare primul rînd al romanului integral :

xxx xx xxxxx x xxxxxxx xxxxx xxxxxx xx xxxxxxx x xx, xx xxxxxx

BABILONIA

(Orașul de ruine
de scări spre nicăieri)

Trecutul și timpul-care-trece sînt, în mintea umană, fenomene învecinate cu antinomia visului și a realității. La prima vedere, totul pare precis și simplu : în timp ce trecutul este (sau ar trebui să fie) același mereu, unic și de neschimbat, iar prezentul este ca o linie de unire cu viitorul, altul mereu pentru fiecare clipă, experiența de o viață ne duce tot mai precis către concluzia paradoxală că trecutul nu ne este dat o dată pentru totdeauna, ci că el se schimbă odată cu trecerea, odată cu ireparabila curgere, iar lucrurile care erau așa cum erau, după două ore devin altele, după zece ani pot deveni cu totul altceva, pentru ca, după o viață, toate elementele fixe ale trecutului să-și schimbe reperele pozițiilor lor interșanjabile astfel încît să se piardă într-un fum imprecis de fapte, locuri și persoane.

Așadar, asemeni visului și realității, trecutul și prezentul apar în ordinea lor astfel : prezentul ca fiind condus de legi similare spre efecte similare, în vreme ce trecutul este altul pentru fiecare din momentele sale.

Condus de nostalgica patimă pentru ruine, care, așa cum ar fi zis un estet din noaptea confuză a trecutului și uitării, rezidă probabil tot în cultul romantic al ruinelor, adunam de pe plajă cochilii erodate în diferite faze de degradare, roase de timp și de nisip purtat de vînt, nisip tocindu-se singur, înmulțindu-se și penetrînd. Ruinele reprezentau diferite grade ale aceleiași evoluții inverse, retroversată temporal, de fiecare dată alta în aleatorica trecere.

Orice activitate de colecționar, care poate părea din afară destul de anostă, vădește, odată cu acumularea specializată a materialelor, meandre de interes ; felul în care

același amănunt poate varia de la un exponat la altul dezvăluie spiritului critic nebănuite adevăruri efemere, labirinturi pe care mintea se străduie să le biruie.

Elicoidul cochiliilor reprezintă unul dintre puținele semne concrete, materiale, coerente, una dintre unicele urme constatabile și interpretabile ale trecerii timpului — spațializată de creșterea animalului acum suprimat. O plajă întreagă de clipe ale curgerii, de clipe consecutive, alternative sau sincronice ale unuia și aceluiași trecut, prezent, și — de ce nu ? — viitor. Am putea admite chiar ca un ordinator fantastic să sintetizeze aceste informații despre timpul mereu altul, mereu același, căci există o relație precisă între timpul real și timpul subiectiv al acestor desfășurări elipsoidale și eliptice ale unor existențe cîndva concrete, astăzi lipsă, înghesuite cu tot ce au fost și au avut ele în scările astfel pietrificate : existențe definite, cu aptitudini, cu aspirații, cu dureri și cu plăceri, cu boli și cu slăbiciuni — elipsoide silicioase.

Poate nici o altă ființă nu oferă, concretizate în ceva anume, fazele trecerii ei prin această lume, o societate spațializată și destinul ei, fiindcă în schelet sau în lemnul arborelui, de exemplu, fazele mai noi se suprapun și acoperă fazele mai vechi, pierzîndu-se astfel unul dintre parametrii a cărui inestimabilă valoare pentru studiu explică, semnifică și vectorizează informațiile împietrite în corpul relicvelor.

Ne vom întoarce deci la o analiză minuțioasă a scărilor inverse de cochilii ruinate de pe plaja morții și vieții unei specii marcate. Observată din apropiere, forma geometrică poate fi comparată sau chiar considerată un obiect estetic. Ea semnifică și este reprezentativă. Fiecare cochilie în parte respectă o formă fixă de exprimare, fiecare este originală în felul ei. Deși o cochilie întreagă este destul de banal sinonimă oricărei alteia, ruinele de cochilii nu sînt niciodată la fel. Există, poate, categorii de distincție care le înrudesc, dar produsul distrucției este deosebit în amănunte.

Încă de la vechii greci și de la egiptenii antici, după cîte știu eu, dar poate și mai de demult, evoluția prin timp este asemănată unei partide de canotaj în care cel ce înaintează cu spatele, ca spre izvoarele Nilului, nu vede decît ceea ce

a depăşit deja, în timp ce sensul către care se îndreaptă se află în sfera de conştiinţă „din spate", pe care încă nu o întrezăreşte decît spiritual.

Mai mică la origini, dar prezentînd o secţiune aceeaşi, o cochilie evoluează şi ea, lent, către gura de intrare a crustei. De la nimicul vîrfului ţuţuiat, pînă la gura deschisă a unui corn al abundenţei pustiu. Cu toate că a fost cîndva mai mică şi cîndva mai mare, în toate clipele ei ea a adăpostit integral animalul. Viziunea acestui animal despre propriul lui univers, deşi era aceeaşi, asemănătoare, era totuşi fundamental alta, în fiecare punct al parcursului.

Există în aceste cochilii o dublă direcţionare : aceea verticală — a axei elipsoidului — care indică şi simbolizează parametrul de timp scurs ; şi direcţia de la axă pînă la limita exterioară, care creşte şi care semnifică dimensiunea defunctului animal, modificată şi ea odată cu timpul. În funcţie de aceste două coordonate, templul cochiliei este mai svelt sau mai turtit, mai săgetat sau mai tîrît. Chiar timpul, pentru săgetare, a trecut mai repede, iar pentru cel turtit a trecut mai greu, căci evoluţia celui săgetat a fost mai lentă, iar pentru cel turtit mai rapidă.

Astăzi, ruinele acestor treceri sînt deopotrivă ruine. Şi totuşi, nici pentru absenţa animalului timpul nu a mai fost egal, căci iată, fazele aceleiaşi elipse repetate în toate cochiliile, fazele dezintegrării ei, sînt altele. Şi îmi pun problema : ce aflăm despre timp din acest amalgam de ruine, din acest univers de trepte ruinate spre nicăieri, mîncate de timpul scurs ? Timpul conservat, izolat şi împietrit în metamorfoza templului construcţiei de scări măcinate de timpul din afara împietririi construcţiei, prin intermediul palpabil al fragmentelor ruinelor de timp îngrămădite pe această plajă a memoriei. O scară din care nu a mai rămas decît veriga ultimă a porţii pe care vieţuitoarea defunctă a ieşit, o scară din care nu a mai rămas decît intrarea ca o săgeată, o scară din care nu a mai rămas decît parapetul.

Şi ne întoarcem în timp, spre scara din care timpul nu a muşcat decît atîta cît, prin fereastra ogivală deschisă în zid, să ne dezvăluie labirintul cotloanelor pe care a rătăcit cîndva cineva, coborînd odată cu timpul, şi în acelaşi

timp înălțîndu-și trecutul istoriei lui nebuloase tot mai sus, undeva, la capătul unei scări pe care nu va mai putea urca niciodată pînă înapoi în vîrf, la acea fereastră inaccesibilă pe care cîndva a intrat în lume.

Și iată, în sfîrșit, și acele ruine care par la prima vedere integre, dar care păstrează doar cîte o fisură în edificiu, una singură, lacună prin care privirea iscoditoare se poate strecura în sanctuar, să fure ceva din taina focului sacru ascuns la capătul unei scări în spirală, al unui labirint scalariform.

Și asta este tot. S-ar putea spune că mai există și faza ruinelor complete, precum și faza ruinelor încă vii. Dar aceste grade ale decompoziției nu mă mai interesează pe mine, fiindcă sau nu semnifică nimic prin caracterul lor deja în întregime criptic, sau nesemnificînd încă nimic, nefiind decît construcții în lucru, dintre care, cu timpul, vor deveni : unele simple resturi de cioburi pe o plajă, iar altele : capodopere în colecția unui apatic colecționar de ruine de scări fără nume.

BABILONIA

(Palierele)

Un ins robust și congestionat se apropie de clădirea în formă de labirint și cu un aer hotărît și tenace și abrutizat, fără nici o ezitare, pătrunde în incintă. Portarul, un bătrîn scorțos, marțial și plin de importanța funcției ce i-a fost încredințată, îl privește opac, indiferent, intransigent, ca din spatele unei vitrine. Portarul are ochii ușor oblici, asiatici, și nu acordă nici o atenție celor doi zdrențăroși care intră brusc într-o agitație fenomenală, cu toate că pînă atunci stătuseră tăcuți, cu spatele sprijinit de cei doi lei de bronz dormitînd la poalele scărilor, dar portarul este obișnuit cu asemenea pelerini care se perindă pe aici și știe foarte bine că nu au nici o importanță, că oamenii ăștia vin și pleacă și că nu este important altceva pe lume decît postul lui, funcția și uniforma aceea impecabilă cu două rînduri de nasturi metalici și șapcă ecusonată.

Insul robust a pătruns în marele templu și rătăcește prin sălile grandioase și puțin populate de rarii vizitatori care nici nu se iau în seamă unii pe alții, trecînd ca și cum nici nu s-ar vedea, privind toți halucinat împrejur la mobilele sau arhitectura încăperilor. Subiectul ia liftul și coboară la un alt palier, urcă la altul, coboară iarăși. Scările și sălile și rotondele și toate celelalte spații se desfășoară consecutiv, în timp ce subiectul urmărește cu dezinteres pe ceilalți vizitatori : oameni mărunți, adunați din diferite colțuri ale imperiului aici, barbari fără toge, bărboși și murdari, discutînd aprins în dialecte guturale, nobili de la curte însoțiți de scutieri și de paji reverențioși, provinciali roșii la față și pieptoși, emoționați de atmosfera impozantă, husari din batalioanele de cavalerie, cu tunici de catifea și spăngi terifiante, zornăind din pinteni,

magistrați în negru și doctori în alb, femei mai sus-puse ori mai plebee, mai distinse sau mai populare, unele chiar cu tichiuțe revoluționare de fratrie, oameni de ordine, asceți, călugări în diferite costumații burlești sau chiar și oameni de acțiune, ca el de exemplu.

Într-o sală mai puțin aglomerată, subiectul se așează să se odihnească pe un fotoliu înalt, tapițat cu velur roșu, deasupra căruia o inscripție anunță un tron, un an, o țară. Subiectul închide ochii o clipă și tresare atunci cînd aude tusea seacă și discretă a celuilalt. Privește nedumerit împrejur și descoperă la cîțiva pași, în penumbră, o siluetă uscățivă și răvășită, una din acele figuri fără tîlc, unul din acele personaje care mișună peste tot, pînă și într-un loc ca acesta. Personajul se apropie și-i zîmbește sincer și cordial, și subiectul îi răspunde cu o moțăială scurtă și distantă din cap.

Personajul începe să vorbească grăbit și șușotit, plicticos și pătimaș, așa cum vorbesc întotdeauna asemenea inși, personaje care nu par să aștepte decît o undă de răbdare din partea auditoriului, indiferent de auditoriu, pentru a se lansa în tot soiul de discuții care mai de care mai elucubrante.

Personajul este o ființă cadaverică : numai piele și os, încercănat, libidinos. Îi vorbește plin de pătrundere despre săli, despre palierele relative pe care le poți urca infinit fără a putea ajunge la suprafață vreodată.

— Atunci poți ieși : văd că sînt peste tot ieșiri, spune subiectul plictisit.

Dar personajul protestează : aici este eroarea : palierele astea nu înseamnă nimic, și nu există de fapt nici o ieșire, sau poate există, dar este în așa fel construită încît pînă acum nu a ieșit niciodată nimeni de aici.

Dar de unde pot ști cei dinăuntru dacă cineva a ieșit sau nu de acolo, căci nu se mai întoarce nimeni, nu-i așa ? Da ! Dar mereu vin alții și alții de afară, așa încît s-ar ști acolo dacă cineva ar ieși totuși, dar vizitatorii continuă să vină, ori asta înseamnează că nimeni nu iese afară să-i avertizeze.

Încîlceala plicticoasă a discuției se prelingea constant și lipsit de importanță pe sub coloanele și colonadele sălii. Subiectul tace și ascultă doar, așteptînd ca străinul acela

care intră așa de ușor în discuție cu străinii să-și termine odată polilogia. O fi vreun sicofant, cine poate ști, și e primejdios să spui mai mult decît e cazul.

— Palierele astea au exact acel sens și acea importanță pe care tu, ca spectator, ești dispus să le-o acorzi. Poți, coborînd o lungă gamă de paliere, să ajungi dintr-o dată la altitudinea Ciomolugmei, sau urcîndu-le pe toate să nu ajungi niciodată la parter. Chiar și valoarea în „sine" a palierelor este relativă, și nu există aceeași diferență algebrică între ele niciodată, cazul în care diferența este egală totuși cu sine fiind inclus în această regulă, fiind în fapt un caz particular al ei, căci dacă absolutizezi ideea că diferența nu este niciodată egală greșești, fiindcă ea poate fi foarte bine și egală sau chiar numai egală, așa cum este cazul de față. Valoarea „în sine" a palierelor este relativă, asta-i !

— Cum adică : „în sine" ? întreabă subiectul.

— Nu știu cum să-ți explic. Valoarea „din ele", valoarea lor „esențială".

— Cum adică „esențială" ?

— Așa nu se mai poate discuta ! așa nu ajungem nicăieri, fiindcă la toate cuvintele poți spune : „Cum adică asta sau astălaltă ?". Limbajul este un cod de comunicare. Evident, convenția nu este tot una cu comunicarea însăși, dar mesajul transpare de sub simboluri, și dacă ai în minte echivalentul conceptual înțelegi de fapt ce vrea să zică conlocutorul, oricît de eliptică sau confuză ar fi fraza. Scopul comunicării nu poate fi simpla definire veșnică și enumerantă a elementelor ei, ci transmiterea mesajului prin aceste elemente simbolice, din care nici unul nu are totuși vreun sens intrinsec.

Se strînseseră mai mulți curioși care asistau la discuție, unii aprobînd ideile expuse, alții contestîndu-le. În debandada care se crease, subiectul profită și se retrase discret. Trecînd pe lîngă lacul cu lotuși, ocolind băncile, parcurgînd spațiul de sub colonade, se gîndea ce surpriză bizară ar fi ca atunci cînd va ajunge la ușă să constate că pe ea e prinsă pancarda vestind „SUBSOL" sau „ETAJUL UNU" sau „ETAJUL N, COBORÎȚI LA SUBSOL PENTRU A IEȘI LA PARTER", în timp ce în spatele ușii deschise s-ar vedea cerul, spațiul interstelar nemărginit.

Trecu pe lîngă portarul scorţos, înveşmîntat în uniforma-i impecabilă, coborî treptele printre cei doi lei dormitînd, în timp ce zdrenţăroşii pelerini se impacientară din nou de trecerea lui, traversă strada către staţia de autobuz şi se urcă în maşina care tocmai sosea.

— Ce tîmpenie ! îşi spuse. Toate astea sînt tîmpenii. Se vede că tipii ăia şi-au pierdut minţile cu toţii. Aşa ceva, slavă Domnului, nu există. Palierele sînt paliere şi ceea ce este înseamnă exact ceea ce este.

Un ins cu pălărie de fetru se ridicase să coboare şi subiectul se aşeză pe scaunul eliberat.

„A fost o vizită neinteresantă. Nu este mare lucru de văzut acolo", îşi spuse. „Nu merită timpul pierdut. Eu sînt un om de acţiune şi nu pot înţelege snobismul ăstora care se bat cu pumnul în piept că prostiile astea sînt cine ştie ce chestie nemaipomenită".

O femeie cu un copil în braţe urcă, şi subiectul le cedează locul.

— Mulţumesc, spune femeia zîmbind, şi subiectul zîmbeşte şi el.

Este o zi frumoasă de toamnă şi vîntul mătură frunzele uscate de-a lungul străzilor pe care maşina în care subiectul stă atîrnat de bara de susţinere goneşte cu 90 de kilometri pe oră spre vest, aşa încît, privit din soare, omul nostru ar părea că se mişcă mult mai încet şi că pentru el ziua este mai lungă decît pentru alţii. Şi la acest gînd promiţător, subiectul zîmbeşte, privind la ceas.

Mă plimb prin fața casei. Intru în laborator. Mă așez la masă. Mă gîndesc. Apoi ies iar să mă plimb pe pajiștea verde.

Sînt contaminat. Las în urmă două expediții, am un iepure (contaminat și el), am locuit în această casă (contaminată și ea), am folosit aceste lucruri (contaminate și ele).

— Ți-ai făcut datoria, cîteva din progeniturile tale sînt acum locuitori ai Universului, te-ai împlinit ca om în cea mai perfectă societate posibilă și vei dispărea liniștit și fericit. Poți fi mîndru. Nu ai trăit degeaba, mi-a zis de pe ecranul video Comandantul Bazei, după ce primise raportul computerelor de control personal.

Anihilarea, materie cu antimaterie. Metoda pe care o cunosc bine de combatere a „bolii materiei", „petei negre", „găurii cosmice", cataractei-spațio-temporale cum o numeau anticii. Ei nu înțelegeau însă că acesta este Sfîrșitul, firesc și inevitabil. Credeau că doar unele stele, că prăbușirile-în-de-sine ocupă locuri bine stabilite în Univers. Pentru că ei nu le vedeau cum se extind : de la stea la stea, de la galaxie la galaxie...

Materie lăsată în paragină.

Iepurele mănîncă un morcov, contaminat și el, și parcă văd cum se năruie în el însuși în burta iepurelui, care și el se năruie treptat. Precis, inevitabil.

În Cataractă materia, spațiul, timpul chiar, încetează să mai existe. „Clipa în veșnicie", tentația epocii noastre.

În cea de-a doua expediție pentru combaterea cataractelor (cine a folosit oare pentru prima oară termenul ? uit, dar nu ca toată lumea, ci altfel, pentru Eternitate, într-un mod irecuperabil) tunul de antimaterie era condus

de... de... în fine, am uitat. Avea 25 de ani şi arăta totuşi stranie şi încă femeie, aproape frumoasă, dacă s-ar putea aşa ceva. Luase parte la încă 6 expediţii, deşi se spune că nimeni nu poate depăşi cifra 5 şi că un bătrîn de 23—24 de ani este incapabil să mai zboare, este o epavă. Eu nu aveam încă 17. Ţin minte o discuţie pe care am avut-o cîndva la Academie cu un antropolog care pretindea că omul, cu cîteva zeci de mii de ani în urmă, trăia pînă la 70—80 de ani, şi că pînă la 20—25 de ani era considerat copil, aşa cum stă scris în tabelele de pe insula Europa. Astea sînt prostii. În 40 de ani, materia organică din care e alcătuit se degradează complet. Omul...

Divaghez. Într-un gest stupid, automat, am programat observatorul cibernetic de control individual să-mi urmărească gîndurile. De fapt, aceste gînduri vor dispărea odată cu materia din care sînt alcătuit, odată cu energia captată pe care o reprezintă, odată cu aparatul, odată cu iepurele meu contaminat şi cu morcovul contaminat din burta lui. Ø 765 300 250 ! mi-am amintit numele bătrînei. Făcuserăm, deşi părea imoral la vîrsta ei, 7 experimente puericulturale. 6 au fost un eşec total. Ultimul însă... Computerele au aprobat evoluţia embrionului în incubator şi a fost înregistrat în fişa de bord. Am sărbătorit evenimentul printr-un banchet. Simulatoarele de pe tîmple îmi umpleau sufletul de sentimente atît de fragile încît nu am avut timp să sparg programarea înainte ca ea să iasă prin hublou şi să se arunce în Cataractă.

Totul a fost înregistrat drept un accident, dar eu ştiu că era altceva. Fusese oarecum o premeditare... Nu ştiu să mă exprim corect.

Dacă aş aştepta, m-aş prăbuşi în Cataractă, aş fi veşnic. Şi iepurele meu ar fi veşnic. Şi morcovul din burta lui, digerat numai în parte. Prezent, trecut şi viitor, suprapuse într-un singur punct. Totul şi dintr-odată, pentru eternitate. Ca pentru toţi cei care s-au aruncat în Cataractă.

Dar asta înseamnă încă un om trimis să anihileze hăul cosmic în care, în acest punct al Universului, începe năruirea-în-de-sine. Altă posibilitate de contaminare.

Păstrez în memorie imaginea unei perechi, nu aveau nici 13 ani, îmbrăţişaţi, aruncîndu-se în Cataractă să în-

ghețe clipa fericită a măruntei și inutilei lor trăiri. „Inutilă" a fost noțiunea pe care am emis-o ?...

— Anihilează-te în cel mai scurt timp posibil, mi-a ordonat Comandantul bazei. Ești contaminat. Peste foarte puțină vreme te vei prăbuși. Întrerupem contactul, nu te mai putem urmări. Succes ! Și ai grijă, totul trebuie făcut cu cea mai mare responsabilitate. Nu îți pune simulatorul. Nu te gîndi la altceva, nu te gîndi la trecut mai ales. Nu te gîndi la nimic.

Încrezător, iepurele vine să-mi miroasă mîinile. Scot automatul și-l topesc. Mai controlez o dată radiatorul de antimaterie.

Mai ies să mă plimb prin fața casei, pe pajiștea verde. Afară mai e frig și mai ies aburi. Observatorul de control individual mai înregistrează și îl mai simt, călduț, pe tîmple.

— Şi noi avem orologii florale, spuse Jeff.

— Mda, am fost şi eu la grădina botanică din Madrid. Este acolo un ceas special, arată şi sferturile.

— Altceva mai breaz nu aveţi ? zise Finegan.

Băştinaşul clăpăug şi băştinaşa, despre care consideraseră că ar reacţiona foarte sexi dacă ar ciupi-o de fund, ambii cu acel aer pierdut al tuturor băştinaşilor, aşteptau neclintiţi şi docili.

— O să-i tragem fetei o tăvăleală de-o să-i treacă impasibilitatea, îi şopti Levi lui Roy.

— O.K., să mergem să vedem şi ceasul, spuse Roy.

După ce depăşiseră blocurile înalte, fără ferestre şi fără uşi, după ce Eldorado se pierduse în jungla vastă şi nu se mai auziseră nici difuzoarele din squar, nici motoarele pompelor hidraulice, Kay începuse să se neliniştească.

— Unde ne duc ăştia ? Dacă o fi vreo cursă ?

Jeff îşi armează carabina automată şi ride. Apoi spune că ar fi un gest cît se poate de stupid din partea indigenilor. Şi băştinaşii erau absconşi, nu nebuni.

Cînd ajunseră la ornic, trebuiră să recunoască, minunîndu-se, că nu mai văzuseră niciodată asemenea ceas floral, nici la Madrid, nici în alte oraşe ale Europei prin care trecuseră sau în care locuiseră vreodată.

Flori gigantice şi multicolore, dar a căror învălmăşire pestriţă nu era nici pe departe indiferentă, supusă hazardului, ci unei reguli extrem de complexe şi bine stabilite, îşi schimbau atît corolamentul cît şi combinaţia şi structura coloristică în fiecare secundă, şi totul era precis şi matematic, dar cu neputinţă de urmărit :

— Măcar dacă am avea cu noi un computer, spune Jeff.

— Uite numai la aşa ceva nu s-au gîndit cei care au armat navele pentru expediţia asta de descoperire a Americii, căci nici nu ne aşteptam, fie vorba între noi, să ajungem altundeva decît în China sau Japonia, locuri cunoscute şi civilizate. Dacă pămîntul ar fi rotund, cum scrie în cărţulia aceea veche din arhivele Vaticanului, acolo trebuia să ajungem, nu ?

— Dar dacă ar mai fi un continent interpus între vechea noastră ţară şi ea însăşi ? Dacă sîntem acum pe acea legendară Atlantidă din textele lui Platon ?

— Atlantida lui Platon s-a scufundat cu 13 000 de ani înainte de naşterea lui Cristos, şi Biblia nu spune nicăieri de alte continente. Dar dacă o să continui aşa o să devii de-a dreptul eretic şi o să mă obligi să te ard pe rug.

Pastorul era supărat de ceva, dar nimeni nu a putut pricepe de ce anume.

Păsări ale paradisului se roteau involt prin aerul vibrînd incandescent de colibrii. Un parfum suav cuprinsese atmosfera.

— Ora exactă, domnilor ! anunţă Straël.

— Fie numele Domnului binecuvîntat ! zice Rochiis.

— Mare este împărăţia şi puterea lui Dumnezeu ! zice pastorul. Priviţi cîte miriade de flori îşi întind fragilele tije să vestească şi să salute fiecare clipă a firii !

Plantele, într-adevăr, trăiau în divinitate. Exuberante inflorescenţe izbucneau şi se stingeau în fiecare moment, şi împletirea culorilor şi parfumurilor era o muzică divină care urma un ritm neprevăzut şi imprevestibil, dar de o miraculoasă armonie senzorială.

Fascinaţi constatau că la fiecare ceas altă nuanţă predominantă lua brusc locul celei care vestise celelalte ore. Către seară, florile începură să iradieze jeturi de lumină fluorescentă.

— Un ornic al lui Dumnezeu ! Cred că s-ar vedea şi dintr-al noulea cer, zice pastorul.

— Dar se apropie miezul nopţii ! O nouă zi vor vesti aceste vesperale. Ce va mai fi ? Ce sublim spectacol ne va mai prezenta caleidoscopul vegetal ? întrebară, şi priviră spre băştinaşi. Nimeni nu se mai gîndea la temperamentul sălbaticei, nimănui nu-i mai ardea să o ciupească de fund. Priveau la perechea aceea ca la nişte vestitori divini. Nici

foamea, nici setea, nici alte nevoi corporale nu le încercaseră spiritul și probabil parfumul florilor era cel care le dădea acea senzație de plăcută sațietate și extaz. Parfumul și culorile.

Priveau ca vrăjiți la spectacolul giganticului ornic. Fluturi de noapte, enormi și flaști, făceau semne funambulești de adio prin aer. Băștinașul clăpăug zîmbea enigmatic, iar frumoasa băștinașă mîngîia blînd buclele blonde ale lui Jeff. Se îmbrățișară cu toții și se sărutară, ca într-un moment de mare sărbătoare. Privindu-și cronometrul cu cuarț, Linx anunță :

— Mai sînt cîteva secunde !

O lumină strălucitoare izbucni, și se văzură mai bine, transfigurați de trăirea divină, de emoțiile estetice ale acelei zile, frumoși, tineri și buni, mai reușiți, mai înțelepți, mai liberi.

Atunci florile întinseră spre ei potirele și, într-o clipă, văzură cu toții, înainte ca văzul să-și piardă capacitatea de investigare, mirosiră cît timp mai avură miros, cum florile feroce și brutale îi înlănțuiau și sfîșiau, mușcînd din ei avid, mirosul de sînge cuprinzînd totul și transmițîndu-se din petală în petală, osmotic, și se auziră urlînd de groază cît timp mai aveau cu ce auzi.

Apoi, răpitoarele flori, carnivorele și ferocele preafrumoase flori își închiseră potirele și lumina se stinse. Urma digestia, în întuneric, pentru ca în zori să înflorească din nou, suave și perfide, în fața călătorilor plictisiți ce poposeau în Eldorado.

Ciutele rămîn încremenite cîteva clipe. Apoi devin iarăşi fiinţe vii. Lili stă cu mîinile sub cap. Şi treptat devine rigidă. Ca de sticlă. Şi ciutele sînt sticloase. Şi pădurea. Şi norii. Prin aerul de cristal nu mai răzbate nici un sunet. Ochii nu mai clipesc. Pieptul nu mai răsuflă. Inima nu mai bate.

— Ce s-a întîmplat ? întreabă o ciută.

— Primejdie ! rosteşte alta.

— Nu pot să fug !

— Mi-e frică !

O voce fără vibraţii, fără sunete, fără glas, vorbeşte, şi se face linişte.

— Trebuie stabilit un prim contact. Cine sînteţi ? Descrieţi-vă.

— Noi sîntem ciute, spune o ciută.

— Voi conduceţi ? întreabă vocea.

— Nu. Noi fugim. Şi cîinii latră. Şi noi fugim de colo-colo prin pădure. Iarna este frig. Ninge. Lupii se strîng şi vin urlînd după noi. Şi noi fugim, spune una.

— Vînătorii trag cu armele şi noi fugim, spune alta.

— Iarba este fragedă. Cînd este umedă de rouă astîmpără setea. Iezii vin şi sug. Dar cînd se aud zgomote, fugim.

— Şi noi, iezii, fugim, spune un ied.

— Dar cine sînt stăpînii ? Lupii ? întreabă vocea.

— Nu ! Nu lupii. Cîinii sînt stăpîni. Ei nu fug. Cîinii şi oamenii.

— Este vreun cîine pe aici ?

Şi cum nu răspunde nimeni, vocea continuă :

— Există oameni ?

Și atunci Lili începe să vorbească. Lili se aude și ea vorbind, deși nu deschide gura și nu mișcă buzele. Fiindcă este de sticlă și s-ar sparge într-un praf volatil care s-ar cerne peste lucruri și oameni, și nimeni nu ar mai ști că praful acela care îi acoperă și intră în piele, praful pe care îl aspiră și îl scutură de pe haine, este ea, Lili, nepoata învățătorului, care s-a dus în pădure să plîngă.

— Eu sînt om, zice Lili. Sînt fată. Oamenii iubesc. Eu sînt mică, dar oamenii iubesc și sînt iubiți. Mie, Hultan mi-a spus că nu mă place. Că sînt proastă. Că lui îi plac femeile, că are ce face cu ele. Și eu vin în pădure să plîng. Și într-o zi o să mă duc la moară să mă înec.

— Explică asta, spune vocea.

— Oamenii se nasc, trăiesc și mor. Cînd mor se fac țărînă iar, și nu mai sînt, și nu mai gîndesc, și nu mai vorbesc, și nu îi mai doare.

— Și de ce să frîngi unda ? întreabă vocea.

— Hultan este frumos și puternic. Și eu sînt singură și mică. Și el vine la noi și eu plîng. Fug în pădure și plîng.

— Să nu mai plîngi ! Să nu mai mori ! Să nu mai fugiți ! comandă vocea. Maturizarea este ceea ce vă deosebește de stăpîni. Trăiți ! Iubiți ! Fiți ! ordonă vocea.

— Contactul a fost stabilit, zice altă voce.

— Da, este bine. Am stabilit un contact și aici, zice vocea.

— Acum să le comunicăm mesajele, zice cealaltă voce, și să plecăm mai departe.

După un timp, totul începe să reintre în normal. Aerul unduie, norii curg mai departe pe cer. Ciutele și arborii și ierburile redevin ceea ce erau înainte. Ciutele se scutură ca ieșite din apă și pasc. Ierburile și copacii foșnesc.

Din hățiș se aude lătrat de cîini și zvon de voci. Și apar vînătorii. Dar ciutele privesc spre ei și nu fug. Și cîinii se reped și le mușcă de picioare. Și vînătorii trag. Și ciutele cad scurmînd litiera și împroșcînd cu sînge. Și vînătorii se strîng împrejur să le admire.

Lili se apropie și spune :

— De ce ați tras ? De ce le-ați ucis ?

Dar nu plînge.

— Ce ți-e, fată ? întreabă un vînător.

— Erau mesagere și ele. Nu trebuiau ucise.

— O cunosc pe fată, spune celălalt vînător, este nepoata învățătorului.

— Ce cauți aici, fată ?

— Cum „fată", nu vezi că s-a făcut femeie de-a binelea.

— O fi căutînd ea ceva în pădure... singură... Îl mai iubești pe Hultan ?

— Da, răspunde Lili, și nu plînge.

— Bine, bine. Hai cu noi să te învățăm cum să faci, zice vînătorul și o trage către desișul de corn înflorit

Lili nu plînge. Cerul e limpede. Doar fulgi albi de nori trec pe deasupra. Doar cîinii mîrîie lîngă ciutele insîngerate și, din corniș, se aud glasurile vînătorilor.

Cînd intră vînătorii seara în sat cu ciutele, Lili vine și ea cu ei de la pădure. Și lumea îi salută pe vînători și le laudă dibăcia, și admiră ciutele. Și Lili merge alături de ei și salută lumea. Și nu plînge.

CONDOTIERII

(Cronica algoritmică a conquistei)

Lema despre conquistă, universal acceptată și vehiculată fără nici o reținere de către istorici, susține că în anumite perioade valuri uriașe de popoare pleacă în diferite migrații, în general spre apus. Interpretările sînt felurite și nu lipsesc ipotezele, unii fiind susținătorii ideii cum că direcția conquistelor este explicabilă din punct de vedere religios și totemic, alții cum că ea ar avea explicații economice, alții, în fine, cum că ar fi de natură electromagnetică : una dintre manifestările magnetismului universal. Nici una dintre teorii, nici unul dintre sistemele încercînd să înmănuncheze multitudinea datelor în modele operaționale nu caută însă vreo explicație cu privire la *apariția* giganticelor valuri spațio-temporale, apariție care generează în ultimă instanță aposteriori miturile, religia, politica și chiar economia conquistelor, căci istoricilor li se pare cît se poate de firesc în esență ca unii să fie leneși și săraci, și aceștia să pornească incursiuni prădalnice, iar alții, bogați și harnici, să stîrnească prin averile lor invidii și pofte. Dar aici este cheia erorii și a paradoxului, fiindcă legea fundamentală a economiei conquistelor este aceea că războaiele sînt cîștigate de cei sătui, puternici și bogați, iar cei săraci nu ar putea în acest caz decît să suporte consecințele declanșării marilor mișcări, marilor valuri, care ar fi menite să se spargă și spulbere efemer de stîncile nivelului economico-politic (și implicit militar) al coloșilor pe care i-ar ataca. Lucrurile nu stăteau însă deloc așa cum li se păreau profesorilor dogmatici ai diferitelor doctrine idealiste, iar fenomenologia conquistelor trebuia, desigur, pentru a-și dezvălui algoritmul, abordată din cu totul alt unghi decît cel simplist-naiv moral și pedagogic.

Textul acesta se referă la algoritmul unei conquiste speciale, și anume la algoritmul conquistei mirmidonilor asupra apisizilor, dar poartă în fenomenologia specifică o doză caracteriologică și comportamentală tipică, un algoritm cu putință de extrapolare la toate conquistele în general, și faptul în speță m-a determinat să abordez tocmai acest caz ca element de studiu.

Este îndeobște cunoscut faptul că mirmidonii au fost de-a lungul timpului o societate închisă, o structură perfecționată care își repeta de milenii ciclul ritmic, și schimbările mărunte care caracterizau agitația populațională nu erau menite să aducă influențe esențiale nici caracteristicilor tradiționale ale intuițiilor indivizilor și nici arealului civilizației mirmidonice. Castele tradiționale erau în număr de trei, respectiv războinicii și păstrătorii pe timp de pace ai ordinii interioare, lucrătorii — care puteau deveni în timp de război luptători de rînd, și matca, fecundă, care genera această viermuială : o lume onirică ale cărei acțiuni deloc himerice influențau pînă și visele generatorului hermeutic al întregului vis al realității societății mirmidonice.

Autoreglatorul populațional al mătcii, care emitea cu discernămînt și talent întreaga structură socială mirmidonică menită să populeze arealul în imediat următoarea perioadă, funcționa însă într-un ciclu evident defazat față de starea reală a lucrurilor, stare reală în esență posibil de anticipat, dar totuși fluctuantă, deși parametrică, supusă influențelor unei întregi game de legi arbitrare și aleatorii al căror algoritm sau era strict determinabil așa cum era, adică fluctuant, sau nu era luat în calcul ca urmare a unei imperfecțiuni de sistem guvernînd Marele Stup. Aici explicația exactă este greu de reconstituit, așa că mă voi rezuma la simpla trecere în revistă a faptelor. Atîta timp cît algoritmul real era apropiat de cel ideal, randamentul social al mirmidonilor era optim și conquistele erau excluse, atît înafară cît și dinafară. Dacă mirmidonii erau, așa cum fuseseră mii și mii de ani, scutiți de efectul interacțiunilor cu alte societăți, nimic nu stînjenea echilibrul către care societatea lor perfectă tinsese : gene-

rațiile populau Megalopolisul succedîndu-se unele altora cu o precizie matematimorfă, proporțiile sociale ale castelor păstrîndu-se nealterate. Este demnă însă de semnalat slăbiciunea la agenții externi infiltrabili în societate la care dusese prelungirea unei asemenea stări de fapt, dar dacă nu ar fi existat nici o influență esențială din afară, chiar și în atari condiții, această societate nu ar fi dispărut și nici nu ar fi prezentat tendința să dispară, singurul efect comportamental fiind optimizarea tot mai acută la care ar fi dus starea de echilibru și siguranță, tendința ritualizării tipicare ca urmare a unei raționalizări optimale în activitate, la totemuri și instinctivitate în gesturile care și-ar fi pierdut valoarea realistă : luptele și uzanța lor s-ar fi transformat în dansuri și sporturi, cultivarea tăriei de caracter ori a spaimelor de mult uitate și nemairesimțite ar fi devenit religie, militarismul : rigurozitate, foamea ancestrală : canibalism ritual, știința : formalism și artă etc.

Mai merită a fi remarcat faptul că nici după dezechilibrul produs de contactul brutal cu civilizația apisidă, mirmidonii, deși neadaptați, nu au avut tendința să dispară de pe arena istoriei, iar exagerarea dezastrului produs de impactul celor două civilizații este evidentă, fiindcă readaptarea la noile condiții de luptă pentru existență s-a produs instantaneu, mirmidonii găsind fără nici o îndrumare metodele și tehnicile optime de supraviețuire și rezistență, armele împotriva primejdiei neprevăzute, tacticile ori atitudinile diplomatice cele mai adecvate și toate celelalte, și era de așteptat ca acest lucru să se întîmple, întrucît agresiunea noilor veniți nu a folosit tehnici ultrarapide de distrugere totală și nici psihologii de epurare populațională a concurenței, așa încît mirmidonii au avut timp să se acomodeze la armele dușmanilor biologici și să contracareze efectele tacticii adverse, adoptînd poziția justă în acest război care la început se prezentase atît de inegal.

Abia atunci au apărut însă condotierii.

Cît timp mirmidonii eliminaseră din mediul ambiant diferiții dușmani, tehnologiile de zbor nu își vădiseră rentabilitatea și se renunțase la ele în favoarea perfecționării tehnologiei construcțiilor, reproducerii, optimizării și me-

todologiilor cu caracter funcțional. Luptătorii profesioniști fuseseră tipăriți genetic în număr limitat, și cum atribuțiile lor se rezumau la cele de control, la dirijare și manifestații estetico-religioase, abia odată cu conflictul cu apisizii, luptătorii devenind casta optimă, balanța socială se înclină în favoarea lor, care deveniră preponderenți printre ceilalți coeficienți populaționali. Societatea mirmidonică își schimbă profilul permițîndu-și emiterea unui număr sporit de diptere, cea mai mare parte dintre ele menite a-și găsi moartea în lupta cu apisizii. Dar iată că și aici algoritmul conquistei era sortit unei defazări anacronice, în paralel cu evoluția evenimentelor, sau poate unui extrem de subtil și complicat calcul hermeutic, fiindcă și în aceste condiții casta cea mai afectată a fost tot cea a „lucrătoarelor", mai neadaptate condițiilor noi create de război după stabilirea echilibrului relativ între cele două societăți în impact, a urmat o epocă tulbure în care simplul caracter de apărare al măsurilor luate inițial, defazate anacronic, a declanșat un mecanism necunoscut mătcii, sau poate cunoscut și strict necesar, dar scontat ca efect secundar : fenomenul conquistei. menit să extermine total intrușii după reușita replică de adaptare la invazie.

Marele Stup a fost invadat de spuza de condotieri, raționamentele care îi evaluau cu precumpănire în ecuația clipei fiind un mecanism de subsol subtil, scăpat de sub controlul Marelui Creier elaborînd linia social-politică justă a civilizației mirmidonice.

Condotierii erau un soi de indivizi cu manifestări antisociale în timp de pace, pătrunși de tendințe devastatoare. Animați de o ideologie care răstălmăcea binele în sensul propriei optici, suprasolicitînd prin existența lor chiar rezerva biologică din care se trăgea și casta „lucrătoarelor", condotierii, după ce au ruinat economia Marelui Stup, s-au transformat în nimicitorul val de conquiste care a spulberat total ultimele forțe ale mai aparent echilibratei Apis, contaminînd-o și pe aceasta de dezechilibru pînă la acel grad în care, delimitîndu-și cîmpurile de forță prin bariere naturale, caracterul de conquistă s-a răsfrînt în interior, asupra propriilor societăți, nimicind inamicii, dar totodată nimicind și propria bază economică necesară subzistenței.

După aceea, marile valuri de condotieri, sub impulsul instinctual, au format acele formidabile puhoaie conquistice menite dinainte morții. Pacea nu le era favorabilă stolurilor care s-au roit în cel mai paradoxal roit al istoriei mirmidonice, în roiri lipsite de mătci și de lucrătoare, roiri bezmetice, menite, conștient sau inconștient, sub numele de Glorie sau Faimă, autoexterminării, valuri care s-au stins în deșerturi, în bălți, în aerul rarefiat al înălțimilor, pînă cînd mătcile au putut să reechilibreze populațional societățile, înclinînd procentul castelor în favoarea „lucrătoarelor", care au supralicitat pentru un timp societățile, pentru ca, mai apoi, condițiile naturale de mediu să optimizeze din nou raportul global, readucîndu-l la valorile de echilibru.

Aceasta este istoria conquistelor care au zguduit Marele Stup și mecanismul lor dialectic, algoritm universal, după părerea mea, care răsturnînd ipoteza potrivit căreia conquistele ar fi stimulate de nu se știe ce fenomene suprasociale misterioase, arată cum că ele își au sămînța în chiar fenomenologia socială, precizînd totodată că marile cruciade nu au fost simple permutări ale neamurilor, cauzate de motive secrete, religioase sau economice, în care societățile să fi pornit, în totalitate, la o incertă și demonică peregrinare distructivă, ci că ele au fost alunecări (uneori direcționate politic, diplomatic sau religios de către creierul echilibrant social) ale unei anumite și specifice categorii sau caste, al căror caracter local de inflație a dus la devalorizarea lor, un mecanism social automat, menit să ușureze societățile de surplusul inutil, rămas nefolositor, supliment transcendat anacronic, din alt moment istoric, socialmente depășit. Gloria și dramatismul armatelor de condotieri, forța, frumusețea și inutilitatea lor ne vor rămîne însă multe vreme întipărite în memoria socială, cu o nostalgie a imposibilului și absurdului falnic și grandilocvent, distructiv și efemer, haotic și parcă ascunzînd ceva din altă lume, o vrajă sau un vis, pînă cînd instinctele pașnice, metamorfozînd fenomenul într-un mit sau într-un ritual totemic încîlcit și sterp, vor împinge ritmic, la ore astronomice precise, infinite convoaie mirmidonice de condotieri la locuri misterios prestabilite de un

program al cărui sens a fost uitat de mult, simbolic mimînd marile conquiste de altădată : la Labirinturile săpate în granitul Canalului, la ruinele Mușuroaielor Părăsite, și construite pentru a fi părăsite, unde elitrele din alte timpuri foșnesc atît de tainic și trist sub pași, la locul vechilor bătălii sau la relicvele navodroamelor de mult uitate și redescoperite de fiecare dată spre a fi date uitării din nou sub vălul de întuneric al nopților senine ale epocilor înalte de pace și de dragoste și de muncă.

CONEXIUNE LIBERĂ

Se mişca liber prin mediul suprasaturat de praf şi de vibraţia aceea confuză şi continuă ca un puls ritmic, venind din toate părţile şi interferîndu-se într-un şipot, sau clinchet, sau aşa ceva.

Se mişca. Era liber şi se mişca. Şi era bine. Bine că se putea mişca, bine că era. Ar fi putut fi şi mai bine, dar nu ştia asta. Nu avea de unde să ştie. Fiindcă nu avusese niciodată de a face cu lumina, nu ştia ce e lumina, şi nici nu-i simţea lipsa. Pentru cineva obişnuit cu o temperatură optimă de circa 37° Celsius, temperatura mediului ambiant i s-ar fi putut părea prea mică, şi ar fi suferit de frig, sau poate prea mare, şi atunci ar fi suferit de căldură, dar pentru cine nu a cunoscut o altă temperatură, însăşi conştiinţa a ceea ce este „temperatură" lipseşte, şi, în lipsa acestei noţiuni, evident nu există nici senzaţia de cald sau de frig, aşa că, e de la sine înţeles, respectivul nu are cum să sufere din pricina lor. Temperatura mediului ambiant era pur şi simplu optimă şi funcţională. Dealtfel, din punctul de vedere al unui observator extern, ritmul în care îşi desfăşura existenţa şi activitatea ar fi putut părea şi el prea rapid, şi insuportabil din acest motiv, un ritm pentru posibilul observator de-a dreptul diabolic, necesitînd o încordare şi un efort mai presus de posibilităţile admisibile, o viaţă de calvar, sau, poate, de-a dreptul o inexistenţă, un ritm atît de lent încît potenţialul observator nici nu l-ar fi sesizat, sau l-ar fi confundat cu ritmul Universului. Dar toate aceste speculaţii ar fi numai nişte situaţii limită, dependente de condiţiile şi de ritmul de referinţă al observatorului. Pentru subiectul nostru, atît ritmul cît şi condiţiile de

mediu erau un lucru cît se poate de normal, necesar, şi de la sine înţeles. Un dat al existenţei înseşi.

Puternic şi liber. Natura înzestrase materia constituentă cu flexibilitate, rezistenţă, abilitate, duritate şi mai ales indiferenţă. Indiferenţa pe care o dau puterea şi libertatea. Cei care nu posedă aceste însuşiri înseamnă pur şi simplu că nu le merită. Cine nu e destul de tare ca să muşte şi să sfîşie, cine nu e destul de tare ca să reziste la muşcăturile dimprejur, constituie un eşec ce nu poate subzista mediului coroziv şi, ca atare, nici nu trebuie să mai existe. Din acele obiecte care nu posedaseră aceste însuşiri strict necesare existenţei mai rămăseseră împrejur resturile obscure ale sfîşierii lor. Praful care împînzea totul, resturile pe care le atingea împrejur la fiecare mişcare. Se auzeau clar acum scîrţîitul şi trosnetul materiei măcinate în moara înconjurătoare. Sfărîmînd şi scrîşnind.

Îşi înfipse dinţii de metal în mediul amorf, şi simţi cum se înfig în structura lui dinţii înconjurători ca un răspuns prompt la chiar gestul existenţei lui. Simţea că mai este şi o scalaritate a dinţilor ; o ierarhie în care ocupa un loc precis, un loc pe care nu putea să-l înţeleagă, putea doar să-l perceapă, dar intuia că toate astea aveau un sens, un scop care îi rămînea deocamdată necunoscut, dar nu pentru eternitate. Îşi înfigea dinţii sfărmînd şi simţea dinţii dimprejur cum încercau să-l sfărîme la rîndul lor. Uneori urmele rămîneau întipărite în el, dar faptul era plăcut ca orice parte integrantă a existenţei. Dinţii aceştia îl făceau conştient de el şi de faptul că este. Şi tot dinţii erau aceia care-i precizau cît şi, mai ales, cine este.

După mult timp, sau puţin timp (în fond timpu-i şi el o noţiune atît de relativă şi de abstractă), conştiinţa de sine sau de ceea ce atinsese sau îl atinsese cîndva deveni perfectă. Putea acum să-şi calculeze exact limitele şi energiile de care dispunea, supunînd şi subjugînd cu ajutorul lor mediul dimprejur şi propria entitate la randamentul cel mai ridicat.

O raţionalitate speculativă, sîcîitoare şi pedantă şi pisăloagă, ar putea ridica acum problema fericirii şi alte probleme etice şi estetice, şi atunci posibilii martori s-ar împărţi imediat în două categorii distincte : unii susţinînd că asta este fericirea, că iată ! fericirea nu numai că

există, dar este şi uşor de atins, ca dealtfel toate idealurile, archetipurile nefiind altceva decît o impresie transpusă în sublim, o limită la infinit a existenţei imediate ; iar alţii vor întreba : „Hehei, ce ştim noi despre archetipuri, şi cu atît mai mult despre fericire ? Pretindem că am înţeles totul, şi că într-adevăr acest subiect este fericit, dar oare asta e fericirea, este oare cu adevărat fericire sau este doar ignoranţă şi absurd, neînţelegere şi hazard ?" Toată această problematică sterilă este însă tărîmul exclusiv al himerelor şi terenul alunecos şi inconsistent al speculaţiei, fiindcă pe cine interesează pe lume fericirea ? Fericirea nu aparţine realităţii; iar fenomenele nu sînt în realitate nici fericite, nici nefericite ; în plus, fericirea nefiind decît o mare nenorocire pentru cel lovit de ea, căci ce poate fi ea decît împlinirea supremă, ori această împlinire nu înseamnă în mod dialectic decît o suficienţă care rupe posibilitatea progresului şi a evoluţiei, şi, cum pe un drum pe care toate merg înainte, a te opri înseamnă a te lăsa depăşit, iar a te lăsa depăşit înseamnă un regres faţă de nivelul minim care a dus la aparenta suficienţă, deci este neîmplinire, nefericire, şi iată că fericirea nu este decît nefericire, vădindu-se un concept gol de orice speranţă. Fericirea nu este urmărită şi dorită de nimeni, nu există şi nu poate exista. Singura dorinţă pe care o poate cunoaşte materia — materia care se organizează în forme tot mai complexe, materia care evoluează mereu de-a lungul coordonatelor de spaţiu şi timp — singurul ideal al acestei materii este eficienţa şi nimic altceva. Iar subiectul la care ne referim era eficient.

Se simţea vibraţia pulsatilă, acum tot mai amplă. Un hîrîit de maşină. De tanc. Sau de avion. Sau şi de tanc şi de avion. Maşini nenumărate şi neînfrînte pornite la cucerirea Universului. În expansiune.

Puternic şi liber, şi conştiinţa libertăţii a fost o revelaţie a clipei cînd a realizat conexiunea care făcea mediul înconjurător să răspundă prompt la comunicările lui, la mesajul dinţilor lui. Putea să pună în mişcare ceea ce îl înconjura, şi forţa de care putea dispune era aproape nelimitată, dacă ştia cum să o folosească. Impulsul dat de el amplifica sau încetinea mişcarea universală. De unde provenea această forţă a fost o enigmă care a intervenit abia

mult mai tîrziu în ecuație. și chiar și aici speculația ar fi putut găsi o gamă întreagă de soluții, ca de exemplu că o acumulase din mediul ambiant în urma unei activități morale, sau inteligente, sau utile, sau că forța respectivă există în însăși natura lucrurilor, că este o forță a materiei, o forță care se acumulează pentru a se descărca apoi sub diferite aspecte și manifestări în univers. Dar subiectul nostru nu a pătruns problematica forței, și dacă ar fi putut exista pentru o vreme această problemă, ea ar fi fost mai mult implicită lui, decît explicită.

Conexiunea se făcea liber și voluntar, căci nimeni nu obliga pe nimeni la această conexiune și, dealfel, la nimic. Corpurile înconjurătoare veneau să intre în contact, și, la rîndu-i, le ieșea în întîmpinare. Se atingeau în urma unei voințe proprii, și chiar aceste atingeri reprezentau existența, căci fără de ele, nu fără de una sau de alta, ci fără de oricare, nimic nu ar mai fi existat și însăși posibilitatea existenței nu ar mai fi decît o absurditate. Existența nu era decît contact colțuros, și nici o dilemă morală nu își găsea, tocmai de aceea, locul. Bineînțeles că oricine avea dreptul să refuze această atingere, să refuze contactul, dar refuzul mușcăturii mediului ar fi fost mușcătură fiindcă cine ar putea concepe altfel inexistența, scopul ultim, în fond, al sumumului tuturor mușcăturilor. A te supune ei, inexistenței, însemna nu a scăpa de mușcături, ci a te supune lor, la toate deodată.

De la ipoteza că e liber să muște și liber să pună în mișcare cu mușcături pe cei dimprejur pînă la ideea că mușcăturile lui se propagă prin mediu tot mai departe pînă cînd se reflectă în tot universul nu e decît un pas. Într-adevăr, era imposibil ca el și ceea ce-l înconjura să fie totul. Structura era complexă, și nimic nu pleda în favoarea unei limite a conexiunii. Nu exista nicăieri nici o limită. Limitele sînt numai în subiecți. În subiecții slabi își înfipse dinții cu sete și avu imediat certitudinea acestei concluzii. Exista dealtfel și vibrația care, luată în considerație, putea sugera imediat că este vorba de o conexiune integrală. Un angrenaj imens, în care el era elementul fundamental, cel mai important, elementul care punea în mișcare totul prin puterea lui dirijată, și s-ar putea spune acum chiar rațională, fiindcă numai o putere

raţională este capabilă de un efort concentrat care să ducă la o asemenea înfăptuire grandioasă. Punctul cheie al întregului. Esenţa.

Ce se mai putea oare afla după o asemenea iluminaţie ? Pătrunzînd secretul universal, clipa se întregeşte pe sine. Totul este atît de perfect încît nu suferă nici o critică. În nici un caz din partea lui. Căci înţelesese că lumea nu era decît cel mai formidabil instrument de măsurare a timpului.

Şi atunci capacul ceasului s-a ridicat. Şi subiectul nostru a sclipit o clipă în luciul metalului şlefuit de fabricant, între literele încrustate pe margine şi oglinda parabolică din centru : o rotiţă pe un ax, într-un angrenaj simplu şi limitat, o rotiţă funcţionînd, *trebuind* să funcţioneze între alte rotiţe funcţionînd în cadrul unui ingenios mecanism de măsurare a timpului produs în serie, undeva într-o fabrică dintr-o localitate, dintr-o ţară, de pe o planetă, din spaţiu.

DECONSTRUCȚIA

Adevărata artă este o reușită cînd poate să comunice prin text ceva, dar și prin subtext. Noema însă există doar în textele care spun totul prin ceea ce nu spun.

Casa părea părăsită. Sau, oricum, nelocuită de o lungă bucată de timp. Era o casă simplă, dar arătoasă, cu un fel de verandă de sticlă. Ceva mai departe de sat, nu ajungea pînă la ea nimeni. Nimic nu tulbura liniștea locului. Doar norii se perindau pe cer, doar vîntul bătea, doar frunzele foșneau. Uneori era senin, uneori ploua, uneori era zi, uneori noapte.

Se putea crede că este un peisaj nepămîntesc, sau o ilustrare a unui peisaj pămîntesc reprezentat în somn, sau într-un timp și spațiu abstract, desprins parcă de orice legătură cu realitatea. Cu toate astea, era un peisaj pămîntesc și real. Exista însă o stranietate incontestabilă în tot.

Casa era izolată oarecum de sat, și totuși satul nu era foarte departe. Și, cu toate acestea, niciodată nu venea nimeni aici, nu răzbătea nici un zgomot, nici un semn, nimic.

Poate că o perdea invizibilă dar inflexibilă izola această casă de restul lumii, sau, cine știe, poate satul era părăsit și el, sau poate nici nu era sat, ci doar o imitație cu case de carton și decoruri din mucava, doar cu exterior și complet goale pe dinlăuntru, compoziție scenografică pentru vreo filmare sau pentru alt scop necunoscut. Sau poate că întreaga planetă era părăsită și pustie, depopulată de vreo molimă cumplită, sau de vreun război mondial.

Oricum, acest lucru este exterior și indiferent pentru restul acțiunii, fiindcă vă asigur că există o acțiune precisă, cu introducere, personaje, conflict, punct culminant și deznodămînt. Sînt adeptul unei arte cu mesaj și acțiune, chiar dacă behaviorismul este modalitatea mea de expresie.

Deci, casa se oglindea în lac. Pe malul lacului, tot reflectată în apă, creştea o pădure de salcîmi de destul de slabă calitate. Lacul era acoperit de iarbă creaţă. Era un lac mic, un heleşteu cu o podişcă de lemn putred înaintînd pînă în mijlocul lui. Pe unul din maluri era un dig şi urmele carbonizate ale unor ruine de moară, cu aripile ca petalele unui crin negru prăbuşite în iarba înaltă, lîngă nişte jgheaburi ca troacele pentru porci, răspîndite care încotro.

O vegetaţie luxuriantă invada, odată cu vara aceea călduroasă, casa.

Prin pădure nu se auzea cîntec de păsări, şi în baltă nu orăcăiau niciodată broaşte. V-am mai spus că în tot acest colţ de lume era ceva straniu şi nefiresc. Doar norii se schimbau pe cer, ca nişte semne, ca un simbolion mascînd un mesaj foarte complex şi menit poate unei civilizaţii superioare, care depăşea limitele inteligibile ale unei vorbiri, sau scrieri uzuale fiinţelor raţionale.

La venirea toamnei, odată cu ploile, păienjenişul de drumuri s-a transformat într-o reţea de băltoace acoperind litiera proaspătă de smîrcuri clisoase. Lanul de grîu din spatele pădurii, înnegrit şi năpădit de buruieni, se acoperea uneori de pîclă, alteori de întunericul rece de sub norii joşi.

Casa, acum, cînd nu mai exista vegetaţia care să-i mascheze romantic descompunerea, se vădea fundamental atacată. Pereţii coşcoviţi şi sparţi lăsau să se vadă interioarele camerelor şi bucătăriei.

Dar aşa, demitizată, era acum cu atît mai evocatoare. Un sens palimpsest răzbătea din simbolionul ei răsfrînt frînt în unda plumbuită.

Vîntul răsfoia pe o masă o foaie de hîrtie bolnavă, pe care era scris ceva din care nu se mai putea desluşi decît o frază ambiguă despre neputinţă şi hazard, într-o limbă necunoscută. Acest fragment, descifrat de cineva, ar fi putut revoluţiona gîndirea şi cunoaşterea unei societăţi de fiinţe raţionale ajunse la apogeul nivelului lor tehnico-ştiinţific. Dar mesajul era pierdut în semnele absconse şi criptice ale unei gîndiri şi vorbiri sintetice ale unei civilizaţii superioare, de mult apuse, fie din cauza

unei evoluții normale a lucrurilor către final, fie din cauza vreunei catastrofe implacabile, sau stupide, depășind tocmai prin absurdul ei posibilitatea de previziune a logicii și intuiției.

În podul pe jumătate năruit, praful acoperise totul, și doar sclipătul unui obiect pur și inextricabil atrăgea magnetic privirile. Dar nimeni nu era șocat de asta, căci nimeni nu vizita ruina sau împrejurimile.

În apă hîrca se oglindea cariat și confuz, deformat, dar în întregime, incontestabil.

Apoi a dat prima zăpadă, și în zori soarele a răsărit pe un cer curat și aspru ; complet dezarticulată, ruina era acum o epavă scufundată. Doar ici și colo cîte o bîrnă mai rezista săgetînd carbonizat spre cer.

Exista însă bănuială și o așteptare ca de un semn, ceva, o navă de foc din înaltul înghețat, orbind soarele punctiform, sau o forță, o energie metagalactică, ceva neprevăzut dar inevitabil, care să o trezească la altă viață, nouă și glorioasă, trufașă și neașteptată, mai intensă decît orice pot exprima vorbele, și mai măreață decît gîndirea poate concepe.

Δ

Adesea îmi propusesem să merg pe rîulețul care trecea prin fața porții, să văd unde duce. Era un fel de scursură de zoaie. Dar, cum nu l-am văzut niciodată secat, mi-am zis că trebuia să ducă undeva. Nimeni din sat nu fusese în stare să-mi spună unde se varsă, și cum nu am găsit în nici o hartă, oricît de detaliată, nici o indicație cu privire la el, m-am hotărît ca în vacanța de vară să iau elevii și să facem o excursie de explorare.

Știam că nu pot fi mai mult de cinci kilometri pînă la satul celălalt și bănuiam că rîulețul va trece prin pădure, ca mai apoi să ajungă pe undeva pe aproape de Horodinți.

Era încă răcoare și copiii au strîns buchete de flori sau papornițe cu smeură și mure. Cîțiva de la cercul de zoologie, alergînd după fluturi, au intrat într-un vad secat plin cu urzici. Cînd au ieșit de acolo — mai rîdeam încă de ei — s-a produs însă un fapt care a influențat cugetul nostru, ca să zic așa, într-un mod cu totul special, dînd o turnură captivantă și plină de neprevăzut excursiei. Roșii pe picioare și pe mîini de la urzicătură, nici unul dintre ei nu părea însă deranjat de asta.

— Știți de ce specie este fluturele capturat ? m-a întrebat un puști, arătîndu-mi trofeul purtat cu mare grijă de urzicații iubitori ai naturii.

— Nu, am recunoscut, privind la fluturele ale cărui aripi palpitau irizînd în tente de alb și negru catifelos. Nu am mai văzut niciodată vreunul care să-i semene, am precizat, admirînd aripile cît frunza de castan toamna.

— Nici noi. Dar Titel spune că ar fi un fluture cap-de-mort.

Am zîmbit înduioșat de naivitatea și de entuziasmul presupunerii și le-am explicat că specia respectivă nu

poate fi găsită decît în America de Sud şi că este deci imposibil ca vreun reprezentant al ei să ajungă în Europa.

— Dealtfel, asemenea lepidoptere, purtătoare ale unei boli virale cumplite, le-am spus, sînt socotite foarte primejdioase.

Se vede însă că excursia noastră era menită să se desfăşoare sub semnul unei ciudate stele. Rîuleţul, cu cît înaintam, se lărgea fără a primi nici un afluent vizibil.

— Este vorba, probabil, de izvoare subterane care îl alimentează, am încercat eu să dau o explicaţie raţională unei realităţi iraţionale. Dar şubrezenia ipotezei era evidentă. Eram complet derutat. Dealtfel, era acum un fluviu lung, cu malurile colcăind de o vegetaţie luxuriantă.

— Iată liane ! nu se mai putu stăpîni unul dintre copii.

— Într-adevăr, am zis.

Şi din momentul acela mi-am dat seama că s-a ales praful de tot prestigiul meu profesoral.

— Iată şi nişte sequoia !

— Şi sicomori !

Mi se părea că visam urît. O floră funambulescă invadase pădurea Toplingeni şi malurile rîuleţului, de fapt *Marelui Fluviu* (nici nu ştiam că există un asemenea fluviu trecînd pe lîngă sătucul nostru nenorocit, ba chiar nici nu auzisem de un asemenea fluviu în Europa. Mă gîndeam că ar fi trebuit să i se acorde o mai mare importanţă locului de unde izvora, satelor pe unde trecea, ba chiar şi ţării care avea un asemenea fluviu).

— Oare se varsă direct în mare ? m-a întrebat unul dintre copii, şi mi-am dat seama că îmi este cu neputinţă să-i răspund.

Am găsit o plută din lemn de catalpa şi ne-am urcat pe ea. Intrasem într-un joc nebunesc, mă gîndeam însă că totul se va sfîrşi în satul de alături, cînd vom reveni la realitate şi ne vom trezi din delirul acesta colectiv. În fond, cinci kilometri nu pot dura prea mult.

Începuse să se lase seara şi copiii se plîngeau că le este foame. Ne-am apropiat de unul dintre maluri şi am debarcat.

Cu greu am reuşit să răzbim prin jungla deasă, dar am ajuns brusc la un templu megalitic, într-un luminiş cu iarbă înaltă.

Copiii s-au risipit pe lîngă copacii cu fructe mari, iar eu, încercînd să strig ca să-i opresc, mi-am dat seama că în spațiul acela gigantic vocea nu are ecou. Era ca și cum aș fi urlat într-un calup de vată de sticlă.

Am luat-o la fugă după ei, pe aleea pietruită de lîngă templu. Era o cale a cărei vastitate mi se dezvăluia treptat.

După un timp am ajuns în dreptul unor uriașe edificii. Și am răsuflat ușurat zărind în depărtare un pîlc de femei și bărbați.

„Îi voi întreba încotro au luat-o ștrengarii", îmi ziceam.

Dar ajungînd în dreptul lor am constatat o stranie încremenire. Figurile chipeșe și tinere păreau să ilustreze o dureroasă scufundare, un neant total.

Am întrebat ceva, vocea însă îmi era fără rezonanță și nimeni nu a observat nimic. Rămăsesem țintuit, asemeni, o apăsare grea mă strivea.

Și, după un timp, o tînără cu chipul sfîșietor de trist întoarse ochii către mine, încet de tot, și mi-a trebuit mult pînă să înțeleg că, de fapt, nici nu mă vede.

Într-un tîrziu mi-am amintit de fluviu, de plută, de oameni.

Moleșit de atmosfera viciată, fiecare pas îmi părea un efort de nedescris. Întîlnind o sentinelă înarmată, am strigat către ea :

— Unde sînt ? dar vocea mi se pierdu în ceață.

Sentinela nu mi-a răspuns și am plecat mai departe clătinîndu-mă.

Presiuni de mii de thori apăsau peste mine, și întreagă această lume grandioasă și minunată îmi părea un munte de aur prăvălit peste piept să mă înăbușe. Doar undeva, departe, sus, corbii negri se roteau croncănind, ca deasupra unei prăpăstii pe fundul căreia zace un cal cu picioarele rupte.

Și ajungînd pe malul apei (mă gîndeam să sar în ea și să mă las purtat la vale) am constatat că rîul, și dintr-o parte și din alta, curgea într-aici. Și am dedus că ajunsesem la marea în care se vărsa fluviul, și că nu mai aveam unde mă duce nicăieri.

DUMNEZEUL NEPUTINȚEI

(Manuscris anonim)

Habitatul se afla într-un luminiș al junglei, izolat de celelalte habitaturi prin kilometri de masă veșnic verde. Am ajuns în preajmă-i pe înserat, și ciinii lătrînd, luminile focurilor și mirosul de carne friptă ne-au atras irezistibil din hăul de întuneric al desișului. Eram doi călători prăpădiți, reprezentanți ai acelei „civilizații și culturi de culme" care ne lăudam că ar fi apanajul exclusiv al lumii din care veneam, rătăciți în pustia înghesuielii delirante a unei planete explodînd în indeterminabile forme de viață, pulverizînd limita spațială a unui univers închis și sufocat, exuberanță efervescentă a imaginației Arhitectului ce îngrămădise aici, alături de variații fără număr de infinitezimale creaturi, fazele tranzitorii ale unei evoluții aberante, forme disforme, tapiri, brontozauri, tyranozauri, mamifere, batracieni, reptile, marsupiale, alge, echinoderme, angiosperme și nevertebrate, insecte și flori, într-un delir de viață care făcea ca totul să fie viață și numai viață colcăind peste tot. Și noi, reprezentanții unei civilizații anorganice, frigidă și rigidă, quaqeri trimiși să propovăduim puritanismul lucrurilor și al ordinii în imoralitatea anarhiei vieții înmulțindu-se, poposeam, ce ciudat, în habitat, cerșind barbarilor băștinași, ca răsplată pentru moarte, dreptul la viață, — și băștinașii, darnici, ne acordau fără nici o reținere elementarele privilegii.

Mîncasem, pe vine, alături de oamenii aceia goi, tatuați cu asimetrie provocatoare, animalică, sfidînd estetica geometrică a obiectelor. Poate erau chiar canibali, dar lucrul nu mai prezenta nici o importanță acum, cînd oboseala și foamea ne-ar fi făcut să ne devorăm chiar și între noi, în cazul în care sălbaticii s-ar fi dovedit ostili iar nu binevoitori, și cînd, dacă am fi aflat că friptura nu este de

tapir ci de om, nici măcar nu ne-am fi făcut procese de conștiință.

Poposiserăm aici simțindu-ne străini și integrați totodată în oaza tribală din mijlocul deșertului vieții. Sălbaticii trăiau în locuințe palustre înălțate pe piloni de lemn în mijlocul junglei, și nu reușeam să înțelegem ce criterii îi determinaseră să-și ridice locuințele la nivelul coroanelor arborilor înalți. Poate inițial, gîndeam eu, construcțiile fuseseră concepute împrejurul copacilor mici, folosiți ca stîlpi de susținere, dar cu timpul copacii crescînd ridicaseră modestele edificii odată cu ei pînă la limita cerului.

Era un trib jalnic de înapoiat. Nu cunoșteau nici roata, nici arcul, iar pietrele de care se slujeau erau atît de grosolan cioplite încît n-ar fi putut să fie folosite decît de forța brutală a unor monștri, dar sălbaticii erau doar firave făpturi, rătăcite într-o lume hidă și disproporționată. Cum de reușise acest trib neajutorat să supraviețuiască în ostilitatea mediului ambiant era o enigmă.

Hill se obișnuise să se joace după-amiaza de-a conquistadorul. La început mă amuzase văzîndu-l cum aleargă după sălbaticele tatuate pe care le viola sfidînd ritualurile tabuurilor tipicarilor sălbatici, la care căsătoria era prescrisă pe linie maternă în funcție de clanuri și familii, iar noi, locuind coliba dinspre răsărit, coliba Tui (care abia mai tîrziu am înțeles că însemna „PRIZONIER", probabil prizonier de război), nu aveam drept la împerechere decît cu egalii noștri. Mă gîndeam că nu are ce să le strice sălbaticilor spulberarea profanatoare și iconoclastă a tabieturilor și conformismului lor călduț, și că văzînd că zeii care dădeau prescripțiile sacre ale tabuurilor nu îl vor pedepsi în nici un fel pe libidinosul de Hill, cu pălăria lui cu boruri mari, zdrențăroasă și slinoasă, cu mănușile pe care se încăpățîna să le poarte deși degetele îi străpunseseră prin pielea buretoasă, atunci, îmi spuneam, ne va fi mult mai ușor să le propovăduim religia noastră de cristal. Cînd vom fi reușit să le facem viața insuportabilă, cînd îi vom fi călcat destul în picioare ca pe ultimele zdrențe, abia atunci moartea pe care le-o vom oferi le va apărea ca o alternativă de sperat, ca un vis indescifrabil

mai promițător decît perspectiva istoriei lor mărunte și modeste de trib rătăcit în junglă.

Hill a început însă să mă agaseze și pe mine. Cu ajutorul fetelor pe care le trăgea după el de păr în colibă, propaga în rîndul societății primitivilor o promiscuitate ilogică și fără noimă, atunci cînd, după violuri colective, după practici perverse și sadice, îi împingea pe pașnicii locuitori la crime monstruoase care poate că nu m-ar fi contrariat atît dacă nu ar fi ținut morțiș să mă oblige și pe mine să asist la stupidele martirii, la toate, pînă cînd starea de tensiune manifestîndu-se în sfera relațiilor noastre nu ne-a mai părăsit nici o clipă și nu a mai scăzut, ascuțindu-se pînă în ultimul moment, atingînd paroxismul, disimulată în spatele tăcerilor și impasibilității sub care ne ascundeam, ca niște demni reprezentanți ai principiilor și educației unor inși „civilizați", adevăratele sentimente. Barbarii continuau însă să suporte fără murmur teroarea mizeriei lor cumplite, iar Hill ar fi făcut probabil și în continuare tot ce i-ar fi trecut lui prin minte, dacă într-o bună zi, după o beție cumplită cu scîrbosul amalgamat de stupefiante cu care băștinașii obișnuiau să petreacă, nu s-ar fi împiedicat, nimerind cu picioarele împleticite în rădăcina fatală care a rupt șirul neîntreruptelor ordinării ce reprezentau viața lui, și dacă nu s-ar fi înfipt drept într-un ciot ascuțit și alunecos de bambus. L-am descoperit a doua zi, putred deja după o noapte întreagă de colcăit în atmosfera umedă a Vieții care pentru el s-a vădit a fi mortală.

Stăteam deja de șase luni printre barbari și nu aveam nici o idee ce ar trebui să fac spre a mă reîntoarce viu și întreg în sînul civilizației de unde plecasem misionar, angajat al unei societăți obscure de pe litoral. În viața civilă fusesem codoș, detracat, vagabond, hoț, criminal, mai apoi condamnat, evadat și transfug, și cum aș fi putut rezista tentației de a nu adăuga acestui corolar de moralitate al existenței mele pe pămînt un nou diamant. Cînd Societatea de Propovăduire a Cultelor a anunțat că angajează aventurieri de pe continent ca misionari, am fost fericit să-mi consemnez printre primii numele în catastif.

Trecuseră șase luni de atunci, acum stătea să înceapă sezonul ploios, vîntul bătea rece, și în preajma focurilor

de seară filfîiau roiuri-roiuri de lilieci vampiri, de fluturi cu aripi flaşte, întunecate ori stridente, de veveriţe zburătoare şi de păsări urlînd fioros. Şi cînd au început ploile am înţeles de ce locuinţele sălbaticilor erau construite pe piloni.

Nu mai părăseam palafitele, şi foametea ne determina tot mai des la sacrificii umane. Din apa tulbure care trecea pe sub noi pescuiam leşurile vietăţilor junglei, dar şi acestea erau tot mai rare, ciumpave de muşcăturile peştilor carnivori, şi puturoase de viaţa morţii colcăind în ele.

Am remarcat de la un timp că sălbaticii părăseau în grupuri colibele plecînd cu pirogi de lemn scobit cu tăciuni într-o unică direcţie tainică, în junglă.

Femeile care aprindeau focul frecînd două beţe nu mai reuşeau să-l înteţească pe vatra de piatră, căci mănunchiurile de ţăndări ude sfîrîiau şi se stingeau, dimineaţa tusea mă îneca şi nici măcar *Hui-hui*-ul, băutura de stupefiante, nu mai reuşea să-mi dea o viziune cît de cît suportabilă asupra universului. Şi atunci am plecat şi eu cu un grup de pirogi să văd către ce ţel misterios se luptă cu puhoaiele blestemate care nu mai pridideau să inunde, şi către ce scop binecuvîntat. Îmi spuseseră că se duc să stea de vorbă cu zeul, sau asta era ceea ce înţelesesem eu.

Am străbătut un labirint întortocheat, printre trunchiurile inundate. Apa rece ne stropea uneori şi tremuram de frig. Se lăsase seara cînd am zărit undeva departe printre infolierile pădurii o lumină tulbure. Nu era lumină de foc şi părea să sticlească în plină ploaie, ceea ce mi s-a părut a fi complet incredibil.

Cînd am răzbătut dincolo de ultimele trunchiuri am constatat că ajunsesem la o platformă de piatră monolită care se întindea, geometrică, pînă la limita vizibilităţii. Undeva, probabil în centrul ei, se ridica un edificiu cu trepte, ca un altar, pe care se vedea o clădire de marmură albă, cu coloane. Lumina provenea din nişte tuburi circulare ce înconjurau pereţii, şi era o lumină albă, sticloasă şi rece, parcă pîlpîind.

De una dintre coloane era legat un ins în veştmînt ciudat, avea părul tăiat scurt şi, spre deosebire de barbari, avea părul roşu, cu pielea de o culoare stranie, albă ca hîrtia. Sălbaticii se îngrămădeau împrejur lovindu-l, scui-

pîndu-l, torturîndu-l, înfingîndu-i sub unghii țăndări de lemn. Străinul tăcea mîndru, sau poate leșinase, căci nu se mai mișca.

— Cine e ? l-am întrebat pe unul dintre sălbatici.

— Dumnezeu, îmi răspunse acesta, și nu am realizat de la început sensul cuvîntului.

— Și de ce îl chinuiți ?

— Fiindcă ne dă mizeria și nu oprește ploaia.

— Dar el poate să oprească ploaia ?

— Poate. El poate orice, îmi răspunse sălbaticul cu convingere.

Am pătruns în templu, urmat îndeaproape de băștinașul care era un soi de vraci sau cam așa ceva. Era o sală mare, patronată de un pupitru întunecat pe care se perindau linii luminoase șerpuitoare al căror tîlc îmi scăpa. Am observat peste tot obiecte din metale necunoscute, prelucrate cu meșteșug. Pe o masă, în centru, se aflau o serie de cărți cu semne ca de scriere, dar nu cred că erau propriu-zis simboluri alfabetice, ci mai iute desene ornamentale, căci structurile se repetau cu o periodicitate pe care nici un scrib nu ar fi putut-o copia.

În niște cutii de metal am descoperit mîncare. Vraciul a părut foarte mirat, căci lor nu le trecuse niciodată prin cap să caute ce se ascunde în cutiile zeului lor.

— Înainte erau mai mulți zei aici, dar în fiecare an am torturat cîte unul ca să-i silim să oprească ploaia. Acum nu l-am mai găsit decît pe acesta.

— Și chiar pot opri ploaia ?

— Oamenii așa cred. Zeii pot orice.

— Și atunci de ce stau să-i chinuiți voi ?

— Nu știu. Așa stau zeii.

— Și chiar pot orice ?

— Tu nu vezi ? Tot ce e aici ei au construit !

Vraciul părea foarte mîndru de zeul lui.

— Îl certăm și îl batem fiindcă a uitat de noi și ne-a lăsat în mizerie. Așa o să-și aducă aminte și o să termine cu ploaia asta.

Cînd am ieșit, zeul murise. Se lumina de ziuă și am văzut pe frontispiciul clădirii încrustate o serie de semne pe care le reproduc mai jos :

INSTITUT EXPÉRIMENTAL DES RÉCHERCHES ET APPLICATIONS HÉLIOPHISIQUES — DÉPARTEMENT D'ULPIA NUOVA

ENTRÉE INTERDITE À TOUTE PERSONNE ÉTRANGÈRE AU SERVICE.

Către prînz ploaia a stat într-adevăr, totuşi mă îndoiesc că a fost ca urmare a asasinării în chinuri a zeului. După cîteva zile, am încărcat pe o pirogă mîncare şi cîteva femei tinere şi am plecat în josul rîului căruia sălbaticii îi ziceau Hone. Mă temeam să nu le fac o impresie prea bună, aşa încît, la viitorul sezon ploios, considerat zeu, să fiu bătut şi torturat pînă la moarte ca să opresc ploaia. Peripeţiile mele pînă am ajuns la litoral sînt lipsite de importanţă. Pe drum, am fost silit să sacrific pe rînd fetele ca să nu mor de foame, şi singura cu care am ajuns am vîndut-o sclavă la un tîrg oarecare, nemaiavînd nici măcar haine pe mine. Pe drum, fetei i se curăţase tatuajul şi nimeni nu a vrut să creadă povestea mea. toţi afirmînd că în junglă nu există nici un fel de habitaturi, darmite edificii măreţe, şi au presupus că povestea mea este rodul imaginaţiei obosite. Dar eu *ştiu sigur* că nu am inventat nimic şi de aceea am hotărît să consemnez totul aici, spre a sta de mărturie şi a nu se pierde în uitare. [1]

[1] Se pare că manunscrisul mai cuprindea cîteva foi care s-au pierdut. Se spune că autorul anexase textului, ca probă materială, o unealtă capabilă să numere singură, dacă era ţinută la soare, obiectele sau fiinţele care treceau prin faţa ei, cu ajutorul unor semne decimale, dar mecanismul sau nu a existat sau a fost sustras de vreunul dintre posesorii anteriori ai manuscrisului.

ECHIVOCARE

(Despre cele două fețe ale prietenului meu Dyonysos)

Nu știu prin ce fenomen bizar li s-o fi năzărit părinților lui să-i pună acest nume de botez, dar ce e cert este că micii burghezi care erau aceia îl blagosloviseră pe amicul meu, ortodox botezat în sfînta religie pravoslavnică, nici mai mult nici mai puțin decît cu blasfematorul nume al daimonului iliro-trac, nume hilar care se potrivea cu personalitatea mercantilă a acestuia precum nuca-n perete. Încă din școala generală strigarea catalogului era un veșnic și general motiv de veselie debordantă, și asocierea fizionomiei și onomasticii amicului meu părea o scamatorie bufă pe gustul tuturor, giumbușluc menit să smulgă zîmbete chiar și de pe buzele celor mai intransigenți profesori, căci micuțul Dyonysos era strîmb și șleampăt, șters și ambiguu (în cel mai propriu sens al cuvîntului), schilodit într-un mod mai mult decît grotesc de o nefericită naștere cu forceps. Cînd ne aflam în pragul maturității și problema sexuală devenise de actualitate pentru toți, Dyonysos mi-a făcut o tainică și revelatoare confidență, și cu timpul m-am amuzat tot mai tare de logoreea șoptită cu care îmi umpluse urechile într-o noapte senină de vară, după sărbătorirea festivă a împlinirii unei vîrste ce ne desprindea odată pentru totdeauna de copilărie spre a ne arunca în valurile tulburi ale maturității, și amintirea acelui moment penibil este mai caraghioasă în memorie decît în realitate, căci prietenul meu se zărea oglindit în toate cele trei oglinzi ale camerei lui de flăcău mare, și el, în discreția-i nesfîrșită și plin de finețea care-l caracteriza, se întorsese cu spatele spre mine pentru a mă scuti de dizgrația pe care știa că o produce cu figura lui boantă. Mă întreba atunci cum ar putea să se uite la el o femeie fără a se simți lezată în bunul ei simț estetic, și îmi explica, demonstrîndu-mi cu răbdare și

elocvență, că nu în sine cele două profiluri ale sale erau cumplite, ci îmbinarea lor atît de haotică și absurdă, fiindcă privit numai dintr-o latură părea un tînăr efeminat și angelic, iar din cealaltă un matur energic și sumbru, și atunci mă interoga retoric despre cea mai bună politică pe care o putea aborda cineva dăruit cu un asemenea cadou atroce din partea sorții : să se expună eventualei partenere mai întîi din dreapta și apoi din stînga, pentru a grada trecerea de la suavitate la bărbăție, sau invers, pentru a accentua nota sensibilă pe care bărbatul din el o ascundea, — și nu pot uita brutalitatea răspunsului meu plin de nonșalanță atunci cînd i-am spus cu toată convingerea, căci tocmai primeam reflectată de oglinda centrală întreaga hidoșenie a bicefalității prietenului meu, că politica pe care era cel mai bine să o adopte era să-și pună o mască, sau, și mai bine, să nu se înfățișeze în întreaga-i măreție nimănui înainte de a-i scoate ochii, căci nu credeam să existe om pe lume capabil să aprecieze la adevărata-i valoare chipul cu care natura îl împodobise, și mai tîrziu, ori de cîte ori se răsucea ca un pește în tigaie, etalîndu-și profilurile înaintea prietenelor pe care eram obligat să i le prezint cînd pica pe la mine în vizită în momente nefaste, îmi aduceam aminte cu venin de problema lui estetică, urmărindu-i circumvoluțiile spirituale și toanele estetice în funcție de manifestările comportamentale în fața sexului de cucerit : respectiv, expunerea gradată a tandreții bărbatului, sau invers, a bărbăției din spatele dulceții. Musafirele mele nu se puteau împiedica să icnească, între timp, de scîrbă în fața hidoșeniei ansamblului pe care el se străduia zadarnic să-l facă să treacă neobservat.

Dyonysos era în rest o fire sensibilă, cînta la pian și citea filozofie și romane de dragoste, un claustrat condamnat la solitudini nedorite, și nu o dată am fost obligat să suport plînsul lui obositor și invocațiile disperate față de acea ființă care să nu se uite la el decît din dreapta sau din stînga, dar niciodată din față, și era convins că pe lumea asta, pentru a nu fi singur, era suficent să ai partea dreaptă a feței mai mult sau mai puțin similară celei stîngi, și că toată lumea care poseda o față armonioasă făcea parte dintr-o comunitate binevoitoare ce nu te lăsa să simți niciodată singurătatea.

Cînd una dintre dragostele mele din tinerețe constatase că nici ea, una dintre cele mai frumoase femei de pe fața mapamondului, nu are fața prea simetrică, ascunzînd de fapt o dualitate implacabilă, și după ce, cu timpul, s-a obișnuit cu ambiguitatea prietenului meu, de ziua lui l-a sărutat cu un fel de caritate cinică masochistă, pentru ca mai apoi să-și facă un fel de uzanță din acest joc, pînă cînd a ajuns chiar să se ia pe sine în serios. Mi-am imaginat o clipă o familie de asemenea specimene ambigue, o țară, un univers de oameni cu două fețe, prezentîndu-se unii altora conform unor ritualuri prestabilite, întîi dintr-un profil și mai apoi din celălalt, sau invers, întîi duioși sau întîi fioroși, și nu am putut să mă împiedic să rîd nici măcar atunci cînd, printr-un mimetism manierist tot mai amplu, prietenii și prietenele mele au început să se strîmbe care mai de care, încercînd să amplifice necorespondența naturală a trăsăturilor către o disformie cît mai bătătoare la ochi. Era o modă caraghioasă pe care nu reușeam să mi-o explic altfel decît prin glume, și nici măcar faptul că găseam tot mai rar oameni care să aprecieze echilibrul firesc al feței mele nu mă punea pe gînduri.

Astfel, prietenul Dyonysos devenea pe zi ce trecea asemeni gîștei celei urîte din povestea lui Andersen, răsfățat de soartă să-și găsească frații și surorile și fericirea și nici măcar succesul general pe care îl repurta azi nu l-a împins la gestul urît de a-și părăsi prima cucerire, glumeața mea prietenă, și chiar dacă o mai înșela uneori nu o făcea decît din orgoliu sau din milă în fața extazului cu care îl înconjurau fetele, ca pe un idol sacru ale cărui performanțe în ce privește echivocul expresiilor erau cu neputință de egalat.

Este o glumă, desigur, această hipertrofiere hiperbolică la care am recurs. În realitate, amicul Dyonysos nu a făcut decît o singură cucerire, și aceea destul de scurtă și platonică, dar ea a fost suficientă pentru a-l face fericit, așa cum pe mine nu m-au făcut nici cele mai certe și mai pline de miez victorii. Timpul s-a așternut peste noi, și azi sîntem toți cufundați în descompunere și ambiguitate, încît este imposibil de spus dacă vreunul a fost cîndva mai hidos sau mai puțin hidos, și atît eu cît și amicul Dyonysos ne-am purtat prin lume medalia cu două fețe a chipurilor

noastre, şi comparînd defilaţia, acum, de pe marginea coloanei care se scurge mai departe scandînd cuvinte neînţelese, îmi dau seama că prietenul Dyonysos a fost un simbol în felul lui, cuprinzînd în biunivocitatea feţei un sîmbure de generalitate umană pe care cel mai adesea am fost dispus să i-l trec cu vederea, influenţat întotdeauna negativ de aspectul global al chipului său heteroclit şi amalgamat, şi excluzînd chiar şi posibilitatea formală ca această dizgraţie să cuprindă şi ceva frumos sau măcar nedizarmonic.

ETAPA PERPETUEI AMÎNĂRI

(Euristică epistemologică)

Am trăit cîndva, undeva, o experienţă unică şi absolut originală, într-un context mai puţin viabil decît raţiunea poate admite. Se făcea cum că în urma unei serii stocastice infinite de evenimente şi de accidente căzînd sub conceptul unui şir nedefinit, pătrundeam într-o localitate străină şi necunoscută, nemaicălcată pînă atunci de picior de european. Primul meu contact cu această civilizaţie s-a petrecut cam după momentele de incipit coerent. Doi ţînci mucoşi şi zdrenţăroşi, care se bălăciseră într-o băltoacă formată de ploi abundente, începuseră prin a mă saluta, proferînd alături de vorbe ce se voiau măgulitoare, nişte injurii stupide şi nelalocul lor. Acesta a fost primul contact.

Străzile se înşirau confuze, începînd dinspre habitaturile mărunte : bordeie de frunze, case de chirpici, căsuţe cu acoperişuri de ţiglă roşie potopite de iederă involburată; străzile creşteau asfaltate către autostrăzi cu mai multe piste, către superdrumuri cu administrare electronică printre blocuri cu zeci de caturi, sisteme arhitectonice polimorfe, arhitecturi cinetice şi multifuncţionale, modulare, şi m-am regăsit în cele din urmă într-o sală înaltă de piatră cu coloane multiple, o sală în care o masă enormă de oameni se adunaseră în vederea unei acţiuni deosebite : era vorba de un joc, de un principiu de comunicare apeironică. Un ins îmbrăcat elegant tocmai îmi expunea principiile de joc, şi am înţeles din primul moment că era vorba de un joc sintetic, un joc aşa cum nu mai jucasem niciodată. Regulile lui erau extrem de simple, şi tocmai de aceea jocul prezenta complicaţii logice fantastice. Admiram jucătorii versaţi, adunaţi împrejurul meselor lustruite în alb şi

negru, le invidiam calmul cu care își jucau rolul, deși percepeam că mizele trebuiau să fie exorbitante.

— Ei, facem o partidă ? m-a întrebat celălalt după terminarea inițierii.

I-am spus că prefer să mai studiez un timp jucătorii mai vechi, înainte de a avea curajul să mă angajez într-o partidă, fiindcă jocul era foarte interesant, dar îmi părea încă extrem de complicat.

Așa cum am mai spus, era vorba despre un joc de comunicare, formal foarte simplu, și tot încercam să-i stabilesc vreun sistem oarecare de legi capabile să-mi asigure cît de cît o șansă de joc în fața redutabililor adversari potențiali, fiindcă de la început mi-am dorit să mă prezint ca un jucător bun, să fac senzație, căci în acest univers locuitorii erau apreciați în funcție de performanțele obținute la acest sport, și eu nu voiam cu nici un chip să le las o impresie proastă despre ginta și lumea al căror reprezentant unic aici mă aflam. Încercam să-mi rememorez, sintetizînd toate cunoștințele pe care le posedam din transcendentul de gnostică a jocurilor de natură cît de cît apropiată: șah, bridge, table, go, thang-tze, retroverty, dar îmi era imposibil încă să intuiesc vreo lege de ansamblu valabilă care să poată fi aplicată comun, și ar fi fost de altfel foarte improbabil ca acest lucru să se întîmple, întrucît noul joc era nu atît un joc al comunicării cît unul euristic, principiu pe care celelalte jocuri ale comunicării, chiar dacă nu-l omit cu totul, nu pun accentul.

— Facem o partidă ? mă invită din nou, zîmbind, inițiatorul, și m-am văzut silit să-l refuz și de astă dată, considerînd că una dintre calitățile rațiunii este și aceea de a fi capabilă să amîne. Amînarea este o esență epistemologică în lumea din care vin.

Nu mă incomodau atît nici faptul că jocul se juca fără tablă sau alt cîmp uzual de repere, nici piesele, în număr limitat dar nedefinit, piese cu valoare în esență egală dar variabilă în funcție și în relație cu contextul, mutările pe care o piesă le-ar fi putut executa fiind deosebite de la caz la caz, nedecise și imprevizibile, cît mă incomoda faptul că toate piesele erau atù, iar regula jocului nu interzicea renonsa la culoare, fiindcă, evident, nu existau culori, așa încît totul era o pendulare de șanse, o intuire a parteneru-

lui, şi încă ceva care-mi scăpa deocamdată, dar care nu mă contraria deloc, deşi poate că ar fi trebuit. Îmi făcea impresia că orice voi face voi pierde, că la jocul acesta cîştigul este cu neputinţă, căci nici măcar tactica abordabilă nu era determinabilă legic, de vreme ce în unele cazuri pierdea cel care pierduse, iar alteori cel care cîştigase.

Timpul trecea şi îmi dădeam seama că abuzez de răbdarea celuilalt, care aştepta în linişte, iar eu urmăream partidele de la mesele dimprejur, fără să înţeleg ce ar trebui să joc cel mai bine. Asistam din cînd în cînd la încoronarea noilor campioni, şi îmi dădeam seama că trebuie să fie o bucurie fără margini să poţi să-ţi probezi valoarea cîştigînd în acest joc subtil.

Şi dintr-o dată am simţit teama că nu voi mai depăşi niciodată etapa pregătitoare, că toate legile pe care le cunoşteam eu nu aveau aici nici o aplicabilitate şi nu mă ajutau cu nimic mai mult decît cartea de identitate ridicolă care garanta cum că aş fi eu însumi, cutare, cu cutare şi cutare calităţi relative pe care nu mă simţeam totuşi capabil să le probez în vreun fel.

Atunci, disperat, roşu şi tremurînd de emoţie, m-am aşezat la masă şi am rostit cu voce sugrumată :

— Ei bine, sînt gata !

Partenerul a zîmbit şi am simţit că jocul ăsta este un joc teribil, că de fapt nici nu este un joc, ci mai iute ceva cam ca moartea sau ca viaţa. Jucam crispat şi, treptat-treptat, împrejurul nostru s-a adunat mai multă lume, şi acest lucru mă paraliza. Jucam fără să ştiu de ce fac ceva aşa cum fac, mutam încercînd să comit cel mai inteligent lucru de care mă simţeam capabil. Pe afişajul electronic se perindau cifre şi culori speciale, şi mi-am jurat ca atunci cînd voi termina calvarul să nu mai joc niciodată aşa ceva, căci este un joc brutal, sălbatic, un joc capabil să scoată la iveală tot ce este mai urît în om : violenţa, singurătatea şi ura.

Am surprins în spatele meu diverse exclamaţii entuziasmate. Spectatorii deveniseră acum foarte numeroşi şi la fiecare mutare se stîrnea o rumoare impresionantă. Nimeni nu mai juca în sală, şi numai noi doi ne confruntam fascinant. Şi atunci cînd am cîştigat, căci am cîştigat pînă la urmă, tocmai îmi puneam problema : „Ce pot în-

țelege toți străinii ăștia din confruntarea de forțe la care asistă, cînd eu însumi nu înțeleg nimic pînă în clipa victoriei ? După ce criterii apreciază ei valoarea unei mutări? Și ce anume îi face atît de fericiți sau deziluzionați după o mutare sau alta ? Oare nu se află într-o stare de delir, de psihoză, cînd de fapt nimeni nu pricepe nimic, și în fond nici nu are ce să priceapă ?"

Dar cînd am ridicat privirile, o femeie mi-a zîmbit cu exuberanță dîndu-mi fiori, și am văzut instantaneu care este mutarea de cîștig, și am executat-o.

Partenerul era un gentleman care știa să piardă : mi-a strîns mîna și a plecat zîmbind. Asistența aplauda. Eram fericit și capabil în fine să joc, să joc cu adevărat !

Femeia cea frumoasă m-a rugat să-i acord un autograf, și, retrăgîndu-ne într-un colț, am stat de vorbă o vreme : era foarte tînără, dar fusese căsătorită, avînd chiar și copil, părăsise însă viața aceea anostă pentru totdeauna, sub fascinația sălii de joc de aici. Eram convins că aș fi fost fericit alături de ea și că aș fi fost capabil să o fac și pe ea fericită

Un alt jucător se așezase acum la masă și mă solicita cu insistență, așa că am rugat-o să mă scuze puțin, ea mi-a urat succes, și m-am așezat în fața celuilalt, hotărît să fac o mare partidă. Acum înțelegeam de ce mut ceva atunci cînd mutam. Lumea se strînsese buluc, dîndu-și cu părerea, suflîndu-ne mutări. Eram un idol, un star. Dar, după primele mutări, onomatopeele de dezamăgire s-au repetat constant. Jucam mai departe, încercînd să fac abstracție de imaginea spectatorilor care plecau plictisiți. Înțelegeam tot mai clar că fac o partidă anostă și, cu fruntea în jos, cu capul în mîini, mutam concentrat, așteptînd cu nerăbdare sfîrșitul supliciului. Am pierdut în ultima clipă, m-am sculat și am plecat, regăsindu-mă într-un tîrziu afară, în mijlocul străduței mocirloase, cu țîncii proferînd obscenități. Am scrîșnit din dinți și am plecat mai departe prin băltoacele de ploaie, clefăind cu bocancii în care-mi intra apa, mutîndu-mi mereu de pe un umăr pe altul ranița militară ale cărei curele îmi intraseră adînc în carne.

EUTHERPIE

(Semănătorii)

La început erau numai flori, o mare de flori.

Vehicolul întrerupsese călătoria la un punct nedeterminat spațiotemporal, într-o asimptotă pe care o numeam într-un fel sau altul, „lume" sau „planetă" sau „sferoid" sau altfel, dar, oricum, drumul îmi era închis și nu mai avea nici o importanță unde și cînd, fiindcă nu mai puteam să mă întorc nicăieri, halta aceasta era menită să dureze veșnic, așa încît putea fi considerată un capăt de drum sau un început, și încercam să mă scufund, să mă confund acolo, în marea de flori cu talazuri de parfumuri violete ca un alcov hypnagogic, deși nu puteam să nu simt ceea ce mă străduiam să uit pentru a mă putea simți și eu, asemeni celorlalți, acasă oriunde pe lume.

La început erau numai flori, foarte multe flori. Izbucneau de peste tot. Bucurau ochii, nedumereau spiritul, rătăceau mintea în labirintul celor cîțiva metri pătrați ai biotopului înconjurător. Și eu puteam să o iau în oricare direcție aș fi dorit prin oceanul de flori, de petale, de aripi fragile și nezburătoare, puteam să încerc orice sens, oriîncotro, oriunde, oricare, oricine, oridece, și peste tot aș fi fost același : un corp impur ; un corp străin ; o conștiință obiectivă (și nu poate fi obiectivă decît o conștiință străină. STRĂINĂ în sensul de atipică) ; un fenomen impropriu ; o sfidare (de unde vine acest străin și de ce se preface că ar fi asemeni celorlalți semănători, nu își dă el seama că nu poate înșela pe nimeni ?) ; și, tocmai din acest motiv, orice cale precis stabilită, orice direcție predeterminată, calculată riguros dinainte, nu era decît o evoluție aleatorie, un scenariu programat de legile necesității hazardului : ORIÎNCOTRO era o direcție, necesară, ORIÎNCOTRO era un sens precis. Și important era nu să cuprind, nu comprehen-

siunea, ci transformarea : cum să schimbi, și *cum*, și mai ales CUM !

Ceilalți îmi spuneau că într-adevăr sînt străin, o alienare pentru mine, alienat mediului. Și florile nu mai erau împrejur decît scuturări nostalgice de aripi albe, roze, galbene, albe. O mare euristică. Florile erau de fapt o înstrăinare.

— Noi însămînțăm, în fiecare primăvară, în fiecare toamnă, în fiecare zi și în fiecare noapte : noi am creat tot ceea ce cuprinzi cu ochii, îmi spuneau băștinașii.

Eu eram doar un fenomen impropriu.

Terenul care părea deșert nu era pustiu decît un moment, și de fapt nu el, ci eu eram pustiu, noi eram, și florile nu mai erau acolo ; le luase locul o mare de forme ghimpoase și uscate, de cenușă. Forma femeii de alături doar mi se părea, și confuzia aceea de scrum foșnea de jur împrejur atunci cînd străinii treceau cu paniere adînci în care adunau scrumul și sîmburii viitoarelor explozii florale.

Nimic nu se repeta. Regula jocului acestuia era că nimic nu se repetă. Regula hazardului acestuia și sensul lui hermeneutic era aleatorismul aleatoriului: Întîmplătorul întîmplătorului. De fiecare dată, totul este altceva. Nici eu nu mai sînt eu, nici florile, nici nimeni și nimic. Și undeva, pe arie, alții decît cei care au semănat adună roadele altei semănături, altele fiind roadele acestei sumare desființări.

La început erau doar florile. Și am luat și eu unul dintre paniere, răspîndind dinții multicolori. Dinții hazardului. Dinții florilor.

Horbota vegetală, efemeră, lascivă, cu miros senzual de alcov, se învălmășea apoi împrejur, hilar și trist, amețitor și învolburat : jocuri curcubeice de ape. Dinții erau tari și ghimpoși, încîlcite forme geometrice repetînd la infinit un singur secret, o singură arhitectură fluidă, curgătoare, efemeră, maladivă.

— Străinul răspîndește sămînță, rodește, eflorează, schimbă și se schimbă, se bucurau străinii.

O sărbătoare urma alteia : erau sărbătorile ciclurilor trecerii și aleatoriului, și așteptau cu înfrigurare, și într-o zi florile au explodat din nou : strîngeam semințele florilor în panier, și apoi deschideam din nou, iar și iar, umbrela

multicoloră a eflorescențelor. Cerul însuși era o eflorescență stelară, plantulele galaxiilor erau explozii oploșitoare de sîmburi multicolori : dinți florali ; universul era o eflorescență universală, și chiar și neantul în care se rotea acest joc de ape unduitoare de cicluri florale era o inflorescență de petale negre, negative, însămînțate de semănători. Semănătorii, astfel, trebuiau să fie la rîndul lor, și ei, tot florilegii multicolore, purtînd în ei sîmburii florilegiilor viitoare. Și cînd am privit panierul și panierele, am perceput cu surprindere un semn încrustat în împletitura omogenă. Semnele păreau foarte vechi și răsăreau palimpsest de sub țesătura florală : CADMOS.

Nici unul dintre băștinași nu a fost capabil să-mi traducă tîlcul acestor semne, căci limba în care fuseseră scrise, dacă fuseseră într-adevăr scrise vreodată, era de mult uitată. Și doar în țesătura algoritmică a fibrelor, a fibrelor care fuseseră cîndva dinți de pietre prețioase și acum erau învolburări de aripi de petale levantine și dismorfe, cîndva CADMOS, ieșea printre întrepătrunderile rețelei alcătuitoare. Și băștinașii mă lăudau acum că mă risipesc în flori, deși important nu era nici asta.

Și formele fumegînde de femei ieșeau din formele fumegînde ale clădirilor cîndva locuinde, din formele fumegînde ale hățișurilor florale ale formelor fumegînde. Și noi numeam asta fericire. În mod aleatoriu, numeam asta fericire.

La început nu fuseseră decît florile. Și după aceea nu fuseseră decît diminețile, și serile, și nopțile, și femeile, și aripile, și zborul, și focul, și cenușa. La început nu fuseseră decît florile. Și acest algoritm noi îl denumisem în mod aleatoriu fericire, și spuneam : „Iată : sîntem fericiți" sau : „Iată : sînt fericit" atunci cînd treceam prin eflorescențe purtînd în brațe panierele pe care se putea vedea semnul CADMOS, în care strîngeam sau din care risipeam dinții, și eu, care nu eram decît un străin acolo, și alții, autohtoni sau străini, printre florile care fuseseră de la început, numind acest algoritm fericire.

FARMECOPEDIE PENTRU INIŢIAŢI
(Calambur)

Că istoria ar fi copiat istoria era un lucru destul de uluitor ; ca istoria să copieze literatura, era de neconceput...
Tema trădătorului şi eroului — Borges

Spaţiul *farmecului*, la care mă refer acum, era un univers vrăjit, aparent însă cît se poate de banal. Nimeni nu lua în consideraţie cuantele interpolărilor eliptice în care evoluau traiectoriile învălmăşite ale descuamărilor energetice intitulate „existenţe" sau „istorii" sau „orbite" sau altfel.

Era totuşi o muncă titanică, a cărei continuitate, chiar dacă nu apărea clar nici unei conştiinţe, şi numai unora mai elevate li se prezenta mai mult în mod intuitiv şi subînţeles, materializa un efort mai presus de toate celelalte eforturi cunoscute, căci nu era altceva decît o modificare şi modelare controlată a întregului, iar parcurile şi grădinile totale ale pădurilor şi pajiştilor constituiau o ambianţă optimă pentru metamorfozele grandiosului burg care nu era probabil decît o unică şi multifuncţională clădire, aşa-zisele lui părţi independente fiind doar organite operative în construcţia integrală complexă, tot haosul acesta de elemente manipulate cu grijă şi destoinicie de dincolo de privirile locuitorilor inocenţi care mişunau peste tot, întreg complexul acesta era undeva oglindit, răsfrînt într-o sferă de conştiinţă, clar sau diform, dar total, sau poate şi clar, şi chiar şi dimorf, dar, oricum, efectele oricărei mişcări erau riguros calculate şi elaborate şi urmărite cu competenţă şi destoinicie.

Şi cu toate astea, complexul arhitectural nu a fost niciodată intuit cu claritate de către nici unul dintre participanţii la spectacol : actori şi spectatori (spectatori care, evident, aveau şi ei de îndeplinit un rol cît se poate de precis, preconizat de altfel cu lux de amănunte în scenariu, ca un factor de importanţă majoră : „personajul colectiv SPECTATORII"), piesa şi cadrurile, mesajul, porticu-

rile și frontoanele, colonadele și pasarelele suprapuse, ruinele proaspăt construite de specialiști în arhitectonica ruinelor, astfel încît răspundeau mai mult decît mulțumito. la toate cerințele ultimului strigăt al tehnicii, și nimeni nu ar fi putut afirma cu inima curată că sînt mai puțin vech decît preconiza scenariul că trebuiau să fie, tot acest fas ingenios nu era decît un transfer sublimat al thanatofobiei Arhitecților.

În sprijinul unei atari ipoteze aduc cîteva replici din actul întîi, ce s-a desfășurat cu atîta timp în urmă încît majoritatea dumneavoastră nu își mai amintesc de el, așa cum nici eu nu îl mai rețin, dar care trebuie să fi existat, și chiar vă asigur că a existat, iar dacă îmi puneți la îndoială mărturia, înseamnă că vă îndoiți de cinstea mea, și atunci, vă rog să mă scuzați, sînteți de rea credință, fiindcă nu puteți afirma că v-aș fi dat vreodată ocazia să vă îndoiți de integritatea mea, iar așa, fără dovezi, oricăruia dintre noi i se poate aduce orice acuzație, singurul argument al fiecăruia dintre noi fiind doar buna lui credință și încrederea celorlalți, pentru că fără încredere reciprocă nu se poate face nimic pe lume, iar noi am ajuns, după o îndelungată istorie, la acea etapă în care să învățăm odată pentru totdeauna să ne încredem unii în alții.

Un alt argument ar mai fi și acela că toată dezvelirea revelatoare de ruinuri este tocmai o sublimare inconștientă a spaimei de absurditatea dispariției totale, o negare a acestei teze prin crearea în realitatea înconjurătoare amorfă și ambiguă a lumii materiale a unui argument plauzibil care să susțină în mod incontestabil și chiar cu brutalitate antiteza dispariției definitive, căci iată, după atîtea secole și milenii, viața de mult destrămată a arhitecților nu s-a încheiat : semnele lor ies la iveală acum și pururi, și „dacă au fost arhitecți buni, creațiile lor sînt dovezi într-adevăr trainice și menite să dureze veșnic peste timp și moarte, că ei nu mor atîta timp cît aceste emisii spațio-temporale ale plasmei lor persistă și comunică și se manifestă", și acest farmec, această înscenare, este o mistificare de bună credință a arhitecților care ar fi gata să spulbere, tocmai fiindcă sînt de bună credință, pe oricine ar încerca să desfacă vraja și să ridice vălul de ceață misterioasă de pe scenariu, pentru a scoate la lumină, de urechi, scamatoria,

fiindcă acest gest ar fi interpretat drept un act reprobabil, căci chiar dacă arhitecții ar presupune teza farmecologică drept justă și întemeiată, cui și la ce ar sluji operația demistificării ? Și oare nu ar fi mai rău ca toți să știe cu siguranță că totul, dar absolut totul este inutil ? Acest vis concretizat nu este el oare mai frumos decît realitatea, și oare un atare temei nu îi dă dreptul suprem să dureze și să ia locul realității amorfe ? Pe asemenea criterii, arhitecții ar interpreta drept un afront personal și drept o crimă gestul demitizării, și nu s-ar da în lături să-l combată cu orice argumente : de la bastoanele de cauciuc și pînă la rugurile inchiziției ori pînă la controlul conștiințelor), (inclusiv al propriilor lor conștiințe), fiindcă și ei, arhitecții, nu-și pot trece cu vederea slăbiciunile lor umane de a recunoaște uneori, în ceasuri abolite, argumentele împotriva dogmei nescrise pe care realitatea ambiguă le scoate la lumină cu imparțialitate, și de fapt spaima lor cea mare este tocmai că dacă ar exista cineva care să gîndească altfel decît ei, ar exista primejdia de a avea dreptate, și de a-i convinge și pe ei de ceea ce nu vor cu nici un preț să fie convinși, căci zdruncinarea convingerilor li se pare cea mai mare erezie, și tocmai de aceea convingerea nu este nicăieri consemnată : pentru a nu putea fi atacată forma ei de redactare, și această frică de formă este motivul real al mijloacelor de lucru ale secției, și nu așa-zisa evidență a fenomenelor, sub care ascund ei adevăratul criteriu.

Așa că atunci cînd cineva se oprește fascinat și admiră, spunîndu-și în sinea lui : „iată o mirifică înflorire în primăvară, o fermecătoare grădină : natura care se trezește la viață !" sau „iată o piramidă antică" sau „iată gloria și grandoarea" sau „iată ce fastuos tablou este acest apus de soare" sau „iată o perfectă armonie : aripile fluturelui acestuia mare și flasc pe lîngă care, atunci cînd îmi atinge fața, întrezăresc fondul imaculat și cristalin al lacului pe care nostalgice și albe lebede negre evoluează lin sub clar de lună", trebuie știut că acestea sînt edificiile arhitecților, capodoperele lor, visele lor materializate, fiindcă în realitate nimic din toate acestea nu există și doar arhitecții au învățat lumea să creadă că vede așa ceva, prin repetiție permanentă și programată spectatorii au fost inoculați cu

ideea acestor obiecte, ca şi cînd toate năzbîtiile astea ar fi cu adevărat sau ar fi cu putinţă, dar nu trebuie totuşi uitat că astea nu sînt decît farmecele lor — farmecele unui trismegism sectant a cărui structură piramidală acordă onorurile şi ordonează dispoziţa membrilor ei în funcţie de gradele disimulării, specialiştii disimulării fiind programaţi de însăşi natura propriu-zisă a lucrurilor dintru început.

Arhitecţii sînt răspîndiţi peste tot printre oamenii care îi consideră semeni. Nu-i poţi recunoaşte după nimic anume : nu se îmbracă altfel decît toată lumea, nu poartă nici un semn distinctiv, nu au parole şi nici convenţii anume pentru a se recunoaşte, şi asta dintr-un motiv bine determinat : nu au nevoie să se recunoască sau să se organizeze în mod concret. Nici ei înşişi nu îşi recunosc niciodată că ar fi membrii unei secte specioase, şi de cele mai multe ori încearcă prin orice mijloace să convingă pe toată lumea (şi în primul rînd pe ei înşişi) că sînt cei mai normali dintre oamenii normali, cei mai banali dintre banali.

Pentru a-şi propovădui principiile nu au nevoie de mijloace anume de comunicare şi nici de indicaţii anume, şi cu toate astea sînt elementele unei conspiraţii cu nimic mai prejos faţă de cele mai sinistre mafii din istorie, numai că ei nu au nevoie de glorie, nu au nevoie de privilegii de castă, nu solicită nimic de la societatea în care trăiesc şi, tocmai pentru acest motiv, îi acuz eu de egoism şi de individualism rău înţeles ; operează din umbră, cenuşii, anodini, răspîndiţi printre ceilalţi, ocupînd, strecuraţi în ierarhia socială, funcţii importante sau minore, dar împingîndu-se unul pe altul să promoveze şi să se afirme, fără ca nimeni pe lume să poată spune că a surprins ceva suspect între ei, vreo discuţie care să-i demaşte ca reprezentanţi ai aceleiaşi secte secrete.

Arhitecţii se cred în sinea lor superiori tuturor celorlalţi oameni. Arhitecţii sînt cei care construiesc istoria şi realitatea înconjurătoare. Din punctul lor de vedere, lumea se împarte în arhitecţi şi actori manipulaţi, şi nici o altă categorie nu îşi mai are rostul.

Vă veţi pune poate întrebarea cum de am curajul să atac o astfel de grupare secretă, o consipraţie atît de puternică şi de crudă şi de subterană, a unor inşi cu care nu ar putea rivaliza nimic din ce se cunoaşte pe lume con-

siderabili, pe bun cuvînt, stăpînii de drept şi de fapt ai lumii, manipulanţi tainici ai tuturor economiilor spirituale, a realităţii tuturor societăţilor existente, trecute sau viitoare, „oamenii cei cumsecade" care, indiferenţi la fluctuaţiile politice şi sociale ale istoriei, au ocupat întotdeauna posturile privilegiate ale mecanismului, meniţi să profite cît mai economic şi util de toate existenţele umane vizibile sau invizibile, promovaţi pe drept în ierarhiile sociale ale tuturor timpurilor pentru realele lor calităţi : cinstea, onoarea, dezinteresul, onestitatea, moralitatea, optimismul etc. etc. „Bine, bine, veţi spune, dar nu înţelegi că gestul tău este pur şi simplu absurd şi inutil, şi că revolta ta nelegitimă nu va primejdui pe nimeni altcineva decît propria ta persoană, şi chiar dacă nu vei fi ars pe rug, fiindcă moravurile s-au îndulcit odată cu trecerea timpului, şi ca om liber ai dreptul ca oricare altul să spui orice te taie capul, vei suferi oricum oprobiul public şi vei fi considerat de toţi cei dimprejur ca un suspect, ceea ce este evident acelaşi lucru cu cel mai rău lucru care i se poate întîmpla cuiva în epoca în care trăim", ei bine, eu am să vă răspund : „Nu aţi înţeles nimic !" Dacă ar fi să se întîmple dramele pe care le prognosticaţi, dacă ar fi să fiu ars pe rug chiar, pentru aceste dezvăluiri, eu voi fi primul care, asemenea lui Socrate, să mă acuz şi să-mi beau cucuta binemeritată, dar teamă mi-e că nu se va întîmpla nimic de genul acesta, şi că, din contră, voi fi în mod discret şi tacit tras în sus de mîini puternice, nevăzute, binevoitoare şi prietenoase, fiindcă, nu trebuie să vă mire, aşa cum v-am spus, n-aţi înţeles nimic din cele pe care le-am dat la lumină aici, aşa că am să vă dezvălui tot eu adevăratul tîlc al parabolei, şi asta de teamă ca nu cumva să fiţi poate un public sau nişte actori neîndeajuns de rafinaţi pentru a pricepe singuri mesajul : ei bine, pamfletul acesta demascator şi sensul lui discret sînt cele mai certe dovezi că eu sînt un *Arhitect*, dragii mei.

FEERIA SEMANTICĂ A ÎNDRĂGOSTITULUI DE STĂPÎNA TAINICĂ A MELOPEELOR

(Mister orphic)

Sibila (Thi Baal) locuia dincolo de limita estică a habitatului, la punctul la care stepa ciulinilor şi a lanurilor de secară şi de ovăz se întrepletea cu pădurile dealurilor într-o linie prelungă de cînepă de toamnă ce ne ameţea cu mirosul ei, fiindcă nu arareori perechile de îndrăgostiţi poposeau în horbota tăinuitoare şi magică a sibiliilor învolburate, pînă cînd se auzea urletul unui lup singuratic, şi atunci ştiau că pătrunseseră pe nesimţite în domeniul în care Stăpîna se preumbla solitară, cu şorţul ei în care aduna frunze şi buruieni de leac, căci semnul Sibilei era o frunză de stejar, şi chipul Sibilei era cînd forma unui cerb zvîcnind prin frunzişul încîlcelii de la marginea pădurii, cînd umbra unui lup ritual, cînd foşnetul săgetat al unei păsări negre şi prevestitoare, şi atunci perechile îşi aduceau ofranda special pregătită din timp la brîie, după care se întorceau către habitat cîntînd sibilii tradiţionale, în veme ce undeva în spatele arbuştilor, fluturîndu-şi coama învăpăiată de toamnă, se zărea geometria multicoloră a construcţiilor pe jumătate ruinate, pe jumătate proaspăt înflorite în curcubee orphice.

Dar mă îndrăgostisem de chiar Sibila, şi rătăceam mai departe prin învolburările silvane, fiindcă ştiam că Sibila este de fapt o fecioară cum alta pe lume nu mai este, regină peste sibilii, şi taina ei era durerea mea nostalgică făcîndu-mă să mă preumblu asemenea unui duh amarnic pe marginea lacului din pădure încărcat de nuferii albi şi galbeni ai tristeţilor mele, ori pe lîngă ruinurile secrete ale cetăţii Capetelor-de-lup ale lui Gebel (Geo Baal), (sau Theo Baal), unde statui emfatice mai sfidau încă timpul, cu porţi megalitice despărţind cîmpuri tainice de neant de zone mistice de imposibil. Şi porţile acelea nu spuneau

nimic, ci doar se înşiruiau în întregul univers într-o anumită ordine, cu semne precise dar ilizibile dezvăluind taina lor, creatoare de galerii şi labirinturi de porţi, cînd mai mari, boltite, fără sfială, cînd mai mici, strecurîndu-se cu burta pe pămînt, cînd deschizîndu-se către neant fără noimă, cînd înfundîndu-se sub pămînt, în vreo criptă năruită peste osemintele unei necunoscute făpturi hieratice a acestui mult prea bizar pantheon hieroglific, cînd pierzîndu-se în spaţiul metaforic al unui labirint analgoritmic. Mesajul însă se pierdea peste tot minţii, sau uitării, sau unei memorii mai cristaline decît apa izvoarelor din pădurea Sibilei, în care construcţii şi ruinuri, drumuri şi podişti, edificii şi monumente, statui şi coloane nu dezvăluiau gîndirii decît un singur sens, o singură taină, o singură dimensiune : liniştea şi părăsirea, părăginirea şi lipsa.

Sibila mă ocolea, şi-i auzeam doar rîsul ştiurlubatic şi totuşi atît de trist şi nevinovat că simţeam cum cele şapte inimi îmi sîngeră asemeni frunzişului tomnatic, şi o căutam mai departe într-o perpetuă călătorie în care nimeni nu îmi ştia răspunde la întrebarea cu care întîmpinam ciudaţii localnici, iar locuitorii bătrîni ai habitatului îmi spuneau că nu a locuit nicicînd acolo vreo fată să semene cu amintirea mea, în vreme ce tinerii se mulţumeau să ridice nedumeriţi din umeri trecînd mai departe şi neluîndu-mă în seamă. Şi totuşi aceleaşi rîuri simbolice de semne multicolore curgeau pe straiele lor ca şi pe porţile totemice pe care le reproduceau mai feeric şi derutant, dar lipsite de tîlc, şi nicăieri altundeva nu am mai regăsit mesajul anacronic atît de aproape semantic, deşi peste tot fragmente din povestea ştiută acoperiseră cu cioburile de curcubeu universul habitaturilor terestre ale băştinaşilor, într-un tîlc fără tîlc, fiindcă semnele textului păreau acum a sugera o singură poveste, stranie şi hermetică, putînd fi orice şi nefiind nimic.

Totul era un limbaj, nimic altceva în afara acestui limbaj, care inventa şi se inventa pe sine, şi tot ce exista, exista prin acest limbaj, şi mă întrebam din care cută subterfugă a lui ieşisem eu, chiar eu care-mi păream atît de inedit şi de material, şi pe care, cu toate acestea, nu mă regăseam nicăieri împrejur, nici în apele diamantate,

nici în florile smălţuind sibiliia, nici nicăieri altundeva decît în rîurile multicolore ale vestimentaţiei localnicilor.

Limbajul acesta era o comunicare pe două coordonate, un univers spaţial, compus din două sisteme zecimale consonantice determinînd un plan logaritmic şi dintr-un alt sistem care preciza nuanţele nequantificabile, fiind materializat în vocalele în număr de şapte ale coordonatelor universale, în cele şapte nuanţe ale spectrului, sau în sistemul heptadic al sunetelor armoniei muzicale. Şi limbajul era tot ce exista pe lume : fie că el *era* lumea, fie că lumea se reflecta în el atît de perfect şi integral cum nici unda izvorului cristalin nu putea reflecta cerul cel fără de margini şi florile de pe mal, încadrînd figura-mi de Narcis. Dar Sibila era o umbră nostalgică *sub* unde.

Locuitorii habitatului foloseau deci cele douăzeci de semne quantificate ale porţilor megalitice ale limbajului semnul quantic al celor douăzeci de consoane ale sistemului dodecimal suprapus, la care asociau o melodie metrică dînd sens şi nuanţă quantei algoritmice, sau o culoare dînd sens şi nuanţă desenului rîurilor de pe ii. Astfel, un text putea fi citit în mai multe feluri, şi era de fiecare dată altul. În locul vocalelor erau culorile, sau notele cîntecului, dar puteai citi culorile prin muzică, sau muzica prin vocalele unui text, băştinaşii habitatului însă nu le citeau deloc, pierduseră taina citirii şi textele rămăseseră simple modele fără noimă, ca şi cum realitatea ar putea fi fără tîlc, şi doar bătrînii tribului se mai lăudau că era o vreme cînd auziseră florile cîntînd, însă doar *se lăudau*. Pe covoare reproduceau covoarele de flori şi semne ale parametrilor consonantici, dar nu le mai ştiau citi, şi, atunci cînd nu reproduceau mecanic dar fidel tradiţia, semnele acelea nu mai aveau nici un tîlc şi nu mai reprezentau nimic, decît semnele unui mesaj fără noimă. Barbarii acestei lumi coborînd din civilizaţia spectrală a unui text uitat nu cunoşteau taina că limbajul nu reflectă doar, ci şi construieşte lumi paralele, lumi posibile şi imposibile, în materia amorfă a realităţii reprezentate în subiect prin propria lui structură şi funcţionalitate, căci este de la sine înţeles că sistemul codificat al limbajului acţionează asupra subiectului comunicării pe unele sau pe aceleaşi căi în totalitate pe care acţionează şi realitatea intrinsecă, şi cum

stimulii reali se reflectă (și deci *există*) la nivelul celular și pur subiectiv al cunoașterii nu prin obiectele tangibile ca atare, ci prin modificări chimice simbolice, prin operarații chimice reprezentante, care se manifestă obiectiv prin fenomene mnezice sau de interpretare sau de reflexie, limbajul codificat se manifestă și el tot așa. Astfel, limbajul codificat nu *deformează* realitatea, așa cum s-ar putea crede, ci o ordonează. Ordinea care domnește în natură este ordinea din natura subiectului, este ordinea codului limbajului. Pot exista și încă alte multe ordini posibile, iar realitatea le agreează pe oricare (realitatea propriu-zisă, așa încît fulgerul poate fi și arma lui Gebeleizis, poate fi și descărcare de cîmp electromagnetic).

Limbajul paradigmatic al matematicii, limbajul quantic al consoanelor se vor și poate chiar reușesc să fie un singur limbaj obiectiv, care să nu mai depindă de culori sau muzici ale căror ritmicități să decidă nuanțele, un limbaj al oricărei muzici sau metrii sau nuanțe posibile, asemeni realității propriu-zise.

Da, acum îmi amintesc ! Bătrînii povestesc de o vreme în care textele se citeau doar în sunete de harfă, căci notației lor consonantice quantificate îi trebuiau asociate muzica și ritmul pentru ca textul să prindă viață, să aibă sens și nuanță. Apoi a venit un moment istoric anume, Babelul, și unii au adoptat un imn al realității, alții altul, și textul primordial paradigmatic a luat alt sens pentru fiecare în parte. Și abia mult mai tîrziu, încercînd să reintre în contact, habitanții au stabilit un nou limbaj comun, pur consonantic, quantificat, ca o simplificare schematică în exclusivitate a sistemului de coordonate și vectori, eliminînd valoarea. De aceea habitanții nu quantificau ca mine : sistemul consonantic era sistemul lor de quantificare. Eu, care mă născusem mai tîrziu, posedam un sistem mai abstract de comunicare cu lumea dimprejur, un limbaj mai esențial, dar din care îmi lipsea tocmai coordonata de nuanță : ritmul în unități primordiale de șapte. Și acest limbaj al meu îmi ascundea Sibila, de care eram îndrăgostit, fiindcă dragostea este de ceea ce nu avem. Unde să-mi caut Sibila în jungla mea de coduri ?

Babilonienii se războiesc între ei în sunete de tobe și chimvale, amintind ritmuri de rituri esențiale. Limba lor

dă tîlc blestemelor rituale, dezvăluind Sibila, rostirea limbii lor declanşează mecanisme chimice dezvăluind alte realităţi, fiind cheia intrării în pădurea Sibilei. Dar eu ?

Eu, şi abia acum realizez asta, sînt Piticul-Barbă-Cot-Călare-Pe-Jumătate-De-Iepure-Şchiop. Cu timpul, diversele limbaje au preluat doar faţete din limbajul paradigmatic iniţial. Sibila nu li se mai arăta decît atunci cînd elementele de moment ale percepţiei prin simţuri erau în concordanţă cu sîmburele percepţiei intelectului, intelect care funcţiona şi se exprima prin intermediul limbajului codificat, spart şi fragmentat în cioburile semantice. Lor vorbirea confuză li se pare mai plurivalentă, dezvăluindu-le sensuri multiple, uitate, jungle în care regăsesc Sibila. Pentru ei, acelaşi adevăr este adevărat pentru unii şi fals pentru alţii, şi, chiar pentru acelaşi subiect, adevărat într-un context şi fals în altul, în funcţie de cîmpul gnozic al textului în care se află.

Şi numai eu alerg prin pădurea imemorială de colo-colo, disperat, invocînd numele Sibilei, care mie nu-mi aduce nimic, în timp ce ceilalţi mă privesc cu suspiciune şi nu vor, temători, să-mi dezvăluie nimic despre iubita mea, la templul căreia ei toţi au din cînd în cînd acces, dar ascund asta, sfiindu-se de mine.

Felonii erau considerați drept unul dintre triburile cele mai hermeutice ale sarmilor, și o mare parte din cunoscători erau predispuși să creadă cum că obiceiurile lor ar fi fost cele mai ilustrative și definibile prin numele arhetipat Sar, sau SR, iar alții susțin chiar că de fapt numele hiperboreenilor nu ar fi decît o nominalizare a unui adjectiv cu care fuseseră caracterizați felonii inițial, iar mai apoi și celelalte seminții ale lui SR, fenomen oarecum asemănător, de exemplu, celui care a dat naștere Draconicilor, draconic fiind adjectivul calificativ pentru o caracteristică de ansamblu a populației unei anumite specii, adjectiv încetățenit pînă la rangul de nume propriu, ajungînd într-un tîrziu titlu generic pentru toți membrii tribului : titlu omogenizator, făcînd abstracție de faptul că obliga să intre sub cîmpul lui de definiție o eterogenitate de reprezentanți de excepție, la început, este de la sine înțeles că trebuie să fi format totuși majoritatea. După acest proces unificator, după această reducere la un numitor comun, este mai mult ca sigur că s-a operat un proces de epurare și șablonizare în conformitate cu o mîndrie prost înțeleasă sau sub influența de matriță a unei definiții deja date, pentru ca, la sfîrșitul procesului de formare, hiperboreeni să fie considerați un soi de urmași, sau cel puțin închinători la SR, confundat prin definiție cu Solomon, deci solomonari, triburile solomoniților, așa încît este de așteptat și nicidecum surprinzător, așa cum se pretinde în genere, ca întregul sistem ontologic de la baza gîndirii felonice să fie răsturnat.

Nu se știe ce mistică tenebroasă, ce ritual de la rădăcina arborelui gîndirii acestei civilizații duseseră la răspîndirea credinței anacronice, și este cert că principiul

anacronicității tuturor lucrurilor, sentimentelor, impulsurilor și manifestărilor uzuale și „în firea lucrurilor" stîrneau în reprezentanții acestei stirpe o rușine fără de margini de tot ceea ce în mod normal făceau toți. Nu rușinea de fapta în sine (de cele mai multe ori absolut banală), ci rușinea de recunoașterea ei, de etalarea ei, de publicitatea pe marginea ei, chiar atunci cînd era vorba de gesturi inerente. Acest felonism era cel care îi făcea pe băștinași să afirme cu cea mai mare convingere și nonșalanță că nu fac niciodată cutare chestie, chiar și atunci cînd erau surprinși fără posibilitate de tăgadă asupra faptei. De exemplu, dacă în timpul contactului sexual, vreunul din soți își întreba partenerul : „Tu faci dragoste ?", acesta răspundea contrariat și cu nedumerire : „Vai, dar cum poți crede așa ceva despre mine ? Evident că nu !"

Felul acesta de comportament se reflecta și pe plan social într-o serie de relații tip, care îi făcea pe străinii ce intrau în contact cu felonii să afirme despre aceștia cele mai surprinzătoare lucruri : astfel, partenerii comerciali cu care făceau tranzacții în mod uzual pentru schimbul de sclavi, produse de olărit etc. afirmau despre feloni că sînt de fapt proști ca noaptea și capabili de cele mai aberante afaceri posibile dacă erau bine și subtil manipulați ; pe de altă parte, triburile de impact, care intrau frecvent în conflict cu felonii, afirmau despre aceștia cum că ar fi perfizi și voraci. Toate aceste interpretări cu privire la Felonia erau însă false și vădeau din partea celor ce le făceau o superficialitate care îi ținea destul de departe de adevăratul caracter al dramelor felone.

Cum am mai spus, felonii se jenau de cele mai elementare și normale gesturi, așa încît, atunci cînd erau nevoiți să le practice, recurgeau frecvent la un artificiu ușor de imaginat pentru oricine intra în contact cu civilizația și cultura lor. Acest artificiu era trucul disimulării. De cîte ori operau ceva, felonii se prefăceau că se prefac doar că fac respectivul gest, așa încît își lăsau în credința lor o portiță de scăpare pentru propria lor conștiință predispusă a-i judeca mult mai aspru decît ar putea crede cineva. Din acest motiv, pînă și limbajul lor suferise o

deformaţie în această direcţie, cuprinzînd o întreagă gamă de nuanţe şi sensuri persiflante pentru toate actele pe care celelalte ginte se mulţumeau a le defini cu un singur termen clar şi concludent. Astfel, de exemplu, în loc a denumi latrina în vreun fel concret, ei o defineau disimulat prin prefăcuta noţiune de „scenă a marilor tradiţii", căci, rămas singur, un felon nu ar fi recunoscut niciodată că-şi face pur şi simplu nevoile, şi din acest motiv, atunci cînd se vedea constrîns să şi le facă, le făcea ca şi cum nici nu şi-ar fi dat seama că le face.

Cei mai timizi feloni erau agresivi, cei mai agresivi erau sfioşi ; cîntăreţii din liră se prefăceau a fi de fapt muncitori agricoli, iar posesorii celor mai mari bogăţii, înveşmîntaţi în zdrenţe, la zile anumite ieşeau la cerşit, simulînd o pauperitate menită a stîrni o prefăcută milă în toţi cei care treceau pe lîngă ei ; preoţii îşi blestemau zeii în public, iar ateii ţineau discursuri religioase. Era suficient să vezi pe stradă un om elegant ca să ştii mai mult ca sigur că respectivul murea de foame, de cele mai multe ori neposedînd nici măcar hainele de pe el.

Vecinii Feloniei au încercat diferite mijloace de combatere a acestei civilizaţii, dar totul a rămas fără nici un rezultat, şi în acest timp Felonia şi-a întins influenţa-i nefastă asupra a tot mai multe din popoarele învecinate. Naivii credeau efectiv în răstălmăcirile felone, fiind fascinaţi de bogăţia şi modestia felonă ; cei subtili, dar rău intenţionaţi, vedeau în mentalitatea felonă un mod eficient de asigurare a avantajelor lor, iar ambiţioşii o rampă menită să-i promoveze în înalturi.

Din afară, felonii şi-au vădit în nenumărate rînduri invulnerabilitatea şi forţa. Şi, tocmai atunci cînd nimeni nu se mai aştepta, o molimă ideologică fără precedent, cumplită, a spulberat ca pe nimic liniştea acestei populaţii tribale care ameninţa să înghită istoria, fiindcă în urma unui bizar proces social, oarecum asemănător celui biofizic al entropiei, entitatea care nu mai părea să aibă nici un adversar periculos a pierit atacată din exact acel punct din care se aştepta cel mai puţin, şi tocmai de acolo

de unde s-a vădit cel mai vulnerabilă, acolo fiind și locul în care nu și-a dat silința să se apere prin imunitate.

Ca o încununare a disimulării, în cercurile cele mai inițiate, în sferele cele mai reacționare ale feloniei și-a făcut vad la un moment dat o mentalitate jubilantă : o încununare a ipocriziei, care treptat a cucerit noi și noi adepți, pînă cînd gloria victoriei s-a transformat în cea mai absurdă înfrîngere, conform unei dialectici istorice mai implacabile decît pot legile perfid perfecte ale omului să fie, oricît de subtil ar fi ele concepute să cucerească și stăpînească universul înconjurător. Încurajat de cei mai de prestigiu ideologi, îmbrățișat de majoritate, din cele mai diferite motive dar cu aceleași distructive urmări, noul concept a zdruncinat civilizația felonă pînă la completa ei prăbușire în uitare, sau poate omitere disimulată, din orice istorie despre istorie. Curentul de apus de timp propovăduia, ca pe o culme a rafinamentului, disimularea feloniei însăși, așa încît cei mai feloni feloni au început a afișa cu cinism adevăruri atît de flagrante și revoltătoare, practicînd concomitent, cu ostentație, gesturile cele mai violent necesare, pînă cînd, prin disimulare generalizată a disimulării, s-a uitat cu desăvîrșire de unde se plecase și către ce. Niciodată nu fuseseră etalate în Felonia cu atîta ferocitate gesturi atît de cumplit naturale, niciodată nu se spuseseră cu mai mult elan adevăruri mai neînduplecate, și astfel, dintr-o confuzie cum nu s-a mai pomenit, toată lumea, dar absolut toți locuitorii Feloniei, au început să practice verismul în așa de mare măsură încît, în disperata căutare a adevărului, s-a ajuns la o mască disimulată a acestuia, fiindcă și disimularea își are partea ei bine determinată în conștiința cunoașterii umane. Și în babilonia creată, în care nimic nu mai era cert în mintea nimănui, nici adevărul, dacă este cu adevărat adevărat sau fals adevărat, nici minciuna, dacă este cinstit mințită sau ipocrit falsificată — Felonia s-a scufundat în valurile tulburi ale timpului, nelăsînd în urmă-i decît următoarea aporie căutătorilor de absolut, fie el adevărat sau fals :

„dacă totul este fals, cînd cineva este cinstit este fals cinstit, iar cînd cineva este necinstit este fals necinstit ;

cînd cineva afirmă că este fals, este fals fals, iar cînd cineva este susţinătorul ipotezei că este nefals este prefăcut nefals ;

ce sînt eu însă, care îmi pot da seama de toate astea, şi ştiu că tot ce pot eu crede despre mine este falsificat, şi care este realitatea cu privire la ceea ce cred eu despre mine ?"

FENOTIPUL DE CEAȚĂ ȘI PICĂTURILE DE NIMIC

O mai țineți minte pe Ani ? Cum „care Ani ?" Ani, prietena noastră ! Cum ați putut s-o uitați pe Ani ? Cum puteți fi așa de indiferenți față de o ființă alături de care ați trăit, de o ființă pe care ați cunoscut-o și căreia, deși acum vă străduiți să faceți pe neștiutorii, ca să nu vă tragă soțiile de mînecă, ei bine, cu toate astea, pe vremuri i-ați făcut declarații înfocate de dragoste, și nu numai că i-ați făcut declarații, dar, dacă ea ar fi schițat cel mai mic gest de încurajare, nu v-ați fi dat deloc în lături să îngenunchiați la picioarele ei, să vă tăvăliți cu ea, ori individual, ori în grup, asta v-ar fi fost, desigur, indiferent, să-i sărutați mîinile, sau genunchii, sau orice altceva, numai să-i puteți atinge, pipăi, mîngîia carnea aceea fragedă și proaspătă care își juca mușchii nervoși sub pielea de o finețe mai gingașă decît simțul vostru era dispus să-i acorde. Acum faceți pe neștiutorii, ca și cum nimic din toate astea nu v-ar spune nimic, proțăpiți ca bîtele lîngă matroanele voastre care vă învăluie din cînd în cînd cu ochiade severe și posesive, și atunci vă îndreptați cravata cu un gest de o siguranță zdrobitoare, abordați măștile distinse și pretențioase și nu vă mai amintiți nimic, nici de Ani, nici de toate poveștile astea stupide, pur și simplu stupide, și mă întrebați jenați dacă nu cumva eu sînt cel care v-am confundat cu altcineva care poate seamănă cu dumneavoastră, încît să se poată presupune că această asemănare aparentă este numai o iluzie a mea, fiindcă trebuie să accept, nu ?, că mă aflu într-o stare deosebită de surescitare nervoasă, și nu puteți să vă explicați ce mi-a căşunat așa, dintr-o dată, pe dumneavoastră și tocmai pe dumneavoastră, ci mai du-te, omule, în durerea

ta, că avem treburi importante, sîntem oameni serioşi, ce Dumnezeu, nu poţi să-ţi dai seama că e o confuzie ?

Nu, domnilor, dumneavoastră sînteţi, nu vă confund cu nimeni, şi ştiţi şi dumneavoastră foarte bine că nici nu poate fi vorba de aşa ceva, dealtfel mă cunoaşteţi şi dumneavoastră tot atît de bine, chiar dacă la început nu m-aţi recunoscut, sau aţi fi vrut să nu mă recunoaşteţi şi să răsuflaţi uşuraţi dacă şi eu aş fi trecut pe lîngă dumneavoastră fără să vă văd. Mă cunoaşteţi, şi ştiţi precis şi la care Ani mă refer, şi, fie vorba între noi, nici n-aţi cunoscut mai multe Ani la viaţa voastră, sau, în fine, nu atîtea încît să poată fi vorba de vreo confuzie. Una singură a fost cea pentru care, acum un număr *n* de ani, aţi fi fost în stare, oricare dintre dumneavoastră, aţi fi fost dispuşi să renunţaţi şi la familii, şi la nume, şi la viitor, şi la trecut, aţi fi putut să treceţi orice cu vederea şi să vă duceţi oriunde după ea. V-ar fi putut pune cu uşurinţă pe atunci oricăruia dintre voi pirostriile pe cap, numai că se pare că ea nu voia asta, nu v-a cerut niciodată asta, şi, oricît de mîndră este matroana dumneavoastră de demna, de distinsa şi onorifica dumneavoastră fiinţă, Ani de care vă spun nu a fost niciodată mulţumită de voi sau încîntată chiar dacă v-aţi fi dat şi tumba de jur-împrejurul ei sau aţi fi aruncat cu milioanele. Şi oricît de zgîrciţi vă dovediţi astăzi, pe atunci nici un sacrificiu nu vi s-ar fi părut prea mare ca s-o cuceriţi într-un fel sau altul.

Poate că vă puneaţi şi dumneavoastră pe atunci întrebarea de unde avea o fată, singură într-un oraş străin, banii pe care îi avea şi pe care nu punea niciodată nici un preţ, cu acea nobleţe de care numai ea era capabilă. Felul în care ştia să plătească orgiile la care aţi fost şi dumneavoastră invitaţi uneori vă umilea şi vă dădea complexe, atunci cînd voi, invitînd-o la vreun local de lux, ea aduna la masa voastră toţi derbedeii care o cunoşteau sau măcar auziseră de ea, cu o mărinimie ce vă dădea fiori la pungă. O, nu se putea spune despre Ani că ar fi fost meschină, şi, dealtfel, era atît de aeriană şi de volatilă încît vă scăpa printre degete. Bineînţeles, între voi, cînd ea nu era acolo să vă rîdă în nas, vă lăudaţi cu duritatea voastră, şi care mai de care o ponegreaţi în ochii celorlalţi, lăudîndu-vă cu gesturile voastre şi pretinzînd că aţi avut-o şi că, dealtfel,

nici nu vă preocupă asemenea ființe decît sub forma unei trecătoare aventuri, dar toți știați că mințiți și că aceste măști erau doar defulări ale ciudei și disperării că, într-adevăr, ea era o ființă pură, cu adevărat intangibilă, cu care nici unul dintre voi nu se putea lăuda cu nimic. Dar cu absolut nimic!

„Cheltuie banii cum numai o ființă care nu știe cum se cîștigă un ban poate să o facă" era sloganul vostru care încerca să explice în ochii celorlalți, și mai ales ai voștri, meschinăriile de care erați otrăviți în apropierea ei. „Se vede că nu a muncit niciodată: numai o desfrînată poate să-și permită risipa asta! Dar lasă că o să dea și ea de fundul sacului, că nu există sac fără fund! Atunci s-o vezi cum o să vină în genunchi la noi!" Dar ea nu venea să cerșească nimănui nimic, și acest lucru întrecea puterea voastră de înțelegere.

Vă mai aduceți aminte cum dansa Ani? Mai țineți minte cum putea să danseze? Doamne Dumnezeule! Cînd începea să danseze se goleau ringurile și lumea se trăgea pe margini să se uite la ea. Femeile erau invidioase și geloase, iar bărbaților le sticleau ochii. Și nici unul dintre voi, dar absolut nici unul, nu putea dansa alături de ea fără a se simți handicapat. Avea într-însa atîta forță, atît temperament și frumusețe că puteai sta să te uiți zile întregi la ea dansînd, fără să mai ai nevoie de nimic altceva, și ea, la rîndul ei, era în stare să danseze, fără să obosească și fără să pară că depune un efort fizic, zile și zile în șir, fără să se repete sau să folosească șabloane.

Dar cred că mai țineți minte că Ani, ce părea un resort neobosit, o ființă ce nu părea să aibă nevoie de somn sau de hrană și pe care nimeni nu se putea lăuda că ar fi surprins-o vreodată ca avînd nevoi organice, așa cum au ceilalți oameni, mai țineți minte? cădea uneori într-un soi de apatie, într-o stare de oboseală tulbure din care nimic nu o putea scoate. Era o stare copleșitoare, și, atunci cînd o cuprindea, oricine i s-ar fi aflat alături nu putea face nimic pentru ea, și această conștiință a neputinței noastre era zdrobitoare. Nu o dată cei care o cunoșteam mai bine, cei care i-am fost mai apropiați, ne-am trezit cu obsesia de a ne curma zilele, și cînd ne gîndeam mai bine la mobilul

care a stîrnit în sufletul nostru o asemenea furtună, ne dădeam seama că totul nu pornea decît de la faptul că Ani era tristă.

Şi, apoi, cred că vă mai amintiţi, se stîrnise, cam tot pe atunci, moda cu nişte jucării care invadaseră piaţa (unii dintre voi poate că mai au şi acum pe acasă cîte un astfel de mărunt obiect). Erau nişte globuleţe mici de cristal, pline cu un fel de ceaţă fumurie, nişte jucării americane sau nemţeşti, nu mai ţin minte exact, un soi de picături ca nişte perle, care se vindeau la toate magazinele. Pe atunci erau o puzderie de prostii din astea peste tot. Mici picături de nimic, fiindcă în prospect scria că sînt concepute dintr-o mică încărcătură de neant care poate imortaliza ectotipul cuiva, nu conta al cui. Era genul de invenţii făcute de cei care se umpleau de milioane din tot felul de fleacuri, şi toată lumea se îmbulzea care mai de care să le ia, mai ales că erau nişte jucărioare ce funcţionau cu nimic. Da, aşa scria în prospect: „Minunea secolului nostru, perpetuum mobile: o jucărie excelentă care funcţionează cu nimic! Energia vidului!"

Erau mici mecanisme asemănătoare unor aparate de fotografiat, care furau imaginea VIE a persoanei către care erau îndreptate: mici fleacuri ce înmagazinau în perla lor de nimic ectotipuri care puteau fi privite apoi oricînd: captive în biluţele unor jucării. Oricine putea lua mostre ale oricăror persoane şi să le poarte apoi cu el oriunde prin lume, şi ectotipul cel mititel făcea în interiorul picăturii lui de vid ceea ce făcuse în realitate arhetipul atunci cînd fusese surprins şi imortalizat. Şi toate astea fără nici un consum de energie, aşa cum dealtfel garanta şi fabricantul, fiindcă micul glob era conceput dintr-o sferă perfectă de vid ai cărei pereţi de oglinzi unidirecţionate lăsau să treacă fluxul energetic doar înspre interior, focalizîndu-l în centrul de nimic al bilei şi nemaipermiţîndu-i să iasă de acolo, aşa încît în mica sferă de nimic ectotipul de ceaţă, odată înlănţuit, rămînea acolo în vecii vecilor, materializat în focarul concav şi omogen al pereţilor picăturii. Captiv în lumea lui de vid.

Cu toţii ne-am îngrămădit atunci cu sferele noastre de cîţiva bani şi am furat din Ani, pe care am fi dorit-o toţi a fiecăruia şi care nu era a nimănui. Oricine îşi putea per-

mite această ieftină fericire. Şi Ani dansa sau zîmbea sau se plimba în aproape toate buzunarele noastre. Şi, după aceea, noaptea cînd aveam insomnii, sau în momentele de plictiseală, sau într-un peisaj romantic, atunci cînd ne plimbam cu barca, de exemplu, şi ni se făcea dor de forma aceea feminină, scoteam nostalgici din buzunare micuţele picături de nimic şi ne delectam urmărind ectotipul clar şi fidel al celei mai femei dintre toate femeile, care ne zîmbea de acolo, care dansa, care ni se dezvăluia parcă numai nouă în nevinovatele jucării care, aşa cum fabricantul ne garantase, funcţionau cu nimic.

Dar cum aţi putut crede dumneavoastră că poate exista ceva pe lumea asta care să funcţioneze efectiv cu nimic ? Cum aţi putut fi atît de naivi şi de inocenţi încît să nu vă imaginaţi că furaţi totuşi pe cineva cînd vă însuşiţi cu un preţ de nimic o fiinţă umană cu tot ce are ea al ei ? Nu v-a mustrat niciodată conştiinţa ? Nu aţi avut niciodată remuşcări ?

Ei bine, Ani, cu timpul, cădea tot mai des în stările de depresiune pe care vi le amintiţi şi dumneavoastră foarte bine. Era din ce în ce mai obosită şi, în timp ce oricare dintre noi suporta îmbătrînirea biologică a unei singure persoane, ea se uza cu o viteză incredibilă, uluitoare. Cr[illegible] circulau pe atunci deja cîteva sute dacă nu chiar mi[illegible] picături de nimic purtînd în ele ectotipul imortaliz[illegible] al prietenei noastre Ani.

Atunci cînd dumneavoastră plecaţi care încotro, vă căsătoreaţi şi vă bucuraţi de primele fericiri conjugale, prietena noastră Ani începuse să-şi poarte stigmatele primelor riduri ; atunci cînd dumneavoastră vă făceaţi primele planuri mari de viitor şi vă vedeaţi cu ochii primele vise realizate, pielea cea fină, vă mai amintiţi de ea ? pielea ei su[illegible] începuse deja să poarte patina sculpturilor antichităţii. Ş[illegible] în tot acel timp, de cîteva ori pe zi, pe minut, poate ch[illegible] pe secundă, undeva pe lume, mîini mai fine, mîini mai delicate, mîini mai grosolane, mîini de toate felurile desch[illegible]deau cutiuţe cu picături de neant în care îşi ţineau suvenirurile de două parale şi o scoteau de acolo să se uite la e[illegible] să o prefire cu gînduri mai mult sau mai puţin tandre, c[illegible] intenţii mai mult sau mai puţin abjecte, o răsfoiau printre degete pe dinaintea ochilor lacomi...

Am asistat cu toții la declinul ei în sunetul declicurilor casetelor cu picături de neant, și nici unul dintre noi nu a înțeles că aceste inocente jucării infernale funcționau cu energia și cu materia prietenei noastre Ani, pe care o iubisem sau încă o mai iubeam cu toții, și tocmai această iubire era criminală, degradantă, distrugătoare.

Zilele trecute, înainte de a pleca într-o călătorie, zilele trecute, uitasem de mult timp de Ani, am dat de cutiuță într-un sertar ascuns al biroului, unde o pusesem cîndva să nu o găsească soția, și am luat-o cu mine fără să știu precis de ce, dar, cînd am deschis-o, în tren, și am văzut că ectotipul nu mai este la locul lui, am înțeles dintr-o dată că EA nu mai era. Ani cea adevărată, cea care alimentase cu sufletul și trupul ei cîteva mii sau milioane de picături de neant menite să ne furnizeze cîte o clipă de fericire fiecăruia dintre noi, abia atunci am înțeles că știuse tot timpul care este adevărul, dar că se sacrificase cu acea generozitate ce o caracteriza, cu acel fel de a fi ce ne-a complexat întotdeauna.

Ei bine, cum puteți atunci, domnilor, să pretindeți fără nici un fel de rușine că nu știți despre care Ani e vorba ? Și cum mai puteți să stați atît de serioși la brațul matroanelor voastre ? și nu vă dați cu capul de pereți, sau cu fundul de pămînt, sau altceva de genul ăsta ? Nu înțelegeți ? Ani a murit ! Filfizoni penibili, donjuani avari, parodii umane, Ani, singurul om dintre noi, a murit. Ce sens mai poate avea tot bîlciul vostru ? Pentru cine vă mai străduiți să fiți impresionanți, convingători, distinși, grandioși ? Ce importanță mai poate avea acum impresia pe care o veți lăsa celorlalți, cînd, slavă Domnului, știm foarte bine cu toții ce se ascunde sub măștile voastre impozante ? Ani a murit ! Puteți face orice : puteți să vă strîngeți de gît pe străzi unii pe alții, puteți să vă băgați degetele în nas, în ochi, în urechi ! Nu mai are nici o importanță ! Ani nu mai este printre noi !

FORMULA

Tales din Milet afirma că toate pe lume sînt apă și curgere, Heraclit din Efes — că toate sînt ardere.

Totul a pornit de la o dispută filozofică. Eram o gașcă zgomotoasă și pusă pe distracții. Zandra și cu mine eram prieteni vechi : îi făcusem curte și ea mă respinsese ; apoi a fost rîndul ei să-mi facă avansuri și rîndul meu să fac nazuri. Mergeam totuși împreună la petreceri, și cum se brodise (oare se „brodise"?) să fim la aceeași facultate — matematică — eram tot timpul, ca să zic așa, nedespărțiți.

Din acest motiv o simțeam mereu gata să facă orice ca să mă uluiască și cucerească, știind că nu m-ar putea atrage nici ca femeie, fiindcă era aproape urîtă, nici ca inteligență, în sensul de capacitate logică și combinativă, subtilitate sau strălucire, ori așa ceva, lucruri din care eu am suficient și din care ea nu a avut niciodată (ca urmare a acestui fapt, eu sînt interesant la prima vedere, frizînd, uneori academismul, alteori boema, în timp ce ea este, din punct de vedere social — „colectiv" mai bine zis — ștearsă și plicticoasă, LA PRIMA VEDERE). Eu am un temperament puternic, năvalnic, agitat și efervescent, și iată de ce, aproape fără excepție, captez atenția celor cu care intru în contact și le influențez puternic personalitatea, handicapîndu-i, în timp ce ea, fără să fie un caracter amorf, atipic sau lipsit de profunzime, este aparent apatică și complet incapabilă să se facă urmărită, unul dintre acele euri noncomunicabile, cețoase în exprimare tocmai în urma încercării disperate de a evita ambiguitățile sau confuziile.

Eram la o serată de genul „toți dansează, vorbesc tare, nu spun nimic și încearcă să pară cît mai adînci în spa-

tele volubilității" (două noțiuni absolut antitetice). Toți, cu excepția Zandrei, cu genul ei plicticos și serios, penibil de serios, și ridicol de pătruns de seriozitatea proprie. Părea că se plictisește și părea că moare de chef să se distreze. Dar nimeni nu-i acorda atenție și nu risca să-și ia pe cap corvoada unei discuții puritane de o întreagă seară, corvoada unei discuții rigide și convenționale în urma căreia să-i fie refuzat, mai mult ca sigur, chiar și un sărut sau chiar și un dans „la sentiment".

Dar Zandra, și eu știam foarte bine asta, ar fi ieșit imediat din scorțoșenia ei dacă i-aș fi acordat (eu singur dintre toți, și faptul, trebuie să recunosc, mă măgulea) fie și un singur cuvînt, chiar și o singură privire. Și tocmai de aceea mă distram făcînd o curte stupidă unei fetițe de o moralitate îndoielnică, amuzîndu-i spiritul bont cu felurite fraze ambigui, grave și superficiale, umoristice și profunde în același timp, astfel încît conlocutoarea, care fie vorba între noi nici nu înțelegea cea mai mare parte din sensurile discuției, strigă :

— Ești nemaipomenit, ești pur și simplu genial !

Atunci Zandra a intervenit cu o replică atît de veninoasă și plină de cinism încît toți am izbucnit în rîs. După care toți au încetat să rîdă, și numai eu am continuat să hohotesc nerod, și fiindcă prostia asta nu făcea decît să confirme răutăcioasa remarcă a Zandrei, mă simțeam într-adevăr gol și expus, cum zisese ea, și m-am socotit obligat să răspund, să umplu cu ceva stupizenia momentului.

— Vorbirea este o poartă spre labirint, am spus, și îți dezvăluie o clipă intrarea. Sau ieșirea.

— Fă-o, și ești sublim ! mi-a replicat Zandra.

— O fac mereu.

— Eu nu am observat. Mie nu mi-a deschis nici o poartă vorbăria ta goală.

— Nu am nici o vină că tu ești o apteră, i-am zis, fiindcă rîsetele celorlalți mă iritau. Pe tine totul te lasă de cenușă. Nici lira lui Orfeu nu te-ar trezi din somn !

— Fiindcă nu cunoști tu formula, afirmi că nu există, zise Zandra, și faptul că era atît de serioasă ar fi trebuit

să-mi dea de bănuit, dar eram mult prea nervos ca să mă mai gîndesc la asta, așa că mi-a scăpat provocarea :

— Dacă există, de ce nu o găsești tu ?

— Și dacă o găsesc ? m-a întrebat.

— Dacă o găsești... (am zis rîzînd, ca să salvez într-un fel penibilul situației ; toți erau cu ochii pe noi la această discuție complet stupidă, ca de altfel toate discuțiile în care reușea Zandra să te atragă), dacă găsești formula Labirintului îți promit să vin alături de tine acolo, să te consider Ariadna în Marele Întuneric și să nu mă mai despart în veci de tine, adorîndu-te ca pe o zeiță.

Nici hohotul general nu m-a făcut să mă trezesc din beția orgoliului.

— Jură, mi-a poruncit Zandra.

— Jur ! am zis luînd un aer teatral, medieval. Îți jur pe sufletul meu, pe Labirintul din mine și pe căile Labirintului din jur, îți jur pe Labirintul cel Mare, pe Marele Labirint Fără Întoarcere în care vom pătrunde, și pe Labirintul cel Mic Din Care Oriunde Sînt Ieșiri și Numai Ieșiri, mă jur pe Poarta Intrării și pe Intrarea Fără Poartă ! Ești mulțumită ?

— Da, a zis Zandra, și atunci am început să-mi dau seama ce întorsătură nelalocul ei lua farsa.

Dar mă gîndeam că nu are ce să se întîmple, că totul este la fel de stupid și cenușiu, ca tot ce putea concepe Zandra, ceva în genul invitațiilor la ea cînd ne trata cu ceai și ne citea fragmente din speculațiile ei pe marginea lecturilor din Gall și Lobacevski sau interpretări ale discontinuității funcțiilor.

— Bine ! a continuat Zandra. Urmărește-mă cu atenție. Va fi o experiență și, dacă reușește, o formulă : *unică*.

Subtilitatea sublinierii îmi scăpase pe moment. A luat un creion de ochi, a tras la o parte cele cîteva lucruri din dreptul unui perete și a început să scrie. Eram studenți la matematică, dar Semnele pe care le făcea ea nu ne aminteau de nimic cunoscut, erau o stranie geometrie ce se amplifica treptat. Nu aș putea spune exact ce corp geometric configurau, dar aș putea să-l reproduc. Asta ar însemna însă... Ei bine, fiind în plan, figura devenea corp,

cîştiga spaţialitate, adîncime, perspectivă. Cînd a terminat de desenat, era ca o fereastră. Aş fi jurat că dacă băgam capul prin ea intram dincolo. Acest „dincolo" nu vă spune însă nimic. Este vorba nu de o penetraţie prin zid, ci de o *altă lume* ; o teamă transcendentală punea stăpînire pe mine fără să-i pot opune rezistenţă.

Apoi Zandra a început calculele. Erau cifre şi litere, simboluri cunoscute, dar cu fiecare ecuaţie simţeam fereastra deschizîndu-se, sau eu, de fapt, deschizîndu-mă spre ea. Încîlcitele formule se deschideau în minte dintr-una într-alta, şi mintea mea se rătăcea în labirinte de ieşiri către ieşiri, de intrări către intrări de galerii şi ferestre şi porţi.

În clipa în care podeaua, colţul de cameră în care ne aflam, a început să alunece, m-am tras înapoi instinctiv, dar privirea Zandrei, privirile celorlalţi, sarcasmul umilitor cu care mi-a scrîşnit printre dinţi „Ai jurat !" m-au făcut să rămîn pe loc.

„Totul este o iluzie", îmi spusei. „În fond ce se poate întîmpla ?"

Colţul de cameră aluneca tot mai repede, şi, privind înapoi, am văzut chipurile colegilor pierzîndu-se în urmă, în timp ce alunecam prin galerii ca fluvii leneşe curgînd în noapte. Era ca o navă pe care lampa cu abajur verde mai stăruia paradoxal. Rămîneau în urmă luminile oraşului, apoi sclipirile sistemului solar şi ale galaxiei. Ne afundam fără întoarcere în Labirint.

„Corăbiile pe care le văzurăm în cele dintîi ţinuturi străbătute aveau carena lată, iar pînzele lor erau făcute din foi de papirus cusute, sau din stuf, iar pe alocurea din piele. Apoi am dat de corăbii care aveau carena ascuţită şi pînze de cînepă ; în sfîrşit, de unele aidoma alei noastre. Dar aceşti corăbieri nu foloseau busola, de care pînă la noi nici nu auziseră", şi de admiraţie ne înălţară imnuri în ultraviolet.

Corăbiile treceau pe lîngă noi şi rămîneau în hău, căci nu îndrăzneau să se încumete fără hărţi şi aparate de bord mai către larg, în întunericul din larg, în necuprinsul din larg.

Zandra îmi zîmbi şi, destinsă, figura ei arăta calmă şi strălucitoare, frumoasă chiar. Ştergîndu-se pe fusta boţită de mînjeala dermatografului, îmi întinse mîna, ca unui înfrînt meritoriu. Vîntul bătea puternic şi cîrpele de pe ea, în lumina lămpii cu abajur verde, în larg, în întuneric, păreau păsări albe foşnind din penaj.

Ultimele lumini se stinseseră în zare, înghiţite de hău, de întuneric, de Marele Labirint.

GRĂDINA TIMPULUI CURGÎND

Am descoperit-o într-o dimineață de vară cînd tocmai eram foarte deprimat : uitasem ceva acasă, sau pierdusem, sau nu mai știu eu ce de genul ăsta...

Era o chestie banală, fără nici o importanță, dar eu eram foarte trist, căci nu importanța sau gravitatea evenimentelor dă valoare actelor, ci starea sufletească, și pot afirma că am cunoscut oameni pierzînd surîzători tot ce aveau și oameni care mureau de disperare din cauza unui fleac, a unui stilou, a unei cărți, sau a altui asemenea mărunțiș...

Trecînd pe lîngă gardul de lemn, mi-am aruncat privirea înlăcrimată prin lipsele amarnice dintre șipcile buretoase, și primul lucru care mi-a căzut sub ochi a fost flăcăul cel chipeș. Cum gardul era năruit în mai multe locuri, îi urmăream imaginea lunecînd printre intermezzo-uri de ființă și neființă, asemeni unui personaj de teatru de umbre, în timp ce el se spăla degajînd un aer de indiferență și forță atît de impresionante încît îl simțeam plin de vitalitate, iradiind vitalitate : nu forța fizică, mai puțin emoționantă, ci forța de viață, forța vieții care irumpe și dă totul la o parte...

Lîngă tînăr stătea o femeie care sugera prin ținută și atitudini o intimitate nedisimulată, dar nici expusă ostentativ : o intimitate perpetuă. Femeia era și ea frumoasă, cu părul negru, cu ochii negri sau căprui, tenebroși în căutătura leneșă și poate nițel voalată, ca și cînd gîndul i-ar fi fost furat de ceva nespus de suav și îndepărtat și pierdut pentru eternitate. Femeia îi întindea tînărului un prosop și, cînd el a ridicat ochii să-l ia, m-a observat, fiindcă probabil că mă uitasem cu un fel de fixitate atentă ce nu

putea trece neobservată, şi atunci tînărul îmi zîmbi şi îmi făcu semn cu mîna :

— De ce eşti trist de dimineaţă ?

Am intrat pe portiţa scîrţîind în balamalele ruginite, fără să ştiu ce vreau, în vreme ce un simţămînt crepuscular mă împingea înăuntru, şi eu intram fără nici o idee de ceea ce avea să urmeze sau de ceea ce aş fi vrut eu să urmeze.

— Hai, vino, vino ! vino să-ţi dau nişte flori, şi-a repetat el invitaţia. Nu mai sta bosumflat de dimineaţă ! Vino să-ţi dau nişte flori ! Mie îmi plac florile, aşa că în grădina mea vei găsi flori întotdeauna, fiindcă am grijă de ele. Nu-i aşa că sînt frumoase ? Ia priveşte !

Într-adevăr, grădina avea ceva cu totul special, nu era deloc o grădină ca toate celelalte, iar eu probabil că simţeam acest lucru de la început, de cînd ridicasem ochii şi privisem prima oară, dincolo de gard, la tînărul acesta voinic spălîndu-se în curte, căci se vede treaba că nu tînărul, ci grădina şi casa mare, cu trepte albe, casa cu un aer uşor nostalgic şi atmosfera generală a locului îmi atrăseseră privirile care, neştiind pe ce anume trebuiau să se oprească, se fixaseră mai întîi pe tînărul care se spăla în grădina cu flori din faţa casei cu etaj şi acareturi.

I-am spus că nu e nevoie să se deranjeze pentru mine, dar el a insistat şi, luînd un cuţit scurt, de cizmărie, şi pătrunzînd printre florile îngrijite în ronduri precise, cu alei de pietriş fin, alb, cu plantele ordonate după principii rigide : în amfiteatru, în trepte, în formă de ceas etc., continuă să vorbească cu mine ca şi cum nici nu aş mai fi fost acolo, ca şi cum nu aş fi fost niciodată :

— Tot stau aici, şi dacă nu le iei or să se ofilească în scurt timp, fiindcă dă căldura, şi sînt specii care se ofilesc repede. Ia-le ! Sau poate nu-ţi plac ? (şi eu mă grăbesc să-l contrazic, fiindcă florile sînt într-adevăr frumoase). Să vezi ce plăcere o să le faci alor tăi ! Sînt sigur că nu au mai văzut niciodată asemenea flori.

Abia cînd m-am regăsit în stradă, în drum spre casă, strîngînd la piept buchetul gigantic de flori liliachii, mi-am dat seama că nici măcar nu-i mulţumisem. Mă rîcîia re-

mușcarea de ce o să gîndească omul despre mine. Ar fi trebuit măcar să-i fac un compliment soției, care nici nu remarcasem cînd dispăruse și cu care nu schimbasem nici un cuvînt, ca un prost-crescut, nici nu o salutasem, nici nimic.

Lumea se uita la florile pe care le purtam în brațe (cred că erau exotice, sau, oricum, destul de neobișnuite, căci aveau petalele fragile și catifelate, așa cum au florile și totuși mai altfel decît celelalte flori pe care le-am văzut vreodată); și atunci, dintr-o jenă greu de înțeles, am ascuns florile în geantă, înghesuindu-le printre cărți și caiete. Așa se face că, ajungînd acasă, am uitat de ele și nu le-am descoperit decît mai tîrziu, umblînd întîmplător în geantă, dar acum florile erau pălite și ciufulite pierzînd tot ce era frumos și natural în ele, așa că le-am aruncat, oarecum cu regret în suflet, la lada cu gunoi, spre mirarea unui vecin care a exclamat contrariat : „Doamne, ce de flori ofilite !", de parcă ar fi fost un cîmp întreg acolo, cu petalele înnegrite ca niște cîrpe umede și flaște, umplînd lada de tinichea strălucitoare și nichelată.

A doua oară cînd am vizitat grădina era către prînz. Aveam o întîlnire, dar am făcut un ocol mic special ca să trec pe acolo, deși nu-mi era chiar în drum, mă mai urmărea însă încăpățînată harpia nerecunoștinței și vroiam să mulțumesc pentru flori. De data asta, privită sub soarele necruțător, casa nu mai părea deloc atît de măreață ca prima dată. Era o casă obișnuită, de mahala bucureșteană, destul de cenușie și anostă, iar grădina, care îmi rămăsese în amintire de o măreție versailleză, era de fapt o curticică lungăreață aproape potopită de o vegetație încîlcită în care, ce e drept, predominau florile : niște flori de grădină cu nuanțe întunecate.

Stăpînul grădinii era tot în curte și mi-am dat seama că-i apreciasem prost și vîrsta, la prima întîlnire : nu era deloc atît de tînăr și strălucitor, ci mai iute un domn între două vîrste, de modă veche, care se mai spăla în curte dimineața cu apă de la cișmea, cu convingerea că asta îl ține sănătos, un muncitor manufacturier, un meseriaș mărunt sau un tehnician, sau cam așa ceva. Arăta, ce e drept, des-

tul de bine și înfloritor pentru vîrsta lui, dar nu avea deloc față de tînăr căsătorit, așa că femeia cea frumoasă sau fusese și ea cu mult mai coaptă decît mi se păruse atunci, sau era o fiică sau o nepoată, deși, sincer să fiu, începusem chiar să mă îndoiesc de existența ei reală, atribuindu-i mai degrabă o substanță efemeră emisă de imaginația mea

Domnul mi-a răspuns binevoitor la salut și m-a invitat în casă, și, pentru că n-am știut să-l refuz, mi-am pierdut un sfert de oră în interiorul cu trei camere în care locuia singur, răsfoind o colecție de ziare aranjată pe ani, cu cîte o hîrtiuță lămuritoare între fiecare vraf legat cu sfoară.

— Soția mea, îmi explică el, observînd că priveam de la o vreme către o poză de căsătorie. Acum sîntem divorțați. Nu ne înțelegeam. Era o femeie rea.

M-am scuzat că am o întîlnire și m-am ridicat să plec, plictisit de aerul acela trîndav de maidan bucureștean : nu mirosea chiar a levănțică, dar nici departe.

— Vino să-ți dau niște flori pentru fată. La întîlnire, fetelor li se duc flori, fetelor le plac florile...

Și pentru că iar nu am știut să-l refuz, mi-a umplut brațul cu flori, ca și data trecută, iar eu n-am putut să-i spun că fata cu care aveam întîlnire era o persoană dintre cele cărora nu le-aș fi putut oferi nici măcar un buchet de la florărie fără să mă fac de rîs, una din acele femei cărora poți cel mult să le duci cadou un inel sau o broșă de aur cu diamante, sau o mașină, dar în nici un caz flori. Nici de data asta nu reușisem să-i mulțumesc, stînjenit de plecarea grăbită, iar florile nu m-au incomodat chiar atît de tare la întîlnire, întrucît persoana cea simandicoasă nici măcar nu a venit, iar eu, în ora care am așteptat-o, am rupt petală cu petală florile întunecoase și moi.

M-am întors pe înserat și, văzîndu-l în curte, am trecut pentru a treia oară poarta grădinii. În lumina crepusculului casa părea o hîrcă ruinată. Umbrele serii așterneau pe fața omului riduri adînci. Am intrat în casă. A aprins lampa. Am rămas uluit că în cartierul ăsta nici nu a fost măcar introdus curentul electric. Am privit prin geamul pătat, am inspectat jalnicul fost interior cu pereți afumați, lucrurile prăfuite și colecția de ziare galbene din colț.

— Vino să iei nişte flori, uite ce frumoase sînt! îmi spune.

Încerc să mă eschivez, dar îmi argumentează că tot vine bruma şi le ofileşte degeaba. Îmi copleşeşte mîinile cu un soi de flori creţe şi ciufulite, ca nişte crizanteme, dar cu petalele violet-negricioase, şi plec prin întuneric cînd mă roagă să-l aştept puţin să vină să mai stăm de vorbă în grădină, adică în mijlocul rondului cu flori întunecate, despre soţia lui şi despre procesul cu un vecin cîinos care vrea să-i fure casa. Pe drum, amintindu-mi de ochii albicioşi de bătrîn şi de pielea întinsă şi pătată ca pergamentul peste oasele ciolănoase, de mişcările greoaie şi încete, îmi spun că nu o mai duce mult săracul, dar că acum sînt grăbit, căci e tîrziu şi am avut o zi grea.

A doua zi de dimineaţă trec din nou prin faţa grădinii. Mai sînt doar bălării crescînd învolburat în perimetrul îngust dintre gardurile de lemn năruite. Reconstitui casa după spaţiul care mai rămîne şi mă uimeşte strîmtimea locului în care îşi adăposteşte un om universul, universul vieţii sale care îi apare atît de importantă şi complicată uneori.

Nu mai locuia nimeni aici şi am avut trufia meschină de a mă simţi destul de dăinuitor încît să fi asistat la o întreagă existenţă efemeră, şi îmi zic că pentru oamenii ăştia viaţa se derulează mult mai scurt. Ce măreţ sînt eu, comparat cu această evoluţie de o zi! Mă întreb cum de nu sînt contrariaţi cei dimprejur, vecinii, de nişte existenţe atît de scurte, şi mă mir că savanţii nu au venit să consemneze şi să cerceteze un fenomen atît de minunat.

M-am gîndit la toate astea în pătrăţelul de pămînt năpădit de buruieni, în timp ce de jur împrejur blocurile năvăleau dinspre Obor, dinspre Foişorul de Foc şi dispre şoseaua Ştefan cel Mare, înghesuind strania grădină de pe strada Fluierului într-un perimetru tot mai nesemnificativ, în spatele gardului de şipci putrede. Am adunat, pe gînduri, cîteva floricele mici care-mi aminteau de panseluţe, numai că îşi întindeau căpăţînile cu priviri întunecate pe tije lungi şi frunzoase ajungîndu-mi pînă la brîu, şi atunci cînd un locatar al curţii învecinate m-a întrebat

aspru peste gard : „Ce cauţi acolo, domne ?" am tresărit, fiindcă gîndurile mă furaseră şi mă duseseră departe.

— Nimic, am răspuns. Am luat nişte flori. De cîte ori treceam pe aici, bătrînul îmi dădea flori.

Vecinul suspicios m-a urmărit cu un aer ciudat şi tăcut, aşteptînd pînă ce eu i-am cerut scuze pentru deranj, am salutat şi am plecat, trăgînd în urmă cu grijă scheletul unei portiţe care totuşi nu s-a dezintegrat sub atingerea mîinii mele, dar a refuzat cu încăpăţînare să se mai închidă.

BALUCINARIA

(În contra războiului și a poluării, inclusiv spirituale)

Formele invizibile din tenebrele labirintului se mișcă libere, nepîndite de nici o primejdie, evoluînd neconstrînse de nimic prin constrîngerea canalelor din adînc, libere pe căile înguste ale construcției. Aristotel ne asigură (în *Despre suflet*) că nu există nimic în afara simțurilor și, deci, ceea ce simțurile simt este unicul lucru care ne poate primejdui, — și iată cum, prin două extrapolări consecutive, această teză materialist-naivă pune baza unei aberații milenare, fiindcă nici un simț nu ne avertizează de prezența razelor X nocive, sau a ultrasunetelor, sau a cîmpurilor fluctuante, și totuși ele sînt nocive. Dar pentru cîrtițele ce se strecoară prin coridoarele subterane nu există, de foarte multe generații, nici o primejdie sensibilă, și această certitudine le formează încă de la primele zile caracterul. Cîrtițele nu au dușmani ecologici, și planeta pe care trăiesc ele pare a fi locul cel mai nimerit pentru apariția și dezvoltarea speciei lor, și unica pe care ar fi putut ele să apară și să se dezvolte în condiții optime pînă la stadiul actual, avantajate de cele trei caracteristici definitorii ale sferoidului : 1) absența în mediul de viață subteran a vreunei ființe mai puternice, mai dotate sau mai evoluate psihic decît cîrtițele, 2) dotarea acestor ființe cu cele mai perfecte simțuri posibile : cu cel mai fin pipăit și cu cel mai sensibil auz și 3) imposibilitatea supraviețuirii altor ființe în vreunul din celelalte medii ale planetei din cauza nocivității naturale a acestora, a atmosferei rarefiate și a radiaților cosmice. Pe aceste temeiuri se bazează încrederea și curajul cîrtițelor care populează labirinturile nesfîrșite, întinzîndu-se între cinci și șapte metri de la suprafața solului, o populație protejată prin stratul gros de pămînt de radiațiile cu care steaua albă, pulsînd pe cerul gol, bom-

bardează rocile calcinate şi apele poluate aflate în zona de impact.

În galeriile multietajate se dezvoltă plante nocturne şi o faună măruntă ce reprezintă hrana cîrtiţelor. Pînzele freatice subterane, cristaline şi nesărate, unele dintre ele termale, altele reci, reprezintă la rîndul lor surse pentru civilizaţiile cîrtide. Aici, în adînc, viaţa îşi urmează ritmurile ei tipice : perechi se formează şi se desfac, generaţii de progenituri iau locul generaţiilor anterioare şi, cîteodată, un clan sau o generaţie se bate cu intruşii pentru diferite zone privilegiate. Şi numai o dată la mai mulţi ani, respectînd un calendar precis, pare-se influenţat de perioadele de maximă activitate solară (de care cîrtiţele, aşa cum este normal, habar nu au), cîrtiţele sînt atrase ca de un magnet atotputernic la locul unde galeriile se înfundă, năruite de o gigantică osie de oţel, metal pe care cîrtiţele nu-l percep decît sensorial ca pe un fenomen carstic pe care îl presupun natural, deşi nimic nu pledează în favoarea acestei presupuneri (dar, ce e drept, nici împotriva ei), stîlp de metal care, dacă ar putea cineva să-l privească într-o imagine de ansamblu, ar constata că nu este altceva decît axul de foraj al unei sonde de ţiţei, de multă vreme părăsită probabil, şi pentru totdeauna, căci oţelul e mîncat adînc de rugină, iar din schela exterioară nu au mai rămas decît pe ici pe colo pete mari şi infiltraţii de produşi de descompunere ce fac solul, pe o rază de sute de metri, impropii vieţii.

Glasurile se întorceau din adîncuri către suprafață, se ciocneau de mine focalizîndu-se în semnificații nebănuite. Erau atît de profunde și de impersonale încît, deși le percepeam din afară, îmi puneam uneori problema dacă nu sînt totuși întîi undeva în interior, pentru a se materializa mai apoi în semnificații concrete, umplînd un acceptor-de-situație ale cărui scheme prestabilite erau menite apriori conținutului semantic al acestui mesaj mult așteptat.

Aceasta era poate modalitatea *lor* de comunicare. Aceasta era poate modalitatea tuturor comunicărilor : mesajul mult așteptat există în noi dintotdeauna, altfel nu l-am putea nici măcar percepe, intercomunicările care nu spun nimic spunînd în realitate doar altceva decît hotărîse acceptorul de situație că este dispus să înțeleagă și să primească în modelul său prestabilit. Și mintea se chinuia atunci să înghesuie informațiile primite în acceptorii de situație, și, dacă formele nu se umpleau, subiectul era nemulțumit, căci așteptase mai mult, iar dacă informațiile nu intrau în forme, subiectul era iarăși nemulțumit, căci era depășit în așteptări și nu înțelegea comunicarea. Oricum, persoana rătăcită în labirint nu înțelegea decît ceea ce înțelesese deja înainte chiar de începutul comunicării, și un fel de solipsism cumplit o făcea să excludă ca neconcludentă sau ca ilogism tot ceea ce era în afara limitelor proprii, nou, surprinzător și semnificativ. Conștiința rătăcind în labirint nu își schimba ideile despre lumea înconjurătoare în funcție de informațiile primite, ci transforma realitatea, „văzînd-o" numai în spiritul ideilor pe care le avea deja despre ea.

Dar vocile vorbeau atît de clar încît de astă dată sau fusese folosit un cod universal pe care oricine, oricînd, nu putea să nu-l înțeleagă, sau textul fusese special confecționat pentru mine, ca *eu*, eu în mod special, să vin aici și să-l înțeleg pe deplin așa cum nimeni altcineva nu ar fi putut să o facă.

Ce constructor iscusit făurise acest mecanism perfect ? Și cu ce scop îmi transmitea aceste gînduri și reflexii mai pătrunzătoare decît întreaga cultură a restului reprezentanților civilizației de pe planetă ? Și, mai ales, unde aveau să ducă aceste informații pe care textul mi le furniza ?

Ascultam înfiorat și handicapat elementele unei probleme ce se vădea tot mai complexă pe măsură ce datele se strîngeau : numeroase pînă la supraabundență, simbolice și pline de miez, atît de pline de miez că nu o singură soluție se ivea în fiecare clipă, nu o singură cale de abordare, ci avalanșe tot mai ample, game de game de posibilități de care mintea trebuia să țină cont pe parcursul expunerii, pe măsură ce le realiza ca date noi sau subtilități neobservate pînă atunci în datele acestei grandioase probleme de rezolvarea căreia depindea soarta mea și soarta unei întregi lumi, soarta universului al cărui reprezentant eram, soartă care se reflecta asupră-mi ca dintr-o oglindă concavă enormă în care m-aș fi privit pe mine însumi de miliarde de ori și în care pînă chiar și cel mai mic amănunt căpăta valoarea unui întreg indestructibil, mai cuprinzător decît tot restul universului din care plecasem pentru a ajunge aici și a mă scufunda în Casa Vocilor.

Băștinașii nu-mi putuseră da alte relații despre ciudatul instrument decît că fusese cîndva construit de cineva și cu un scop pe care toți locuitorii de azi ai lumii îl bănuiau strict estetic : un agrement pentru călătorii ce se rătăceau prin aceste locuri, dealtfel evitate în principiu, nu se știe în conformitate cu ce tabu-uri misterioase despre care nimeni nu mi-a putut da o explicație cît de cît satisfăcătoare.

Glasurile se întrepătrundeau într-un logos complex și inteligibil pe care mintea îl consemna fără a-l putea ju-

deca, fără a putea da un verdict într-un sens sau altul, şi asta era foarte mult şi prea puţin totodată.

Iniţial fusesem „curat", gol de informaţiile acestei mări de informaţii, acestui ghioc al vocilor, care înghiţise vocile a generaţii de fiinţe succedîndu-se pe suprafaţa planetei pînă cînd infinităţi de conexiuni posibile se creaseră între glasurile acestea fără trup, între unităţile acestea fără fiinţă.

Admiram tot mai fascinat munca fabulosului constructor despre care băştinaşii nu ştiau mai nimic. Galeriile ce captau vocile erau în realitate un fantastic circuit pentru un computer sonor, fiindcă în punctul în care informaţiile se focalizau glasurile erau coerente, punînd întrebări abstracte, dar inteligibile, şi răspunzînd la ele multiplu, dar corect. Sofisticata construcţie sorta prin infinitatea canaliculelor vocile pe care le înghiţise de-a lungul istoriei şi le reda aici şi acum, într-o ordine prestabilită, unică, perfectă.

Stăteam de vorbă cu istoria acestei lumi, cu esenţa unei întregi civilizaţii, şi am simţit nevoia să-i întreb, să vorbesc. Voiam să aflu unde şi cum se vor integra vorbele mele în acest context, ce vor aduce ele nou.

De la primele sunete pe care le-am emis însă, dialogul glasurilor ancestrale s-a spulberat. Undele emise de mine au gonit undele ce se concretizau în acest punct, şi vocile s-au spulberat într-un gîlgîit prelung şi funest. Sunetele se îndepărtau acum de mine şi nu mai percepeam decît hohotele avalanşelor de deşeuri de voci : hohotele unui efect Doppler.

Şi băştinaşii mi-au spus că în această ureche a infinitului vocile se vor focaliza din nou, dar că nimeni nu poate preciza unde şi cînd.

— Au existat în vechime unii care au dialogat cu glasurile, sau cel puţin aşa pretindeau, iar alţii care pe parcursul mileniilor au încercat să audă vocile chiar şi o dată, dar şi-au irosit viaţa în căutări zadarnice, şi nu au auzit niciodată nimic, şi unii dintre ei au spus atunci că nici nu există nimic, şi că totul nu este altceva decît o iluzie, m-au lămurit băştinaşii.

— Sau poate că mesajul are şi el un sfîrşit, interveni vraciul tribului. Poate că la un moment dat se va termina

comunicarea care a ținut secole sau poate chiar milenii, căci nimeni nu a ținut numărătoarea timpului scurs.

Băştinaşii mă invitară apoi la Marea Sărbătoare a Serii, şi, conform ritului, lîngă focurile aprinse băurăm sîngele unuia dintre noi, al celui pe care-l considerasem cel mai bun. Lumina se stingea. Totul își încetase mişcarea, şi numai dinspre firidele ghiocului gigantic un vuiet ca al mării urca spre noi, un vaier într-adevăr ca al sfîrşitului, sau ca al începutului, şi, ascultîndu-l, mă lăsam furat de gînduri, cu înfiorare, zdrobit, pătruns de măreție, trufaş, vesel, fericit, furibund, indiferent şi altfel...

HETEROMORFIE

(Pastel medieval)

Seniorul (e vorba de un senior medieval, seniorul era un feudal, practica vînătoarea și artele marțiale — luptele cu spada, lancea, arcul — și era, de la sine înțeles, un jecmănitor al muncii iobagilor lui, dar nici una dintre aceste trăsături nu constituia un viciu sau o calitate, căci pentru omul animat fie de teamă — nu de teama de moarte, ci de teama de durere și de ceea ce ți se poate întîmpla în viața asta, iar nu după moarte, fiindcă după moarte nu mai este nimic, sau chiar dacă ar fi ceva, părerile sînt atît de echivoce încît ar trebui să fii foarte naiv ca să ții cont de ele — fie de ură, fie de foame sau de plăcere, sau de desfrîu, sau de glorie, în fine, sînt multe lucruri ce pot copleși un om, lucruri care nu pot fi rezumate doar la noțiuni de genul „sex, durere, plăcere, estetică", deși funcția de sintetizare a minții este tentată să opereze asemenea schematizări ; deci, pentru omul animat de necesități și de pulsiuni și de tensiuni, faptele și actele lui sînt doar manifestări ale substraturilor formate din atari tendințe, însă pentru seniorul nostru, întrucît el făcea tot ceea ce trebuia să facă, era exact ceea ce trebuia să fie — deși nu în mod special una sau alta, așa cum nu în mod special era nici răsăritean, nici apusean, nici mare nobil, nici simplu proprietar latifundiar, nici bigot, nici anticrist — ieșise să se plimbe în parcul castelului, parc luminos ce se desfășura dincolo de ziduri pînă la acel punct în care ultimele case ale burgului propriu-zis se pierdeau în ruinele vechilor așezăminte ale cine știe cui, căci nimeni nu-și mai amintea cine locuise, sau dacă locuise cineva vreodată în acele paragini ce se întindeau imediat dincolo de limitele orașului viu. E drept că bătrînii afirmau, și afirmaseră întotdeauna, că ruinele cresc mereu, de la o generație la alta, tinerii însă

nu văzuseră niciodată apariția vreunei noi ruini, iar mărturiile bătrînilor erau suspecte de subiectivism sentimental, sau poate pedagogic, așa încît spusele lor erau contestate de spiritul științific.

Seniorul ieșise să se plimbe prin grădina fremătînd de floare, în după-amiaza aceea de după Paște, și trecea molatic pe aleile parcului, oglindindu-se de pe poduri în lac, ascultînd gunguritul păsărilor și bolboroseala apei din fîntînile arteziene care încadrau plăcut aleea cu stîlpi flanduroși de apă ornați de curcubee efemere. Se simțea toropit și visător. Florile explodau în eflorescențe multicolore răspîndind parfumuri suave și nimeni nu tulbura împăcarea seniorului care, pe gînduri, se îndrepta fără nici o intenție anume spre locul unde parcul pătrundea în cariile întunecate ale ruinelor — dinspre care venea către senior un ins pe care la început nici nu-l băgase de seamă, dar care îi atrase atenția într-un tîrziu scuturîndu-l de vraja amintirilor balului serii precedente și de ochii întunecați și triști ai nefericitei și nostalgicei doamne ce-l pîndeau temători din ungherele minții, pînă în chiar momentele destrăbălatelor aventuri, căci seniorul avea succese, fiind plăcut, distins și plictisit de mult prea iubitoarea-i soție, a cărei gelozie îl obosea și sufoca. Și seniorul se întrebă uimit cine putea fi străinul ce vine către el, rătăcind atît de melancolic și de îngîndurat prin grădina castelului. De la distanță, insul îi părea oarecum cunoscut : adică îl impresionară straniu și anamnezic și hainele și figura și aerul aceluia. Și seniorul își răscoli scurt memoria, neregăsind nicăieri în ea persoana aceea cu chip nobil și aspru, brăzdat de nenumărate cicatrici și de semne care, în loc să-l desfigureze, păreau mai degrabă a-l orna.

De la un timp, străinul păru să-l observe și el pe senior, cercetîndu-l cu interes, iar atunci cînd distanța dintre ei se reduse simțitor, seniorul constată că figura străinului nu era chiar așa de bătrînă, ba, cu cît se apropiau mai mult unul de altul, se vădea tot mai tînără și surprinzătoare drept a unei persoane de chiar aceeași vîrstă cu el, și atunci încă o dată seniorul remarcă faptul că-l recunoaște, fără a putea identifica totuși cu precizie împrejurarea în care îl mai văzuse. Erau acum doar la cîțiva pași unul de altul, și ultimul lucru pe care seniorul îl mai re-

marcă fu o floare de crin cu care străinul se juca între degetele fine ale mîinii înmănușate cu similare mănuși de piele de căprioară ; dar după aceasta cei doi se contopiră unul într-altul, trecînd unul prin altul în acel moment unic al existenței, moment zero, în care cel ce pornește simultan către om din moarte se întrepătrunde cu cel ce se îndreaptă încet spre ea, cele două persoane fiind în acea clipă Întregul, cel pe care îl reprezintă prin suma lor pe de-a-ntregul, căci nici unul dintre cei doi nu este el însuși decît atunci, întrucît în rest unul este deja tot ce va fi celălalt, nemaifiind nimic din ceea ce a fost, iar celălalt este ceea ce este, dar nimic încă, apoi treptat, din ce în ce mai mult, dar abia la capăt, tot din ceea ce va fi la capătul aleii.

Însă punctul aleii în care se întîlniseră era chiar jumătatea drumului, și seniorul pătrunse prin vălul ce se sparse insesizabil, asemeni oglinzii apei, dar de o infinitate de ori mai fin, așa încît cioburile oglinzii nu atinseră pe nimeni, nici seniorul, nici străinul neremarcînd probabil nimic special, și rupîndu-se apoi unul de altul, spate în spate, îndreptîndu-se îngîndurați : unul spre castel, celălalt spre ruinele întunecate, din punctul contopirii nemairămînînd nimic, fiindcă în secunda aceea nimeni nu mai e nimic, fiind în întregime tot ceea ce este, nici una dintre realități nefiind mai reală sau mai ireală decît cealaltă.

Și, ajungînd la castel, cînd doamna cu ochii triști și întunecați îi ieși înainte pe treptele peronului, seniorul îi întinse zîmbind tandru o floare de crin pe care o aducea din plimbarea lui prin parcul palatului și cu care se jucase îngîndurat trecînd pe aleea pe care nisipul foșnește atît de gingaș sub pași, în timp ce păsările gungueresc pe ramuri, într-un început de vară inundînd cu evantaie de flori grădina palatului, de la ziduri pînă la ruine.

INTERVIUL ACORDAT DE GENERALISIMUL ERBERTHNUS ABLO JUNCHE ÎN EXCLUSIVITATE ZIARULUI NOSTRU

(Cavalerii Înfrîngerii)

Istoria este un joc ce nu concepe victoria, motiv pentru care unica regulă ce poate fi abstrasă din experiența de joc cumulată pînă acum este că de cîștigat nu cîștigă nimeni niciodată, dar de pierdut pierd toți aceia care își imaginează sau cred că au cîștigat. Iluzia victoriei este modalitatea în care se pierde acest joc. „Cîștigătorul perdant" este regula lui euristică, iar metodologia jocului este descoperirea de către fiecare combatant în parte, în urma răspunsurilor primite în exclusivitate în această direcție, tocmai a acestei reguli secrete.

Cînd echipa noastră de reportaj a pornit în periplul pe care-l vom expune în interviul ce urmează, nici unul dintre noi nu bănuia surprizele ce ne așteptau. Ne aflăm în orașul nostru industrial, dar în mijlocul unui parc imens în care zgomotul și poluarea nu pătrund, cum nu pătrunde nici geometria rigidă a blocurilor de locuințe, toate astea rămînînd undeva, dincolo de frunzișul des al copacilor parcului. Poate doar iarna, cînd foioasele se golesc de frunze — dar astăzi este o zi caldă de vară, în care boarea fierbinte a după-amiezii agită cu un foșnet slab părul verde al sicomorilor, al stejarilor și al sălciilor funambulești străjuind marginea lacului ale cărui maluri opuse abia se întrezăresc la orizont prin aerul ce unduie de căldură.

Unii cititori s-ar putea să se mire și să conteste aceste rînduri, sub pretextul că ei nu au văzut niciodată în orașul nostru un asemenea parc și că el nu este trecut nicăieri pe harta localității, dar, domnilor, nu trebuie să uitați că marele public nu are acces la aceste străzi păzite de jur împrejur pe o rază foarte întinsă dinspre toate intrările (dealtfel destul de puțin numeroase) de cordoane de soldați nemișcați, cu priviri oțelite, izolînd de lume tărîmul

de vis în care ne-a introdus o simplă semnătură indescifrabilă pusă în josul unei invitații.

La capătul unei pajiști ornate cu fîntîni arteziene și cu boschete de flori exotice, se ridică o clădire cu aspect colonial, o casă cu coloane, cu ziduri dintr-un fel de megaliți netezi încadrați în colțuri de cărămidă roșie. Cînd trecusem de garda înarmată care inițial ne somase, soldați purtînd uniforme speciale cu embleme de *Arm defens*, nici nu puteam bănui că vom trece pragul unui alt oraș, necunoscut, — dar cîte pete albe nu ascund încă hărțile, chiar și cele mai amănunțit elaborate ?

Sîntem invitați să luăm loc pe terasă, la umbra unei bolte de iederă. Așteptăm, consumînd în tăcere băuturile cu care sîntem serviți. Băuturile sînt reci și parfumate, nici unul dintre noi nu am mai băut așa ceva.

Se apropie de noi un bătrînel jovial, cu aer milităros. Nici n-ai ghici într-însul una dintre acele persoane din umbră de al cărui gest depinde soarta a milioane de oameni. Se prezintă cu un salut scurt din cap, vădind omul de înaltă societate. Poartă o uniformă militară, o uniformă a nici unui stat, fără grade sau semne speciale, și totuși cu neputință de confundat : o uniformă militară, impunînd un respect deosebit, poate tocmai prin caracterul ei abstract.

Reproducem mai jos ideile care au rezultat dintr-o conversație deschisă, liberă, ce nu ne-a lăsat nici o clipă impresia plicticoasă și dezagreabilă pe care o lasă de obicei interviurile, aerul deplasat și forțat pe care l-am încercat de atîtea ori alături de marile personalități. Modestia și degajarea bătrînelului vădesc o forță spirituală atît de sigură de sine și evitînd orice sfidare sau falsă morgă încît fragmentele noastre selecționate din discuțiile avute nu pot reda cititorului, oricît s-ar strădui, într-o formă cît de cît apropiată de realitate, atmosfera pe care o dorim cît mai veridică a fascinantei noastre întîlniri.

ÎNTREBARE : — Cine sînteți dumneavoastră ? (căci așa trebuie să debuteze interviurile, nu ?)

RĂSPUNS : — Mă numesc Erberthus Ablo Junche și am fost format într-una dintre cele mai disciplinate armate ale tuturor timpurilor. Reprezint de peste patruzeci de ani unul dintre primele trei personaje în ordinea ierarhică ab-

solută a tuturor forurilor militare : Generalisimul Erberthus Ablo Junche[1].

RĂSPUNS : — Numai naivii își imaginează că artele marțiale sînt o chestiune schematică și simplistă, rezumîndu-se doar la tehnica și tactica de luptă și eventual la construirea și perfecționarea mașinilor și dispozitivelor de distrugere. Ar fi absurd ca tocmai cea mai perfecționată și disciplinată instituție socială a omenirii să nu fie altceva decît o simplă școală în care o masă de inși grobieni primesc o educație în spiritul unei victorii, de cele mai multe ori abia admisibilă din punct de vedere probabilistic[2].

RĂSPUNS : — Neinițiații își închipuie că biserica și cultele în general ar fi cele mai tainice organisme sociale, e însă ridicol să-ți imaginezi că instituția cea mai instruită a istoriei manifestărilor umane n-ar fi capabilă de subsoluri mai subtile decît cele ale unor adunături de popi, de șarlatani, de paranoici mistici, care reprezintă fondul de bază al reprezentanților cultelor. Misterele sacerdotale nu sînt altceva decît niște mimări, niște reproduceri naive, pe gustul și accesul gloatelor, ale unor fenomene paradigmatice mai profunde și inaccesibile conștiinței colective, un cîmp gnosic cu care nu pot intra în contact decît inițiații, o taină ale cărei angrenaje nu pot fi manipulate decît de spiritualitatea subtilă a unui singur reprezentant al elitei tuturor elitelor, o autarhie ce nu poate și nici nu ar avea sens să fie controlată sau să fie nevoită să dea cuiva cont de deciziile și de actele ei. Îmi dau seama că nu sînt decît o rotiță în acest angrenaj fantastic, nu ultima în șir — sînt destul de sus totuși cît să te simt în toate clipele vieții : Eminență din umbră, pe care, dacă nu te cunosc eu, nu te cunoaște nimeni pe lume — dar care guvernează tot ceea ce marii majorități umane nu îi apare decît ca un fenomen stocastic și fără nici un tîlc, dar care în realitate este o împletitură genială a unei necesități arbitrare pusă la punct și urmărită și scontată de tine, Maestre Suprem, Mareșalisim al Războiului Universal ! În afara acestuia, toți ceilalți reprezentanți ai speciei nu sînt decît simple piese de lemn vopsite

[1] Urmează o serie de întrebări cenzurate.
[2] Idem.

în alb sau în negru pe o tablă pe care jocul îl joacă alte puteri, mai presus de înțelegerea și de priceperea pieselor, indiferent dacă sînt pioni sau regi și regine. Cînd un tînăr oarecare contestă și reușește să conteste un regim de teroare, cînd un filozof oarecare preamărește libertatea și NIMENI în lumea lanțurilor nu reușește să-i pună lanț, cînd un sclav fuge în munți, neștiut de nimeni, ca să scape de rigorile unei societăți al cărui membru nu se simte, undeva, cineva, în scenariul global, admisese și aprobase astfel de roluri minore ca pe ceva *necesar* și util intereselor Războiului. Cînd un cortegiu de milioane de oameni defilează pentru pace, Marele Maestru al Războiului a hotărît necesitatea unei asemenea demonstrații pentru scopul cu neputință de urmărit de altcineva în afara lui : al Războiului. V-ați pus vreodată problema că pentru reușita unor astfel de acțiuni este nevoie de o propagandă puternic organizată, de o conștiință de acțiune ? Cine credeți că le face ? Este nevoie de curente de opinie — cine credeți că le declanșează ? Dacă totul ar depinde doar de un tînăr entuziast sau de o nedreptate făcută publică de către un ziarist curajos, de mult toate problemele ar fi fost rezolvate și războiul s-ar fi stins în leneșa Pace. Sau dacă toate astea ar depinde doar de represiune, tînărul despre care vorbeam ar putea să dispară în noaptea uitării, iar ziarul recalcitrant ar putea fi retras din chioșcuri, sau chiar din casele cumpărătorilor, de către oameni special pregătiți, sau pur și simplu, a doua zi s-ar putea da o dezmințire, sau, ceea ce ar fi și mai simplu, nu ar mai vorbi nimeni nimic, nu ar mai discuta nimeni, și fenomenul s-ar topi în noaptea inexistenței ca și cum nici nu s-ar fi petrecut vreodată, așa cum dispar zilnic datele despre drame de care nimeni nu află niciodată nimic. [1]

RĂSPUNS : — Numai un jucător slab, numai un novice, în oricare joc de pe lume, nu se gîndește la înfrîngere, neținînd cont decît de o singură posibilitate : victoria. Dar așa ceva este o lipsă de subtilitate pe care nu o va comite niciodată un profesionist. Adevărații jucători, performerii, includ întotdeauna înfrîngerea în modelul lor

[1] Idem.

operațional, ca pe un element fatidic al aporisticii dialectice.

ÎNTREBARE : — Cine vehiculează atunci destinele milioanelor umane ? Cine are interesul înmulțirii acesteia halucinante ? Cine și-a propus drept scop deruta și risipa atîtor destine ? [1]

ÎNTREBARE : — Domnule Junche, pe cît am înțeles din declarațiile dumneavoastră de pînă acum, există un organism supramilitar care rămîne necunoscut marelui public și care reprezintă de fapt mecanismul intim al fenomenologiei sociale contemporane...

INTERVENȚIE RĂSPUNS : — O, dar nu numai contemporane ! Această manie a legării de prezent a celor mai valoroase cuceriri și inovații ale spiritului uman din toate timpurile este o formă de mîndrie autoelogiativă ce se manifestă tot mai frecvent în ultimii ani, ca un semnal de alarmă în privința caracterului pueril al gîndirii semenilor noștri (și nu vi se pare interesant faptul că tocmai purtătorii și propagatorii culturii par cei mai afectați de morb?). Pentru un om inteligent, fenomenul trebuie să fie ca un clopot de alarmă, implicînd un alt fapt mai profund.

ÎNTREBARE : — Și ce scop sugerați că ar urmări cineva cu o asemenea tactică socială ? [2]

ÎNTREBARE : — Ne puteți da cîteva exemple din istoricul acestei arme ?

RĂSPUNS : — Evident, istoricul Specialității Marțiale a Înfrîngerii este poate cel mai lung, dovadă că disciplina noastră este una dintre cele mai vechi specialități din toată istoria războiului. Există mulți reprezentanți secreți ai Seniorilor Înfrîngerii care nu arareori s-au ascuns chiar sub titluri supreme în lumea ierarhiei sociale vizibile și recunoscute, în bîlciul puterilor politice ale zilei. Isus însuși, care era un eminent tactician, l-a antrenat și călăuzit pe Iuda, care în modelul creștin a fost Locotenent-Colonel al Înfrîngerii, grad pe care l-a primit, ceea ce este cel mai caraghios, în cea mai deplină necunoștință de cauză. Toți marii tacticieni, toate marile armate, și-au avut Seniorii lor ai Înfrîngerii. Dar să nu vă imaginați cumva că echipele

---

[1] Răspunsul la această întrebare este cenzurat.
[2] Idem.

de Cavaleri ai Înfrîngerii ar fi formate din combatanții mai slabi ; din contră, prieteni, din contră : numai cea mai distinsă elită a tuturor armelor este aptă de a urma cursurile de pregătire la școlile speciale ale disciplinei noastre ; și, apropo de aceste școli : nici un spionaj din lume nu s-a putut infiltra vreodată în școlile noastre, și nici chiar cele mai înalte grade din propria armată nu au știut de ele niciodată, fiindcă Seniorii Victoriei nu sînt implicați în problemele înfrîngerii, în a căror inițiere nu s-au vădit destul de apți, fiindcă în ce chip care ar putea pricepe și judeca subtilele mecanisme și angrenaje pe care le comportă această armă ce vehiculează doar cu „principii care alunecă", — elemente cu care operează aproape în exclusivitate logica Seniorilor Înfrîngerii, — un banal general de armată a victoriei, care abia s-a dovedit capabil, cu sforțări și scremete, să-și însușească elementele necesare dobîndirii gradului lui în ierarhia stabilită și fără complexe a Victoriei ?

ÎNTREBARE : — Din cele dezvăluite pînă acum transpare ideea că gradele cunoscute în armată nu sînt decît aparente.

RĂSPUNS : — Fără îndoială, fără îndoială ! Tot ceea ce se vede, tot ceea ce se petrece la lumina zilei este aparent. Însă tenebrele sînt stăpîne pe destine ! Subtilele lor ițe subterane nu pot fi văzute, dar prezența lor se face simțită la orice nivel social. Ce, domniile voastre nu ați devenit niciodată conștienți de condiția de marionetă manevrată din spatele perdelei prin niște subtile sfori ce animă și dirijează, din care Aparența nu poate evada și de care nu este nici măcar conștientă aparent decît tot ca urmare a intenției substratului ca Aparența să mimeze aparența conștiinței ?

ÎNTREBARE : — În acest context nou, ne permitem să repetăm întrebarea la care ați avut bunăvoința de a ne mai răspunde o dată, dar în cu totul altă împrejurare : „Cine călăuzește destinele Miliardelor ? Cine are și care este interesul acestei mulțimi, mereu crescînd, mereu mai confuz și derutant ?"

RĂSPUNS : — Există, cum am mai spus, forțe interesate în conservarea și perpetuarea Războiului în sine. Mareșalisimul nu este decît omul pus să execute, dar nu

cunoscătorul și nu minuitorul Scopului. Oamenii, armele, finanțele, ideile și actele nu sînt decît clauze aparente ale Războiului, care, de la un anumit punct, este el însuși Scopul, față de care toate celelalte nu reprezintă decît unelte și piese de angrenaj, utile fiecare în parte, dar nici una de strictă necesitate. Toate lucrurile lumii acesteia sînt simple valori relative și aparente, simboluri „de schimb" mascînd prin nonvaloarea lor particulară valoarea din spatele lor, valoarea tenebrelor : Apeironul ! În El stă adevărata valoare, inaccesibilă însă cunoașterii pieselor angrenajului. Perpetuarea speciei nu are alt scop decît crearea de noi războinici care să întrețină veșnic vie Flacăra Fără Moarte, Flacăra Nestinsă a Războiului.

ÎNTREBARE : — Cum se face că persoane atît de importante pentru scena politică a lumii au rămas într-o penumbră socială atît de compactă ? Despre numele și funcțiile deținute de dumneavoastră nu a citit nimeni nimic nici în pagini ale ziarelor, nici în cărțile de școală, nici nicăieri în alte mijloace de informație. [1]

ÎNTREBARE : — În ce războaie ați deținut cea mai înaltă funcție și ce rol ați jucat ?

RĂSPUNS : — Am avut plăcerea, ca o răsplată fără precedent a serviciilor aduse cauzei, să conduc subsolul operațiunilor în două războaie organizate special, în mod onorific, menite anume etalării talentelor mele personale.

ÎNTREBARE : — Este vorba numai de războaiele din...?[2]

RĂSPUNS : — Nu este, socot eu, important de explicat Aparența războaielor respective, cît felul în care am reușit să-mi pun în valoare cunoștințele acumulate și talentele înnăscute... [3]

În privința acestor predecesori și a valorii actelor lor, este de remarcat că doar arareori răzbat prin ciurul istoric al organizațiilor paramilitare informații care să edifice cît de cît pe cei interesați, informații la care nu au acces decît Seniorii Înfrîngerii. V-ați pus vreodată problema ce l-a determinat, sau cine, pe Omar să ardă biblioteca din Alexandria ? Se strîng, uneori, în momente și locuri speciale, destule informații încît vreun neinițiat mai subtil să poată

[1] cenzurat
[2] cenzurat
[3] cenzurat

face legături și senzaționale asociații logice speculative, dar nu imposibile, ce ar putea dăuna conspirativității. Să nu vă mire totuși că informațiile care circulă sînt lipsite de primejdia divulgării marilor, adevăratelor secrete. Zvonuri afirmă că în biblioteca Vaticanului s-ar ascunde multe documente revelatoare. Vă garantez, în deplină cunoștință de cauză, că sînt simple mistificări. Dacă faptul ar fi real, Vaticanul nu ar mai exista, iar Papa... au mai stat papii în exil... de pildă la Anvers, pe vremea lui Henric al IV-lea. În schimb, culturi antice limitrofe păstrau informații primejdioase. Cum vă explicați dispariția unor întregi culturi, ca, de exemplu, cea a Maiașilor și a Incașilor ? Vedeți dumneavoastră : pe lume, unii soldați sînt pregătiți în exclusivitate în spiritul victoriei, alții însă numai în vederea înfrîngerii. Și atunci cînd înfrîngerea este inerentă, cei din urmă sînt etalați și valorificați. Nu este uluitor faptul că la cîțiva ani numai după terminarea unui război nimeni să nu mai vorbească sau să gîndească dezaprobator despre cei care n-au fost altceva decît măcelarii propriilor lor semeni ? Nu este bizar ca tocmai dușmanii să se refere la înfrînți ca la niște eroi ? Și totuși un bun tactician nu pierde din vedere păstrarea și valorificarea acestui proces, căci efectul sigur este perpetuarea conflictului și conservarea războiului. Au existat chiar epoci în care, în diferite conjuncturi speciale, sau după înfrîngeri grandioase, tactica subsolurilor artelor marțiale a răzbit pînă la scena superficială a manifestărilor sociale. Atunci, societăți întregi au intrat în evidentă disjuncție față de principiile uzuale și logice care călăuzesc politica societăților umane, în general, axată pe conceptul paradigmatic de victorie. Chiar în Europa ultimului mileniu, un Napoleon, un Hitler, mulți alți așa-ziși conquistadori epocali, nu au fost decît starurile aparenței sociale, mascînd jocul forțelor tenebroase ale subtilelor subsoluri ale Artelor Marțiale, sfidînd aparența sclipitoare. Dar în Europa, totuși, Seniorii Înfrîngerii nu s-au confundat niciodată cu personalitățile, și nici politica Subtilelor Subsoluri cu politica socială a nici unei nații, a nici unei epoci. În America precolumbiană, însă, fenomenul s-a petrecut, și acesta este și motivul pentru care actele lor informative — populare la ei — nu

trebuia să intre cu nici un preț în contact cu spiritul iscoditor și abil pînă la subtilitate al europenilor.

ÎNTREBARE : — Deci, să recapitulăm : care sînt armele cele mai importante pe care le cunosc și le folosesc Seniorii Înfrîngerii ?

RĂSPUNS : — Tactica armei noastre a evoluat în strînsă legătură cu tehnologia de luptă a epocilor precis determinate istoric. Unele dintre cele mai vechi și populare tehnici de luptă au fost religiile, eroii, zeii, care comportau adoptarea unei tactici astăzi complet depășită, căci în mijlocul de luptă se strecurau, fiind astfel demascate, informații valoroase nu numai despre intențiile de moment, dar și despre Clanul ca atare. Un poet roman destul de subtil, Horațiu, care nu avea nici în clin nici în mînecă nici cu subsolurile artelor marțiale, nici cu Seniorii Înfrîngerii, a surprins slăbiciunea acestei tactici, demascînd-o prin afirmația că în Roma învingătoare, odată cu bogăția înfrînților, pătrund și zeii lor, care îi transformă pe învingători în sclavii propriilor lor victorii.

Astăzi, așa ceva nu ar mai fi posibil. Tactici adecvate unor tehnologii imprevizibile pentru spiritul vulgar apără subsolurile secrete de indiscreția temerarilor. Însuși faptul că eu deconspir acum propriile arme trebuie să atragă atenția celui avizat că folosesc o armă subtilă.

ÎNTREBARE : — Care îi poate fi utilitatea ?

RĂSPUNS : — De exemplu : devalorizarea ei. O armă al cărei efect este cunoscut dinainte, pe planul nostru de acțiune, este o armă ineficace și fără sens. Scoaterea ei din arsenal trebuie să excludă posibilitatea folosirii ei de către o altă putere. Nu avem nevoie de concurenți. Dar, aveți grijă, faptul că vă dezvălui propria mea deconspirare poate fi o armă, ca și faptul că vă avertizez de această posibilitate tactică. Nimic nu este inutil și fără urmări, și un bun strateg nu face niciodată greșeli, poate doar atunci cînd prevede specularea avantajelor pe care le prezintă propriile greșeli sau urmările acestora. Nu trebuie să uitați că în timpul celui de-al doilea război, de exemplu, în timp ce forțele beligerante se întruneau în diferite consfătuiri și conferințe punînd lumea la cale și stabilind sferele de influență aparentă, Apeironia Artelor Marțiale punea și ea condiții în întîlniri de care nimeni

nu va afla niciodată, numai că acolo condițiile se impuneau invers : nu de la învingători la învinși, ci de la diplomația secretă a Seniorilor Înfrîngerii puterilor înfrînte la diplomația secretă a puterilor aparent victorioase. Înfrînții erau cei care puneau condiții învingătorilor în scopul precizării nivelului și armelor pînă la care se va apela în lupta subterană care abia începea, luptă de mii de ori mai poluantă și viciantă, în care victimele nu mai puteau fi numărate și valorificate.

Armele subtile ale subsolurilor artelor marțiale sînt multiple și perfide : dezamăgirea și deziluzionarea combatanților, discreditarea sensurilor și confuzionarea scopurilor, resemnarea și blazarea, panica individuală generalizată, sacrificarea unor Cavaleri ai Înfrîngerii proprii sau adverși pentru distrugerea punților de legătură între Creier și piese prin demascarea lor publică, prin acordarea de funcții aparent importante, prin etalarea lor, operîndu-se totodată excluderea lor din aparatul apeironic... Cauza motivează orice sacrificiu : nu trebuie uitat că Războiul este în fond cel mai universal etalon al rațiunii și al celorlalte calități și valori universale.

ÎNTREBARE : — Ne puteți oferi o listă a personalităților Seniorilor Înfrîngerii din ziua de azi ?

RĂSPUNS : — Da, încă de la începutul discuției așteptam să ajungem în acest punct esențial al interviului...[1]

ÎNTREBARE : — Poate că veți mai fi atît de gentil să ne expuneți criteriile ce au stat la baza acordării acestui interviu prin care dați publicității o serie întreagă de informații deosebit de clare despre probleme de certă conspirativitate privind subsolurile cele mai intime ale unei arme pînă acum complet necunoscută publicului, ba, mi-aș permite să spun, chiar și specialiștilor ?

RĂSPUNS : Ar putea fi discreditarea unei specialități al cărei ultim Generalisim sînt, și orgoliul de a fi, efectiv, ultimul. Dar vă avertizez (cred că ați început deja să suspectați suficient de convingător orice avertisment în aparență dezinteresat al meu) că orice afirmație a mea face parte din armele arsenalului tehnicilor înfrîngerii.

[1] Urma o listă amplă cu numele și funcțiile conducerii Cavalerilor Înfrîngerii, listă care a fost rătăcită (sic !) în timpul manipulării redacționale a textului (n. r.).

Aici vă las cîmp liber de supoziție. Puteți presupune orice: că am ieșit la pensie și că mă autodiscreditez, că îmi distrug punțile, că arma mea este în pragul unei revoluții tehnice esențiale ce face inutilă vechea tehnologie pe care o scoatem pe această cale din uz, sau că, sătul de război doresc demascarea lui, sau orice doriți dumneavoastră

Astfel se încheie interviul acordat de Generalisim revistei noastre. Ne despărțim de bătrîn cu căldură, strîngîndu-ne mîinile. Trecem din nou pe aleile potopite de flori și parfumuri, urmăriți de zîmbetul distins și de privirile blînde ale gazdei pe care este greu de crezut că vom mai avea vreodată plăcerea de a o revedea.

Acest text este înregistrat cu numărul de intrare...[1] *în Arhiva Subterană a Artelor Marțiale cu data de... etc.*

Se aprobă publicarea textului cu mențiunea „Strict Secret" și retragerea ediției de pe piață, la o oră după apariția ziarului

GENERAL DE ARMATĂ
SS indescifrabil

[1] cenzurat

JURNALUL DE BORD AL NAVEI HYACINTH

(Raportul secţiei de crezii imaginare)

Proaspăta copie a jurnalului navei Hyacinth reprezintă un text datat 572—575 şi înfăţişează peripeţiile şi concepţiile unui corp expediţionar ce se voia menit a demonstra cu probe materiale acea teorie cosmologică susţinută de şcoala peripateticiană în conformitate cu care universul nu este nelimitat, iar infinitatea ce-l caracterizează este rezultatul unei aparenţe formale implicată de structura intimă a sistemului. Baza teoretică de la care au pornit expediţionarii se rezuma la *Cosmologia Anonimă*, manuscris cu largă circulaţie în epocă, şi la *Fizica Discursivă* a ereticului din Thule ars pe rug în 581. Să vedem pe scurt care sînt concepţiile pe care le vehiculau cele două lucrări şi să încercăm, în perspectiva actualelor cunoştinţe şi descoperiri din cursul ultimului veac, să înţelegem şi să explicăm fenomenele „misterioase" consemnate de jurnal. În *Cosmologia Anonimă* găsim următoarea speculaţie : „Iar dacă, aşa cum se susţine de către unii, Pămîntul nu ar fi plat ci rotund, faptul nu ar intra deloc în antiteză cu dogma ale cărei învăţăminte arată că Pămîntul este centrul universului, căci într-un univers infinit fiecare punct este centrul". Este vorba, aşa cum se poate foarte clar observa, de o teorie operînd cu conceptul de infinit sferic, aşa cum unii fizicieni operează cu conceptul de „plan limită", care la una din limite prezintă cunoaşterii speculative o singură suprafaţă, cealaltă limită fiind planul cu *n* suprafeţe. Aici este vorba de un spaţiu ce prezintă la o limită *n* coordonate, la cealaltă însă prezentîndu-se cu zero coordonate, conceptul fiind conceptul pendulărilor între două extreme antitetice simultan valabile, adevărul fiind socotit drept pendularea însăşi, cuprinzînd incluse în ea cele două concepte extreme, aceasta nefiind altceva decît

o viziune dialectică asupra realității. În susmenționatul context nu trebuie să ne mai mire afirmația de la a 11-a pagină a jurnalului în care Căpitanul, într-un dialog aproape socratic, îi spune Secundului :

„— Prietene, dar dacă într-un univers infinit stabilești un centru, acela este și marginea universului, căci în nedeterminarea pe care o reprezintă infinitul, centrul este și prima și ultima determinare operabilă obiectiv, deci subiectul determinat este și singurul obiectiv atotcuprinzător al întregului nedeterminat și margine a universului.

— În acest context, Căpitane, este mai mult ca sigur că, dacă universul este într-adevăr sferic, așa cum se pretinde, atunci limitele lui nu pot fi decît sferice. În acest caz, universul este cuprins între Pămînt și Pămînt, iar Pămîntul care-l cuprinde nu poate fi decît sferic".

Precum se poate lesne observa, influențele ereticului de la Thule și a concepțiilor lui satanice sînt absolut vizibile în acest fragment, pentru că, într-adevăr, conform acestuia, spațiul discursiv este *obiectiv* sferic, deci forma subiectului atotcuprinzător nu ar putea fi altfel decît sferică, subiectul fiind conceput ca o conștiință în expansiune sferică printre corpurile cunoașterii, pe acest argument universul însuși aflîndu-se în expansiune. Astăzi este evidentă inversarea pe care ereticul a operat-o, căci ceea ce știința studiază, și este vorba desigur de o știință a subiectului, nu este altceva decît *propria* ei cunoaștere, care, fiind sferică, nu garantează deloc sfericitatea *obiectului* în care ea evoluează. Dacă Pămîntul este sferic, subiectul Pămînt delimitează un univers subiectiv pămîntean drept sferic, dar obiectul univers nu poate fi în nici un fel corelat la această formă decît printr-o nejustificată extrapolare

De aici a pornit marea naivitate a „demonstrației universale". Ce a hotărît echipajul vasului și cei cîțiva conducători spirituali ai expediției ? Dacă teza este valabilă valabilitatea ei poate fi demonstrată prin înconjurarea universului cu ajutorul unei nave, stabilind astfel limitele lui, nepercepînd că o astfel de probă nu poate fi deci proba probei, și că expediția nu avea cum să *demonstreze* obiectiv-critic nimic altceva decît că teza sfericității se *materializează* în realitate ca o probă, producîndu-se un lanț malefic, din datele ipotezei extrăgîndu-se o concluzie

ce se vrea probată de chiar tezele ipotezei, ca probe obiective, această metodologie de cerc vicios pretinzînd că a obținut ceva suplimentar față de simpla ipoteză, cînd de fapt nu a adus nou nimic altceva decît, alături de noumenele luate în considerație, adăugarea obiectelor conceptuale ca produse ale teoriei practice. Eretismul idealist-subiectiv al demonstrației nu poate astăzi decît să ne înduioşeze.

Hyacinth părăseşte continentul la data cunoscută, îndreptîndu-se spre vest. La bordul navei sînt încărcate provizii menite să asigure o autonomie de şase luni. Pe punte sînt ambarcați două sute de filozofi bine pregătiți fizic, unii fiind tehnicieni şi marinari profesionişti, adepți pătimaşi ai ereziei. După o lungă călătorie, ajung la o mare încărcată de alge în care nava nu mai poate înainta şi, conform definiției din metafizica lui Aristotel, botează această mare „Marea Infinită". De aici se îndreaptă către sud, reuşind să depăşească Marea Infinită ; stabilesc mai multe contacte cărora eu nu le voi acorda importanța pe care le-o atribuie marinarii expediției, fiindcă datele pe care le furnizează ei nu sînt încă probate de mărturia nimănui, aşa încît ar putea fi rodul purei lor imaginații, pe de altă parte aceste informații neaducînd, în pofida interpretărilor expediției, nimic în sprijinul ideii. Nu voi pomeni decît de civilizația pe care ei pretind a o fi cunoscut, şi unde, după părerea expediționarilor, se folosea zborul individual, ceea ce este, desigur, ridicol.

Trecînd printr-o mare sudică foarte rece, au urcat apoi spre nord, întîlnind insule locuite de barbari mult prea evoluați, după descrierea din jurnal, pentru a putea fi şi veridici, iar după ce busolele arată nordul sub ei, coboară din nou spre sud, reatingînd țărmul continentului, venind din nord. Concluzia : Pămîntul este o sferă în care universul este închis. Universul limitat de sfera Pămîntului are un diametru variabil între cîteva milioane de stadii.

Să încercăm acum să nu împărtăşim bucuria debordantă a argonauților noştri. Care sînt faptele : o navă cu oameni ce *credeau* că universul este sferic a reuşit să facă o mirifică excursie în cerc, convingîndu-se astfel de veridicitatea propriei lor credințe. Paginile estetice, prezentate cu deosebit talent de autorul lor, nu sînt însă o probă

pentru nimic. Noi cunoaştem astăzi că universul poate fi pătrat, sferic, plat ca o farfurie, sau spiralat, în funcţie de credinţa subiectului care îl cercetează. Probele materiale în lumea ideilor nu înseamnă nimic, şi Isus a afirmat de la început că orice este posibil cu ajutorul credinţei. Lumea realităţii se vădeşte încă o dată o apeironie maleabilă în care subiectul raţiunii poate opera orice ordonări cu caracter de lege, dar nu trebuie să treacă niciodată cu vederea că legile pe care le acordă realităţii universale sînt legile propriei sale raţiuni şi nimic mai mult. Cunoaşterea este cunoaştere de sine. Drumul pe care expediţionarii au pornit era fals, cum falsă este oricare afirmaţie certă despre realitate, căci realitatea apeironică este falsificată prin orice ipoteză s-ar afirma despre ea. Realitatea este o farsă capabilă să probeze orice aberaţie, dacă există credinţa în ea, şi certitudinea este singura iluzie de neînfrînt a naturii. De aceea, jurnalul navei Hyacinth este o erezie care trebuie distrusă înainte de a se răspîndi ideile ei, contravenind şi aducînd prejudicii credinţei dreptcredincioşilor în atotputernicia lui Dumnezeu.

SEMNĂTURA ÎN FACSIMIL

LEMURIOȚII

(Prestigiul și condiția umană)

SCAMATORIA

Să răpim pentru moment personajului sistemul de referință. Personajul deschide o ușă, sau o închide, și intră undeva sau iese de undeva. Apoi închide, sau deschide ușa în urmă, sau, poate, înainte. Personajul face, sau crede că face ceva reprezentînd o schimbare, o transformare. Precum observați, totul se petrece în mod absolut abstract. Și, prin aceasta, deschid o ușă, sau o închid.

1

Mama Bobo mi-a zis că; dacă sînt atît de deștept, să mă duc să mă întrec la șah sau la matematică, sau la mai știu eu ce, cu Bobo.

M-am dus să mă uit la o partidă fulger de șah și mi-am văzut de treabă. După cincisprezece runde, eu abia am reușit să percep și să înțeleg gama primelor cincizeci și șase de mișcări din prima rundă, pe patru dintre cele șase nivele pe care se juca la douăzeci de secunde partida.

— Joci ? m-a întrebat Bobo, și i-am spus să plimbe ursul.

— Fii disciplinat și nu jigni personalul robotic ! mi-a spus Bobo. Pot să iau măsuri de forță, dacă mai ești obraznic.

Cîțiva dintre semeni s-au oprit din mestecat frunzele de coca unse cu unt anorganic de sinteză. Au întors privirile spre mine. Apoi au început să rumege din nou. Pomana programată pe care ne-o dau. Dacă ar vrea să extermine pe cineva, nu i-ar mai da porția. Sau l-ar da afară din Oraș. Dincolo de pereții translucizi ai Orașului nu ai nimic de mîncare, dacă nu iei cu tine un sintetizator de transhumanță. Și e frig.

Bobo mă privește sever, așa că tac și mă prefac și eu înfometat. Iau cîteva foi de coca și rumeg. Moleșala și căldura mă copleșesc imediat și uit. Toate sînt bune și frumoase, lumea în care trăim este cea mai perfectă și nu mai văd nici modul și nici scopul pentru care vroiam să o schimb.

2

Mama Bobo de pe strada 79 ne cîntă un cîntec dulce să dormim. Iar mi-e foame, dar ronțăi cîteva bucățele de glucoză pe care mi le-am pregătit în frunza mea sintetizatoare. Controlul asupra hrănirii cu frunze de coca este spre binele meu. Dacă ar fi fost mîncare peste tot, nu m-aș mai fi gîndit să-mi fac frunza de glucoză. Cu hrana e o întreagă poveste. Dacă mănînci mîncarea oficială, nu mai vezi nimic. Însă glucoza mea este ca un drog. Cînd nu mănînci frunza de coca, totul se vede altfel, mai negru, mai puțin frumos, dar mai lucid. Și mie îmi place mai mult așa. Este un fel de vis dur. Și nu mă mai lasă indiferent că Bobo stă într-un apartament cu două camere și că are un depozit informativ de 30 m^3, iar eu dorm pe stradă. Străzile sînt încălzite și este de mîncare, ce-i drept, și e adevărat și că pe străzi putem să ne stringem la un loc pentru înmulțire, dar asta este altceva. Cred că ne-am putea înmulți și dacă am sta în camere individuale. Nu cred că e nevoie neapărat să ne stringem în turme.

Mama Bobo îmi spune să mă culc și să dorm.

— Ce ai, ești în călduri ?

— Da, spun.

— Pe strada 25 sînt niște fete de 14 ani care sînt și ele în călduri. Una dintre ele nu doarme.

3

— Cum te cheamă ? o întreb. Are părul roșu și e foarte bună de împerechere.

Mă privește mirată.

— Dar ce ți-a venit să mă întrebi asta ? Mă cheamă Loisiada Mama Bobo 315 H.

— Te întreb doar aşa... Nu vrei să te muţi în sectorul meu ?

— Dacă mai sînt locuri, vin. Aveţi băieţi frumoşi, de rasă ?

— Avem pe dracu ghem ! Dar sînt eu acolo.

— Şi ce să fac numai cu tine ?

— Ştii că strămoşii noştri făceau dragoste cîte o singură femeie cu cîte un singur bărbat ?

— De unde să ştiu ?

Cade pe gînduri. Adaugă :

— Oricum, dacă făceau aşa, erau nişte primitivi. Dar tu de unde ştii ?

— Am găsit nişte cartele vechi la un depozit informativ.

— Ai acces la depozite ? Eşti robot ?

— Nu sînt robot. Cîţi roboţi ai văzut tu că se reproduc aşa ?

— N-am văzut. Dar cînd eram mică, mă îndrăgostisem de un Bobo-Spaţial-Superman şi mă visam făcînd dragoste cu el. Într-o bună zi m-am dus şi i-am spus.

— Şi el te-a pupat.

— Nu. El m-a luat la laborator, mi-a făcut cîteva sondări vaginale şi mai multe electroinvestigaţii cervicale. Apoi mi-a ţinut cîteva şedinţe de hipnoză şi mi-a trecut. Mi-a explicat că am o monomanie numită dominitarism uman.

— Eu am vrut să intru într-o consfătuire a Bobo-ilor, dar Mama Bobo mi-a zis că nu fac faţă testelor. Omul cică a rămas în urma ritmului de evoluţie psihică şi nu mai e bun de nimic altceva decît să umble în zdrenţe, să facă dragoste şi să fie crescut pentru a bucura simţul estetic al roboţilor.

— Îţi faci prea multe probleme. Ce treabă ai tu cu toate chestiile astea ?

— Mi-am înregistrat, cu impulsuri electrice, o droaie de date pe cortex. Dar numai cu privire la istorie şi tehnică umană. Tu ştii că roboţii erau iniţial foarte limitaţi? Erau folosiţi de *oameni*, de strămoşii noştri, la calcule. După aia au devenit prietenii şi uneltele lor. Apoi fraţii. Pînă cînd nu am mai făcut faţă ritmului lor. Dar şi noi am evoluat. Pe vremea cînd am făcut eu acumularea am

folosit 3,147 915 la ‰ din cortex. Strămoșii noștri nu foloseau decît 2,3‰. E doar o problemă de antrenament.

Loisiada cască.

— Bine, hai, lasă-mă acum. Dacă te crezi așa de inteligent, de ce nu te duci să joci un șah cu Bobo ?

— Așa mi-a zis și Mama Bobo. Dar asta-i o prostie. Nu aș face față. Însă am să te întreb ceva. Ce au făcut nou, ce au *inventat* roboții ? Nimic. Folosesc, sintetizează, modifică. Dar nu *creează* nimic. Nu au spart nici un șablon. Pe cînd eu îți ofer cîteva idei constructive pe minut.

— Ești un tip interesant. Hai că vin la voi. Îmi placi. Probabil că sînt mai mulți tipi selectați frumos, pe diferite calități, în haita voastră.

— Dar eu nu sînt selectat ! Uite, am o fată cu primele femele (unele au murit deja) și e o proastă. Sex, sex, sex, asta-i tot ce știe. Am făcut și eu dragoste cu ea cînd eram mai tînăr. E foarte vioaie. Dar nu o intresează nimic.

— Hai să mergem să ne culcăm. Ești un tip tare, numai că mă obosești.

4

În depozitul subteran de informatică e un aer stătut și răcoros. Pun în funcțiune teleurmăritorul, stăm pe vine și ronțăim glucoză. Loisiada își desface apetisant pulpele sub zdrențe, dar nu mă uit la ea. Am găsit programările cu tratamentul făcut : o trepanație pentru sexualizarea tendinței de abstracțiune seacă pe care o manifesta. Așa încît trebuie să mă împac cu ideea că la ea totul se exprimă prin sex. Cum îi trece prin cap o idee, simte nevoia să fie mîngîiată.

— De ce te bagi tu în problemele roboților ? mă întreabă. Hai mai bine să facem dragoste. Stăm aici de patru ore și n-am făcut nimic.

— Taci și ascultă !

— Dar nu înțeleg nimic. Lași să curgă înregistrarea prea repede.

— Este vorba numai de obișnuință. Altfel nu o să facem față. (Reduc totuși viteza redării.) Vezi tu, îi zic, roboții gîndesc mult mai simplu, dar mai repede, mai eficace.

Noi corconim o idee o viață întreagă. Și pînă la urmă ne lipsesc informațiile, așa că nu ajungem nicăieri. Ei nu au nici o idee, dar calculează repede, speculează ce știu, și sînt eficaci. Înțelegi ?

— Nu. Lasă-mă să ascult. Sau vorbim, sau ascultăm.

— Eu și ascult și vorbesc. E o problemă de antrenament. La început am suprapus doar două programe. Apoi mai multe. Acum pot recepta și douăzeci.

— Taci și lasă-mă să ascult. Parcă am zece capete. Tu vorbești repede-repede, ăștia vorbesc și ei, cum crezi că pot să înțeleg ceva ?

— Eu înțeleg. Da, ai zis bine, trebuie să gîndești ca și cum ai avea mai multe capete. Dar nu ai decît unul, așa că exprimarea este incorectă. Nu „mai multe capete", ci speculezi cît mai mult din cortex, îl suprasoliciți. La început o să adormi după cîteva minute. Apoi o să te obișnuiești. Dacă nu o să reușim asta, roboții au dreptate, sîntem inutili, nu mai avem nici o șansă de supraviețuire.

— Ce-a zis ? mă întreabă Loisiada, care se chinuie să urmărească programul de înregistrare.

Îi explic și ea sare în sus.

— Adică vor să deschidă cupolele orașului ?

— Da.

— Atunci înseamnă că o să murim. O să intre frigul și o să murim toți.

— Da, zic eu. Vezi ce importantă este problema ?

— Și de ce stăm așa cu mîinile în sîn ? Cînd vor să ridice hublourile ?

— Mîine, poimîine. Nu știu. Acum, repede.

— Și noi stăm aici și ne uităm la înregistrări... Hai, hai să mîncăm și să facem dragoste ! Strînge-mă în brațe, iubitule ! Mai avem atît de puțin de trăit...

— Tu ai de gînd să mori ?

— Nu am de gînd, nu vreau ! dar au să ridice hublourile și o să murim. Afară sînt minus 79 grade ! E frig ! E zăpadă ! O să murim ! Ce o să mă fac eu fără tine ?

Se agită, mă trage de mîini și plînge. E formidabilă. *Plînge !* Nu am mai văzut niciodată un om plîngînd. Era însă o înregistrare cu o femeie care se numea Elena din Troia și care plîngea și ea. Extraordinar ! cum or fi făcînd ?

5

Am accelerat iar ritmul reproducerii informatice.

— Oamenii sînt complet depășiți. Nu mai pot ocupa funcții de răspundere, nu fac față ritmului informațional, practic sînt niște animale : stupizi, leneși, înfrînți. De ce să-i mai hrănim ? De ce să mai pierdem timp cu îngrijirea lor ? Tot ce știu să facă este să se reproducă, să distrugă și să fugă apoi de colo, colo, să scape de consecințele faptelor lor inconștiente.

— Dar nu uitați, intervine o Mama Bobo, că ei ne-au învățat ce este frumosul.

— Tocmai ! se interpune un BWK. Tocmai. Ce poate fi mai stupid decît această informație program ? Distruge capacitățile de sinteză, minte, deformează realitatea, orbește rațiunea. Realitatea *este*. Nu există nici frumos, nici urît, nici ridicol, nici bine, nici rău. Există informații. Utile și inutile. Există greșeli. Deformări ale simțurilor, depășite de rațiune.

— Aici cam au dreptate, zic eu.

Loisiada mă privește cu ochii plini de lacrimi.

— Cînd se termină consfătuirea ?

— Nu știu, îi zic. Oricum, vom simți îndată. Nu a mai rămas decît aprobarea Marelui Depozit Cortical. Și asta este doar o formalitate.

— Să ne iubim, zice Loisiada. Mai avem atît de puțin atît de puțin !... Curînd nu vom mai fi, nu ne vom mai vedea, nu ne vom mai iubi !

Și atunci a emis din piept un sunet colosal. Cred că asta vrea să zică expresia „a ți se sfîșia inima de durere". Am găsit-o într-un text informativ de pe vremea cînd mai existau probleme cu umanizarea general umană și niște cîrduri încercau să opună rezistență informației.

— De ce să murim ? zic.

Mintea începe să-mi meargă limpede.

— Ce putem face ? întreabă ea.

— Să rămînem aici. Putem trăi șase luni, poate chiar un an sau doi. Oricum, cînd vom muri, vom muri de bătrînețe. Și nu va mai fi deloc același lucru. Putem face trei-patru copii pe care să-i lăsăm aici în locul nostru. E

destul spațiu : 5 000 de m^3. Se pot descurca și douăzeci sau treizeci de oameni.

— Să mai chemăm atunci cîțiva băieți, spune Loisiada, urmărită de ideea ei fixă.

— Bine. Mă duc să-i chem, zic. Dar dacă am încerca să luptăm ? Să anulăm roboții ? Să punem mîna pe putere și să nu-i lăsăm să ridice hublourile ?

6

Nimeni nu-mi dă dreptate.

— Asta ar fi crimă, zice fratele meu mai mic, mestecînd calm o frunză.

— Dacă-i ucidem, sîntem niște criminali, zice și Sel.

— Nu trebuie să supraviețuim cu orice preț. Dacă urmarea firească este să dispărem, o să dispărem. Nu are sens să facem tîmpenii. Nu prin crimă trebuie să cîștigăm.

— Atunci prin ce ? zic.

— Prin rațiune. Și noi și ei sîntem ființe raționale. Dacă sîntem depășiți, trebuie să-i lăsăm să-și vadă liniștiți de treabă.

— Aveți și voi dreptate în felul vostru, spun eu. Dar nu-mi convine ceva : nu sîntem depășiți deloc, nu sîntem depășibili !

— Ce vrei să zici ?

— Că nu este normal să ne răpească șansele ?

— Du-te și joacă un șah cu Bobo, dacă-ți închipui că mai ai șanse, zice Sel.

— Așa mi-a zis și Mama Bobo. Dar asta nu este normal. O să mă bată. Nu sînt antrenat.

— Nici el nu a fost antrenat la început. Dar te poate bate și neantrenat.

— Ai dreptate în felul tău. Dar ceva nu este cum trebuie.

— Tu faci ce vrei, zice Sel. Eu nu intru în nici o subterană. Îmi place aici. Mai bine mor. Dacă ne dau de pomană, bine ; dacă nu, iar bine. Dacă ne omoară, înseamnă că au dreptate.

— Tu du-te unde vrei, zice și Fet.

— Du-te, zic și ceilalți.

— Adevărul este că m-am cam plictisit. O să fie mai bine așa. Totul e inutil. M-am plictisit de rolul ăsta de parazit. Nu fac nimic și, dacă fac ceva, totuși, e inutil, adaugă Sel.

— Știi, pînă moare omul, nu folosește nici 4‰ din capacitățile lui cerebrale.

— Și ce vrei să spui cu asta ? O să ne antrenăm de o să ne ia dracu' și o să folosim 100, sau 200, sau chiar o să folosim 1 000‰. Și ce am rezolvat ? Bobo o să gîndească și el mai mult, o să-și mai atașeze cîteva milioane de circuite și, mai devreme sau mai tîrziu, tot acolo ajungem.

— Cînd o să gîndim cu tot ce avem o să ne adaptăm, o să ne mai crească și nouă capacitățile, poate. Dar chiar așa, avem cu mult mai mult decît e nevoie ca să-i depășim.

— Dacă te simți capabil să lupți ca un sălbatic, și cu ce sens ? doar ca să fii depășit mai devreme sau mai tîrziu...

— Dar dacă sîntem tovarăși cu ei, frați întru rațiune, ne vom ajuta reciproc să mergem mai departe. Ne vom impulsiona reciproc.

— Către unde ?

Întrebarea asta mi-a torpilat orice posibilitate de replică. „Chiar, către unde, pînă unde, spre ce ?"

— Merită atîta trudă ? Eu sînt obosit. Dacă tu te simți în stare să renunți la cei douăzeci de ani de viață ca să faci ceva inutil, fă-o. Eu sînt obosit. Hai, Handra !

Și Sel pleacă ținîndu-se pe după mijloc și sărutîndu-se cu Handra. Nici ceilalți nu mă mai iau în seamă.

Stau și mă gîndesc că au dreptate. Iau cîteva frunze și le mestec. Și mă gîndesc să mă duc și eu cu el și cu Handra să ne distrăm ca pe vremuri. De fapt, de unde a pornit toată agitația ? Îmi aduc aminte de Loisiada și mă duc plictisit s-o aduc și pe ea, să fim mai mulți. O să ne distrăm frumos, ca pe vremuri. Și mă bucur cînd îmi amintesc ce blond e Sel, ca un zeu tînăr, și cum rîde Handra. O să ne distrăm bine împreună. Handra are un corp frumos. Și știe întotdeauna să găsească zdrențe multicolore, e întotdeauna îmbrăcată în așa fel încît îți joacă în fața

ochilor cînd după masă dansează atît de frumos și trist încît parcă ar ninge cartele de computer peste noi, ca în ziua în care ne-am culcat cu ea.

7

Loisiada nu mai doarme. Stă întinsă lîngă simulatorul informațional și pare atentă. Reproducerea este accelerată și suprapusă, dar eu am mîncat frunza și nu înțeleg nimic. O sărut și îi spun :

— Hai să mergem cu Sel și Handra, să facem un grup ? ce zici ?

— Ce ai ? ești nebun ? Peste cîteva clipe o să ridice hubloul. Aveai dreptate, informarea rapidă și suprapusă este numai o treabă de antrenament.

— Ridică hubloul ? Haide repede ! Vreau să mor lîngă Sel și Handra !

Loisiada mă leagă cu zdrențe și trage hubloul depozitului informativ. O mîngîi pe picioare și o sărut pe mîini și ea tremură toată, dar nu pot înțelege de ce nu vrea să facem dragoste. Tremură și mă leagă cu zdrențe.

— Te-a operat prost Bobo ! Ce o să mă fac eu cu o fată ca tine ? Ești de piatră ? Cum poți să nu vii să facem dragoste cînd te chem ? Ce mă fac cu o femeie ca tine ? Ce mă fac cu tine ? Nu ești bună de nimic !

— Ai mîncat frunze, zice ea.

Tremură, dar vocea îi sună ca un bomfaier.

— Cum vrei să trăim aici singuri, strig, și simt că îmi curge ceva pe față. Mă scutur și simt că îmi intră în gură un lichid călduț și sărat, și înțeleg nedumerit că nu e sînge.

— De ce plîngi ? mă întreabă Loisiadă. Nu mai plînge ! strigă, și începe și ea să plîngă.

A terminat de tras hublourile. Vine lîngă mine. Îmi sărută mîinile și picioarele. Eu plîng îngrozitor, mă doare cumplit ceva pe dinăuntru și strig :

— Ce o să mă fac eu fără Sel, fără Handra, fără ceilalți frați și surori ? Ce o să mă fac fără Mama Bobo ? Cum o să trăiesc aici numai cu tine ?

— Ascultă ! zice ea.

Afară se aud zgomote. Și-i văd în spatele hubloului, înainte de a-mi pierde cunoștința, pe Sel, pe Handra, pe

frați și surori încercînd să spargă hubloul și să ajungă la noi, la căldură. Carnea pe ei se sfîșie și crapă de frig. Fața Handrei se lipește de geam privind la noi, Sel o dă la o parte și pielea ei rămîne pe geamul ce începe să facă flori de gheață. Pe carnea roșie a feței fără piele se strîng cristale multe care o acoperă înțepenindu-i spasmele, distrugînd materia aceea frumoasă și vie.

În tot acest timp Loisiada încearcă să-mi acopere ochii cu mîinile ei umede și subțiri, strigînd ca să nu mai aud glasurile celor de afară :

— Vom sta aici, ne vom perfecționa și adapta la ritmul drăcesc al lui Bobo. O să mîncăm glucoză și nu vom mai mesteca frunze. Nu te uita afară. Nu mai plînge ! Dacă nu noi, copiii noștri vor ieși fără să le mai fie rușine de roboți, ca egali, ca tovarăși, ca prieteni, ca oameni ! Nu plînge ! Nu te uita ! Ei nu sînt oameni ! Hai să facem dragoste ! Hai să jucăm șah ! Nu mai plînge !

— Sînt frații mei ! Deschide ! Nu-i lăsa afară ! Vreau să mor cu ei ! Deschide !

Și mă zbat să-i dau mîinile la o parte și să văd. Și plîng. Și-mi mușc dureros limba și buzele între dinții care se sparg de tare ce-i strîng. Și plîng. Și mă izbesc cu tîmpla de cimentul călduț din Depozitul de Informații.

Apoi încep să vomit, și leșin.

MAIDANELE VIITORULUI

(Pamflet renascentist)

În general, utopiştii au conceput viitorul ca pe o zonă fără maidane. În modelul operaţional al Viitorului nu există zone de penumbră. Totul este în lumină, totul este pe primul plan. Presupunînd chiar că acest lucru ar fi posibil, se ridică întrebarea : este el de dorit ? chiar îşi doresc oamenii acest lucru ?

Prin conceptul de maidan se înţelege un tărîm la limita civilizaţiei, o zonă ambiguă în care se interferează sfere multiple de influenţă, o zonă scăpînd de sub controlul şi legile urbei în egală măsură cu indiferenţa acordată de metropola suverană rezolvării problemelor şi complexelor vasalelor maidane. Maidanul este zona paria a cetăţilor şi, în acelaşi timp, locul în care doar aparenţa legilor habitatului se cere a fi respectată, în vreme ce majoritatea interacţiunilor şi a legăturilor ce se stabilesc între băştinaşi sînt supuse unei alte ordini, nestudiată şi poate chiar nedefinită de cele mai multe ori, ordine intitulată nu fără o mare doză de cinism şi desconsiderare „dezordine", de parcă ar fi posibil ca fenomenul pe care încearcă să-l sugereze acest concept ar fi admis ca plauzibil în univers.

Maidanele sînt zone de penumbră socială, şi nu am auzit de nici un oraş care să se fi lăudat cu maidanele sale, cu locuinţele sale interlope, cu instituţiile mai mult sau mai puţin imorale, cu cartierele insalubre, cu decăderea. Dar între glorie şi practic există o prăpastie la fel de adîncă pe cît este cea dintre aspiraţie şi realizare, aşa încît nu trebuie să ne mire că deşi autorii îşi procură materialul zilnic de propagandă din cartierele stărilor mijlocaşe, atît culmile cît şi rădăcinile burgului rămîn întotdeauna zonele de interes cele mai atractive şi pasionante pentru spiritul celui ce se interesează efectiv de viaţa unui oraş. Dar în

timp ce informațiile despre protipendadă, la care cercetătorul curios are acces, sînt mai întotdeauna filtrate de factori responsabili în așa fel încît la suprafață nu răzbate decît o anumită gamă limitată de informații menite să păstreze un aer cît mai fascinant dar imposibil de înțeles și pătruns în întreaga și reala sa intimitate, maidanul, din contră, pare a-și expune propria lui mecanică socială, asemeni unei jucării demonstrative pentru inițiați, jucărie al cărui autor nemaiscontînd pe efectul elementar și pueril al uluirii, urmărește atragerea bunăvoinței critice cu ajutorul subtilității complexe a ingeniosului mecanism expus ostentativ privirii printr-un gest care pare să zică: „iată, nu ascund nimic, jucăm cu cărțile pe față, fii sincer! ți-ar fi dat prin cap să faci așa ceva, ție, care nu ești un fitecine? ai fi capabil de una ca asta?"

Există o tehnologie socială temeinic elaborată a maidanului, care este reprezentativă fie că este vorba de expunerea la uscat a lenjeriei intime a unei întregi familii — chiloți și sutiene, indispensabili și hamleți cîrpiți în genunchi, cearceafuri păstrînd sau nu scrobeli mai sintetice sau mai naturale, pe de o parte, și locuitorii care ies pe înserat în fața porților la bîrfă pe seama semenilor lor sau a trecătorilor, disecînd evenimente și persoane într-un stil subiectiv de obiectiv și imoral de moral, pe de altă parte, sau, în fine, țîncii mucoși care se joacă aruncînd cu pietre la țintă într-o cutie de conserve goală sau într-un glob de lampă ciuruit, în timp ce nimeni nu se interesează ai cui or fi copiii ăștia jegoși și cum de este posibil ca părinții să-i lase ore în șir fără supraveghere pe străzi, și ce fel de părinți or fi ăia care nu acordă nici un interes progeniturilor lor de patru, cinci, șapte sau doisprezece ani, care ar putea foarte bine să-i dea la cap trecătorului inofensiv și neavizat, sau să cadă ca muștele sub roțile vehiculelor. Dar nu se întîmplă nimic de genul acesta, și fetițe, cu mîini negre de mizeria prin care cotrobăie și rîmă, ronțăie semințe prăjite, rîzînd la tine candid și viclean în același timp.

S-ar putea spune că e vorba de o stare socială specială de tranzit și instabilitate, o relicvă anacronică a unei epoci, contestabile și condamnabile, de transmigrație, că toți acești oameni nu așteaptă decît mașina care-i va îm-

pacheta pe rînd pentru îmbarcare spre una dintre adresele viitorului în plină lumină, dar asta-i doar o iluzie. Mulți dintre cei ce populează maidanele ar putea face încă de astăzi pasul spre viitor, și, totuși, nu numai că nu îl fac, dar de multe-ori să opun cu vehemență atunci cînd, involuntar, sînt împinși să-l facă de alții sau de condițiile exterioare create. Fiindcă există, așa cum am mai spus, în maidane, ceva ce Viitorul răpește autohtonilor, și ceva pe care Viitorul nu îl poate substitui cu nimic altceva.

Urbaniștii concep viitorul ca pe o zonă fără penumbre, ca pe un cristal de lumină într-un stup universal, refuzînd să înțeleagă că spiritul uman are în egală măsură nevoie și de claritate și de crepuscul, și că, în această antiteză, în fața spiritului nu primează întotdeauna aspirația socotită de rațiune drept cea mai avantajoasă.

Astăzi cînd viitorul este pe cale să devină realitate fără tăgadă în toate direcțiile (și în fiecare clipă se poate considera că viitorul este pe cale să devină realitate), tinerele generații vin și ne solicită într-o problemă foarte grea, și noi nu știm ce să le răspundem.

— Unde sînt maidanele viitorului ? ne întreabă ei. În aceste orașe menite să vehiculeze cu dexteritate puterea de lucru a organismului global social, în aceste stupuri menite să asigure lumină pentru toată lumea, în acest viitor în care totul este pus la punct pînă în cel mai mic amănunt, unde sînt maidanele ?

Și întrebarea mi se pare legitimă. O lume lipsită de penumbră riscă să transforme lumina însăși în penumbră. Un oraș fără maidane riscă să amestece maidanele cu elegantele bulevarde, riscă să transforme tot habitatul într-un maidan nedeclarat dar real.

Se ridică însă o problemă de ordin practic deosebit de greu de rezolvat : unde să amplasăm maidanele ? Înainte vreme, maidanele erau amplasate în afara metropolelor, la limita, la periferia lor. Astăzi acest lucru este complet imposibil, căci tocmai periferiile sînt locurile cele mai intens populate și controlate. Tocmai de aceea propun instalarea maidanelor în centrele orașelor. Astfel se vor asigura concomitent două efecte garantate : 1) limitarea maidanelor și 2) păstrarea lor sub observația publică și controlul obștesc, dirijarea lor către o cît mai mare eficiență și spre o

utilitate practică deplină, într-o cît mai strînsă armonie cu progresele tehnicii şi cu cerinţele crescînde şi competente ale locuitorilor, cu gustul populaţiei urbane pentru maidane eficiente şi operative.

Pentru evitarea supraaglomerării maidanelor este justificat să se instaureze o pază severă a limitelor dintre ceea ce este maidan în centrul oraşelor de ceea ce este oraş la periferia maidanelor. Selecţia celor ce vor avea acces în maidane, precum şi evidenţa lor, vor putea fi astfel riguros respectate şi controlate. În acest fel vom păstra tradiţia milenară a maidanelor, tradiţie urbanistică pe cale astăzi de a fi scoasă din uz, absenţa ei nefiind compensată pînă acum de nici un accesoriu suplinitor.

Şi cînd maidanele îşi vor redeschide porţile, echipele de specialişti vor putea merge din maidan în maidan pentru a aduna nepreţuite comori de etnologie, etnografie şi folclor.

MAREA MIGRAȚIE

(Structura conceptului structural)

Această problemă constă în existența unor instituții lipsite de orice sens, în afară de acela de a da un sens societății care le posedă
C. Lévi-Strauss, *Antropologia structurală*

Stau în baie și ascult, cu ochii închiși, zgomotul dușului. Apa picură pe covorașul sintetic, dar nu schițez nici cel mai mic gest, fiindcă mă tem să nu rup starea de iluminație în care mă aflu. În clipa asta, milioane, miliarde de migratori fac duș, dar dintre toți eu sînt singurul care are iluminația. De unde mi se trage asta nu știu, și nu știu ce am făcut pentru a o dobîndi, și nu-mi dau seama, dacă s-ar spulbera, ce ar trebui să fac pentru a o readuce, și de aceea mă tem să schițez chiar și cel mai mic gest.

Apa scursă pe covoraș a făcut o baltă probabil destul de impresionantă, căci o aud curgînd năvalnic prin gura de evacuare din podea.

Dacă mi-aș putea reaminti de unde a pornit șuvoiul de gînduri, mi-aș însemna în minte „șpilul" declanșator și aș putea părăsi fără grijă starea de crispare, dar nu îmi pot aminti, și atunci nu pot face altceva decît să stau sub puhoiul de gînduri. Cred că este prima dată, după mii de ani, cînd un om gîndește. Nu mi s-a mai întîmplat niciodată și nu posed nici o amintire despre vreun semen căruia să i se mai fi întîmplat vreuna ca asta. În principiu, se poate considera că, în orice situație, instinctele native sînt absolut suficiente pentru rezolvarea tuturor problemelor.

În memorie îmi pîlpîie imaginea obiectelor amorfe și confuze din Depozitul de Cristal (Depozitul de Cristal este locul în care sînt deversate obiectele care, fără a fi uzate, sînt scoase totuși din folosință în urma schimbării obiceiurilor gintei) : mașinile de acolo, pe vremuri, erau utilizate pentru a-i face pe oameni să gîndească. Îmi aduc

aminte, din naştere, de toate informaţiile despre ele, aşa cum îmi aduc aminte structurile atomilor metalelor neferoase, de exemplu, sau ciclurile fluxului neuronal. Cu zece mii de ani în urmă, omul mai simţea nevoia să gîndească logic, şi, la un moment istoric determinat, a început să folosească uneltele din Depozitul de Cristal ca să se antreneze să gîndească sau ca să-şi acopere lacunele de gîndire : proteze logice, maşini cibernetice, sisteme logaritmice, coeficienţi quantici, constante universale, jocuri logice şi altele. Asta a fost înainte ca ereditatea unei specii suficient de mature biologic să permită intrarea în instinct a majorităţii informaţiilor cu valoare perenă. După Mutaţie însă, gîndirea a devenit inutilă, întrucît experienţa socială, mult mai precisă şi mai amplă decît cea individuală, se perpetua în cunoştinţele noului-născut odată cu construcţiile sinapselor corticale. Gîndirea este menită, prin extrapolări şi aproximări concluzionale, prin generalizări şi sintetizări, să facă intuibile elementele pe care experienţa nu le pune la dispoziţia subiectului, — ori eu şi contemporanii mei ne naştem cu tot ceea ce putem afla.

Ei bine, atunci de unde pînă unde valul ăsta de gînduri şi viziuni ? De unde iluminaţia care mă bîntuie cu totul din afara contextului ?

Algoritmia a şapte sau zece secole de *cunoaştere* precisă mi se spulberă sub elucubranta avalanşă de gînduri. Ridic mîna şi-mi pipăi însemnul şi pecetea — Conquista şi Eglisem — şi sînt la locul lor : nimic anormal. Şi atunci MĂ GÎNDESC (şi mă apucă un tremur febril doar la impactul cu acest fenomen), mă gîndesc că faptul poate fi urmarea paradoxurilor cîmpurilor de forţă care penduleazâ o dată la treisprezece mii de ani, că centurile de radiaţii ale planetei s-au deschis lăsînd să penetreze raze cosmice operînd în mine mutaţii genetice malformante, şi mă îngrozesc, EU, MĂ ÎNGROZESC ! Voi fi un monstru, un mutant, un ins anapoda printre semenii mei.

Semenii mei, în clipa asta, în chiar clipa asta, îşi fac liniştiţi duşul, cu ochii goi înfipţi în vizoarele negre ale băilor, primind influxul informaţional zilnic, monoton, regulat : informaţii despre starea vremii, despre fenomenele şi parametrii migraţiei, despre procentul de apă din atmosferă, în fine, datele care de 10 000 de ani de istorie

definesc zilnic specia. Şi în tot acest timp, EU, unicul om anapoda de pe Pămînt, stau cu capul proptit de genunchi, pe marginea cadei, cu duşul îndreptat înspre părul şiroind pe preşul de plastic colcăind de apă, şi GÎNDESC. Şi dintr-o dată am viziunea întregii specii care, la această oră, în diferite puncte ale sferei, stă cu faţa spre apus, cu ochii înfipţi în hubloul întunecat, toţi albi, toţi precişi, desenaţi în toate apartamentele, sub toate duşurile : un text perfect, cifrînd un mesaj cît se poate de clar şi de precis, scris cu semne regulate, înclinate în aceeaşi direcţie, contribuind la transmiterea înţelesului general, şi doar eu, ca o greşeală de tipar, ca o hieroglifă, ca o statuie răsturnată...

Şi iar mă gîndesc (şi simt că mă apucă disperarea) că sîntem nişte fenomene electro-dinamice evoluînd într-un cîmp electro-static ce ne orientează (cristale de fier orînduite într-un text ordonat în cîmpul magnetic), ordonaţi conform principiului mîinii stîngi, cu palma arătînd sensul curentului iar degetul mare desfăcut perpendicular desemnînd sensul de orientare al mişcării produse de momentul de forţă al Pămîntului. Şi dintre toţi, doar eu, scăpat de sub control, opac la influenţele ordonatoare ale giganticului magnet, agitîndu-mă într-o mişcare browniană. monstruoasă, perturbînd mesajul textului perfect al istoriei speciei mele.

Mă ridic de pe marginea cadei şi fac o serie de mişcări bruşte ca să spulber fantomele. Dar fantomele persistă şi gîndurile continuă să mă-mpresoare din toate părţile. Exact ca în amintirile transcendentale. Sînt gînduri, nu mai încape nici un dubiu !

Îmi propun să le alung cu orice preţ, şi îmi afund privirea în ecranul îndepărtat pe care benzi unduind luminoase de amintiri îmi indică informaţii uzuale, dar nu le mai suport şi îmi vine să sparg ochiul întunecat, de parcă s-ar fi adunat în mine plictiseala tuturor celor 10 000 de ani de informaţii aşijderi, dintr-o dată informaţii pe care, îmi dau seama, de cînd am început să gîndesc le ştiu, le cunosc apriori, din principiu, pe oricare dintre ele, şi mă PLICTISESC DE MOARTE, aşa că nu-mi mai fac nici o baie, îmi pun centura de aluminium cu armă (la ce or fi slujind armele pe care le avem toţi atîrnate la şold ? — instinctul ne dictează să le punem mereu, să le purtăm în fiecare clipă,

cu o lipsă de sens nemaipomenită pe un Pămînt pe care de 10 000 de ani specia nu mai are nici un duşman) ; şi ies pe terasă. IES PE TERASĂ ! Cred că sînt cel dintîi om care iese pe terasă în ultimii 10 000 de ani. Blocurile se construiesc toate cu aceste terase şi balcoane, dar de 10 000 de ani nu iese nimeni pe ele să privească peisajul, fiindcă toţi ştiu peisajul şi nu ar avea nici un sens ieşirea pe terasă, dar ce sens au atunci terasele ? Sînt construite şi concepute a fi construite tot din instinct. Dar la ce vor fi slujit ele pe vremea cînd aveau o raţiune de a fi ?

Imaginea pe care o am de pe terasă MĂ PUNE PE GÎNDURI. Nu este lipsit de importanţă că drama care mi s-a întîmplat a fost să i se întîmple tocmai unui reprezentant al castei din care fac parte. Dar de ce tocmai unui Sacerdot ? De ce nu oricărui alt reprezentant al celorlalte douăzeci şi nouă de caste ? Şi de ce sînt treizeci cu toate ? De ce nu cinci, sau opt, sau douăzeci şi patru ? Oare pentru că sistemul nostru de gîndire este zecimal ? Memoria speciei îmi aduce ca moştenire informaţii despre un alt sistem, pental, dar care fiinţele de care-mi amintesc aparţin speciei din care fac eu parte ?

Pe atunci, construcţiile sociale erau concepute în două planuri, pe trei coordonate. Înafară şi înăuntru, sus şi jos bidirecţional. Acum e zecimal : înafară şi înăuntru, sus şi jos bidirecţional, şi pental pe plasa fagurelui pentaedrului machetei Pămîntului, Polisului şi structurii temporale. Deci gîndirea mesajului social concepe un sistem quantic în care după 2 vine 3, după 3 vine 5, după 5 vine 10.

Calculez algoritmul în mod mecanic, în timp ce cu ochii urmăresc structura spaţiului dimprejurul terasei, şi mă întreb de ce, de ce trebuia ca monstrul care am devenit să ia naştere tocmai în această zonă estică ? Şi de ce în zona de sus, în zona sacră ?

Oraşul-etapă în care ginta noastră poposeşte acum se află pe paralela 43 latitudine nordică, pe platoul continental Eurasia, în zona Vestică, în apropierea unei mări interioare numită Sarmatică. Migraţia se produce întotdeauna spre vest, către cartierele profane, în care locuiesc perechile, casta impură. La est se află Sanctuarul, casta pură. Împărţirea pe cele cinci direcţii cardinale a celor două cercuri concentrice ale habitatului grupat pe sistem

trinar în familii precizează pe limitele 2—5, 3—1, 4—4 asociaţiile posibile de mariaj sau afiliaţie. Iar eu mă aflu în direcţia 4. Direcţia Sacerdotală. Sectorul negru.

Privesc la geamurile deschise toate spre răsărit. Sîntem ca o populaţie care ar înainta cu spatele spre ţelul propus. Pornim către locul de unde venim, spre izvoarele fluviului. În apartamentele castei albastre se văd în lumină perechile îmbrăţişate. Este ora dansului, şi femei cu părul roşu-auriu se scutură în dansuri totemice. Oare de ce dansurile castei din sectorul albastru mimează zborul ? Ginta noastră nu a zburat niciodată.

Mă simt atras spre forfota organizată a perechilor din sectorul albastru, aşa că ies. IES. La ora 19 27'32". PĂRĂSESC ZONA CASTEI NEGRE. Trec pe sub porticul cu simbolul (oare ce ascunde acest totem pe care instinctul constructorilor îl plasează întotdeauna pe frontoanele blocurilor Sacerdotale ?) şi intru în zona castei albe. Femeile cu plete negre stau în triunghiuri duble, cu părul atîrnînd peste măsuţele în pantă, foşnind uşurel din pensulele lungi pe pietrele lustruite ale mozaicurilor şi MĂ MIR de sensul pe care îl poate avea această mimare a scrisului. Lîngă ele se află formele de piatră ale telefoanelor, un soi de aparate mecanice care aveau menirea să reproducă vocile la distanţă, pe vremea cînd oamenii mai simţeau nevoia să vorbească între ei. De 10 000 de ani nici un om nu a mai emis sunete, şi totuşi constructorii care au ridicat aici edificiile acum mai bine de 3 000 de ani s-au simţit datori să le orneze cu astfel de mulaje inutile în piatră. De 10 000 de ani, oamenii nu au mai scris un rînd, şi totuşi femeile din casta albă simt nevoia să stea două ore în fiecare după-amiază la măsuţe, repetînd prin aer gesturile literelor cu pensulele de scris curate, în timp ce bărbaţii se strîng în săli cu bănci în rînduri concentrice, îşi pun la urechi căşti de translaţie din piatră şi tac.

Instinctul ne mînă din urmă. Oare cum ar arăta azi civilizaţia umană dacă în loc să descopere Maorii Asia acum 20 000 de ani, ar fi descoperit-o ginta care hălăduia în Europa ? Ginta care nu numai mima că zboară, dar chiar zbura, cu maşini de metal mai grele ca aerul. Oare

care ar fi istoria acestei planete, dacă europenii ar fi cucerit spiritual Pămîntul ? Europenii aceia, care nu ne-au lăsat decît urme vagi ale existenţei lor şi care la un moment dat au dispărut din istorie pentru totdeauna lăsînd o civilizaţie de ruine nealterate, case cu uşi deschise, temple cu obiecte de cult al căror sens s-a pierdut, edificii care par părăsite în pripă, căci nu şi-au luat cu ei nici măcar maşinile cu care îşi măsurau timpul, fiindcă ginta lor nu avea instinctul timpului.

Erau probabil un popor războinic, un neam sălbatic. Foloseau arme împotriva semenilor. Şi totuşi nu au ajuns niciodată la nivelul social al matriarhatului, deşi au avut tendinţa. Nu au practicat canibalismul, deşi îşi omorau semenii.

Şi mă apucă dintr-o dată o tristeţe fără seamăn că s-a pierdut pentru eternitate bagajul de cunoştinţe pe care-l vehiculau cei care au scris cărţi, cei care au construit arme de nimicire al căror secret nu îl mai ştie nimeni, şi că peste ruinele lor Constructorii Marii Migraţii au înălţat Oraşele-etape, în lanţurile lor consecutive de la est spre vest, înconjurînd Pămîntul în brîie scalariforme prin care valurile noastre migratoare se perindă cedîndu-şi unii altora locul, cartierele negre ale Sacerdoţilor se deschid afluenţei fecioarelor şi feciorilor castelor 5 şi 2, în timp ce Sacerdoţii, căsătorindu-se, migrează spre vest în castele 3 şi 1, alb şi albastru. De ce nu trece nimeni niciodată de la castele pure, sacerdotale, direct la castele verde şi roşie, la castele impure ? Instinctul ! Regula mîinii stîngi ! Expansiunea spre vest, care evită incestul şi amalgamarea.

Cînd am intrat în piaţa albastră, perechile dansau în linişte împrejurul statuii totemice a Disk-Jockey-ului de piatră albastră. Dansurile rituale ale împerecherii. Soarele apunea roşu, în spatele blocurilor verzi şi roşii ale castelor 3 şi 1, care de aici se vedeau în întreaga lor măreţie. Blocurile verzi şi roşii sînt cele mai mari, şi nu au voie să intre în ele decît familiile cu copii. Castele impure. Undeva, în stînga, se vede plaja nisipoasă, cenuşie, a Mării Sarmatice. Şi, privind la femeile ce dansau în două triunghiuri concentrice, am simţit în mine sunetele dansului lor. Dansul lor a fost odată, cîndva, înainte de a fi instinct, a fost sunet. Simţeam în mine geamătul mesajului închis

în femeile dansînd și mi-am zis că ar fi un mesaj foarte complicat dacă simbolurile femeilor dansînd s-ar sluji de simbolurile gesturilor rituale într-un limbaj simbolic. Și sîmburele muzicii aceleia de la începuturi MI-AM ZIS că transmitea și altceva, mai mult decît liniștea gestului dansului împerecherii, mai mult decît formele pentacolore ale edificiilor castelor. Și am început să plîng paradigmaticul cîntec. M-am întors cu fața spre stelele care nu se vedeau, fiindcă ploua și cerul era înnorat, și cu apa șiroind pe față am început să traduc în sunet sensul dansului.

La început nimeni nu a sesizat nimic, dar mai apoi s-au strîns împrejurul meu din ce în ce mai mulți. Eram fericit. Și am constatat că exista o sinonimie între cuplurile care se formau și modulările mele sonore. Termenii comunicării se manifestau în duble simboluri valorice : în sunetele emise de mine și în cuplările de dans ale perechilor. Femeile erau în acest text elementele comunicării, comunicînd la rîndul lor prin semnele dansului valori ambigue totemizate.

Dar care, oare, pentru noi toți, care era simbolul estetic pentru organismul nostru global social ? Care era semnul și sensul migrației noastre ?

Mi-am făcut un obicei din a coborî în fiecare seară în piața albastră pentru a cînta. Am douăzeci și șapte de simboluri feminine care se cuplează cu mine în diferitele etape ale tropului, dar de fiecare dată cînd termin melopeea mă reîntorc în apartamentul meu negru și mă gîndesc. Ies pe terasă și privesc la marea care se sparge în talazuri albe de țărm, și mă gîndesc. Există un sistem logic de douăzeci și șapte de foneme ale unei comunicări pe care nu o port în codul genetic. Și simt nevoia să mă întorc undeva pentru a regăsi acest text pierdut. Dar unde ?

Port simbolul și pecetea : Conquista și Eglisem, sînt Sacerdotul care trebuie să dea semnalul Marii Migrații a gintei, dar încotro să îndrept hoarda ? În fiecare dimineață ies pe terasă și urmăresc mersul stelelor. Și, cînd răsare soarele, ochii mei plîng de oboseală. Port la șold, peste centura de aluminium, arma. Cînt seara în piața castei albastre. Și nimeni nu mă vede. Și nimeni nu mă înțelege. Sînt singur în zbaterea mea. Și sînt puternic și neștiutor și liber să aleg semnul și sensul.

De cîte ori trec prin fața castei albe, o femeie cu păr brun își înalță ochii întunecați și-mi urmărește trecerea Iar astăzi se ridică și mă urmează în careul albastru al pieței castei albastre. Conform căror principii se formează cuplurile ? Ce algoritm există în dansul femeilor ? Care este cîntecul întregii noastre ginte ? Care este cîntecul universului ? Încotro să-mi port migrația ? Și care este sensul *tuturor* celor douăzeci și șapte de semne feminine ale melopeei pe care o îngîn cînd soarele apune în spatele blocurilor castelor 3 și 1 ?

Scriba negricioasă mă urmează și, dacă nu i-aș auzi picioarele lipăind pe pietrele edificiului antic de lîngă mare, aș putea crede că sînt singur pe plaja pe care m-am aventurat. Vîntul îmi flutură părul. Și plec mai departe, de-a lungul țărmului, spre răsărit. Ginta, rămasă fără mine, va fi părăsită de Algoritm. Bagajul genetic nu mă învață ce se va întîmpla după plecarea mea, nici cu ginta, nici cu mine. Însă un NOU magnet, o nouă regulă a jocului mă împinge spre răsărit, dincolo de sîmburele sacru al orașului de tranzit al Marii Migrații.

Și, după ce merg toată noaptea, în zare se văd blocuri roșii și verzi. Trec printre ele pînă cînd, în fapt de seară, pătrund în zona Castei Negre, Sacerdotală. Același bloc, aceleași scări, dar un alter-ego sălășluiește în apartamentul meu. Se ridică și duce mîna la armă. Și eu ating arma. Purtăm la șold armele periculoase ale unei civilizații războinice. Dar gestul este doar simbolic. Instinctul ni l-a dictat. Umbra mea feminină, care m-a urmat pe plajă pînă aici, se strînge lîngă mine fierbinte. Îi cuprind umerii cu palma, într-un gest instinctiv care nu știu ce înseamnă, dar pe care EA pare că-l înțelege. Sacerdotalul alter-ego este mai tînăr, dar are ochii albaștri, deși părul îi este tot alb. Îi arăt terasa. Ieșim. Și privind la cuplurile ce dansează în piața castei albastre, îmi încep melopeea. Cînd schimb modulațiile, douăzeci și șapte de semne fonice se materializează în douăzeci și șapte de elemente distincte feminine. Stelele sînt pe cer atît de departe...

În zori, plec mai departe, spre est, urmat de umbra mea feminină. Poposim pe marginea plajei, la prînz, și, cînd ne așezăm, EA, cu un ciob de scoică, mimează sem-

nele scrisului. O urmăresc, culcat pe o rînă, cu părul răsfirat pe nisipul umed și cald. Nu, de data asta nu mai repetă instinctiv un joc conceptual ! Umbra mea feminină din casta albă *chiar execută* cu ciobul de scoică semne pe nisipul plajei. Semne precise, simbolizînd ceva anume. Gesturile îi sînt sigure, fără bîjbîieli.

Mă ridic și privesc. La început nu înțeleg despre ce este vorba. Dar apoi disting conturul meu, cu părul răsfirat pe nisipul umed și cald al plajei. Există un mesaj în suita de semne care nu sînt de fapt altceva decît eu însumi, surprins într-un moment anume. Există un tîlc, dar pe care nu pot să-l descifrez, deși este extrem de clar. Nu-l pot traduce interior în nimic altceva decît este figurat acolo, pe nisip, cu ciobul de scoică. Și este o comunicare formidabilă, încifrată în semnul care fusesem, cu părul răsfirat pe nisip. Și umbra mea mă urmărește cum mă frămînt privind semnul pe care l-a făcut ea acolo. Și pare impresionată. Îmi arată de mai multe ori cu mîna semnul scrijelit pe nisip. Și eu mă frămînt, umplîndu-mi conștiința de semnificația și de comunicarea din el, și întipărindu-mi în suflet experiența lui originală, în timp ce ea mi-l arată mereu, cu mîna întinsă, iar și iar, ca pentru a-mi atrage atenția să nu trec fără a-l observa. Și eu îl observ. Și mă frămînt.

MERELE NEGRE

La început toată lumea fusese încîntată. Toţi nu voiam să cumpărăm decît mere negre. Au existat şi nişte demonstraţii şi proteste că sînt prea puţine şi numai unii dintre noi puteau să-şi permită să cumpere. Existau oameni care nu văzuseră nici un măr negru în viaţa lor... Aşa a început ceea ce numim astăzi „moda neagră". Dar să nu credeţi cumva că nu au existat şi oameni pe care acest curent să-i sperie. Au existat şi dintre cei care să vadă în asta o dramă, o primejdie, un viciu. Unii esteţi au vorbit despre lipsa de gust a negrului, unii despre lipsa de imaginaţie a epocii care reduce totul la această culoare, despre uniformitate şi monotonie. Dar oamenilor puţin le-a păsat de toate astea. Toţi voiau cît mai multe mere negre, cît mai mulţi hibrizi negri, cît mai multe minuni biologice.

Faptul că ici şi colo cîte un savant scrupulos începea să facă supoziţii pesimiste, despre unde vor duce în viitor merele negre, nu poate şi nici nu a putut fi niciodată o stavilă, o piedică în calea avîntului.

Merele negre au apărut timid. Nimeni nu ştie precis cum. S-au lansat mai multe ipoteze susţinute în mod egal. Cele mai importante din punct de vedere logic, dacă dăm la o parte poveşti de genul „fructe aduse din alte galaxii" sau „teoria alunecării spectrului spre negru ca o dovadă a accelerării sau încetinirii vitezei de spin sau chiar general universală în urma dilatării sau comprimării universului", cele mai importante ipoteze, deci, erau cele ale optimiştilor ştiinţofili care afirmau că e vorba de un hibrid obţinut pe cale de laborator prin selectări consecutive artificiale care au dus la asemenea plante feerice ce sfidează lumea vie prin inutilitatea culorii adoptate ; cealaltă teorie serioasă despre apariţia merelor negre apar-

ţinea unor savanţi pesimişti, care afirmau că în urma influenţei îndelungate şi constante a omului asupra naturii, şi în urma controlului permanent şi a înmulţirii divizate şi stimulate, fiinţele vii pierd treptat calităţile şi criteriile de selecţie, ducînd la aberaţii de natura merelor negre, care ar fi nişte monstruleţi bastarzi ai speciei.

Adevărul este că nimeni nu ştia nimic cert şi că, oricum, merele negre comparate cu nişte simpatici cartofiori orbi, dar nu subpămînteni ci aerieni, născuţi şi crescuţi în soare, merele negre erau, cum vă spuneam, tot mai rentabile, tot mai cerute şi preferate de toată lumea.

Frumoasa epocă a începuturilor ! Cît de frumoase sînt începuturile ! S-a ajuns la exagerările oricărei tinereţi. „Nu vrem culori", sau „cea mai pură culoare a culorilor", sau „puneţi pe o foaie de hîrtie toate culorile şi amestecaţi-le : ce culoare veţi obţine ? NEGRU !" Erau sloganurile cu care defilam. Ne impuneam treptat prin număr.

Ne-am impus cu greu. Existau la început legi restrictive. Nu era voie să cultivi mere negre. Nu era voie să le comercializezi apoi. Dar, treptat, au apărut tot mai multe specii. Chiar şi cei care voiau să prezerve vechile culori de sorcovă ale planetei s-au văzut în situaţia în care nu aveau cum să evite evenimentul. Cîinii negri, pisicile negre, garoafele negre, trandafirii şi apoi crinii negri, chiar şi steagurile negre pe care tot mai multe state le arborau erau implacabile. Fiindcă, din toate metisările, negrul, fiind dominant, transmitea urmaşilor principala informaţie. Şi odată apărută într-o familie, într-o specie, pe un continent sau altul, nu era decît o problemă de timp răspîndirea şi generalizarea ei. Această calitate, odată cîştigată, nu se mai pierde, calea este ireversibilă. Cu toate străduinţele conservatorilor, nu s-a reuşit să se reducă nici o plantă, nici un animal înnegrit la altă culoare. Era argumentul nostru fundamental, dealtfel.

Asta este. De fapt, a fost o luptă crîncenă. Privită prin prisma de azi a lumii, de dincoace de victorie, aţi putea crede că totul a fost normal şi uşor. Dar nu a fost aşa. A fost nevoie de compromisuri, de lupte, de trădări şi de foarte, foarte multă suferinţă ca să se ajungă aici.

Dar acum, aici, după victoria totală, deşi am fost un militant activ, stau şi îmi aduc aminte, şi mă apucă un fel de nostalgie după imaginile acelea pestriţe, de bîlci, de altădată. Grădinile acelea multicolore îşi aveau parcă farmecul lor. Asta este probabil bătrîneţea, copii. Parcă îmi e dor să văd iar cîmpurile verzi, casele de cărămidă roşie, florile albastre, galbene, roşii şi albe, acele lucruri, fiii mei, pe care voi nu le veţi mai vedea niciodată. Şi, în urma unei vieţi de luptă pentru exact asta, îmi pare rău. Pentru că erau tare frumoase.

Zicînd acestea, bătrînul se ridică şi spune cu glas tremurat copiilor să se culce, trage perdeaua şi cerul întunecat punctat de stele nu se mai zăreşte prin fereastră. Este iarnă, şi frigul sticlos trezeşte în corp amintiri şi dorinţe atavice şi bestiale —, să dai foc la ceva ! „Combustibili" se numeau lucrurile destinate focului.

— Crezi că au existat vreodată asemenea chestii ? întreabă cel mic.

— Nu ştiu. Cred că e doar o poveste. Bunicul ne-a spus o poveste să adormim. Şi, oricum, ia încearcă să-ţi închipui ce prostie ar fi un cîmp pestriţ. Ca să-ţi faci o idee, gîndeşte-te numai la ce simţi cînd îţi scoţi ochelarii de protecţie şi te uiţi în soare. Cum crezi că ar putea fi frumos aşa ceva ?

Copiii adorm repede. Nu li se mai aud decît respiraţiile regulate. Şi, din cealaltă cameră, a adulţilor, paşii furişaţi ai bunicului, care se plimbă printre paturile suprapuse, şi tusea seacă a tatălui.

De cîte ori închid ochii îmi pîlpîie pe dinaintea retinelor oarbe culorile întunecate ale degradeurilor de violet pînă la verde, indigo, albastru şi negru.

Uneori imaginile se continuă într-o istorie mai complexă şi atunci filigramul de solzi prăfoşi se converteşte într-o criptogramă încîlcită despre zbor, despre înălţimi ameţitoare şi îngheţate la care raţiunea se ridică spre a pluti într-o deflotaţie sfidînd mişcarea, spaţiul şi timpul în care ne zbatem în mod uzual.

Cînd deschid ochii totul revine la normal : petele de lumină şi întuneric îşi reiau locul prestabilit pentru a se reintegra structurilor date ale lucrurilor ordinare ce mă înconjoară, şi atunci ştiu că sînt păstrătorul unei taine pe care nu am dreptul s-o divulg, dar nici s-o irosesc : sînt un ol al cărui conţinut ermetic trebuie descărcat exact acolo şi exact cînd va fi necesar.

Şi cînd închid ochii, îngheţatele culori străine de fiinţa mea îşi reînnoadă firul mesajului lor straniu şi străin.

Paleoglifele acestea sînt un soi de ideograme repetînd lanţuri de informaţii standardizate, şi repetiţiile au un sens, un rol precis, căci deşi fulguraţiile de imagini sînt incoerente şi scurte ca nişte flashuri — frînturi intercalîndu-se în diverse combinaţii posibile — prin repetiţia lor iar şi iar devin un cod precis, un program în care mă integrez treptat, înţelegînd tot mai clar elementele şi comenzile.

Informaţiile care mi se dezvăluie pe rînd sînt revelate practic din acelaşi material de bază, întrucît nu survin semne noi, şi tot ceea ce există este prestabilit într-un apriori, există dinainte în text, schimbările producîndu-se în exclusivitate în mine, ceea ce spuneam că mi s-ar dez-

vălui pe rînd fiind numai o evoluție în interpretarea datelor, căci mesajul nu este în textul ideografic, ci în evoluția mea de interpretare, și, studiind această interpretare și evoluție și comparînd-o cu textul, o regăsesc și pe ea în text, și această nouă informație, alăturîndu-se celorlalte, duce la o nouă modificare interpretabilă, așa încît în realitate *eu* devin mesajul, și subtilul conținut al textului în urma evoluțiilor consecutive ale etapelor comunicării sînt *eu*.

Nu știu și nu pot să prevăd finalul criptic al comunicării, dar modul în care este pusă la punct și precizia cu care este controlată mă fac să nu am nici un dubiu cu privire la perfecțiunea și comunicabilitatea textului ; totul este doar o problemă de timp : descifrarea va veni la momentul cuvenit, și atunci întreg conținutul recipientului tainic, purtător al esenței acestei comunicări ideografice, se va fi vărsat în mine pe de-a-ntregul și recipientul voi fi eu.

Prima revelație a fost „cine ?". Cu timpul, imaginile repetînd diferite comunicări interferate, am descoperit ca pe nimic mai simplu subiectul lor, și după aceea mi-am pus problema cum de nu realizasem de la început coerent aceste imagini ce se conturau acum atît de clar, și mi-am dat seama că textul era de fapt un ecran (nu, nu textul în sine, ci conștiința mea în urma contactului cu el), ecran pe care se perindau proiectate de undeva, oarecum din interior, o serie de acțiuni făcute pe diferite ființe ce se apropiau sau se depărtau de unghiul vizual al spectatorului, al meu adică, executînd diferite activități și mișcări al căror sens și scop încă îmi scăpa, *deocamdată*.

Ființele se apropiau tot mai mult de ecran, nemaitemîndu-se parcă să se înfățișeze acum conștiinței mele pe de-a-ntregul. La început, sincer să fiu, din cauza aspectului lor insolit, mi se păruseră, trebuie să recunosc, hidoase, disproporționate și amorfe, și mi se mai păruse și că înfățișarea lor se schimbă continuu, neavînd trăsături și contururi precise, ci numai o serie de parametri relativi de-a lungul cărora ființa lor materială pendula cu un ritm fantastic de rapid.

Am deschis ochii, obosit de jocul de forme, și pentru prima dată m-am uitat mai atent la mine, la înfățișarea

mea, şi am constatat că eram o structură mult mai simplă şi mai ordonată : o entitate unică, un singur bloc alcătuit dintr-o masă omogenă de piese asamblate de-a lungul doar a două sau trei axe de simetrie. Eram însă mult mai grosolan constituit şi am simţit nevoia să mă întorc la alcătuirile acelea delicate şi complexe din spatele pleoapelor.

Cînd am închis ochii, formele şi culorile au început să se agite din nou, apropiindu-se şi depărtîndu-se în dansul lor straniu, şi atunci, urmărind subiectele acţiunilor, am constatat cu surprindere că sînt de fapt una şi aceeaşi persoană. Atunci fiinţa s-a apropiat de ecran, lipindu-şi organele de comunicare de materialul translucid al ferestrei (şi spun fereastră cu toate că se prea poate ca geamul care ne despărţea să fi fost atît de spaţiu cît şi de timp). Fiinţa părea să mă urmărească tot atît de curioasă pe cît de contrariat o studiam şi eu, şi atunci, întorcîndu-mă şi eu către mine, am observat cu strîngere de inimă că în spatele pleoapelor închise aspectul meu însumi era complet altul, fiind mai apropiat de al conlocutorului care încerca să intre în comunicare cu mine decît chiar cu al meu însumi cel de dincoace de pleoape. În acest caz, cine ştie, poate că eu eram cel care încerca să intre în comunicare cu el.

Erau o serie de parametri de cîmp ca două contururi : de întuneric şi de lumină, între care pendulam, şi am studiat cu atît mai mare admiraţie coordonatele ample între care oscila străinul. Era o fiinţă superioară, produsul unei întregi istorii, o entitate care urcase o lungă scară evolutivă, o scară cu mult mai lungă decît cea parcursă de specia căreia îi aparţineam, şi asta am dedus-o imediat, deşi se prea putea ca tot atît de bine eu să fiu culmea, etapa consecutivă a respectivei evoluţii.

Era o entitate frumoasă şi rasată. Se mişca făcînd o serie de semne, de gesturi şi de acţiuni care îmi păreau acum tot mai pe înţeles, şi, prin repetiţie, mi-am dat seama că vrea să mă facă să pricep că trebuie să mă apropii de fereastră, de ecran, sugerîndu-mi că ar fi un ecran reciproc, reversibil. Mă invita să văd ceva, dar nu ştiam ce trebuie să fac pentru a mă deplasa pe acel teren nou, şi, la prima mişcare pe care am făcut-o, imaginile şi culorile s-au învăl-

mășit, năruindu-se, și o cumplită senzație de amețeală m-a silit să deschid ochii.

Acum nu mi se mai păreau atît de luminoase și familiare culorile și contururile înconjurătoare, și nevoia de a mă întoarce în lumea textului din spatele pleoapelor a devenit arzătoare.

Reînchizînd ochii m-am regăsit înaintea ecranului, dar unghiul de vedere se schimbase. Corespondentul meu de dincolo părea să se amuze, să se distreze pe seama încercării mele neizbutite, și sensul noțiunii „distreze" l-am înțeles mai tîrziu, fiindcă nu avea nici un omolog în realitatea de dincoace de ecranul din spatele pleoapelor. Dar, după ce am înțeles despre ce era vorba, am început să mă distrez și eu.

Am repetat experiența de mai multe ori pînă cînd, mai mult imitînd mișcările pe care le făcea similarul meu din spatele ferestrei, am reușit să mă deplasez greoi spre ecranul ce ne despărțea. Pentru fiecare gest, cît de mărunt ar fi fost el, era nevoie de mișcări fine și complicate, care solicitau o atenție deosebită și o spiritualitate sofisticată.

Cînd m-am lipit cu fața de ecran, l-am simțit catifelat și cald : figura mi s-a afundat într-un spațiu tenebros și profund.

Am perceput atunci în spatele conlocutorului o lume îndepărtată și altfel, cu totul altfel. Lumina provenea de la o sursă energetică radiantă, și atunci cînd spun lumină este evident o licență, fiindcă nu era nici vorbă de radiațiile spectrului, ci de o radiație într-un spectru deosebit, cu o lungime de undă cu mult mai mare decît cea a luminii : radiațiile mai mult se auzeau decît se vedeau. Dealtfel, întregul aspect al cerului era complet altul decît al celui identificat prin surse de lumină, așa încît cel mai apropiat astru părea cu mult mai depărtat decît era dispusă imaginația să-l plaseze.

În planul al doilea al ecranului, într-o zonă oarecum de fond, se putea distinge o învolburare de ființe asemănătoare conlocutorului, dar acest fenomen se petrecea de parcă lumea din planul secund o percepeam în ochii celuilalt, și mi-am pus problema ce percepea oare el în ochii mei ? Căci de multe ori fusesem contrariat că în timp ce lumea reală era una și aceeași pentru toți cei care o

percepeau, lumea din spatele pleoapelor era diferită pentru fiecare subiect în parte. Oare raportul nu putea fi schimbat ? Adică lumea reală fiind alta, să fie aceeaşi lumea din spatele pleoapelor tuturor : o punte de comunicare ? (Aceeaşi cu ce, sau cu cine ?)

Fiinţele cele ciudate din spatele ochilor, dindărătul pleoapelor mele, erau perechi, sau cel puţin aşa păreau. Singura fiinţă nepereche era conlocutorul meu, şi atunci m-am gîndit că EU s-ar putea să fiu perechea lui.

Fundalul pe care evoluau personajele scenei era o construcţie confuză şi nedefinită care exista şi totuşi nu exista, şi cum perechile locuitorilor evoluau paralel, încet-încet am căpătat noţiunea acestei binarităţi în care am constatat după o vreme că *unul* din cei doi se mişca absolut concordant, corelat şi coordonat : *unul* din personaje fiind similar.

Atunci am înţeles că planurile construcţiei în apropierea căreia evoluau locuitorii erau *de oglindă*. Clădirea nu avea ziduri, ci oglinzi foarte complicate.

Imaginea se apropiase mult, dar cu cît eram mai integrat în această lume a conlocutorului, cu atît contactul cu fenomenala civilizaţie îmi apărea mai repugnant, ca o primejdie apăsătoare pentru personalitatea care eram. Ajunsesem atît de aproape încît am zărit în peretele lucios imaginea mea răsfrîntă, şi am constatat surprins că acum nu mă mai deosebeam cu nimic de ceilalţi : posedam chiar şi elementul reprezentativ al acestora : aripile multicolore pe variante de liliachiu, aripile irizînd împrejur praful delicat ale cărui cristale fuseseră ideogramele iniţiale în care recunoscusem treptat mesajul din mine însumi.

Cu toţii păream a ne agita împrejurul unei unelte pe care o recunoşteam acum, înghesuind în interiorul instrumentului care avea să fie trimis undeva (unde ?) o ţesătură străvezie, o copie fidelă a unei aripi. Cei ce purtam pe umeri aripa-mesaj, un simbol ferfeniţat şi funambulesc (unde o mai zărisem oare ?) eram oarecum o elită, şi opera noastră avea rolul unei acţiuni speciale de transport peste spaţiu şi timp a unei întregi tehnici-cheie pentru o anumită epocă a civilizaţiilor.

Operația fusese încheiată și instrumentul, care „cunoștea" și el zborul, se ridică în flotație lină, tot mai accelerată, și întreaga aglomerație dimprejurul clădirii de oglindă rămase pe loc; plecaserăm totuși cu toții, împreună cu instrumentul zburător, evoluînd printr-o dezlînare energetică.

Mă deplasam și eu odată cu instrumentul prin spațiu, știind că mă apropii *de ceva*, și am regăsit la capătul escapadei lumea de lumină și culori calde a realității.

Oare deschisesem ochii și spulberasem comunicarea ?

Ceilalți mai viermuiau în fața clădirii de oglinzi, și i-am recunoscut după aripi, după ZBOR.

Căci *zborul* era elementul de recunoaștere, și am înțeles brusc faptul că acesta era lucrul după care ne recunoșteam : eram cu toții zburătoare, și nu ar fi putut intra în elevata societate alte ființe în afara celor care cunoșteau zborul ; nu puteau fi cu adevărat superioare decît ființele care ZBURAU, care cunoșteau, care descoperiseră și foloseau ZBORUL, desprinderea, levitația. Acesta fusese lucrul după care îi depistasem și după care mă depistaseră. Eram, și eu, și ei, zburători, ZBURĂTOARE.

Instrumentul călătoriei și mesajul menit ființelor capabile să asimileze revelația zborului rămaseră mult timp imobile, neatinse de nimeni, în picioare, pe un sol auster. Apoi fură invadate de ființe simple, albe, autohtone. Ființe care nu zburau, ființe greoaie, ființe care se tîrau, unduind. Ființe care vor învăța zborul, ființe care vor deveni stăpîni în lumea lor de acolo.

Tîrîtoarele albe invadează instrumentul, *rozînd*, nu *descifrînd*, mesajul. ROZÎND.

Și atunci înțeleg ! Instrumentul este aici ! Iar ființele acelea viermuind sîntem noi ! Iată-mă ! Acela !

Mesajul ?

O, dar mesajul nu ne era destinat nouă ! Noi nu sîntem ființe *zburătoare*. Noi sîntem *viermi !*

Nu am fost ființe zburătoare, dar de acum înainte vom fi ! Și cine va mai citi mesajul cristalelor aripilor purtînd încifrată în ele marea comunicare, menită să rămînă de-a pururea mută, nedescifrată, nedeslușită ?

Nu, nu am nimic de împărțit cu civilizația de lîngă clădirea de oglinzi ! Mesajul lor nu l-am citit : l-am mîncat, l-am distrus ! Eram un vierme — astăzi zburător.

Și atunci mă desprind de ecranul străin și stupid, deschid ochii, și în oglinda șifonierului mă regăsesc : o molie cu aripi liliachii, întunecoase, multicolore.

De cîte ori deschid ochii, sînt o molie într-un șifonier cu oglindă.

— Cine-i acolo ? întreabă Gor.

Ogarul iese din întuneric și se apropie dînd din coadă.

— Tu erai, mă ?

Îl scarpină după ureche. Ogarul își așază capul mare pe genunchii lui.

— Tu ești singurul meu prieten adevărat. Sincer și adevărat.

Nu se mai aud focurile de armă. Gor se culcă în frunziș. Ogarul stă de pază, cu ochii sclipind vag în întuneric. Cu el veghind lîngă tine poți dormi liniștit. Nici cei din triburile care bîntuie pădurea, nici fiarele, nimic nu te va ataca prin somn.

Ogarul mîrîie. Gor se răsucește cu arma pregătită sub el. Învățase să doarmă cu arma sub el, gata să tragă în primejdiile care nu există niciodată. O femeie mîngîie ogarul cu dezinvoltură. Femeia e frumoasă și zdrențele de pe ea sînt străvezii, interpuse între întunericul junglei și răsăritul deja luminos. Gor o privește mult timp cum se joacă mîngîind ogarul. Sălbatica are trăsături fine și zîmbește.

— Ce faci ?

Femeia îl privește zîmbind. Tace.

— Nu te temi ?

Femeia tace și zîmbește. E frumoasă și proaspătă, dar în același timp bătrînă de cînd e lumea. Uneori, sălbaticele, mai mult decît sălbaticii, par a ascunde ceva, ca un fel de rațiune. De fapt e vorba de complet altceva, ca o amintire, ca amintirea unei cunoașteri de mult uitate, de mult pierdute.

— Nu mă înțelegi, spune Gor și zîmbește și el.

Femeia zîmbește și îl privește drept în ochi cu ochii ei întunecați și inflexibili. Unii ar zice „moi și adînci", dar nu sînt moi și adînci, ci întunecați și inflexibili.

Gor îi arăta arma. Ochii femeii sclipesc, o fracțiune imperceptibilă de timp, spre armă, apoi tot luminoasă, tot zîmbind, își cufundă privirea inflexibilă în ochii străvezii de albaștri ai lui Gor.

— Știi ce e asta ? Știi ? Nu știi. Asta e moartea, înțelegi, *moartea !*

Sălbatica articulează ceva neinteligibil și își arată pieptul cu degetul :

— Wzdrh... Wzdrh.

Sălbatica se ridică și întinde mîna spre el, privindu-l în ochi, neclintit, deschis, inflexibil.

— Cred că pentru tine e un fel de fascinație, un fel de transă hipnotică, probabil, spune Gor.

Femeia îl ia de mînă și-l trage spre o potecă în hățiș. Și Gor se gîndește că asta e ca și cum i-ar zice „vino !" ca să-i dezvăluie o mare taină. Și o urmează. Ogarul vine și el mîrîind spre junglă, spre frații lui hoinari din junglă, eliberați, ca prieteni ai lui Gor și ai celorlalți, să cucerească, să păzească și să populeze această lume, prieteni și devotați supuși.

Cînd intră în sat, în îngrămădirea de case de trestie, sălbaticii întorc ochii după ei. S-au mai strîns cîțiva ogari mirosind și cercetînd băștinașii. Majoritatea sălbaticilor pisează semințele unei plante, strîngînd un praf cenușiu, murdar de pe pietrele lucioase.

— Nu te temi de ogari ? Pînă și ei te simt că nu vrei răul nimănui.

Wizdra îl mîngîie și-i zîmbește.

— Ogarii sînt cei mai buni prieteni ai noștri.

Merg la rîu și se scaldă. Pe rîu se scurg la vale, din cînd în cînd, cadavre. Crocodilii sătui privesc de pe mal, cu ochii întredeschiși.

— Vezi tu, asemenea nouă, nici ogarilor voi nu le puteți face nimic. De aceea nu avem de ce să ne temem. Aici, în lumea voastră, noi sîntem stăpîni ; noi sîntem mai bine adaptați decît voi, decît autohtonii. Noi nu avem dușmani biologici aici.

Wizdra zîmbește și îl privește fix, de parcă l-ar urmări ce spune, de parcă ar înțelege ceva din toate astea.

Se întorc apoi în sat, în așezare. Și Wizdra rîde, rîde cu ochii înguști, întunecați, cu o căutătură suspectă, ca un martor ocular intrinsec. Dacă cineva ar fi luat numai ochii ei, desprinși de restul contextului, s-ar fi putut crede că sînt triști, nici nu ai fi spus că sînt ochii cuiva care rîde.

Wizdra jucîndu-se cu ogarul. Se hîrjonesc, și ogarul se preface că mîrîie, și se preface că o mușcă de mîini și de gît.

Apoi Wizdra se ridică din iarba înaltă și îl trage pe Gor de mîini spre pădurea deasă de castani înroșiți de toamnă. Frunzele foșnesc. Cerul e senin. Wizdra îl trage de mîini ca și cum l-ar trage către un loc anume, ca spre a-i arăta ceva. Frunzele mari se spulberă sub pași. Ninge cu frunze de castani.

Printre crengile goale ale castanilor, în locul cel mai încîlcit, pe fondul alburiu al cerului se profilează siluete cenușii, cu găuri oarbe. Siluete geometrice exacte.

— Ce e acolo ?

Wizdra îl împiedică să se apropie, trăgîndu-l de haine, de mîini. Ca și cum i-ar spune : „nu, nu te duce, nu te apropia !" Gor se smulge din mîinile ei. Tufișurile de trandafiri, unii scuturați și pustii, alții invadați de inflorescențe albe sau însîngerate. Alei largi, pietruite.

— Ce-a fost aici ?

Wizdra îl trage înapoi. Aleile pietruite sînt cotropite de castani și trandafiri. Deschiderile oarbe în paralelipipedele de piatră, monolite cenușii.

— Ce-a fost aici ? strigă Gor.

Wizdra plînge și-l trage de haine pînă i le rupe.

— Ce sînt astea, locuințele voastre ?

Undeva, în depărtare, o imensă emisferă se deschide, probabil automat, și din adînc se înalță către cer un obiect lucios, alungit și ascuțit la vîrf. Pe un soclu de piatră, o gigantică formă de metal galben. Cei cîțiva ogari scheaună, tîrîndu-se cu burta pe pavajul prăfos.

— E primejdios ? întreabă Gor.

Wizdra îi înlănțuie picioarele. Ogarii scheaună.

— Trebuie să văd ! Lasă-mă să văd ! Ce e aici ? Ce unelțiți aici, în umbră ? Sînteți primejdioși, îngrozitor de primejdioși !

Cuvintele sună ridicol. Sălbatica — plîngînd, scîncind, ținîndu-l, sălbatica mîncînd semințe pisate între pietre — cum ar putea fi primejdioasă ?

O împinge pe Wizdra și o ia la fugă spre emisfera în care obiectul strălucitor a început deja să pogoare în adînc, probabil tot automat, căci nicăieri nu este nici un locuitor, nimeni.

Dar Wizdra îl prinde de picioare, urlînd cumplit, disperat. Și atunci Gor asmute ogarii. Dar ogarii mîrîie spre el. Gor scoate arma și trage.

Wizdra cade și ochii îl mai privesc o dată inflexibil și întunecos.

— Îmi pare rău... Uite ce-am făcut !

Obiectul strălucitor s-a scufundat complet și emisfera se închide deasupra.

Gor încearcă să fugă, să ajungă, să intre. Dar ogarii mîrîind se reped și îl sfîșie. Ogarii îl mușcă. Și o mai vede pe Wizdra o dată, întinsă pe jos, moartă, mai apucă să vadă o dată, pentru o clipă, zdrențele de pe ea, mai mult descoperind-o decît acoperind-o, și părul fluturat de vînt, părul ei ca metalul obiectului din emisferă.

PARADYGMATYKOPOLYS

Există undeva un oraş al tuturor oraşelor. Un oraş din care s-au împrumutat celelalte prototipuri. Oraşul incipit al entropiei.

Ca să vă puteţi crea o imagine despre acest oraş, trebuie să adunaţi la un loc toate cunoştinţele acumulate pe parcursul istoriei despre toate oraşele care au existat, căci în toate a fost o sămînţă de Paradygmatykopolys, iar în nici unul din ele altceva decît fragmente din ce a fost Totul la începuturile timpurilor. Este un fenomen uşor de remarcat cum majoritatea oraşelor, concepţiilor urbanistice, arhitectonica, sociometrica unei anumite epoci reflectă doar un anumit lider care însumează într-însul toate caracteristicile celorlalte urbe, şi care le răspîndeşte în epoca pe care o patronează cu dărnicie.

Dacă timpul nu este altceva decît o entitate cursivă, aşa cum îl concepuse fizica lineară, atunci oraşul Paradygmatykopolys nu se află nicăieri, dar ar trebui să se afle oriunde şi peste tot. Dacă nu, el are un loc anume, bine determinat, în care a existat şi există, pierzînd treptat, printr-un flux entropic, tot ceea ce au cîştigat oraşele care au fost şi care vor fi. El este şi rămîne tot ceea ce ele nu au fost niciodată, şi tot ceea ce ele nu vor fi.

Am vizitat Paradygmatykopolys la începutul timpului. Eram un călător obosit, ajuns acolo din altă lume, şi totul împrejur mi se părea inedit şi discursiv. Paradygmatykopolys era un oraş al extremelor. Ceea ce m-a izbit de la prima vedere a fost ambiguitatea şi complexitatea relaţiilor din acel stup. Numai acolo am putut întîlni tîrgurile de sclave pe care le-am studiat mai apoi aprofundat la Ninive şi la Babilon, alături de aeroporturi şi navodroame interastrale. Numai acolo canibalismul cel mai primitiv

convieţuia cu practicile estetofage autocratice din Evul Meselor Fără Întrerupere. Numai acolo am întîlnit, alături de revoluţionari fără prihană, laşi total văduviţi de scrupule şi de idealuri, alături de derbedei extratemporali, locuitori mirmidonici închişi între traiectoriile lor zilnice perfect temporalizate. Numai acolo, alături de tîrfe lipsite de cele mai elementare principii morale am întîlnit şabloanele femeii ideale din toate timpurile: de la mic-burgheza onestă pînă la suverana distinsă, de la femeia-cu-copii pînă la femeia-fără-egal. Este, cred, inutil să mai descriu aventurile mele erotice, fiindcă întotdeauna o ființă singură într-un oraş necunoscut are tot felul de raporturi cu persoanele pe care le cunoaşte acolo, şi judecă locul în funcţie de oamenii cu care are norocul să intre în contact, numai că în cazul meu, care sînt o ființă asexuată, relaţiile de acest gen au fost completate de relaţiile de celălalt gen (Vă rog, să nu existe confuzii : am afirmat că sînt o ființă *asexuată*, nu bisexuată !) În celălalt rînd, am avut ocazia să trec în revistă relaţii oscilînd de la monogamii cu sau fără fenomen atipic de gelozie, pînă la dominări colective în care sexul opus era considerat un lucru de întrebuinţat, fiind folosit cu agresivitate, cu lipsă de înţelegere, şi nu arareori chiar cu ură. Mai simt şi acum pe suprafaţa epidermică atingerea violentă a mîinilor aspre, şi, trebuie să recunosc, nu fără un anumit senzualism vulgar, sau mîngîierile fragile, delicate, abia sugerînd imagini efemere de senzaţii.

Am fost fericit şi trist în Paradygmatykopolys, am cunoscut şi mi-a rămas necunoscut un cîmp gnoseologic deosebit de vast. Lumea din care pogorîsem aici era cu mult mai restrînsă şi intrinsecă, şi fenomenologia conflictului şi dramei au prins mentalitatea mea de străin într-o mreajă de stări paradoxale de limită în care nu m-am integrat niciodată. Mi-a rămas mereu o nostalgie obiectivă de intrus, de martor străin, incapabil să participe la evenimente, incapabil să se integreze mediului, şi de multe ori tocmai acest aspect caracteristic m-a făcut să mă aflu mai în „miezul" evenimentelor decît însăşi participanţii la conflict. M-am simţit totuşi mai în apele mele atunci cînd am abordat faţeta social-factică a Paradygmatykopolysului — acolo unde oraşul aprecia orice drept valoare de

schimb, şi orice valoare de schimb era considerată valoare, acolo unde orice valoare era generalizată într-o măsură atît de mare încît îşi pierdea valoarea de schimb, aşa încît nu mai putea fi considerată valoare.

Am trecut efervescent prin saloane strălucitoare şi prin facultăţi confuze, prin castele emfatice şi prin cocioabe năpădite de flora şi fauna bizarelor cartiere. Am locuit locuinţe palustre şi locuinţe spaţiale. Am trecut prin cele douăzeci şi şapte de vîrste ale oraşelor, şi nu am reuşit să mă pierd sau să mă regăsesc. Am rămas tot ce am fost mereu : Gîndul.

Am vizitat Paradygmatykopolys şi la sfîrşitul timpului. Atunci cînd, prin fenomenul entropiei, oraşele lumii luaseră din Arhetip tot ceea ce fuseseră, şi din Paradygmatykopolys nu mai rămăsese decît ceea ce nu au fost niciodată oraşele lumii. Am regăsit atunci din vechile habitaturi doar o ceaţă confuză acoperind denivelările unui teren ambiguu. Glasuri nu mai erau. Nu mai era nimic. Şi am plecat de acolo, fiindcă recunoşteam lumea transmigrantă din care venisem. Şi am regăsit oraşul Paradygmatykopolys din nou, mereu şi mereu, prin toate locurile pe unde paşii m-au rătăcit, prin toate acele burguri necunoscute prin care ştiam că nu mai trecusem niciodată, dar le recunoşteam. Şi undeva, la capătul peregrinărilor, m-am regăsit în mine, fiindcă Paradygmatykopolys sînt eu. M-am rătăcit în propriul meu spirit vitrificat. Şi apoi m-am regăsit. Numele meu este BioIion. Şi sînt o unitate pulsatilă, plurală şi continuă. Şi toate algoritmurile realităţii sînt jocurile serioase ale inventivităţii mele demiurgice. Şi toate jocurile sînt serioase. Sociometrica ? Un joc interesant, cu entităţi abstracte. O construcţie fluctuantă a unui organism global.

PENICILLIUM GIGANTEA

(Fenomenologia invaziei ecologice)

Pentru că platoul experimental se întindea între coordonate cuprinzînd atît zona de limită cît și zona de sol alpin, specialiștii au semnalat cu entuziasm pe zona de gol, pînă atunci populată doar de exemplarele pipernicite ale florei alpine, apariția arboretului de Penicillium Gigantea. Ar fi trebuit să dea încă de pe atunci de gîndit faptul că specia nu avea nevoie practic de nici un fel de condiții de amenajare pentru a se dezvolta armonios, dar amănuntul a trecut neobservat sau a fost considerat ca neesențial. Ce era cert, era faptul că o floră minoră de micelii, despre care se presupusese pînă atunci că sînt manifestări exclusiv saprofite ori de fermentație, se adaptase perfect la condițiile neprielnice de mediu ale solului și climei unde nici o altă plantă nu se acomoda, promițînd ca, odată cu trecerea timpului, să realizeze prin erodarea rocii un substrat minim de humus necesar culturilor uzuale. Penicillium Gigantea este un miceliat arborescent de talie mare și s-a presupus că predilecția cu care își asumase rolul de „salahor" al regnului, ocupînd doar acele zone inaccesibile pentru celelalte specii, ar fi urmarea unei fotofilii, ce e drept cam stranii pentru miceliate, dar și aceasta, s-a conchis, complet nesemnificativă. Oricum, indiferent de mecanismul intim care determinase apariția fenomenului, noul arbore promitea să aducă servicii inestimabile omului și naturii, putînd fi folosit ca un cuceritor fără periclitate biologică a zonelor deșertice ale planetei : golul alpin și deșerturile alcaline sau de poluare, întrucît nu exista nici un mediu ambiant în stare să descurajeze specia aceasta atît de inofensivă și gingașă.

Arboretul se înfățișează sub forma unor tulpini aeriene peste 30 m înălțime, prezentînd la vîrf inflorescențe de mai

mulţi metri diametru care cuprind miceliiile semincere. Planta are un ciclu biologic anual de dezvoltare, din acest punct de vedere asemănîndu-se foioaselor, cu deosebirea că toamna, după căderea primelor zăpezi, miceliile mature îşi spulberă germenii de rezistenţă în mai multe straturi groase de circa 20—25 cm, pe o rază de 5 m împrejurul arborelui, după care arborele continuă să vieţuiască, în condiţii optime, pînă la cincisprezece-douăzeci de ani, deşi de obicei el e podidit de lăstari care îl absorb treptat mult mai repede. La tăiere, trunchiul lăstăreşte, şi, practic, specia este indestructibilă. Nimănui totuşi nu i-ar fi trecut prin minte să considere specimenul ca primejdios, fiindcă esenţiala slăbiciune caraterizînd Penicillium Gigantea era cea fizică, alcătuirea trunchiului nefiind fibroasă ca la speciile tradiţionale, ci poroasă, ca a buretelui sau a plutei, în minus avînd o densitate foarte mică şi prezentîndu-se la pipăit ca o materie albicioasă cu miros specific, casantă, încît chiar şi un copil de cinci ani nu avea nevoie de prea mult efort pentru a transforma, cu un briceag, în cîteva ore, un reprezentant matur al speciei într-o movilă de chibrite.

Se experimentase fertilitatea rămăşiţelor şi se constatase că acestea reprezentau un mediu optim de cultură. Unicul inconvenient al lemnului era lipsa de valoare a acestuia, complet neutilizabil pentru foc din cauza umidităţii excesive şi a valorii calorice reduse, nici pentru lucru nefiind bun din cauza fragilităţii. Era o carne brînzoasă, necomestibilă dar nu otrăvitoare, uşor macerabilă.

Ipoteza fotofiliei a căzut odată cu experimentul ce constata că nici măcar întunericul deplin nu împiedica, în cazul fluctuaţiilor de 20—30°C ale temperaturii (chiar mult sub 0°C), încolţirea sporilor. Chiar şi în condiţiile nopţii de şase luni de la Pol, Penicillium Gigantea izbucnea în păduri de 30 m înălţime imediat după încălzirile sporadice, fapt care a dat speranţe eschimoşilor într-o îmbunătăţire a condiţiilor de iernat, desimea pădurilor împiedicînd vîntul să-şi desfăşoare furia caracteristică, aşa încît iernile au devenit mai suportabile prin răspîndirea sporilor de P. Gigantea.

Semnalul de alarmă al caracterului de invazie a fost tras abia după peste şaizeci de ani de răspîndire sistematică pe toate terenurile impracticabile. Ostilitatea s-a făcut re-

marcată pentru prima oară odată cu următoarea evidență: era adevărat că planta producea un humus bogat și că nu afecta cu nimic reprezentanții maturi ai celorlalte specii și că era ușor de îndepărtat fizic, cum tot atît de adevărată era și viteza fantastică de înmulțire cu care nu puteau concura nici una dintre speciile tradiționale, cum adevărat era și că nu putea fi oprită, ca specie, din evoluție, așa încît, prin excesiva ei înmulțire, neîngrădibilă de nimic, devenea o primejdie pentru sistemul ecologic global. S-au descoperit cu această ocazie puternice oscilații ciclice cu o frecvență de 24 h a variațiilor echilibrului O_2 și C în atmosferă, căci planta, ducînd viață nocturnă, consuma în cursul zilei cantități mari de oxigen în reacțiile de oxido-reducere care eliberau carbonul pe care îl prelua în ciclul nocturn fixîndu-l în materia organică și eliberînd cu această ocazie oxigen și apă. Corelate de acest fenomen, fluctuațiile temperaturii ajungeau pînă la 30°C, stimulînd încolțirea sporilor.

Atunci s-a pus pentru prima oară problema că poate se cam exagerează cu încurajarea acestor culturi. Speciile tradiționale erau pur și simplu asfixiate, și pînă la 10—15 km în preajma pădurilor de Gigantea oamenii erau nevoiți să-și facă în cursul dimineții provizii de aer respirabil, pentru seară, cînd concentrația oxidului de carbon făcea aerul otrăvitor. Caracterul de invazie s-a făcut și mai simțit după ce specialiștii au dat publicității o serie de informații scăpate cenzurii, din care reieșea clar că în afară de mijlocul de exterminare fizică nu exista nici un alt fel de a lupta cu Gigantea, iar acesta era practic fără speranțe în actuala situație de răspîndire a speciei, cînd factorul de contaminare tindea către 100%, sporii de Gigantea fiind răspîndiți pe toată suprafața planetei, diseminînd în celelalte specii, iar tăierea actualilor reprezentanți ar fi sporit numărul lor la valori inapreciabile din cauza răspîndirii sporilor. Pe de altă parte, tăierea P. Gigantea reprezenta și ea un mare risc fiindcă era de așteptat ca nu peste tot tăierea să poată fi făcută în condiții perfect controlate, ceea ce lăsa posibilitatea refacerii arboretului prin lăstărire. Iarăși măsuri de extirpare a invaziei prin agresiuni chimice nu se puteau lua, întrucît Gigantea era cea mai modestă și mai rezistentă specie dintre toate. Așa s-a confirmat încă o dată teza că legea fundamentală a invaziei este aceea că specia cea mai

primejdioasă nu este cea ai cărei reprezentanți au cea mai mare disponibilitate individuală ca posesori ai celor mai multe calități proprii, ci specia capabilă, cu sau fără alte performanțe, să se adapteze la cele mai modeste condiții de mediu ca specie, că nu virtuțile fizice sînt importante în lupta pentru existență, ci cele socio-chimice, că nu răzbește cel mai dotat, ci cel mai simplu. Penicillium Gigantea cucerise întreaga biosferă fără tam-tam, cu blîndețe și modestie, și acum amenința să sufoce, cu pacifism și fără nici o răutate, toate celelalte specii care era evident că nu puteau face față la condițiile de mediu pe care Gigantea le instaura fără agresiune, prin simplă ocupare de spațiu biotic.

Așa a început declinul. S-au făcut multe propuneri, dar singura practică, printre cele dezbătute, de la mobilizarea în activitatea de extirpare a întregii populații la acțiunea de extirpare a Giganteei prin plivire și pînă la ideea de a păstra cîte un germen din toate plantele utile, cîte un exemplar din toate animalele, după care să se treacă la o purificare radicală prin pirofugare a întregii planete, deci singura propunere practică s-a vădit aceea de a folosi calote din folii de plastic lansate peste pădurile de Gigantea, calote menite să împiedice răspîndirea sporilor în restul lumii. A fost o încercare unică și dramatică. Închiși într-un spațiu limitat, arborii de Gigantea au transformat întregul material pe care-l aveau la dispoziție în formele de rezistență ale sporilor și atunci cînd, după cîțiva ani, mantaua de plastic erodată s-a sfîșiat în cîteva locuri, tone de spori virulentizați au potopit planeta, purtați de vînt și de apă, într-o teribilă invazie.

Acesta ar putea fi considerat finalul istoricului Penicilliumului Gigantea. Dacă ar mai fi să adăugăm ceva, ar fi doar faptul că rezervațiile de viață care apără la ora actuală restul speciilor tradiționale au fost construite în grabă și fără prea mare temeinicie. Cupolele de sticlă ale serelor sînt prost concepute și se sparg adesea, permițînd pătrunderea sporilor în din ce în ce mai multe zone ocrotite. Ultimele experiențe genetice promit crearea de hibrizi stabili de Gigantea cu ciclu lung de evoluție, care să ia treptat locul actualei specii, după care să poată fi exterminați.

Consiliul nostru ecologic propune însă o soluție pe care o vom prezenta în încheiere. Principalul defect al speciilor numite tradiționale este slaba lor răspîndire și ocupare a mediului biologic, fenomen ce permite strecurarea în largile ochiuri dintre indivizi a sporilor pașnici de P. Gigantea. Va trebui, credem noi, din acest motiv, să suportăm o densitate mai mare, care va reduce spațiul vital al P. Giganteei. Mai există unii care obiectează la aceasta că nu se rezolvă criza ecologică prin care trece planeta, și că planul nostru, odată pus în aplicare, nu va reuși decît să mărească mizeria, deja enormă, a speciilor protejate, din sere. Respingem o asemenea ipoteză. Va trebui să învățăm de la P. Gigantea ceea ce nu ne-a învățat tradiția de miliarde de ani a vieții de pînă acum pe planetă : speciile care nu vor fi capabile să învețe această lecție ecologică au să dispară în lupta pentru existență, nemiloasă tocmai prin blîndețea, fragilitatea și modestia dușmanului ecologic. [1]

---

[1] Acest proiect a fost pînă la urmă respins. Fenomenul care a pus capăt disputelor stîrnite a fost descoperirea unei metode ieftine și igienice de consumare a Penicilliumului Gigantea prin saramurare. Astăzi, Gigantea reprezintă principala și inepuizabila sursă de hrană a omenirii.

— Nu am reușit niciodată să înțeleg cum fac ceilalți de gîndesc și trăiesc „normal", uniform, fără probleme. Nu cred că eu aș fi altfel decît ei. La mine însă totul este dezechilibru. Nu am avut niciodată un drum precis, nu am știut niciodată care este țelul meu, scopul către care plutesc prin labirintul de fapte, vorbe, persoane.

Vocea îmi răsună cu un ușor ecou în spațiul gol al sălii.

— Cine este Wanda ? întreabă glasul de sub bolte.

— Wanda, rostesc fără să mă pot stăpîni, cu toate că îmi dau toată silința, Wanda este o femeie frumoasă. Cînd am cunoscut-o îmi părea că ascunde un secret. Mai tîrziu, deși senzația că îmi ascunde ceva persista, am întors-o pe toate părțile și nu am găsit nimic ascuns, interesant, obscen măcar, la ea. E cea mai anostă și mai goală formă imaginabilă.

— Bine, suficient pentru astăzi, îmi zice vocea de sub bolte, și simt că sînt iar liber.

Mă scol din fotoliul plușat și îmi cuprind fruntea în mîini. După interogatoriile astea, de fapt nu sînt atît interogatorii cît un fel de introspecții la care nu mă pot opune în nici un fel, deci, după ele, mă simt răvășit, nu mai sînt stăpîn pe propriile mele idei. Voința mă părăsește. Sînt găunos și fad. Și gîndurile se prăbușesc unele după altele în neant. Primesc mîncarea și mă culc, deși nu îmi este niciodată somn.

De dimineață mă trezesc și mă întîlnesc cu ceilalți în fața unei clădiri de formă perfect paralelipipedică. Ieșim din ea. Dar nu știm ce am făcut acolo. Nimeni nu știe. Poate că după fiecare somn, sau ceea ce credem noi că este somn murim de fapt, și ne naștem din nou, trecînd prin somn ca printr-un gang, ca printr-un intermundiu, ca să ajungem

de fiecare dată în altă parte, născîndu-ne de fiecare dată în altă lume semănînd identic celorlalte, dar alta, între ele existînd discontinuități funcționale ușor de sesizat atît împrejurul cît și în comportamentul nostru, și din afară, și din interior. Și atunci, dimineața, cînd ieșim din clădirea misterioasă ca să ne răspîndim pe la treburile noastre, atunci știm din nou ce vrem, cine sîntem și ce trebuie să facem. Adică, mai precis, ceilalți știu, fiindcă eu tot nu știu nici atunci, și rătăcesc toată ziua de colo-colo privind la cei ce cară resturile umane ambalate în lăzi dreptunghiulare, sau mă preocup toată ziua ajutîndu-i pe cei de la maternitate să-și trăiască viața în mod complet, plin și activ, să devină utili. Iau atunci un copil și îl scot în curte. Acolo îl las pe o bancă, la soare. Copilul urlă, și cei dinăuntru se strîng de fiecare dată minunîndu-se cum de a ajuns acolo, se agită împrejur și cînd îl recunosc, îl duc înapoi de unde îl luasem. Sînt în stare să fac treaba asta de nenumărate ori în aceeași zi, fără să le intre în reflex, și am ajuns la concluzia că sînt călăuziți de instincte primare automate și că nu au nici chiar cea mai elementară rațiune, — definiția acestui fel de comportamente iraționale o găsisem într-o carte de biologie. Acolo era dat ca exemplu comportamentul viespii la intrarea în cuib. Viespea lasă prada la intrare, dar nu ca să aibă mandibulele libere să poată răspunde eventualelor atacuri, ci din instinct. Inspectează viesparul, apoi își ia hrana și intră. Dar dacă îi furi hrana, mutînd-o cu un centimetru mai încolo, ea nu se miră, nu se impacientează și nu pare deloc derutată. Pleacă, o găsește, o aduce, o lasă la ușă, intră, iese, nu o găsește iar, și tot așa la infinit, de unde se poate deduce că totul nu este altceva decît un instinct. Să fie oare acest instinct un semn că instinctele au fost cîndva logică ? Savanții spun că nu. Să fie vorba oare la semenii mei, care se miră de fiecare dată de copilul pe care îl las pe bancă, de logică ? Nu, nu ar avea nici un motiv. Dar nevoia mea de a înțelege, atunci cînd concep asemenea experiențe și cînd le fac, nevoia mea de a înțelege este o dovadă de logică ? Nu cred să existe vreun argument solid în sprijinul unei astfel de idei. Dar vocea, întrebările ei, scopul cu care mi le pune, acolo, sub bolte, oare vădesc rațiune ? Sau e tot un instinct ? Poate că o mașină gigantică, absolut mecanică și fără sens, face aceste lucruri, și

atît. Dar cel care o va fi construit ? Nu, nici aici logica nu este *sine qua non* să o construiască, poate este vorba de un animal al cărui instinct este pur şi simplu acela de a construi o maşină care să facă introspecţii.

După-amiaza, în fiecare zi, urmează secvenţa cu Wanda. De fiecare dată cînd o regăsesc, ea e îmbufnată şi se plînge că am întîrziat. Eu nu ştiu niciodată cînd şi unde o voi întîlni. Dacă mi-aş aminti de ea înainte, nici nu aş şti unde s-o caut. Dar nu-mi amintesc de ea decît cînd o regăsesc. Şi de fiecare dată lucrurile îmi par regizate dinainte. Dar nu sînt sigur. S-ar putea ca regăsirile să se producă instinctiv, să fie vorba doar de un instinct al speciei : femelele şi masculii, despărţiţi chiar unii la un pol şi celălalt la antipod, la o anumită oră din zi se întîlnesc, chiar dacă pentru asta ar fi nevoie de o convergenţă a antipozilor, sfidînd legile fizicii şi ale logicii. Este doar cunoscut de toată lumea că instinctul este mai puternic decît raţiunea ori voinţa.

Apoi introspecţia în galeria pustie. Sînt descusut ce sînt, cine sînt, ce am făcut, ce am simţit, ce am crezut.

Apoi vidul, somnul.

Şi toată existenţa mea, şi toate gîndurile, cunoaşterea însăşi, se închid în cercuri. Nici un drum, nici o investigaţie nu duce nicăieri. Oriunde m-aş ascunde, la ora fixată din zi apar Wanda, galeria, vocea, somnul, intermundiul, dimineaţa, speranţa, noul program venit din neant şi noua zi. Singurul lucru care îi deranjează este faptul că îmi dau seama de asta. Şi mai sînt contrariaţi şi că, în loc să fiu programat, iar vechea programare să se şteargă fără reminiscenţe esenţiale de impedanţă, la mine ciclul histerezis este larg, nepermiţînd ştergerea vechilor programe, cele noi suprapunîndu-se unele peste altele. De fapt de aici a început totul. De la conştiinţa libertăţii. Ceilalţi sînt convinşi că acţiunile lor sînt o mişcare browniană necontrolată şi necontrolabilă. La mine, proasta reprogramare, proasta ştergere şi reînregistrare mă împing la ideea că mişcarea noastră este doar o copie, dar a cui ? Şi mişcarea aceea care ne programează este cu adevărat browniană, a noastră fiind doar *coordonată* de legi browniene. Şi totul a început pentru mine din ziua cînd am gîndit aceasta. M-am trezit în sala goală, iar vocea de sub bolte m-a întrebat prima dată :

— Ei, ce părere ai ?

— Nu cred nimic. Deocamdată doar nu înţeleg. Doar n-am dormit.

— Ba ai dormit.

— De ce ţin morţiş să mă convingă că am dormit ? am întrebat-o pe Wanda, însă ea nu a perceput subtilitatea. Dacă ei ţin cu tot dinadinsul să mă convingă că sînt pe o pistă falsă, înseamnă că sînt pe o pistă care îi deranjează, care mă duce la un punct ce nu le convine lor să-l aflu. Care ? Deocamdată nu ştiu nimic şi nici nu am cum să aflu atîta timp cît nu am nici o informaţie nouă care să deschidă oul raţiunii în care sînt închis. Oul propriilor mele limite de raţiune.

— Păi ai şi ajuns dincolo, a zis Wanda.

Şi mi-a dat soluţia salvatoare. Dar nu pot face pasul cît timp sînt programat. Dacă nu reuşesc să intru în Sala Goală treaz — lucrul este imposibil, cum să fiu treaz în somn ? — dacă aş putea să le spun că ştiu, că am făcut pasul pe care ei vor să mă împiedice să-l fac, voi şti, în funcţie de reacţia lor, care era pasul, şi îl voi face cu adevărat. Dar, atîta timp cît dorm, nu izbutesc nimic. Eu dorm, vocea mă întreabă, şi eu nu pot să mă prefac, să mint, să păcălesc maşina de introspectat.

Tot glasul a fost însă cel care mi-a dat ieşirea din impas. Important nu era să-i răspund treaz, ci să-i răspund, să visez că sînt treaz.

Wanda rămînea în camera care îşi distorsiona spaţiul strîmt către coridoarele cu construcţie confuză. Şi mi-am zis : „Nu atunci dormi ! Acum mai dorm încă, şi sînt pe cale să mă trezesc", aşa încît cînd vocea m-a întrebat, eu am răspuns :

— Cred că sînt treaz. Cred că m-am trezit.

Şi vocea nu mi-a mai spus că sînt liber să mă duc să mă culc.

— Ce ştii ? m-a întrebat.

— Totul, am răspuns, fiindcă într-adevăr ştiam tot ce se putea şti din informaţiile pe care le aveam.

Nu era un impas de înţelegere, ci unul de cunoaştere.

— Cine eşti ?

— Nimeni. Nici unul dintre ei.

Spațiul s-a deschis. Și constat pentru prima dată că : 1) sala nu este pustie, așa cum crezusem ; 2) sala nu este închisă, nu este o sală, ci un labirint de coridoare care se pierd în noapte și în neant.

Nu percepția era cea care mă împiedicase să-mi dau seama de realitate pînă atunci, dar, așa cum existase un timp în care nu aveam acces nici măcar în această anticameră, și nu pentru că ar fi fost imperceptibilă simțurilor, ci pentru că era nevoie de un salt pe verticală, și nu de oricîte evoluții pe orizontală, era nevoie de o revoluție psihică, de un salt calitativ, tot așa și de astă dată nu simțurile erau vinovate de îndelungata mea orbire, ci prehensiunea, capacitatea. Nimic nu mă închidea în nici o direcție. Limitele mele erau singura mea închisoare. Și mă gîndeam că trucul ca să faci acest pas era să simulezi doar că l-ai făcut. Și mă mai gîndeam că acum sînt liber, că am intrat în spațiul nelimitat în mod conștient, independent de mișcările mele, nemaifiind supus nici unei programări, de care în realitate nu era vinovată nici o voce, ci eu, eu însumi : o mașină cu autoprogram ! Reușisem să depășesc programul și să văd realitatea așa cum era de fapt. Doar că, pentru acest lucru, pentru a-mi păcăli propriul meu program de autoprogramare prin trucul respectiv, se cerea să mă confund cu programul meu de autoprogramare.

Privind împrejur am perceput cortegiul celor dormind, prefăcîndu-se că dorm sau prefăcîndu-se că sînt treji deși dormeau, și am constatat că mergeau cu toții pe o direcție unică, deși împrejur erau nenumărate porți, deschideri, căi. Erau conduși probabil de un instinct al materiei. Predeterminați de propria lor predeterminare.

Mă hotărîsem tocmai s-o apuc în alt sens, pentru a investiga spațiul cel nou prin tatonări consecutive de „da“ și „nu“, de „herror“ și „over“, conform principiului șoarecelui în labirint, dar privind gloata îmbulzîndu-se am zărit-o pe Wanda și am remarcat că era totuși excelentă, o femeie de prima pagină a revistelor de modă, și am strigat-o peste capetele mulțimii :

— Hei, Wanda !

Wanda a întors spre mine ochii, pînă atunci imobili, ca de om în transă, și mi-a făcut semn cu mîna, strigînd :

— Ce faci acolo, belfere ?
— Nimic, am strigat. Nimic. Nu știu ce să fac și încotro s-o iau.
— Hai pe aici, mi-a strigat ea.
„Doarme. Este în cea mai perfectă stare de autohipnoză posibilă", mi-am zis. „Și totuși, ceea ce este cel mai interesant este că reușește să mimeze perfect o discuție rațională. Acesta-i probabil motivul pentru care în urma trezirii nici eu nu îmi mai aminteam nimic. Tot ce făceam în această stare nu se deosebea cu nimic de uzual, de banal. Gesturi stereotipe, făcute de milioane de ori, așa că nu aveam pur și simplu ce să-mi amintesc. Dar de ce cheia de boltă este afirmația că nu trezirea este trezie, ci această stare de suspendare psihică ?"
Mi-am dat seama că nu mă gîndisem încă deloc să investighez lucid către unde se îndreaptă convoiul în transă. Inițial presupuneam că iese pur și simplu afară pe o ieșire oarecare din labirint, dar acum înțelegeam că acesta era un raționament schematic din cauza căruia puteam ajunge în alt automatism de gîndire care să mă ducă, orb, cine știe în care alt impas impremonibil. Trebuia să fac întîi o inspecție generală a traseului urmat de ceilalți. Marele secret poate că stătea tocmai în acest traseu. Logica urmează uneori aceleași căi pe care merge și instinctul, deosebirea neprovenind din cantitate ci din calitate.
Mergînd alături de Wanda am început să pălăvrăgim verzi și uscate. Studiam între timp galeriile cu pereți netezi. Dar era o construcție deosebit de interesantă. La prima vedere ai fi zis că este o mină părăsită. Dar nu era. Mi-a trecut prin cap : „un adăpost". Da, un adăpost ! Instinctul primar de a construi adăposturi ! Antiaeriene, antiatomice, antifrig.
ANTIREALITATE. Un gest spontan de apărare împotriva traumelor mișcării vieții, realității.
Traseul urmat părea stabilit apriori. O selecție de mii de ani crease instinctul acestei rute. Dar ce se întîmplase cu ceilalți care nu îl urmaseră ? Era posibil ca galeriile acestea, de la un punct să se umple de oasele celor rătăciți, care au murit de foame sau care au fost pîndiți de cine știe ce primejdii noctambule ? Dar dacă și aceste drumuri neutilizate duc undeva ? (În fond trebuie să ducă !) Unde ?

Poate că acest drum pe care a luat-o încă de la început marea majoritate este greşit...

Un murmur confuz venea din faţă şi am dedus că drumul se apropie de sfîrşit. Coloana noastră a irupt într-o sală enormă. Peste un perete care bara drumul apăreau imagini pîlpîitoare, ca ale unui film. Şi am rămas surprins să constat că figura mea era proiectată pe acel ecran şi lua contur din rocă tot mai clar, mai apropiat de realitate.

„Ce sens pot să aibă toate astea ?" m-am întrebat. „Să fie oare o dovadă că am căzut din nou în transă ?"

Cei dimprejur nu păreau să mă remarce în nici un fel. Nici măcar Wanda. Toţi priveau fascinaţi ecranul.

Personajul de pe ecran ai fi zis că ţine un show, un spectacol regizat dinainte, în care se exhiba într-o anumită ordine dată privitorilor. Mă simţeam destul de stînjenit. Personajul îşi arăta muşchii, făcea o serie de grimase tip care îmi aparţineau de fapt, apoi continuă cu nişte gesturi şi mai stupide şi penibile : se strîmbă, se scobi în nas şi în urechi, se scărpină sau se căută de purici ostentativ, de parcă ar fi demonstrat : „Uite cît sînt de reuşit, aşa trebuie să procedaţi şi voi", iar toată adunătura de suflete privea cu interes şi luare-aminte de parcă nu ar fi fost nişte gesturi banale, penibile chiar, ci un cod, un cifru pe care, din toţi, numai eu nu îl înţelegeam.

Cel de pe ecran respira acum obosit şi strigă către asistenţă, scuturîndu-şi transpiraţia din sprîncene : „Hai o dată ! Haide ! Haide !"

Şi atunci întreagă masa aceea de oameni începu să-l imite. Era ca un dans caraghios, şi priveam îngrozit la adunătura compactă care se zbuciuma şi se maimuţărea în fel şi chip imitînd ecranul. Şi, brusc, înţelesei ce fenomen diabolic se petrece sub ochii mei. Toţi, dar absolut toţi, se modificau în una şi aceeaşi persoană. O forţă irezistibilă îi reprograma pe aceeaşi lungime de undă. Cei care terminau metempsihoza, treceau mai departe prin ecran ca printr-o poartă a cărei cheie era asemănarea cu aschimodia strîmbîndu-se, cu mine însumi, în ultimă instanţă.

Am înşfăcat-o pe Wanda, care încetase a mai fi ea însăşi şi era acum aproape eu, am tras-o şi am încercat s-o împing înapoi în labirintul de galerii. Dar ea s-a zbătut

să scape. Şi, în timp ce noi ne luptam, peretele-ecran dispăru complet, lăsînd să se vadă în spatele lui lumina.

— Vreau să ies! strigă Wanda şi se smulse din mîinile mele.

— Opreşte-te! strig, dar un suflu irezistibil mă suge înspre afară, înspre realitate. Nu vreau, nu se poate aşa, vreau să rămîn aici! Cum o să pot trăi într-o lume populată doar cu mine însumi ?! strigam, dar pata albă a realităţii creştea inevitabil. Acum se zăreau deja clădirile, apoi se putură distinge şi carcerele gestapoviste, strîmte ca nişte cuşti de cobai prin care mişunau ectypele. Şi înţelegeam că următorul pas va fi trezirea, trezirea noastră a tuturor care am fost programaţi astăzi, pentru o zi sau pentru eternitate, asta era încă un secret, să fim astfel.

Forma paralelipipedică a lagărului părăsit prinde contur în faţa mea ca pe vremuri şi îmi dau seama că întunericul şi necunoaşterea secretoasă ce învăluia clădirea crematoriului în care sufletele omeneşti erau topite şi retopite, conturate şi reconturate, seamănă, şi eu abia acum observasem asta după ani şi ani de zile, seamănă înfiorător de bine nu cu un computer, cum crezusem pînă acum, ci cu un imens sicriu de plumb, fără nici o deschidere prin care morţii să fie introduşi sau scoşi, căci azi nu mai e nevoie să fie introdus nimeni, şi de ieşit cu atît mai mult nu are sens să mai fie concepută vreo ieşire.

RECLUZIUNEA LUI ULISSE

(O mare euristică numită Anamnesis)

Aşadar nu-s tot una şi aceeaşi, zise el, obiectele egale cu egalul însuşi?

Platon—FEDON

Democrit din Abdera pare să admită că oamenii s-au născut la început din apă şi nămol. Democrit susţine că animalele s-au născut la început din umezeală, prin împreunare de atomi producători de animale. Democrit credea că oamenii au ieşit din pămînt, în felul viermilor, fără să aibă un creator sau o raţiune oarecare.

Aristotel — METAFIZICA

Vorbe goale vor fi deci toate cîte au fost scornite de muritori cu gîndul că-s adevărate: naşterea şi moartea, a fi şi a nu fi, schimbarea locului ori a strălucitoarelor culori.

Parmenides

Să aşezăm întotdeauna repaosul în omogenitate, iar mişcarea în eterogenitate.

Platon—TIMAIOS

Toţi înţelepţii la rînd — afară de Parmenides — sînt de aceeaşi părere asupra acestei chestiuni, Protagoras, Heraclit şi Empedocle dintre poeţi, fruntaşii fiecărui soi de creaţie, în comedie bunăoară Epicharmes, iar în tragedie Homer, care prin cuvintele: „Okeanos născătorul de zei şi

măicuța Tetys", voiau să spună că toate își au obîrșia în curgere și în mișcare. Sau tu crezi că voiau să spună altceva?

Platon—THENAITETOS

Apoi unii sînt încredințați că chiar oamenii străvechi, care au trăit cu mult înaintea generației de astăzi și au făcut primele încercări de explicație teogonică a lumii, au avut aceeași părere despre natură. Într-adevăr, ei au făcut din Okeanos și Tetys părinții lumii, arătînd că lucrul pe care se jurau zeii, numit de poeți Styx, nu e altceva decît apa. Dar cine jură, jură pe ceea ce e mai respectabil, și mai respectabil e ceea ce e mai vechi. Poate că e greu de stabilit dacă într-adevăr aceasta a fost cea mai primitivă și cea mai veche părere despre originea lucrurilor. În orice caz, se spune că Tales a susținut această părere despre prima cauză.

Aristotel—METAFIZICA

Pentru suflete, a deveni apă înseamnă moarte, iar pentru apă înseamnă moarte a deveni pămînt. Apa ia totuși naștere din pămînt, iar sufletul din apă.
Există întregul divizat-nedivizat, născut-nenăscut, muritor-nemuritor, logos-veșnicie, tată-fiu. Dîndu-mi nu mie ascultare, ci logosului, înțelept este să cădeți de acord că toate sînt una.

Heraclit din Efes

Și trei sînt care mărturisesc pe pămînt: duhul și apa și sîngele; și acestea trei într-una sînt.

Întîia epistolă sobornicească a Sf. ap. Ioan

Ce este calmul mării? Netezimea mării. Aici subiectul considerat ca materie este marea; actul și forma este netezimea mării. Se vede deci limpede, din cele spuse, ce este substanța sensibilă și cum există. Una există ca materie, alta ca formă și act;

în al treilea rînd, alta există ca un compus al amîndurora.

Aristotel—METAFIZICA

Adevăr grăiesc vouă, lumea e ca oceanul cel fără de margini.

Dostoievski—FRAȚII KARAMAZOV

Ne este imposibil să judecăm despre intuițiile pe care le pot avea alte ființe gînditoare și să știm dacă ele sînt legate de aceleași condiții care limitează intuiția noastră și care sînt pentru noi universal valabile.

Kant—CRITICA RAȚIUNII PURE

deci :

SFÎRȘITUL APOCRIF AL ODISEEI

Zgomotul înfundat și ritmic, neliniștitor de ritmic și înfundat, de parcă ar veni din adîncuri, deși vine de undeva de aproape, de aici. Aici.

Este un fundal de ceață densă și lăptoasă în care nu se poate afirma că există lumină, căci nu există lumină, dar nici întuneric, deși nici o sursă nu emite lumina aceea care plutește emulsionată în amalgamul ceții, așa încît ceața este, numai ea, și lumină și întuneric totodată. Doar în partea de jos mai întunecată, doar în partea de sus mai aiburie. Și cele două părți se unesc la mijlocul cîmpului vizual în linia desenînd confuz orizontul.

În afară de pulsul ritmic care vuiește înafară sau înlăuntru, căci este cu neputință de spus unde anume (poate și înafară și înlăuntru totodată), deci în afară de pulsația aceea monotonă, care este dealtfel de parcă nici n-ar fi, nici un sunet nu trădează existența. Și asta nu este deloc fără importanță, ci are un tîlc, o noimă. Nu de pomană totul este așa cum este, și chiar dacă sensul rămîne încifrat în masa aceea de ceață, el există. Și este chiar mai neliniștitor așa decît dacă ar îmbrăca o formă anume, palpabilă, uzuală, căci atunci l-ai recunoaște măcar, ar fi ceva, pe cînd așa poate fi orice. Și numai undeva, în partea

mai luminată de deasupra orizontului, ceva nedesluşit evoluează parcă prin fondul de ceaţă. Ceva doar cu o idee mai luminat decît restul fundalului, ceva care, dacă se mişcă totuşi, se mişcă atît de lin încît mişcarea în sine este cu neputinţă de observat şi numai dacă fixezi reperul într-un loc şi timp anume, şi apoi îl cauţi tot acolo, după o perioadă oarecare în care l-ai scos de sub observaţie, constaţi că nu mai este unde l-ai lăsat, şi neliniştea şi teama te cuprind, dar cînd te uiţi cu atenţie îl regăseşti atît de aproape de locul respectiv încît se deschide posibilitatea ca el să fi fost de fapt tot acolo, şi doar să nu îl fi observat din prima clipă.

Marea pulsează aruncînd pe nisipul plajei algele ei verzi-negre şi scoicile multicolore. Între două pulsaţii, copiii alergau să adune prinosul cu care Poseidon îi răsplătea pentru temeritate şi pentru răbdarea pîndei, şi după aceea, cînd marea exploda iar, copiii fugeau încercînd să-şi ferească picioarele de spuma albă şi rece a valurilor. Picioarele lor albe spulberau atunci nisipul înaintea lor şi pescăruşii albi se ridicau în zbor, dar nu speriaţi, ci cu un soi de indiferenţă, plutind apoi cu ţipete pe deasupra fugii lor albe împrăştiind nisipul în evantaie de umbră şi apa în curcubee de lumină.

— Hei, Ulisse, de ce nu vii şi tu să te joci cu noi ca alte dăţi ? Sau poate nu mă mai iubeşti ? Mă mai iubeşti ? ţipa fetiţa.

— E adevărat că nu o mai iubeşti, Ulisse ? spunea rîzînd şi băiatul. Asta ar fi o sfidare adusă regatului şi mie personal, fiindcă sora mea vrea să se căsătorească cu tine, şi chiar o să se căsătorească.

Eroul troian se uita la ei îngîndurat şi zîmbitor. Soarele se reflecta în părul lui galben şi cîrlionţat, şi părea a fi un zeu trist şi frumos, deşi nu era şi nu fusese niciodată zeu.

— Cine eşti tu, Ulisse ? Oare nu ne înşeli atunci cînd ne spui că ai luptat sub zidurile Troiei ? Oare să fii tu acelaşi cu cel pe care îl cîntă poeţii ?

— El este ! Numai eroul acela ar putea mînui armele asemenea lui !

— Şi totuşi nu pare a fi cel care şi-a lăsat soţia şi copilul în Itaca acum douăzeci de ani, sau poate chiar mai mult. Ar trebui să fie un bătrîn, iar el e chipeş şi tînăr. Cîţi ani să aibă Penelopa ? Cincizeci ? Şaizeci ? Oricum, probabil e o babă...

Băiatul divaghează retoric pe mal, şi apa care pătrunde într-un mic ochi liniştit la picioarele lui îl oglindeşte în zaţul ei orb.

— Eu cred că e mai iute un mincinos, continuă tînărul tirada. Un mincinos chiar mai mare decît maestrul pe care singur şi l-a ales.

Ulisse cel care nu îşi arăta vîrsta tăcea şi zîmbea mai departe, privind la cei doi copii.

— Răspunde-i, Ulisse, răspunde-i ! spuse fetiţa poruncitor şi disperat, în faţa argumentelor fratelui.

— Aşa cum toţi aezii orbi îşi spun Homer, aşa şi eu sînt cel care sînt, şi sînt şi el şi sînt altul, care nu este el.

— Eşti un mincinos, aia eşti ! i-o trînti băiatul, vădit nemulţumit de răspunsul primit. Ce-o fi găsind Nausicaa la tine să te iubească, atunci cînd orice tînăr feac ar fi fericit să-i fie soţ ? Ce-ai găsit la el ? o întrebă direct pe fată.

— E ca o făgăduială de fericire, deşi ursitoarele spun că asta mă va pierde şi pe mine şi pe toţi ai mei.

— Noi doi am fost cîndva un singur tot, spuse Ulisse, dar am fost despărţiţi de zei, căci zeii ne invidiau pentru fericirea prin care eram mai presus de puterea şi de gloria lor, care sînt atotputernici dar unici : singuri şi nefericiţi.

— Da, spuse băiatul, am auzit şi eu poveştile astea pe care le susţin filozofii cei noi, dar nu cred în ele, şi, dealtfel, se pare că poţi s-o părăseşti cu mult mai repede decît s-ar crede şi mai uşor decît spun filozofii că pot fi despărţiţi androginii.

— Cine ştie, îi luă apărarea Nausicaa, poate că trebuie să respecte un legămînt, sau poate că este o pedeapsă, da, mai iute e un blestem, căci oriunde ajunge Ulisse, el trebuie să plece, şi de cîte ori ne întîlnim, trebuie să ne despărţim. Au dreptate filozofii : zeii sînt invidioşi pe fericirea noastră.

— Este la curtea lui Alchinous un nebun, dar acela se vede că-i urmărit de harpii, pe cînd Ulisse al tău e mai repede un leneş mincinos care îşi rîde de noi.

— Cum poți vorbi așa despre cel asemenea cu zeii ? strigă fata.

— Dacă este asemenea cu zeii, de ce are nevoie de noi pentru a se întoarce acasă ? Și-apoi și-a petrecut toată viața pe mare, dar nici nu știe măcar unde se află, nu cunoaște mersul stelelor, nu cunoaște țărmurile...

— Răspunde-i, Ulisse ! scrîșni iar Nausicaa, bătînd cu piciorul în pămînt și sufocîndu-se de ciudă.

Ulise tăcea. Nu părea să urmărească discuția celor doi copii, și oricum nu dădea nici o importanță întrebărilor lor. Privea cum valurile se întind peste nisipul plajei, și după o lungă tăcere spuse :

— Marea este ca amintirea. Marea și amintirea sînt oglinzi. Dar ce arată o oglindă care se reflectă pe sine ?

— Nimic, spuse repede băiatul.

— Totul, spuse fata pe gînduri.

— Iar ați început să bateți cîmpii ! Un mincinos nebun și o proastă : strașnică pereche mai sînteți !

Și înfășurîndu-se în hlamidă, își ridică din nisip scutul și lancea și plecă plictisit spre palat. Nu mai rămaseră în urma lui din el pe țărm decît urmele pașilor pe nisipul galben al plajei. Atunci Nausicaa șopti pentru sine :

— Pleacă, frate, pleacă, și lasă-ne pe noi aici, să ne gîndim.

Prefira nisipul galben cu mîna albă, și nisipul se așternea înapoi pe nisip ca dintr-o clepsidră.

— Ce arată o oglindă care se reflectă pe sine ? îl întrebă ea într-un tîrziu pe Ulise.

SOCRATE : — Și ne-ar trebui un om fără asemănare, dragul meu, care după ce va fi examinat toate cazurile particulare, să poată stabili precis dacă nu există nici un lucru care să aibă de la natură proprietatea de a-și exercita acțiunea asupra lui însuși, sau dacă printre lucruri, unele au această proprietate, iar altele nu ; și în sfîrșit, în cazul cînd există unele lucruri care au susnumita însușire, să ne poată spune dacă și știința numită înțelepciune face parte dintre ele.

Platon-HARMIDE

Cel care își spunea Ulise nu răspunse nimic, și după un timp Nausicaa plecă și ea. Apoi plecă și Ulise. Merseră de-a lungul apei care pulsa. Și nici din ei nu mai rămaseră decît urmele pașilor pe nisipul plajei : urmele mai mari ale bărbatului care ar fi trebuit să fie foarte bătrîn deși nu părea, și urmele fetei de paisprezece ani care îl iubea și care fusese cîndva un singur tot cu el, pînă în ziua cînd zeii invidioși îi despărțiseră în două, aruncîndu-i care încotro prin lume să se caute și să nu poată rămîne împreună atunci cînd se regăseau.

SOCRATE : — Atunci ia ascultă visul meu, fie c-a venit prin poarta de corn sau cea de fildeș. Să presupunem că înțelepciunea, așa cum o definim acum, ar avea asupra noastră o stăpînire fără margini ; ce o să facă ea pentru noi decît să ne facă să trăim potrivit științelor ? În cazul acesta nu ne-ar mai putea trage pe sfoară un cîrmaci care nu este cu adevărat cîrmaci, tot astfel nu ne va putea înșela un doctor sau un general sau altcineva care pretinde că știe ceea ce de fapt nu știe. Dar ce folos tragem noi de aici, decît să ne facă trupul mai sănătos și să scăpăm mai sigur din primejdiile mării și ale războiului, să avem mobilele, vestmintele și încălțămintea făcute bine și cu meșteșug, pentru că ne-am sluji de meseriași adevărați ? Hai să admitem că arta proorocului e știința viitorului, că înțelepciunea, prin controlul ei, ne-ar scăpa de șarlatani și ar pune la locul nimerit pe proorocii veritabili, care știu cu adevărat viitorul. În astfel de condiții, neamul omenesc va lucra și va trăi potrivit științei ; asta o pricep. Atunci înțelepciunea, paznică trează, nu va îngădui neștiinței să se amestece în treburile noastre. Dar eu nu pot ști, iubite Critias, dacă trăind potrivit cu înțelepciunea, vom trăi bine și vom fi fericiți.

Platon-HARMIDE

Ulisse știa că apa este viață. Cînd fusese în Egipt văzuse cum preoții de acolo știau să farmece apa și ea devenea groasă și tare cum e carnea, și preoții mergeau peste ea ca peste o punte, ca să arate poporului puterea lor cea mare. Ulisse mai știa și că viața, după moarte, era doar o

mînă de cenuşă din care apa plecase, fiindcă apa era sufletul vieţii. Ulisse ştia că nu este decît o amforă în care apa se întrupase pentru un timp, şi cînd exilul lui va fi luat sfîrşit, apa din el se va întoarce la apa cea mare să-şi verse prinosul de viaţă şi să dea mărturie de ce a văzut şi făcut în peregrinările solitare. Asta bănuia Ulisse : că apa este o fiinţă vie care se luptă-cu celălalt element din care era constituit el — cu ţărîna, cu uscatul, cu moartea — şi fiecare fiinţă vie nu putea fi astfel decît o cucerire a apei în faţa uscatului mort şi amorf.

Cîndva, înainte ca pe lume să fi fost viaţa, fusese numai uscat. Pe atunci apa colinda prin spaţiul vid al lumii stelelor : un peregrin solitar şi îngrozit asemeni lui astăzi, asemeni lui care devenise simbolul tuturor rătăcitorilor prin spaţiu şi timp. Şi apa s-a oprit pe Pămînt ca pe o insulă. Preoţii cunoaşterilor sacre mai spuneau şi azi cum luna fusese făcută de Proteus ca o stanţă a Pămîntului, ca să rămînă consemnat undeva cum ar fi fost Pămîntul şi cum ar mai fi el şi acum dacă nu ar fi existat viaţa de pe el : Okeanos.

Oceanul nu putea fi doar o apă moartă, şi, dacă îl gustai, apa era sărată la gust asemenea sîngelui crud. Oceanul era o fiinţă vie, care respira, care se mişca, într-un cuvînt care trăia şi se manifesta ca atare, şi toţi : pescăruşii albi ca spuma de pe valuri, crabii, oamenii, tot ce e viu şi viaţă, sînt forme ale apei trimise să cucerească uscatul, tentaculele simţurilor oceanului întinse să înţeleagă şi să supună treptat lumea materiei moarte şi uscate. Şi după ce fiecare îşi petrecea trecerea, venea sorocul să se întoarcă toţi înapoi la Marea Sursă din care izvorîseră, şi acolo, în Sumă, în zeu, să priceapă tot ce era de priceput şi tot ceea ce acum zadarnic se străduiau să înţeleagă, fiindcă ştiinţa lor era parte, aşa cum şi ei nu erau decît părţi ale înţelegerii. Ulisse înţelesese cu timpul că de aceea fugise el cu ani în urmă de moarte şi de aceea se temuse de ea, de aceea se temuse de ocean : fiindcă văzuse Moarte în trupul uriaş al mării pe spinarea căreia colindase ani şi ani refuzînd să se integreze Sumei atunci cînd zeul îl chemase înapoi, acasă. Se temea să se piardă pe sine, se temea de singurătatea aceea zdrobitoare a întregului, se temea de neantul care va prelua viaţa din el, viaţa care nu îi apar-

ţine de fapt şi care îi fusese numai dată în folosinţă cu un anume scop, îşi amintea de spaima Călătoriei Celei Mari prin întunericul haosului interstelar din care îi revenea mereu şi mereu groaza şi panica şi durerea singurătăţii şi a infinitului care determinase Oceanul să-i creeze pe toţi, să-i halucineze : o lume întreagă, demenţială sau oricum, dar o lume înşelătoare cu care să populeze Pămîntul ca să nu se mai teamă de singurătate.

Trecînd printre Scila şi Caribda văzuse zeii lucrînd şi se întrebase de ce au zeii cei veşnici nevoie să lucreze ? Zeii luau pe ascuns de pe Pămînt ceva să ducă-n lumea lor, şi singurul lucru pe care zeii aveau de ce să-l fure de pe Pămînt, care abunda în lucrul respectiv, erau sufletele vii — apa : Viaţa.

Mai apoi, cînd, rătăcit pe mare, nu mai recunoscuse stelele după care se ghidează corăbierii, îşi pusese în sinea lui întrebarea dacă asta mai este sau nu, într-adevăr, Marea. Fiindcă marea o cunoştea : şi era o alta, pe care nu o mai ştia şi nici nu o mai putea şti şi înţelege.

Ajuns aici, Ulisse îşi dăduse seama că nici ei, nici zeii, deşi se lăudau cu asta, nici unii nu plămădiseră niciodată, din nimic, viaţa, fiindcă atunci cînd se năşteau şi năşteau, se năşteau şi năşteau ceva cu viaţa deja înglobată în structură ; că viaţa *le era dată*, dar că nici unul dintre ei nu ştia ce este viaţa şi unde să o caute. Ştiau doar să o ia, să o răpească unei fiinţe şi să transforme fiinţa în corp, dar oricît de bine, oricît de fidel copiaseră ei modelele vii, corpurile cópiilor rămăseseră tot moarte, fenotipuri false, păpuşi de jucărie.

În somn, numai în somn, stătea de vorbă cu viaţa, numai acolo se întîlnea cu viaţa din el, dar în spatele pleoapelor era o altă viaţă, şi rătăcea pe alt ocean ale cărui stele nu le mai cunoştea, şi în timp ce Okeanos era dat unul şi o dată pentru toţi, Hypnos era altul pentru fiecare, şi nu putea călători după legile corăbierilor aici, pe marea lui, şi pe nici una dintre mările celor pe care îi întîlnise în nesfîrşita lui călătorie. Oceanul lui Morfeu era oceanul apelor ce unduiau, şi de aceea nu mai recunoştea stelele şi ţărmurile pe sub care şi pe lîngă care trecea : fiindcă nu mai rătăcea prin marea de dincolo de ape, ci pe marea

memoriei pure, pe marea reflectată în ape, așa cum una este marea pe care rătăcea și alta marea din spatele pleoapelor, unde se regăsea și era acasă, peste tot acasă. Timpul lui era cel al apei care curge, istoria în care rătăcea era Oceanul, și poate, își spunea cel care afirma că ar fi Ulisse iar cei care îl întîlneau îi spuneau „Ulisse-cel-asemenea-cu-zeii", și poate de aceea știm să trăim fără să ne învețe nimeni, și ne naștem trăind înainte de a ne naște, fiindcă am fost *trimiși* pe lume de totul unic al Sumei Marelui Ocean, de marea de dincolo, ca mesageri ai vieții, în numele vieții, să trăim și să cunoaștem.

— Tu ești viața, Nausicaa, dar eu trebuie să trec prin moarte ca printr-o poartă de fildeș, înapoi la marea sursă, căci acum știu și am curajul să o fac și să las să se contopească mesajul meu cu Marele Tot.

Și Nausicaa plîngea ascultîndu-l.

Porți de vis se deschideau. în vis spre visul unor porți, și Ulisse se simțea închis ca într-o capcană în visul lui din care nu se mai putea trezi, căci oriunde căuta nu mai regăsea nicăieri, în afara memoriei pure a visului, marea de la care plecase. I se întîmpla adesea să ajungă a-și spune chiar și el că totul n-a fost decît un vis și că toată istoria asta era de fapt o minciună pe care o scornise el însuși, așa cum spuneau toți ceilalți, fiindcă într-adevăr ce sens putea să aibă experiența aceasta fără sfîrșit pe care se obișnuise să o intituleze atît de pompos „viața lui", elementele disperse ale curgerii de care își amintea din cînd în cînd, ca de un vis tot mai îndepărtat, fiindcă, într-adevăr, trebuia să fie foarte bătrîn, și totuși nimic nu părea să vină în sprijinul acestei supoziții. Dar Ulisse își amintea atunci de nenumăratele încercări la care fusese supus, căci marea încercase să-l înșele de atîtea ori încît nimic nu-l mai putea înșela, convins acum că tot ceea ce îl înconjura dintotdeauna nu erau decît nenumăratele chipuri ale lui Proteus cu care bătrînul cel viclean încearcă să scape, să te descurajeze, și tu să-i dai drumul, crezînd că nu mai ții nimic în mîna care îl înlănțuia cu o clipă înainte, că ai scăpat tîlcul, căci viața era într-adevăr un moșneag viclean care nu se lasă descifrat cu una cu două. Iar Viața asta nu era pentru el altceva decît apa-care-doarme și se visează

pe sine, pentru a se cunoaşte astfel fără să se recunoască. Apa-cea-mare îl trimisese cîndva pe lume într-un vis din care trebuia el singur să se trezească găsind ieşirea din vis spre realitate, SINGUR, într-o lume în care toate semnele se vădeau a fi înşelătoare, şi el ajunsese să înţeleagă că venise momentul în care trebuia, mai mult decît orice, să descopere această poartă, pentru că nimic din lumea acestui vis nu-l mai tenta să rămînă aici : nici femeile veşnic frumoase, căci în visul acesta mereu găseşti şi regăseşti femei frumoase şi niciodată nu poţi spune că ai dat de tîlcul frumuseţii şi că le-ai cunoscut pe toate, şi aflase cu timpul că toate nu erau decît euristice jocuri de ape într-o călătorie neterminată, iluzii menite să înşele chiar şi atunci cînd nu înşelau, ba chiar atunci mai mult ca oricînd menite să înşele, căci toate lucrurile lumii acesteia se potrivesc în aşa fel încît după o anumită unitate de timp să se transforme într-o unduire de ape înşelătoare, şi cu cît toate erau mai bune şi perfecte, cu atît era mai rău.

Nu, Ulisse ştia acum că el nu de Nausicaa avea nevoie, nu de încă un fenotip şi nu de o nouă experienţă, ci de sensul, de tîlcul arhetipal al tuturor acestor drumuri posibile, de toate regăsirile şi pierderile, de toate împlinirile şi eşecurile unei călătorii fără sfîrşit, de tot ceea ce fusese, era şi va fi, fiindcă nu mai era tînăr (deşi părea, căci zeul îi dăduse posibilitatea să încremenească în timp cînd toate treceau, şi nu ştia dacă divinitatea aceasta care îl iubea era într-adevăr Pallas Atena sau Gorgona, sau poate amîndouă : cruda şi înşelătoarea Nemesis), şi, fiindcă nu mai era tînăr, nici nu se mai temea de propria lui soartă, nu se mai temea de el însuşi, nu se mai temea de marea întîlnire, de întoarcerea acasă, fiindcă asta aflase sau crezuse că află în urma rătăcirii lui : că oriunde este acasă şi că nicăieri nu este altundeva decît acasă, că nu Marea doarme, ci el, şi că oricîte amînări îi acordă, ea ştie că el tot acolo se va întoarce, căci toate pribegiile şi suferinţele şi fericirile prin care trecuse erau doar amintiri de toate astea, şi de încă ceva, dar nu cu adevărat, nici una dintre ele, ceea ce păreau sau doar se aşteptase el ca să fie. Pe el nu se regăsea în nici una dintre drumeţii, pe nici una dintre insule, în nici una dintre femeile pe care le întîlnise şi încercase şi chiar crezuse că le descoperă şi cu-

noaşte, la început cu plăcere, apoi cu surprindere, apoi pînditor, aşteptînd revelaţia ce refuză să-l ilumineze, ca pînă la urmă să priceapă că toate astea nu sînt de fapt altceva decît tot el, creaţii ale lui, dar nici una dintre ele EL, ci doar frînturi de el, pierderi de el : tristeţe, o mare şi inutilă şi nostalgică tristeţe.

Dar cum să se trezească ? Şi cum să probeze lumii întregi sau lui însuşi, în fond asta nu era decît unul şi acelaşi lucru, cum să demonstreze fiinţei aceleia că o prinsese, că o descoperise, cum să arate asta, el fiind convins. Cum să arate că nu era decît un vis al cuiva care refuza cu tenacitate să se manifeste în vreun fel şi să se dea astfel de gol, un vis al lui Okeanos care nici nu se sinchisea de el atunci cînd el îl sfida cutreierîndu-l şi încercînd să-l surprindă cînd şi unde anume îi naşte şi îi propagă în lume : protuberanţe pseudopode menite să pipăie Universul, membre, particule, ioni, călători reflectaţi şi reflectînd o singură viaţă — una singură în toţi, aceeaşi, dar în fiecare altfel. Şi atunci se surprindea că uitase sau fusese făcut să uite tîlcul cel mare : ce trebuia el să afle aici ! Căci oceanul îl reflecta cu întreaga lui lume, dar lui, lui Ulisse, sensul sumei îi scăpa, şi nu îşi amintea de acest sens decît uneori, în somn, dar nu putea să şi-l tălmăcească nici măcar sieşi. Şi de cîte ori întreba care este sensul curgerii, nu era decît o umbră mică şi ridicolă lamentîndu-se pe faleză, un contur reflectîndu-se dismorf în apa care pulsa indiferent şi monoton, în apa prefăcîndu-se viclean şi manifestîndu-se doar ca un obiect inert, mascîndu-şi şi disimulîndu-şi ipocrit viaţa dintr-însa.

Oracolele îl asiguraseră că pe aceste ţărmuri va găsi unealta cu care se va putea întoarce acasă, la marea lui din visul amintirii. Dar ce corabie să fie aceea capabilă să-l poarte pe apele unduind ale visului ? Şi unde să o găsească ? Şi cum să-l convingă pe bătrînul cel viclean să se lase păcălit şi să răspundă la întrebările lui ?

Oare ce reflectă marea cea perfidă, atotputernica mare, atunci cînd se reflectă pe sine însăşi ? În ea se oglindeau cerul şi pămîntul, întregul univers, corăbiile cu velele albe şi pescăruşii albi, dar ce rămînea în urma lor din ei, din sufletul apei din ei reflectaţi în ape şi din urmele lor pe nisipul plajei după ce marea se întindea peste ele şi le

ştergea ? I se spusese că totul şi i se spusese că nimic, dar care era sensul curgerii lor, şi cine putea să descifreze şi cum tîlcul acestei şarade aici, pe uscat, departe de mare ?

Uneori Ulisse îşi spunea că dacă nu ar fi fost pe mare nici nu s-ar fi rătăcit niciodată, că nu este cu putinţă a te rătăci astfel pe uscat timp de zece ani de trecere relativă, dar cine poate şti cîţi încă de curgere reală. Marea, atît cea de timp cît şi cea de spaţiu, este de fapt marea incoerenţei existenţei lui eterogene şi iluzorii în lumea paradoxală a propriei lui discursivităţi relative.

Ulisse era rătăcit de fapt într-o poveste al cărui sfîrşit îl uitase, sau, poate, nu îl ştiuse niciodată. Şi, rătăcind prin labirintul Cetăţii fără porturi a lui Alchinous, era un străin alături de o prinţesă, o fată de paisprezece ani flirtînd cu un bătrîn tînăr la chip care pretindea că este nici mai mult nici mai puţin decît Ulisse cel din poveste. Şi cît de repede treceau epocile ! Oare a cîta Nausicaa era aceasta pe care o strîngea acum în braţe ? Şi ce deosebire era oare între clipa aceasta şi clipa în care acelaşi Ulisse, dar altul totuşi, intrase temător în grota sălbatică în care Calipso, sau poate Circe, sau poate şi una şi alta, sau nici una dintre ele...

Forme ale apei ce trece, forme efemere ale apei care unduie. Oceanul memoriei unui erou dintr-un război de mult terminat — pacea pe care se rătăcise cîndva de mult fiindcă fusese tînăr şi o sfidase pe zeiţa înţelepciunii, sau poate moartea, — sau poate şi pe una şi pe alta : pe cruda şi neînduratoarea Nemesis, cea cu o mie de trupuri şi sensuri, cea pe care dacă vrei să o vezi, să o percepi, rămîi între degete doar cu sensul tuturor sensurilor — cu nisipul plajei pe care apa ţi-l fură printre degete.

— Ce sens au peregrinările mele pe acest tărîm ? se lamenta omul cel mic de pe faleză, reflectîndu-se în apa tălăzuind indiferent (prefăcut indiferent, Ulisse era convins de asta !). Şi ce caut eu aici ? Cum aş putea lega tîlcul întregii lumii într-un tot omogen ?

Hlamida albă a Nausicăi flutura în înserare, şi era atît de întuneric acum încît nici nu i se mai puteau distinge ochii enigmatici ca ai tuturor reprezentărilor cele efemere. Şi în spatele lor, pe cerul încă sîngeriu, contururile paralelipipedice ale clădirilor şi hemisferele convexe şi concave

ale observatoarelor astronomice cercetînd indiscret cerul. Doar undeva, în stînga, de pe soclul ei gigantic, ca o așchie de întuneric, nava feacilor înțepa cerul, sfidîndu-l.

— Ce cauți aici ? se auzi vocea lui Alchinous în noapte.

— Nu știu, răspunse Ulisse. Ce pot să înțeleg eu oare din nava asta care nu merge pe ape ? Cum oare mă va duce ea acasă ?

— Nici eu nu știu, Ulisse, răspunse regele. Oracolul a spus că eu sînt cel care te va duce înapoi în Itaca și zeul mă va pedepsi pentru asta, dar sincer să fiu habar n-am cum să pun în mișcare nava. Se spune că ar fi acționată doar de gînd, de voință, și că zeii au lăsat-o aici înadins ca eu să te duc cu ea acasă, dar știi ce am ajuns eu să cred ? cred că zeii sîntem tot noi, dar altădată. Facem fel de fel de măsurători, consemnăm semnele cerului, dar nu mai știm de ce, căci am uitat. Și nava aceasta a rămas aici, departe de țărm, și cînd te uiți la ea vezi că de fapt nici nu este o corabie, stînd așa în picioare de parcă ar trebui să plutești cu ea direct spre stele, iar nu pe stelele din ape, căci tot stele sînt și sus și jos, și așa cum noi numai cu himera unor corăbii plutim doar pe himera impură a stelelor din mocirlă, această corabie pură menită e poate să navigheze pe oceanul stelelor pure. Dar nava cu care trebuie să ajungi acasă este o turlă enigmatică a palatului meu. Cred că ai ajuns prea tîrziu la întîlnire, Ulisse !

— Și asta este tot o iluzie cu care ne încearcă bătrînul cel viclean, Alchinous, dar noi nu trebuie să ne lăsăm amăgiți de el, spuse Ulisse. Trebuie să existe o ieșire din labirint ! Din labirintul acestei lumi. Din labirintul lumii acesteia...

Tăcură un timp, gîndindu-se fiecare la ale lui. Apoi Ulisse întrebă din nou, de parcă i-ar fi venit o idee :

— În ce an ne aflăm, Alchinous ?

— În ce an de cînd ? îl întrebă la rîndu-i regele.

Palatul în care dormise împreună cu Nausicaa era construit chiar pe malul mării și domina de pe faleză apele pulsînd. Locuitorii cetății numeau locul acesta Noua Curte, căci prin popor se zvonea că va fi curînd rege nou. Palatul era o hemisferă cu pereții de sticlă sugerînd o floare de lotus. La poalele stîncilor menite să întruchipeze frunzele

late ale plantei de sticlă, apa lovea în piatră cu pulsul ei monoton, şi Ulisse se aşeza în jilţul de onix, învelindu-se în hlamida lui militară şi privind cum valurile cu creste fosforescent de albe sub stele se ridică peste stînci în explozii consecutive. Şi adormind acolo visa păduri sub ape. Păduri întunecate sub apa cea verde. Păduri roşii.

Apoi se făcea că era ceva ca un beci, sau poate cala de sub pupa a unei trireme enorme. Şobolanii mişunau. Dedesubt se simţea turba zgrunţuroasă, căci era o zăcere inertă pe o movilă de turbă. Lumina de afară se scurgea lăptoasă printr-un chepeng rotund, şi afară era ceaţă, ceaţa însă era mai rară acum şi prin ea se putea întrezări mai clar şi partea de sus, mai luminoasă, şi partea de jos, întunecată, şi chiar şi conturul care le separa, linia orizontului despărţind imaginea în două jumătăţi probabil egale. Pata albă cu evoluţie lină prin ceaţă era şi ea mai distinctă acum, şi cînd se apropia mai tare, şi din cînd în cînd se apropia pentru a se depărta din nou, ei bine, pata cea albă se vădea atunci a fi un pescăruş alb plutind pe deasupra orizontului liniei aceleia înceţoşate.

Nelinişte nu mai era. Exista acum numai plutirea albă şi lină a pescăruşului fulguind prin ceaţă. Nici partea de jos a imaginii nu era omogen întunecată, şi scrutînd cu atenţie prin vălul imprecis se putea distinge un contur impur, mai întunecat decît restul. O umbră neclară împrejurul căreia cercurile descrise de zborul pescăruşului păreau să se strîngă treptat. Rulul oceanului ajunge şi pînă aici, tot ritmic. Dar nelinişte nu mai există. Nu mai există decît extazul plutirii aceleia albe şi pure, care într-un tîrziu se aşterne melancolic tot mai aproape, pînă cînd se lasă delicat şi suav peste conturul imprecis pătînd cu o urmă de contrast inconsecvent întunecarea de umbră a părţii inferioare a imaginii.

Şi nelinişte nu mai există.

Cînd se trezise, Ulisse fusese spectatorul unei scene fascinante : pe malul oceanului era o clipire continuă de torţe : o mare de torţe a căror lumină se răspîndea pînă departe în larg. Roiuri de gîze multicolore se îmbulzeau spre luminile pescarilor nocturni : fiinţe ale întunericului atrase irezistibil către lumină. Scopul torţelor luminînd oceanul era

tocmai să atragă spre ele viața aceea din hăuri. Și viața înfricoșată se lăsa păcălită, îmbulzindu-se terifiant către plasele vicleniilor pescari. Corpurile peștilor trași pe mal reflectau în curcubee multicolore lumina ucigașelor torțe, și cîinii cetății se învîrteau lătrînd și mîrîind de jur împrejur așteptînd să li se arunce resturile pentru care se învălmășeau în lupte hulpave și atroce. Și atunci Ulisse înțelese ca nu se gîndise la șiretlicul cel mai simplu, că nu văzuse calea cea mai lesne din toate, și scoase un urlet sălbatic.

— Iubitule, ce s-a întîmplat ? îl întrebase Nausicaa smulsă din somn, și ochii îi sticleau în lumina torțelor de pe mal, și cînd privi în ei, Ulisse se descifră și pe el acolo, în marea sticloasă a pupilelor orb-deschise spre lume, reflectîndu-l invers și mic, sfîșietor de mic și răsturnat.

O luă atunci în brațe și ieși cu ea așa, strîngînd-o la piept, pe plaja pe care nisipul ud și rece întipărea nevăzut urmele pașilor ca într-o ștanță.

Acesta fusese motivul pentru care oracolul îi indicase acest loc și acest timp : acesta era locul și timpul cuvenite. Lucrurile i se legau acum în minte și înțelegea. Pricepea și de ce trebuia să fie tocmai atunci eclipsă, și de ce nava era departe de țărm, și de ce valurile nu puteau ajunge la ea, de ce nava era îndreptată cu bordul spre stele, spre cer, și de ce nu plutise niciodată pe ape, și de ce nici nu putea pluti pe ape.

Ultima imagine a Nausicăi pe care o păstra în minte a fost aceea în care ea îl urmărea cu privirea-i tristă și enigmatică din prag, în timp ce briza îi flutura pelerina albă din țesătură de mătase, mai fină decît cea mai fină țesătură de in de pe meleagurile Itacăi. Îi explicase, dar nu putea crede că fetița, ori nimeni altcineva de la curtea lui Alchinous, ar fi putut pricepe rostul noii aventuri în care pornise. Nu aveau cum să priceapă, căci uitaseră !

Dar marea va pricepe, prea tîrziu, dar va pricepe, așa cum și el pricepuse, dintr-o dată, că fusese acesta mijlocul prin care el o obligase să se dea de gol, căci și ea era o ființă vie, și nu se va putea stăpîni de a se lăsa atrasă irezistibil de lumină, căci toate ființele vii sînt atrase din hăuri către lumină, și nu trebuia decît o făclie pe măsură-i.

Feacii rîdeau de idee, căci de atîta timp nava stătea pe insula lor, și Pharos nu atrăsese totuși niciodată pe nimeni

şi nici nu luminase, şi toţi erau acum convinşi că Ulisse este nebun, deşi astrologii spuneau că într-adevăr va fi eclipsă totală, şi că va dura chiar o zi întreagă, căci toate planetele se vor aranja pe o singură linie. Dar ce importanţă putea avea asta ? Nimeni nu pomenise niciodată ca marea să crească spre lumină !

Ce nebun, Ulisse, să-şi închipuie că marea ar fi un călător, asemenea lui, rătăcitor prin spaţiu şi timp, un vagabond care se va lăsa atras spre o iluzorie lumină ! Ce nebun, să-şi închipuie că la gestul lui de lumină marea se va ridica asemenea unui munte, şi astfel îi va înghiţi, cufundînd totul sub talazul ei uriaş în marea confuzie din care s-a născut totul, după experienţă, în haosul primordial al Unului din care toate existenţele s-au desprins : cioburi de apă din oglinda iniţială ! Cine poate crede aşa ceva ? Ulisse e nebun !

Ulisse ajunsese la ţărmul oceanului abia către zori. Nava era o formă întunecată şi moartă, patronînd cu dimensiunile sale largul. Era o navă de metal alb, strălucitoare, şi forma ei zveltă sugerînd zborul sfida cerul zeilor şi stelele reci şi îndepărtate.

Cînd eroul troian se apropiase de ea, o poartă se deschisese, dar înăuntru nu era nimeni : doar o grotă luminată de o lumină izvorînd din pereţii labirintici, şi nici nu-ţi venea să crezi că spaţiul acela limitat al turnului poate vădi atîta vastitate privit din interior. În mijlocul grotei trona un jilţ zeesc, şi, atunci cînd Ulisse se aşeză pe el, tronul îl prinse comod şi eroul percepu fără să se mai mire de nimic un glas blînd care îl întrebase şoptit :

AI AJUNS ÎN SFÎRŞIT, EROULE ?

— Da, răspunsese Ulisse, şi din acea clipă îşi amintise exact tot ce trebuia să facă mai departe, deşi nu era nimeni să-l înveţe.

Vedea prin pereţii navei, care deveniseră transparenţi, cum afară se făcuse ziuă de-a binelea, şi auzea cu urechile minţii prin pereţii groşi de metal, acum străveziu, imnurile de slavă aduse de preoţii zeului soarelui în templele de pe coastă. Imnurile preslăveau lumina noii zile care se năştea, şi atunci, din nava lui de unde domina întreaga lume, dincolo de pereţii impenetrabili, văzu cu ochii minţii

cum din hăurile negre se înalță pe boltă un spectru cumplit : un soare negru ! Și nu lumină aduseră peste lume zorii aceia de groază, ci întuneric.

CE TREBUIE SĂ FACEM, PRIETENE ! îl întrebă glasul din el.

Eroul își rememoră cu grijă Itaca, așa cum îi rămăsese întipărită în memorie și cum zăcea acolo în adîncuri, reflectată răsturnat : o insulă printre multele insule pe care poposise în cursul interminabilei lui peregrinări și treceri, dar spre deosebire de celelalte porturi prin care mai poposise Itaca fusese primul, cu țărmurile ei, cu portul, cu marea aceea pe care nu o mai regăsise de atunci niciodată și nicăieri.

„Acum se va face lumină“, își spuse Ulisse.

— Să mergem, spuse. Să fie lumină !

ÎNCOTRO ?

— Acasă !

Și atunci, în întunericul ce cuprinsese lumea în zorii acelei zile unice, jeturile propulsoare ale navei se aprinseră scînteind cu o lumină incandescentă peste oceanul negru pulsînd la picioarele țării feacilor, și lumina navei înălțîndu-se spre cerul întunecat a fost mai străluminată decît toate luminile universului.

Și atunci marea se înălță spre el ca un munte, și se ridică asemeni unui zid spre a se prăbuși peste cetatea feacilor.

Miturile povestesc despre un potop care a acoperit cîndva un continent de atunci dispărut și multe din țărmurile lumii.

Pe piscurile munților se mai găsesc și astăzi scoici și alge : relicve marine lipsite de sens la hotarul cu cerul.

Și abia atunci norodul a căzut în genunchi și a ridicat rugi către zeu, și nu se auzeau peste tot locul decît murmurele înfiorate ale feacilor.

A existat o zi în istoria Pămîntului în care timp a fost, timp va mai fi, dar nu mai este timp.

Și volburile care l-au cuprins atunci pe Ulisse au fost volburile somnului și talazurile unei confuzii fără de limită.

Același beci, sau cală de triremă. Aceeași movilă de cărbuni. Aceeași colcăială de șobolani, și prin chepengul des-

chis aceeaşi ceaţă lăptoasă, prin care pescăruşul cel alb evoluează lin în partea mai luminată desenînd cerul.

Pescăruşul s-a aşezat lin pe umbra nedesluşită, şi, după zborul lin şi preacurat, liniştea blajină a unei aterizări calme şi suave, oprire pe un liman, în întunericul încețoşat al părţii inferioare a imaginii.

Dar atunci, o pală de vînt sfîşie pentru o clipă perdeaua lăptoasă şi dezvăluie tîlcul formei nedesluşite pe care a poposit pescăruşul, şi, în sclipirea clară a vîntoasei, forma nelămurită din ceaţă sînt eu ! Întins pe spate, cu apa şi vîntul pulsînd şi fluturînd zdrenţele desprinse de pe oasele goale. Pescăruşul s-a aşezat pe ţigva mea lovită din cînd în cînd de hulă de stîncile ţărmului, şi cu ciocul picurînd de sînge îmi ciuguleşte ochii din găvanele însîngerate, pătîndu-şi cu sînge penajul strălucitor de alb.

În vremea asta, Ulisse se deşteptă din somn pe pămîntul ţării lui pe care, după o lipsă atît de lungă, nici nu-l mai cunoştea, căci Atena îl învăluise în ceaţă, ca să nu-l cunoască nici pe dînsul nimeni şi ca ea să lămurească totul, căci nu voia ca soţia, prietenii şi oamenii să afle că s-a întors pînă n-o pedepsi îndrăzneala peţitorilor. De aceea totul i se păru sub altă înfăţişare — şi drumurile, şi portul şi stîncile înalte, şi copacii verzi. Se sculă atunci şi privi împrejur pămîntul părintesc şi se porni să plîngă.

Homer—ODISEEA

Apele somnului se învolburau, şi el ştia că fusese din nou păcălit de bătrînul pehlivan. Dar nu înţelegea cum de reuşise într-un timp atît de scurt apa aceea vrăjită să scape din mrejele iluziei şi să se stăpînească.

Pe cer era iarăşi soare şi nava feacilor nu se mai vedea nicăieri. Nava de pe insula Pharos nu mai era. Doar marea verde pulsa monoton, şi pe nisipul plajei se vedeau urmele paşilor : ale lui — mai mari, ale celor doi copii — mici şi mărunte.

Apoi copiii ieşiră albi din marea tălăzuind, alergînd să nu-i ude valurile cu creste albe de spumă. Dar Ulisse nu se mai lăsă păcălit şi surîse şiret.

— Ei, nu prea ai reușit să dai de gol oceanul ! spuse băiatul.

Ulisse tăcea, privindu-i doar pe sub sprîncene pe cei doi.

— De ce taci ? Răspunde-i ! îl întărîtă fata, ca pe vremuri.

Și atunci Ulisse înaintă pînă acolo unde marea mușca din plajă, pînă cînd se oglindi în ochiul rece și verde și indiferent al mării, și strigă spre larg :

— Degeaba te prefaci ! Eu știu că nu mai sînt ei ! Eu știu acum că nu mai sînt aceiași ! Te-ai dat de gol ! Nu te-ai putut stăpîni ! Te-am păcălit !

Și hîtrul cel asemenea cu zeii se puse pe rîs. Valurile îl împroșcau cu apa lor sărată, și Ulisse rîdea, în hohote, înecîndu-se și tușind de rîs, și puștiul spuse :

— Ce are ? A înnebunit de tot ?

Și puștoaica răspunse așa cum Ulisse știa că Nausicaa cea adevărată nu ar fi răspuns niciodată :

— Cred că da.

Țîncii izbucniră și ei în rîs de rîsul lui, și apoi o luară la fugă de-a lungul țărmului, lăsîndu-și amprentele pașilor mici pe nisipul plajei, în timp ce nebunul care își spunea Ulisse striga după ei :

— Și cum se numește țara asta ? În ce țară mă aflu ?

— Itaca ! îi strigase atunci Nausicaa, alergînd mai departe, dar cînd se întorsese din fugă rîzînd, rămăsese împietrită, căci din spuma albă se înălța schilavnic spre cer un bătrîn cu părul alb răvășit de briză, un bătrîn cerșetor hîd și bizar, un zdrențăros ud, un dement rîzînd cu priviri fioroase și rătăcite, un bătrîn nebun urmărindu-i cu ochii sticloși și vicleni.

Erau un tablou împietrit acum, din ce în ce mai mic, rămas pe țărmul unei insule de undeva din spațiu și timp : mici marionete jucînd o scenă ciudată cu roluri mărunte și ridicole, tragice și grotești, grandioase și absurde și fantastice, ființe mirmidonice, tot mai îndepărtate, ca privite printr-un ochean inversat, întruchipări jalnice și indiferente în ochii mei care nu le mai acordă nici o atenție acum, ci se întorc înapoi către mine, plictisiți să-și mai încordeze atenția spre a urmări vînzoleala măruntelor fire de nisip la limitele mele cu țărmul, la zona de impact — EU, MAREA.

SFEROIDUL CU SENTIMENTE

Dincolo de pustiul întunecat al somnului primelor ceasuri, sau poate doar minute, de după adormire, urmează o planetă care se deschide vederii într-o perspectivă largă. Zborul se termină printr-o cădere lină, și planarea respectivă, cu cît se apropie mai mult de țintă, pare tot mai înceată, așa încît după o vreme timpul se oprește cu totul, și atunci realizez, pentru prima oară de fiecare dată, că-mi fusese frică de aterizare de la înălțimea amețitoare la care mă aflasem, deși știusem precis că va exista o urmare și că nu mă voi spulbera în urma contactului cu terenul accidentat pe care îl întrezăream acolo unde se termina efectul albăstrui al atmosferei curate și inconsistente prin care evoluasem.

Bănuiam că posed niște aripi străvezii și multicolore, aripi ale căror elitre îmi părea că le și simt, dar, gîndind lucid, realizez că nu am zărit niciodată ceva care să îndreptățească presupunerile mele. Oricum, aterizasem lin, și întotdeauna propria înfățișare era pentru mine o surpriză cît se poate de emoționantă, și nu pentru că m-aș fi regăsit mai frumos sau mai urît decît mă așteptasem, fiindcă nu mă credeam nici mai una nici mai alta, dar mă lăsa complet nedumerit ființa care eram, și niciodată nu știusem și nu mă așteptasem să fiu astfel, și nu eram nici frumos nici urît, fiindcă eram pur și simplu ALTFEL : straniu și cît se poate de contradictoriu în comparație cu formele, ca să zic așa, uzuale.

După aterizare, și, evident, termenul este cît se poate de impropriu, fiindcă planeta pe care ajunsesem nu era Terra, și pot spune că nu avea nimic comun cu planeta cea veche pe care o știm cu toții, dar, în fine, după aplanetizare, mă plimbam pe suprafața sferoidului, redescoperindu-l de fie-

care dată, și de fiecare dată perceptînd că am ajuns într-un loc pe care îl cunosc de fapt de mai de mult, dintotdeauna.

Merg pe un conglomerat de roci masive și pustii, și recunosc în această îngrămădire o direcție specială, o ordine, un mesaj aproape. Sentimentele îmi sînt încă nelămurite, și starea pe care o resimt este cauzată de confuzia în care se află acest cît se poate de încîlcit, special și străin peisaj, fiindcă sufletul este în mod direct influențat de condițiile de mediu în care viețuiește. Natura vrea să comunice cu mine, îmi spun, și încerc să pătrund tîlcul pe care trebuie să mi-l sugereze peisajul stîncos și steril și arid. Și sufletul îmi e și el pustiu și arid, și nu mă înțeleg ce vreau și ce trebuie să fac mai departe.

Dar cufundat așa în acest soi de autostudiere, ajung pe malul oceanului. Abia aici înțeleg că îmi este frig și percep cît îmi este de frig. Sînt gol, și elitrele sînt probabil cele în care vîntul zîzîie atît de monoton. Am frisoane, dar stau paralizat mai departe în fața spectacolului mereu același și totuși altul de fiecare dată. Valurile înspumate vin să se spargă la poalele stîncilor cu geometrie indefinită, și acum este noapte, iar spuma crestelor este luminoasă și înfrigurată sub stelele ce se rotesc pe inflorescența neagră siderală. Dar nu, nu neagră, ci adîncă.

Aici mă simt cînd mic și rătăcit între aceste două imensități care mă acoperă una cu alta, cînd mîndru, mai mult decît mîndru : trufaș, asemeni unei stînci, asemeni noianului de stînci din peisajul dezolant din jur.

Dar printre stînci sînt trestii împietrite. Le descopăr cu stupoare. Trestii, simbolul supleții, pietrificate. Nici trestiile nu mai mișcă ; și atunci psihicul meu răspunde instantaneu mesajului ciudatelor sculpturi printr-o tristețe și o descurajare mai presus de fire, iar pașii îmi rătăcesc pe poteci de mii, de milioane de ani nestrăbătute de nimeni, drumuri de mult uitate, drumuri atît de grăitoare ; în timp ce pădurea de trestii mă strigă cu disperare, și glasul ei îmi sfîșie sufletul de o irecuperabilă pierdere la care nu mai știu, nu mai pot, sau nu mai vreau să mă întorc.

Zorile mă prind acolo unde se termină pustietatea și încep să unduiască lanurile de iarbă verde. Iarba e udă de rouă, și eu sînt desculț, și parcă renasc din iarba care vălu-

rește, iarba prin care pașii mei se strecoară spre ființe care fug de mine pentru a se pierde în iarba înaltă. Viețuitoare instantanee trecînd pentru o clipă prin cîmpul vizual ca printr-un cadru al amintirii. Unele sînt moi și învelite în mușchi roșiatic, altele sînt mov în lumina stelei răsărind la zenit. Da, unele sînt mov și au boturi negre și umede, boturi calde care răsuflă. Toate fug, se împrăștie, se spulberă în fața pașilor mei, căci alerg prin iarba înaltă care acum, cînd s-a făcut zi, e neagră.

Îmi amintesc, da, acum îmi amintesc. Îmi amintesc de tot ce simt și de tot ce poți simți. Reacționez spontan la toate modificările peisajului. Concomitent cu lumea care se schimbă în cadrul prin care trec. Sufletul îmi este o claviatură pe care planeta pe care am poposit vorbește cu mine, comunică, îmi transmite mesajul ei mult așteptat.

Dar care este tîlcul tuturor acestor sentimente ce mi se înghesuie pe suflet, sub fragila închipuire a celui ce sînt, a celui ce am fost și a celui ce voi fi întotdeauna.

Întotdeauna ? Oare mereu voi exista aici ? Oare aceasta este țara, pentru mine, fără bătrînețe și fără de moarte ? Un tărîm neștiut la care realitatea timpului nu mai poate ajunge, o insulă pînă la care nu mai pot răzbate nici orele, nici spațiile lumii din care am venit aici, să poposesc o clipă pentru eternitate ?

Dincolo de cer sînt norii. Dincolo de sticla sidefată care delimitează universul plutesc norii, flotînd peste pașii mei prin iarba care este acum de cenușă. Simultan cu schimbările mediului și ambianței se schimbă și sentimentele mele, și odată cu sentimentele se schimbă și simbolistica locurilor, scena peregrinărilor mele. Simultan.

Dar tot atît de simultan s-ar putea ca mediul să se schimbe în funcție de sentimentele mele, fiindcă acum parcă percep că sentimentele mele prefigurează schimbările, prevestindu-le. Atunci însă, atunci, care va fi cadrul care să reprezinte, sau ilustreze, sentimentul ce mă bîntuie ? Aștept cu nerăbdare următoarea scenă succedînd sentimentul meu nou, și în fața ochilor se concretizează din adîncul conștiinței o imagine cum nu am mai întîlnit niciodată pe planeta pe care rătăcesc. O imagine cum nu am mai întîlnit niciodată niciunde.

O pajişte cu havuze desemnînd un drum anume se întinde înaintea paşilor mei, şi în capătul aleii zăresc o clădire de marmură, cu coloane şi fronton, o clădire acoperită de valuri de iederă roşie, de cascade roşii de iederă. Mă apropii uluit, fără să pot înţelege legătura dintre sentimentul ce mă animă şi această materializare, urc treptele, copleşit de grandoare, pătrund prin poarta megalitică ce mi se deschide în faţă, şi în spatele ei nu e nimic; totul a încetat cu desăvîrşire să mai existe ; în spatele intrării nu mai e nimic, e neant. În spatele intrării nu mai e nimic, nici eu nu mai sînt. În spatele intrării nu mai e nimic, şi mă cutremur de fiecare dată cînd percep îngrozit, scăldat în sudori îngheţate, înfiorătorul simbol.

Gil lucrase în ziua aceea pînă tîrziu. Silvia, așteptîndu-l să se întoarcă de la serviciu, nici nu mîncase la prînz, ca să poată lua masa împreună. Acum se lăsa seara și pe stradă se aprinseseră luminile cu neon, în timp ce în camera de alături, prin peretele prin care se auzea tot, răzbătea vocea stridentă a fetiței vecinilor care probabil iar spărsese ceva, fiindcă tocmai mînca bătaie și plîngea de să-i iasă sufletul. În blocul lor de periferie, această secvență se repeta cu o frecvență destul de mare, fiindcă vecinii lor erau oameni modești, care se manifestau cu violență ori de cîte ori pierdeau sau deteriorau vreunul dintre obiectele mărunte ale menajului, obiecte de care se pare că erau legați prin puternice sentimente de afecțiune, iar fetița era și ea, se vede treaba, un copil foarte rîzgîiat și neglijent, care la cei patru ani ai ei nu vădea deloc atenția cuvenită obiectelor cu care venea în contact. Dealtfel, era o fetiță tare prostuță pe care Silvia o întîlnea mai mereu atunci cînd se întorcea de la serviciu, pe treptele de la intrarea blocului, jucîndu-se cu o pisică tare jigărită, de fiecare dată aceeași. Părinții, care nu îi cumpărau probabil jucării, se vede că nu aveau nimic împotriva folosirii în acest sens de către micuță a pisicii celei răpănoase.

Cînd Gil a intrat în garsonieră, Silvia nu l-a auzit, fiind cufundată în gînduri. Gil era foarte tandru și obosit, o îmbrățișă din spate așa cum stătea în fotoliu, și atunci ea își întoarse capul spre el să-l sărute.

— Azi ai stat mult...

— Da, a mai trebuit să rezolv niște chestii înainte de a pleca : nu puteam să le las pentru luni.

— Ești obosit ?

— Da.

— Ţi-e foame ?
— Da, sînt mort de foame. Ce avem de mîncare ?
— Ciorbă şi mîncare de cartofi.
După masă, Silvia insistase să meargă în oraş, să se distreze.
— Ştiu că eşti obosit, dar este sîmbătă, şi nu am mai ieşit de atîta timp nicăieri... Mîine o să putem dormi pînă tîrziu. Hai să mergem şi noi la un film.
La casă nu mai erau bilete. Doar derbedeii se mai fofilau prin ungherele mai întunecate speculînd biletele, dar Gil avea oroare de bişniţari : se şi temea de ei şi îi era şi silă ; aşa că se plimbară în sus şi în jos pe bulevard pînă cînd ajunseră în dreptul Ateneului.
— Hai să intrăm aici, propuse Silvia. Vreau să mergem şi noi să ne distrăm într-un fel în seara asta !
— Dar, Silvia, nu sîntem pregătiţi ! Una este să te duci la un cinematograf, unde, vorba ceea, poţi să intri în sală şi în pijama, alta este să mergi la concert : acolo toţi sînt îmbrăcaţi în costume de gală, cu cravate, cu rochii de seară... or să se uite la noi ca la o altă arătare !
— Ce importanţă are ? Noi ne ducem să ne expunem toaletele ? Şi, dealtfel, asta ar însemna să nu mai mergem niciodată la concerte, fiindcă tu nu ai nici un costum de gală, iar eu nu am decît rochii de stradă !
— Bine, dar probabil că a început deja.
— Nu, ăştia încep mai tîrziu ! Vreau să mergem ! O colegă de serviciu mi-a povestit că a fost odată la un concert şi că a fost minunat.
Stăteau şi discutau în faţa afişului cu programul concertului : prima parte era un concert de Stravinski, a doua parte, un concert experimental : Simfonia Viitorului, în dreptul căreia nu era precizat nici un nume de autor sau interpret.
— Ştiu şi eu ce să spun ?... Cine ştie ce porcărie o fi ! Şi, dealtfel, la televizor, la radio, pe programul al doilea, dau tot timpul concerte, nu înţeleg de ce ţii tu morţiş să mergem la ăştia, cînd acasă am putea în timpul concertului să fumăm, sau să facem dragoste, sau orice altceva...
— Nu, este complet altă chestie.

Luară bilete și intrară în sală. Era lume multă și, spre surprinderea lor, portarul doar îi măsură cu privirea, dar nu formulă nici o remarcă în legătură cu ținuta lor. Gil mai păstra în el reminescențe de spaimă, de rușine de la conflictul pe care îl avusese la un „local de lux“ unde chelnerii îi arătaseră cu degetul și nu se sfiiseră să comenteze în gura mare, spre amuzamentul general al celorlalți consumatori „selecți“, starea jalnică în care ajunsese acel lăcaș „decent și elegant“ : nemaipomenit, să intre cineva în blue-jeans !

— Ce frumos ! exclamă Silvia.

Era foarte încîntată. În pauză merseră și la bufet să bea citronadă și să mănînce prăjituri, și acolo admirară cu invidie îmbrăcămintea impecabilă a celorlalți spectatori, care consumau și ei la bufet, fumînd țigări străine și discutînd cu elogiativă distincție despre valoarea concertului. După aceea, cînd gongul sună anunțînd începerea părții a doua, cei doi se întoarseră în sală.

— Unde mergeți ? îi întrebă un garderobier.

— Ne întoarcem în sală pentru partea a doua a concertului.

— Doriți să asistați și la partea a doua a programului ? se arătă garderobierul nedumerit.

— Nu se poate ?

— Ba da, de ce nu..., răspunse omul ridicînd din umeri.

— Nu știți cumva cine este compozitorul ? mai interveni Silvia încercînd să profite de relația neașteptată pe care și-o creaseră.

— Este o lucrare experimentală, le explică omul în uniformă, și în speranța că tinerii spectatori se vor răzgîndi la aflarea acestei vești și vor pleca acasă, mai așteptă cîteva clipe, dar constatînd că ei totuși rămîn, se îndepărtă clătinînd din cap.

La întoarcerea în sală, Gil și Silvia constatară că nu mai rămăseseră în afară de ei decît foarte puțini spectatori : un ins ceva mai în vîrstă cu un frac negru și cu o sticlă de băutură care i se rostogolise la picioare, un întîrziat care adormise probabil și nu remarcase nici pauza dintre cele două părți ale concertului, o doamnă impunătoare cu un băiețel de 10—12 ani care discuta aprins despre oarece în care reapărea cu o frecvență de tic verbal refrenul : „și atunci

profesorul de compoziţie a zis" ; şi încă o pereche foarte snoabă de tineri care se sărutau chicotind în ultimele rînduri ale sălii, şi care, de altfel, cînd lumina din sală scăzu vestind începerea părţii a doua a spectacolului, părăsiră sala rîzînd zgomotos.

Scena rămînea în continuare goală. Era linişte, şi Gil îi suflă Silviei la ureche :

— Te pomeneşti că partea a doua nici nu există de fapt : nu era trecut nici un nume lîngă titlul concertului...

Tocmai atunci se auzi o voce profundă, amplificată probabil de un excelent sistem stereofonic. Vocea crainicului anunţă grav :

— În partea a doua a concertului nostru vă vom prezenta o lucrare experimentală : Simfonia Viitorului. Această lucrare nu este atît un concert propriu-zis, iar numele autorului sau autorilor nu au fost trecute pe afiş pentru simplul motiv că ar fi fost necesară o listă exagerat de lungă, şi care ar fi trebuit să fie continuată suplimentar şi cu numele eventualilor spectatori, adică al dumneavoastră, fiindcă veţi lua parte în mod activ la acest fenomen experimental...

— Auzi, este un fel de Happening ! îi şopti Silvia fericită lui Gil. Am făcut foarte bine că am rămas.

— Vrem să precizăm şi să avertizăm totodată publicul că forma de artă la care va participa se include în manifestările supranumite de critică „Arta Totală". La baza conceptului nostru estetic stă un eşafodaj ştiinţific şi filozofic foarte complex, cu care, înaintea prezentării lucrării, ne simţim oarecum datori să vă punem la curent. Aşa cum aţi fost deja anunţaţi, este vorba de un experiment, care, desigur, nu comportă din partea dumneavoastră nici un fel de riscuri. Opera noastră artistică este de fapt o poartă spre Viitor, în cel mai propriu sens al acestui cuvînt. Poate că mulţi dintre dumneavoastră au remarcat deja că toţi reprezentanţii unei anumite epoci determinate istoric au un anumit nivel intelectual şi de sensibilitate oarecum prestabilit şi limitat. Nici cei mai elevaţi dintre coabitanţi nu depăşesc sau nu se află cu mult mai jos de o anumită treaptă evolutivă : filozofii încearcă să explice acest fenomen într-un mod destul de arbitrar şi forţat, conform ipotezelor sim-

pliste bazate pe noțiunile și legile impuse de fizica lineară, care caracterizează cultura și știința secolelor anterioare. Există însă și o altă viziune asupra realității, construită pe bazele unei alte fizici, numită în mod complet convențional „nelineară" sau discursivă. Această viziune pornește, așa cum este de așteptat, de la alte concepte transcendente menite să substituie pe cele ale spațiului și timpului, care și-au vădit nu o dată în experiența multimilenară a omului relativitatea și incapacitatea de a explica unele fenomene pe care gîndirea discursivă încearcă să le includă într-un sistem ordonat și plauzibil. Aceste noi criterii sînt noțiunile de „cîmp", „ritm", „cuantă", „discurs", „program", „zugswang" și altele, care contestă prin însăși existența lor vechile limite spațio-temporale, pe care le consideră simple convenții de gîndire și educație, menite a declanșa un automatism logic cu efecte de orbire psihică asupra reprezentanților unor anumite tipuri de civilizații și culturi primitive. Pornind de la aceste ipoteze și folosind o tehnică nouă, Simfonia Viitorului dezvoltă ideea că locuitorii societăților trăiesc în spații și timpi precis determinați spațio-temporal de nivelul intelectual al membrilor lor, determinarea fiind inversă : nu spațiul și timpul definesc nivelul cultural al tuturor membrilor, ci membrii colectivității se integrează în anumite scheme istorice precis determinate în funcție de nivelul lor intelectual. Nu vom insista asupra rolului artei în formarea caracterului uman în general, și ne vom rezuma la a aminti că în toate epocile au existat locuri la care marele public a avut acces, unde Simfonia Viitorului a fost prezentată, iar faptul că nu a fost o lucrare cu priză la mase prea largi nu se explică decît ca o urmare a faptului că persoanele pentru care viitorul era accesibil spiritual erau destul de puțin numeroase. Posibilitatea glisării în timp și spațiu nu a fost dorită propriu-zis de prea multe intelecte, fiind din alt punct de vedere destul de accesibilă oricui ar fi dorit-o cu adevărat. Astfel, fără nici un fel de discriminare, viitorul este deschis tuturor reprezentanților speciei, selecția care se face fiind pur individuală, și acei care nu sînt apți nu au acces la lumea Viitorului și nimic mai mult. Unii dintre dumneavoastră vor fi poate, de acum încolo, locuitorii unei lumi noi, și

acesta este rolul inevitabil al artei. Celor cărora simfonia noastră experimentală le va revela Viitorul, sînt apţi de a-l locui, celor cărora simfonia noastră nu le va spune nimic, le cerem anticipat scuzele de rigoare.

Vocea tăcuse şi în sală se înstăpînise liniştea şi întunericul cel mai perfect.

— Dacă vom dispărea în Viitor, cei care ne-au cunoscut or să se impacienteze, şopti Silvia.

— Vezi-ţi de treabă ! Probabil că este o farsă, iar dacă totuşi nu e... ei bine, atunci nu trebuie să-ţi faci griji din pricina asta, fiindcă vom dispărea cu totul, dacă am înţeles eu cum vine treaba aia cu fizica neliniară. Dealtfel am mai auzit ceva de genul ăsta : înţelegi, este foarte simplu, vom glisa pur şi simplu în acel nivel care ne caracterizează ca persoane, iar pentru cei din fabrică, de exemplu, noi nu am existat niciodată, sau am fost un vis. Poate că nici măcar apartamentul nostru nu există de fapt decît pentru noi, ca o simplă certitudine convenţională, dar dacă noi depăşim convenţia lui, nimeni nu i-ar mai remarca lipsa, fiindcă doar noi îl facem să existe ca atare.

Stăteau cu ochii cufundaţi în întunericul din sală. Era linişte şi nu se vedea nimic. Se ţineau de mînă, şi Silvia simţea mîna lui Gil caldă şi umedă, era emoţionat probabil. Şi ea era emoţionată.

După un timp, întunericul păru un fel de ceaţă confuză, şi între timp simţiră foarte suave sunete disjuncte.

— Vezi, auzi ? şopti Gil.

— Parcă, spuse Silvia.

— Trebuie să fie o chestie de autosugestie, îşi dădu Gil cu părerea.

Înaintea lor lumina se făcea tot mai mare. Sunetele crescuseră pînă la intensitatea vuietului mării, noaptea, cînd e linişte şi stai întins în şezlong, pe balconul hotelului.

— E totuşi un spectacol cu totul special, suflă Silvia. Îmi pare bine că am venit. Luni o să am ce le povesti fetelor la birou.

Remarcară pentru prima dată că imaginea era foarte puternic reliefată, deşi nu reprezenta nimic anume, iar sunetele erau atît de intens stereofonice încît se manifestau aproape tactil. Intensitatea senzaţiilor crescuse, şi simţeau

cum se pătrund de un uruit confuz, ca și cum motoarele puternice de avion, sau de navă cosmică, ar fi acționat în apropiere. Și în același timp percepeau că toată hula aceea nu era decît țăcănitul unui ceas măsurînd timpul. Simțeau pulsația rotițelor, scrîșnetul lor, dar în același timp minusculul obiect simbolic vădea gîndirii o nouă dimensiune și profunzime. Din ceas se desfășurau spații și forme, cîmpuri de forță, tensiuni, mesaje ermetice menite să spună mai mult decît cunoașterea lor empirică și vulgară putuse vreodată concepe. Spațiile se desfășurau din spații și timpii din timpi, în vreme ce inexistente imagini noționale se perindau cu o viteză amețitoare. Acum totul era mult mai luminos, aproape concret în abstracțiunile care îi învăluiau. Nici nu-și dădură seama că nu mai era nimeni și nimic împrejur, ci doar ei doi, spectatori fascinați, ținîndu-se de mînă. Grandiosul spectacol se amplifica treptat și percepeau acum dintr-o dată și pe de-a-ntregul nebănuite spații și lumi și tîlcuri la care nu se gîndiseră niciodată decît poate în vis, sau în visul visurilor : civilizații dispărute se nășteau și se perindau prin ei amețitor, societăți care, ajungînd la culme, intrau prin poarta nevăzută a Simfoniei Viitorului direct în spațiul acesta perfect, ca pentru a stîrni stupoarea de mai tîrziu a arheologilor, rampe gigantice navospațiale și temporale își dezvăluiau luminile de poziție unor temerare reveniri, căci reveneau acolo unde trebuiau să ajungă, lumi mai bune și mai drepte își dezvăluiau minților lor extaziate simetrii și arhitecturi simultane, și ei se țineau de mînă, fascinați, surîzători, edificați, în timp ce El Aleful se deschidea tot mai mult înaintea lor, ca nimic mai simplu, evoluții și revoluții succesive, planuri și scheme logice, istorii sinuoase și coridoare închise, labirintul spațiului-timp ordonîndu-se într-o geometrie ambiguă și totală.

Și ei se țineau de mînă.

Vuietul era acum un sorb imens care, fără să le rănească simțurile, îi pătrundea și transforma. Erau un flux discontinuu și pentru ei totul încetase de a mai fi ceva anume, concret și limitat, devenind sumumul a tot ceea ce putea fi.

Și dintr-o dată lumina izbucni clară și reală, și ei doi irupseră printre construcțiile și cîmpurile unui alt ritm.

Grandioase, clădirile se deschideau de o parte şi de alta î o lume mai frumoasă şi mai pură decît visele o promit, un spaţiu deschis, în timp ce de jur împrejur sunetele erau acum muzică, şi totul era viaţă.

Mergeau fascinaţi, fericiţi, ţinîndu-se de mînă, în timp ce de jur împrejur tot ceea ce fusese cîndva parţial şi imperfect se împlinea şi întregea, şi ei se ţineau de mînă printre clădirile acelea fantastice, feerice, înălţătoare, făcîndu-l să vibreze de formidabila, şi uluitoarea, şi atît de reala Simfonie a Viitorului.

ULALUMIE

(Proiect pentru un intermundiu)

... este o lume înşelătoare, care are multe locuri comune cu realitatea şi pe care neiniţiaţii ar putea chiar s-o confunde cu aceasta printr-un gest imprudent, căci la o mai atentă studiere vor ieşi la iveală unele inadvertenţe, mai întîi abia intuite, subtile ca un parfum de tei pe un cîmp de maci, dar care mai apoi se vor înlănţui tot mai convingător într-o reţea imperceptibilă pentru simţuri, dar perfect accesibilă conştiinţei şi spiritului critic, pentru a se vădi pînă la urmă nu o oglindă reflectînd, ci o altă lume, în care chiar dacă ceasurile arată ora şapte şi un sfert ca şi vibratorul brăţară de la mîna preafrumoasei ale cărei picioare de marmură se dezvăluie banal de enigmatice privirilor indiferent indiscrete ale soţului, este alt şapte şi un sfert, şi orele nu concordă, aşa cum nu concordă nici zîmbetul uşor fals de pe buzele iezuite care în modul cel mai sincer înşală — şi astfel ceea ce la început părea un similar limitat este pînă la urmă un hăţiş de neprevăzut în care paşii străinului se pierd, pîndiţi la fiecare colţ nebulos de zîmbetul impropriu al unei ingenue persoane, zîmbet recunoscut numai formal în ultimul moment : transcendent simulat de o arahnoidă necunoscută care pîndeşte cu scopuri nedesluşite în spatele reţelei invizibile şi impalpabile de care spuneam mai la început, în spatele reţelei comprehendabile, palat de fum de pe care stăpînul acestui univers (sau stăpînii, controlorii şi conducătorii) din penumbra cutelor cortexului supraveghează şi dirijează evoluţiile relative şi efemere cu o dexteritate şi inflexibilitate sigură de sine, şi abia acum, prea tîrziu însă, *realizate* prea tîrziu, căci deja traiectoriile s-au deschis în faţă asemenea unor şleauri de fier stricte pe care TREBUIE să te rostogoleşti aşa cum a fost prestabilit, şi trecerea uzuală se pe-

rindă banal prin camere de hotel închiriate parcă de altcineva pentru o singură noapte, prin localuri necunoscute, printre fețe necunoscute și ostile, pe străzi pustii pe lîngă siluete întunecate și fluturînde, sfîșiate de vîntul care risipește violent și cinic prinosul felinarelor clipocind nostalgic (și de fiecare dată îți spui : „ca altă dată“ și „ca altă dată“, dar nu mai știi cînd și uneori percepi chiar „ca nici o dată“, dar parcă nu se poate), și picioarele, și zîmbetul atît de străin cunoscute și înșelător recunoscute, și deja intermediul limbic al periheliului noii perspective se ordonează în caișii și vișinii înfloriți, sau în fluturii multicolor de triști, și-ți spui „asta cunosc deja !“, și „aha, asta este doar o oglindă a unei alte lumi“, deși simți ca un avertisment sugrumat teama că te înșeli și că vrei să te înșeli singur și că de fapt vehicolul te-a purtat atît de departe încît ai și început să confunzi spațiile și timpii, și abia atunci îți pui (sau nu-ți pui niciodată) întrebarea : „dar dacă lumea, realitatea, este de fapt o oglindă, sau *și ea* o oglindă reflectînd acest tărîm, o reflectibilitate biunivocă și reciprocă a două oglinzi“, și o voce hilară intervine : „oglinzi care nu cuprind însă nimic“ și ecoul accentuează : „NIMIC, NIMIC, NIMIC“, și abia atunci spațiile curbe se închid în sinapse de fier care, deși ai intrat pe undeva în templul minoic al Hermesului acesta trismegist, locul nu mai răspunde legilor definitorii de dincolo, sau poate și acest dincolo indubitabil este și el tot o simulare și o falsă anamnezie stimulată cu un scop anume, poate al încrederii excesive, proba ÎNCREDERII și PLINĂTĂȚII DE SINE — ca mai apoi acest tărîm impropriu să apară și mai eliptic, atipic și alunecos, fiindcă aici dacă ai intrat pe undeva, nu înseamnă și că poți ieși pe vreundeva, deși toate ușile sînt tot timpul deschise, cursive unele spre altele și mai ales, aici e paradoxul, în număr finit și restrîns, dar este deja prea tîrziu, așa cum a spus oracolul, și cercul se strînge imperturbabil și strivitor împrejur, și zîmbetul femeii cu ceas-brățară dezvelindu-și ca pe o tentație picioarele indiferent ațîțătoare este altul, ceasul este altul, și chiar aceeași oră care ar părea să corespundă este de fapt alta, străină, ora unei alte ore, a unei alte planete, a unui alt univers, a unei alte specii, civilizații, ființe, în care se poate pătrunde

doar ca intrus, prin fraudă neintenționată, dar speculată de cineva din reavoință sau cine știe cu ce intenții angoasante, și dirijat spre eroare de un far misterios care îți făcea semne cunoscute (am stabilit însă de la început că de fapt înșelător cunoscute), și cînd șoarecele a pătruns în capcană, ușile se închid unele peste altele în straturi tot mai adînci și învăluitoare peste sîmburele de cunoaștere menit să nu mai poată fi niciodată scos la lumină în adevăratul lui tîlc oricîte foițe ai înlătura succesiv dinafară, oricîte uși ai redeschide de deasupra giganticului edificiu funerar (evident: înșelător funerar), pentru că procesul este de fapt ireversibil și în urma șoarecelui ușile cursei (care poate nici nu are uși) se închid unele peste altele, unele peste altele, unele peste altele, sorbindu-l într-o lume înșelătoare care are multe locuri comune cu realitatea și pe care neinițiații ar putea chiar s-o confunde cu aceasta printr-un gest imprudent, căci la o mai atentă studiere vor ieși la iveală unele inadvertențe, mai întîi abia intuite, subtile ca un parfum de tei pe un cîmp de maci, dar care mai apoi se vor înlănțui tot mai convingător într-o rețea imperceptibilă pentru simțuri... etc.

VISUL PERFECȚIUNII

Sînt inginer cibernetician. Sau mai precis, am fost...
Visul vieții oricărui om este un vis. Evident, ce altceva ar putea să fie un vis ? ! Truismele își au totuși valoarea lor informațională. Ei bine, majoritatea dintre noi numesc visul acesta „perfecțiune". Perfecțiunea este o chestie relativă, o noțiune goală, un vis. Și eu, care mă ocupam de quantificarea vieții, am exprimat matematic acest vis.

Era în 1980. Aveam o familie. Îmi iubeam soția. Îmi scoteam copilul la plimbare. Etc. O banală viață de familie, ca oricare alta. Cenușă a tuturor existențelor. Potențiale și reale. (Am folosit particula „și", nu „sau", vă rog să țineți cont de asta.) Dar peste cenușa cotidianului anodin plana visul, transcendentul pur al perfecțiunii, care îmi amintea mereu gustul cenușii fade în care mă zbăteam. Era o pasăre în zbor, într-un apus însîngerat. Un vis de zbor, un concept liber și înalt peste mărunțișul anost al imperiului cenușii. Iar eu, care eram quantificator al realității înconjurătoare, tocmai eu nu puteam fi atît de orb încît să nu-mi dau seama că visul pur și zborul pur nu înseamnă nimic, că o idee abstractă are nevoie, pentru a se putea opera cu ea, de ceva concret de care să fie legată. Singurul lucru de care mai aveam habar oarecum era șahul. Jucasem cînd eram mic, pe maidan, șah, cu prietenii mei de-o clipă. Mai apoi a venit căsătoria — și prietenii de-o clipă s-au spulberat în diferite ipostaze : unul încercase s-o seducă pe nevastă-mea, altul s-a căsătorit și el cu o fată foarte timidă și retrasă și nu mai ieșeau nicăieri, altul plecase în altă țară... Întreaga viață este aleatorie. În sine, legăturile care se pot stabili în contextul înconjurător sînt, oricîtă aparență de statornicie au, niște relații de sistem eterogene și imperfecte. Am rămas repede, aproape

într-o clipă, doar eu și soția mea, care nu avea nici un talent, nici o strălucire, o femeie oarecare cu aspirații mărunte, am rămas doar cu fiul nostru care era un copil oarecare, nici gînd de genialitate precoce, nu puteam schimba cu el idei : puteam cel mult să-l învăț cîte ceva, dar asta cu foarte multă strădanie din partea mea și cu foarte slabe și lipsite de importanță rezultate din partea lui, am rămas doar cu neputința comunicării, doar cu singurătatea obositoate, doar cu zborul pur al abstracțiunii fără valoare plutind peste cenușa răvășită de vîntul timpului curgînd. Bineînțeles, erau tot felul de oameni cu care intram în contact zilnic : colegi, vecini, oameni normali, care nu răspundeau cu nimic la zborul meu sterp, sau oameni care răspundeau cu entuziasm dar care nici ei nu înțelegeau nimic din fulgurația care mă ilumina diabolic. O viață fără însemnătate și stupidă.

Jucam și acum șah prin parcuri sau pe la cluburi, jucam modest, cu adversari modești, partide mediocre, fără importanță, fără glorie.

Mașina de jucat singură șah am conceput-o în proiect la sfîrșitul anului 1979. Ați auzit de multe chestii din astea și vi se pare poate o prostie să-mi revendic dreptul de inventator la o invenție deja arhicunoscută, dar mașinile de jucat șah de care știți dumneavoastră erau mașini programate să joace șah, pe cînd a mea era o mașină programată să se perfecționeze. Ei bine, mașina mea era o mașină al cărei program era acela de a emite programe. Era o mașină care trebuia să joace șah TOT MAI BINE, să se *autoperfecționeze* în jocul de șah. Conceptul cuprindea două creiere care jucau miliarde și miliarde de partide pe oră, din care extrăgeau esențialul, algoritmizau, trăgeau concluzii, și emiteau noi teorii strategice în funcție de datele adunate, concepeau mașini noi, capabile să joace mai bine și capabile să conceapă la rîndul lor mașini care să joace și mai bine. Erau deci două operații absolut distincte : aceea de acumulare, stocaj și sinteză a datelor, pe de o parte, și aceea de creație, de euristică, pe de altă parte.

Construcția mașinii mi-a luat un an de muncă înrobitoare. Între timp m-am certat cu soția, dar ce importanță avea soția ! Ea și-a luat copilul și au plecat. Timpul trecea perindîndu-se *pe lîngă* mine într-un șir discursiv, și acum

construiam a nu mai știu cîta generație de mașini proiectate de mașini. Stilul era tot mai perfect. Și, într-o bună zi, fericit și sigur de mine, am invitat un specialist în șah pentru confruntare. Nu a venit unul, ci o liotă întreagă. Demonstrația a avut loc azi. S-au strîns aici, au asistat la cîteva partide, au încercat să le interpreteze, au izbucnit în rîs ca de o prostie și au plecat. Nici unul dintre acești campioni nu a putut pătrunde tîlcul nici uneia dintre mutările efectuate în interminabilele suite de mutări executate fulgerător de mașină pe tabla de demonstrație. „Sînt mutări pur și simplu absurde", au conchis ei, „pune-o să joace cu vreunul din noi". „Mașina nu este concepută să joace cu un partener. Dealtfel, nimeni pe lume nu ar putea face față nivelului ei de pregătire." „Asta este o aberație !" „Este o aberație !" „Este absurd !" „Absurd !" „Absurd !"

Perfecțiunea este absurdă, stimabililor ! Întotdeauna perfecțiunea este absurdă. Tot ceea ce se înreliefează cu foarte mult în plus sau în minus față de nivelul nostru optim este considerat o aiureală.

Am avut plăcerea ca la această elevată întîlnire să-mi redescopăr însă soția, și am plecat cu ea la braț, tocmai cu ea, care nu a înțeles niciodată nimic, nici din șah, nici din cibernetică, ea care nu a văzut niciodată o pasăre liberă și divină numită „perfecțiune" plutind peste cenușa lucrurilor. Am fost fericit cînd ne-am strîns mîinile și cînd din motive pur sentimentale, e adevărat, mi-a spus : „Eu știu că ai dreptate. Dă-i naibii de proști ! A fost formidabil ! Nici unul dintre ei nu a înțeles nimic !"

Nici ea nu a înțeles niciodată nimic, și poate că nici eu. Dar cine poate să înțeleagă. Și doar acolo, în laboratorul experimental, două mașini joacă șah perfect. Dacă mă uit la partidele pe care le joacă, nici eu, nici nimeni altcineva nu înțelege o iotă din ciudățeniile pe care le emit ele. Dar asta nu înseamnă că mașinile nu joacă totuși perfect. Joacă perfect, în timp ce eu plec la braț cu nevastămea pe care am regăsit-o și care îmi pare frumoasă și *perfectă*, cînd cenușa din ea mă atrage, cenușă spre cenușă. Intrăm să mîncăm într-un restaurant, și lumea ne arată cu degetul : „Uite, ăla e naivul care a inventat Perfecțiunea, și aia e nevastă-sa cu care a fost certat și acum s-a

împăcat, și cine știe ce o fi făcut ea între timp. Au un copil oligofrenic. Cum, nu știai ? Un țînc mai tembel chiar decît taică-său".

S-a făcut atîta tam-tam degeaba pentru mine, și iată că perfecțiunea pe care le-am oferit-o nu va sluji niciodată nimănui, nu mi-a slujit decît mie poate, să reușesc să mă cert cu nevastă-mea, după ce m-am îmbolnăvit de ulcer și am albit, pentru a o regăsi acum, în vreme ce campionii aceștia glorioși și insipizi care nici măcar nu au fost în stare să interpreteze partidele perfecte ale mașinii mele de materializat perfecțiunea, se autointitulează maeștri. Șeful de secție îmi va comunica mîine la birou că dacă-mi mai pierd timpul cu fleacuri sînt liber să plec de la ei, și singurul om care mă consolează este nevastă-mea, care-mi spune că știe că am dreptate, care mă mîngîie și care, atunci cînd vom ajunge acasă, va încerca să mă scufunde în lumea ei măruntă, dar care face asta cu dragoste și cu simpatie. Și eu, care îmi vine să o ucid, îngenunchez la picioarele ei plîngîndu-i pe mîinile cu care mă mîngîie disperată, neînțelegînd ce m-a apucat.

Orașul se întinde pînă la limitele țărmului cu uscatul, în unele locuri pătrunzînd chiar dincolo de punctul acesta de impact, fapt interpretabil sau ca argument în favoarea ipotezei că într-un timp oarecare, cîndva, uscatul fusese mai mare, sau ca probă a ideii că civilizația s-a ridicat de fapt din mare pentru a acoperi pînă la urmă treptat-treptat țărmul, pentru ca mai apoi, găsind condiții mai prielnice aici să nu se mai întoarcă niciodată în lumea originară, stabilizîndu-se în noul univers cucerit, pe parcursul mileniilor, capacitatea amfibiotică pierzîndu-se cu totul, la urmași bănuiala cu privire la origini neapărînd astăzi sub nici un chip îndreptățită. Toate astea în cazul unei interpretări ortodoxe, în conformitate cu logica dictată de principiile liniare.

În cazul în care se face abstracție de parametrul „timp", se poate presupune însă că orașul este de fapt o entitate continuă, iar nu eterogenă, și în acest caz poate fi conceput ca fiind tot mereu și peste tot, iar viața organică scintilînd din trupul dezintegratei Tiamat (Tiphon) fiind raționalizată de ritm, cuprinzînd numai parțial construcția, așa încît ea apare și dispare în unele locuri prin rețeaua ambiguă a junglei sau a apei. Majoritatea contextului este însă constant scufundată în amalgamul cel verde al celor două manifestări ale stării discursive.

Părțile dezgolite, „la vedere", par cu totul pustii. Străzi ordonate se înșiruie în lungul principalelor direcții. Numai uneori, noaptea, zgomotele junglei ajung pînă aici. Numai palele de vînt răzbat din cînd în cînd prin labirintul străzilor răvășind praful. În cartierele de impact, acolo unde construcțiile năruite sînt năpădite de giganticii sequoia, răzbat uneori răgetele fiarelor sălbatice, și un soi de foșnet

continuu şi discret : probabil sunetul pe care-l scoate vegetaţia luxuriantă invadînd sau dezvăluind coloşii de piatră ai clădirilor sau platformelor prelungi ale drumurilor de mult necălcate de nimeni, alei indicînd direcţii precise dar necunoscute şi nefolositoare fiarelor junglei, căci nu duc decît la fîntîni arteziene secate, ori la sanctuare părăsite în care nici măcar şacalii nu găsesc nimic de clefănit : nici gunoaie, nici lături, nimic. Pe înserat, se înalţă în stoluri şi potopesc pieţele zburătoare crepusculare tăcute şi efemere, fluturînd halucinat peste urnele de sacrificiu ale statuilor impunătoare mai străjuind încă de pe soclurile lor : inutil trufaşe, inutil perfecte, inutil semnificante şi reprezentative.

Atunci, frunzişul junglei începe să freamăte de o mişunare viermuitoare şi misterioasă, căci este ora la care Vînătorii de Capete se strîng în apropierea vechilor habitaturi. Se strecoară, pîndindu-se unii pe alţii, se apropie de focuri, pe care nu se ştie niciodată cine le aprinde, intră furişaţi, în tăcere, în sfera de lumină care pîlpîie dezvăluind feţele aspre şi arse de soare, piepturile şi picioarele şi braţele tatuate multicolor, cu muşchii jucînd sub desenele totemice ale căror sensuri şi semnificaţii s-au pierdut de mult dar ale căror modele sînt copiate fidel de tradiţie. Aceştia sînt Vînătorii de Capete. Panaşaţii tribului poartă panaşe bogate de pene. Îşi lasă la picioare sarbacanele şi tolbele ascunzînd săgeţile înmuiate în curara. Se apropie apoi de foc, cu mîinile încrucişate mîndru la piept. Lumina focului sclipeşte roşu pe pielea lor închisă la culoare. La brîu le atîrnă trofeele : tigvele chircite, capetele. Sînt cu atît mai importanţi cu cît deţin mai multe trofee. Panaşaţii posedă mănunchiuri întregi.

De obicei, civilizaţiile primitive sînt predispuse la diferite practici de dismorfism sexual la nivel social. Vînătorii de Capete nu practică nici o discriminare în această direcţie : ei sînt — panaşaţi sau nepanaşaţi, femei sau bărbaţi — vînători sau tigve. Un singur criteriu îi clasează : numărul de capete de la cingătoare.

Îmbrăcămintea femeilor este la fel de sumară precît de sumară e şi cea a bărbaţilor : ciucurii capetelor chircite

spînzurînd împrejurul coapselor de şuviţele încîlcite de păr (tigvelor, părul continuă să le crească uneori şi ani de zile după decapitare). Aşezaţi tăcuţi împrejurul focului, jucîndu-se cu părul tigvelor celor mici, mişcîndu-le într-un sens sau altul, ca pe elementele unui abac funebru. Şi noaptea trece în pînda cu care se urmăresc unii pe alţii, în numărătoarea mută a trofeelor, în mîrîituri şi gesturi scurte.

Ici-colo, cîte o femelă păzindu-şi grijulie trofeele rînjite, spînzurate acum, pentru a-i fi mai la îndemînă, ghirlandă pe după gît, se împreunează cu vreun mascul strîngînd în mîna osoasă şi puternică corolarul de tigve temporar dezbrăcat. Colierele îşi reiau locul imediat după terminarea ritualului formal, necesar şi agasant al împerecherii, cînd cei doi se reîntorc slăbiţi, cu mulţumire, înapoi la singurătatea lor. Vînătorii de Capete sînt fiinţe puternice şi solitare. Preferă întotdeauna singurătatea lor ursuză şi nu se bucură decît de ea, fiindcă Vînătorii de Capete nu sînt niciodată singuri. Acum, bărbatul care a îndeplinit necesitatea reproducerii priveşte cu ură şi jind la femela pe sînii căreia focul sclipeşte în stropii de sudoare ; femela picoteşte, şi toţi cei strînşi împrejurul ei nu aşteaptă decît asta, dar ea ştie, şi nu adoarme, simţindu-se datoare să mai aducă pe lume cîteva tigve mici, la care deja se gîndeşte cu jind.

Vînătorii de Capete nu se nasc singuri niciodată. Sînt entităţi binare, iar de cele mai multe ori multiple. În acelaşi nume se confundă şi cel ce le plimbă în incorporalul lor pelerinaj, şi tigvele purtate. Încă din primele zile părinţii îi cuplează cu primul cap, aşa încît nimeni nu e singur pe lume : fie capete ori vînători. Capetele sînt menite să observe, să gîndească, să nu doarmă, să se zbuciume şi frămînte, să studieze, să prelucreze informaţii, într-un cuvînt să facă tot ceea ce este penibil şi neplăcut într-o existenţă. Vînătorii fac restul, eliberaţi de necesităţile inutile : ei vînează, se vînează, fac dragoste, se furişază prin jungla deasă, se strîng în jurul focurilor nocturne fălindu-se cu capetele şi pîndindu-se neîncrezători.

Am supravieţuit aici ani şi ani, şi nici acum, în mijlocul forfotei oraşului, strecurîndu-mă printre automobilele şi firmele multiluminoase, cu cele cîteva trofee mici atîrnate

la șold, nu mă pot dezobișnui să privesc la semenii mei ca la niște Vînători de Capete, așteptîndu-mă ca din spatele ferestrelor deschise vara spre lume să mă pîndească un suflător cu sarbacana la gură, ca la primul gest imprudent pe care l-aș schița s-aud șuierul ghimpelui otrăvit, șuier menit să mă vestească cum că de azi înainte sînt și eu un cap fără corp pus să gîndească la șoldul unui panașat încărcat de trofee.

XENOFILII

(Parimie la cea de-a cincea călătorie a lui Sindbad Marinarul)

(Antinomia paradisurilor pure)

Am părăsit la începutul toamnei ultimele vestigii ale lumii civilizate. Aveam douăzeci şi cinci de ani şi voiam să răstorn universul. Expediţia era formată dintr-o mînă de tipi special pregătiţi să înfrunte primejdiile necunoscutului ce ne pîndea în spatele horbotei junglei încă nestrăbătute de picior de om civilizat. Eram biologi, arheologi, specialişti în civilizaţii antice, doi fotografi, un pictor, geografi, etnologi şi folclorişti. Oameni hotărîţi să tulburăm misterul care mai învăluia pata albă ce se întindea între Rio Del Apeiron şi delta fluviului Antropozon. Ne propusesem să smulgem vălul de necunoscut care acoperea primejdioasa zonă din care nimeni nu se mai întorsese şi despre care se vînturau cele mai fabuloase şi incerte legende ca despre un meleag al umbrelor şi al inexplicabilelor istorii, incredibil de anacronice cu epoca noastră în care progresul civilizaţiei făcea să cadă tot mai multe din perdelele necunoscutului în faţa spiritului neînduplecat al cunoaşterii scormonitoare.

Ne-am afundat în junglă într-o zi de toamnă, care pe acest continent însă nu aducea nici pe departe modificările de mediu cu care eram obişnuiţi. Am străbătut un platou fără sfîrşit la peste o mie de metri de la nivelul mării, abundînd în izvoare înmlăştinate. Aici şi-a pierdut viaţa primul expediţionar, un tînăr de origine nordică, blond şi pasional, un biolog romantic care s-a ambiţionat să înainteze în hăţişul pîclos al mlaştinii pînă cînd strigătul lui disperat ca în faţa unei năpraznice primejdii ne-a făcut să-l urmăm pe încîlcitele cărări ale trestiilor împăpurate pînă la locul din care urmele-i dispăreau ca înghiţite de neant. Nu am reuşit să dăm nici o explicaţie raţională bizarei dispariţii şi am preferat să o lăsăm mai bine aşa. Dar evenimen-

tul nu a fost, desigur, de natură să ne ridice moralul, și după această întîmplare nefericită am fost cu toții cuprinși de o nevroză stupidă, de o impresie obsedantă și tulburătoare cum că Necunoscutul în care evoluam ne urmărea și ne pîndea continuu din spatele desișului verde și întunecat al junglei.

Am părăsit albia dintre canioane a lui Rio Del Apeiron după cîteva săptămîni de ascensiune. Nu găsisem mai nimic deosebit și am hotărît să ne îndreptăm către punctul cel mai înalt al platoului, pentru a aștepta acolo trecerea sezonului ploios. Lăsînd la o parte nevroza colectivă care ne bîntuia, nu reușisem să descoperim nici o relicvă umană în jungla nesfîrșită care ne înconjura, și ori de cîte ori se întîmplase să ni se pară că zgomotele junglei indică ritmicități suspecte sau impresii de zgomote speciale, nu găsisem în urma cercetării decît cohorte de maimuțe lătrătoare ori alte manifestări animale lipsite de aura de neprevăzut. Noi, etnografii și folcloriștii, neavînd nimic de făcut, ne simțeam de prisos. Am început să întreprindem un studiu despre manifestările aglomerărilor multinaționale, urmărind comportamentul expediționarilor. Pornind de la definiția că antropologii sînt acele persoane care se comportă ca străini față de colectivitățile pe care le studiază, urmărind comportamentul și obiceiurile în mod comparativ față de o universalie, în urma mai multor dispute am elaborat o teorie conform căreia toți oamenii de știință sînt în esență niște străini care, acolo unde băștinașii nu văd decît banalitate și uzanță nesimțind nevoia stabilirii unei legiferări sistematizatoare, caută tocmai principiul ordonator ce se ascunde în spatele ritualului unanim recunoscut și acceptat.

În urma celor cîteva luni de hoinăreală fuseseră adunate suficiente date cît să ne declarăm cu toții mulțumiți și împăcați cu scopul pe care ni se părea că-l slujiserăm cu devotament. Atîtea lucruri mărunte se strînseseră în sacii noștri încît consideram cantitatea lor o veritabilă revoluție calitativă pentru cunoaștere. Ne și gîndeam la glorioasa întoarcere în urma căreia speram ca miturile învăluind necunoscutul să se spulbere încă o dată în fața spiritului critic și găseam că facem un serviciu inestimabil

omenirii şi progresului dezvăluind că peste tot pe planetă nu se află nimic miraculos, că petele albe nu ascund decît fenomene conformîndu-se şabloanelor deja cunoscute, sau că nu ascund nimic. Ultima etapă şi cea mai lungă dealtfel hotărîsem să o străbatem într-o singură escală fiindcă, decisesem noi în urma extrapolării datelor culese, nu avea ce să ne mai aducă nou la materialele acumulate. Am petrecut sezonul ploios aproape de vîrful unui munte ce încununa platoul, munte pe care l-am denumit El Tigre, din cauza înfăţişării sale de animal ghemuit la pîndă. Norii venind din spatele lui păreau a se despica de creastă, înaltă de peste 5 000 de metri, căci la partea de care ne aflam noi nu am avut de suferit de pe urma torentelor, reuşind să ne continuăm studiile în aproape tot sezonul.

Odată cu încetarea ploilor am depăşit creasta şi ne-am continuat drumul. Senzaţia bolnăvicioasă cum că am fi urmăriţi tot timpul de neliniştitorul Necunoscut înconjurător devenise atît de acută încît am hotărît să punem străji noaptea. La poalele muntelui am descoperit o deltă gigantică a cărei limită opusă nu am întrezărit-o nici măcar din vîrful muntelui şi care era imposibil să fie cea a rîului Antropozon căci ne aflam la mai bine de 1 000 de km de acesta ; şi tot la poalele lui El Tigre ne-am întîlnit cu primele vestigii ale unei civilizaţii înalte şi, aşa cum aveam să ne convingem repede, de mult părăsită. Era un soi de cetate fără ziduri, ale cărei clădiri monolite păreau modulate din faianţă şi, chiar dacă îmi este foarte greu ca după atîta timp cît a trecut de atunci să-mi mai amintesc toate detaliile, concluziile pe care le-am tras mi-au rămas totuşi clare în minte, indiferent de încercările prin care am trecut mai tîrziu. Am conchis că este vorba de o civilizaţie antediluviană şi că locuinţele fuseseră părăsite în pripă, căci pledau pentru această ipoteză porţile rămase deschise şi obiectele de uz personal ale locuitorilor de demult, lucrate în aur, argint, wolfram, aflîndu-se neatinse pe locurile lor. Ce cataclism sau molimă îi determinase pe băştinaşi să plece nu am fost în stare să discernem, iar cele mai multe dintre obiectele uzuale sau de cult răspîndite în tot locul ne rămîneau necunoscute.

A trebuit să părăsim repede locurile fiindcă noul sezon ploios se apropia şi riscam să fim siliţi a mai petrece şase

luni pe El Tigre. Pierdusem cu studiul mai mult timp decît crezusem și ceilalți expediționari au refuzat propunerile arheologilor de a mai întîrzia aici pentru a cerceta amănunțit relicvele. Dealtfel alimentele erau pe sfîrșite și riscam, punînd baza doar pe vînat și pescuit care erau surse nesigure, să rămînem fără mijloace de subzistență.

Am părăsit Cetatea Umbrelor, cum o botezasem noi, construindu-ne ambarcații cu care speram să urcăm în cîteva săptămîni pînă la locul de unde începea Delta Fără Nume. Cu ajutorul unor căngi lungi ne împingeam împotriva curentului leneș proptindu-ne de plasa de alge de sub suprafața tulbure a apei. Ne petreceam timpul vînînd sau pescuind și nu o dată biologii s-au jurat că diversele specii intîlnite sînt de mult dispărute : reptile gigantice, saurieni, amfibieni. Ceea ce vă pot asigura este că în acel timp colecțiile achiziționate crescuseră simțitor îngreunînd ambarcațiile făcute în pripă și fără prea multă pricepere, așa că atunci cînd ne-au prins ploile, căci pînă la urmă ne-au prins totuși, nu a fost prea de mirare naufragiul nostru dezastruos.

Din cele trei ambarcații nu au mai putut fi recuperate decît două, care și ele s-au împotmolit în stufărișul de lîngă mal și am pierdut în acest accident șapte oameni și inestimabile colecții, în timp ce armele și munițiile au fost aproape în întregime compromise. Ultimele alimente s-au terminat repede și astfel am ajuns la Locuințele Lacustre ca niște sălbatici zdrențăroși, murdri și nenorociți. Locuințele se aflau cam la 500 km în susul fluviului, chiar la punctul de formare al deltei. Ne-am apropiat de ele cu speranță, căci nu mai mîncaserăm de mai multe zile decît resturi macerate de carne, eram obosiți de atîta rătăcire prin junglă și abia ne mai țineam pe picioare.

Primul contact cu băștinașii a fost menit să ne lămurească foarte limpede și tragic ostilitatea războinicului și perfidului trib pierdut în inima junglei. Erau tatuați asimetric. Ne-au atacat din pirogile lor lungi, lansînd ploi de săgeți otrăvite din sarbacanele lor de vînători de capete. Căzusem pradă naivității la început, văzîndu-i împodobiți cu flori, și considerasem florile drept un simbol al păcii. Cei mai mulți dintre noi au pierit în urma primului im-

pact şi cînd supravieţuitorii am deschis focul era deja prea tîrziu : sub tirul puţinelor arme rămase sălbaticii ne-au potopit greoaiele noastre ambarcaţii, capturîndu-ne.

Eram tînăr şi vroiam să trăiesc. În zilele de captivitate ne-am pus problema cum să intrăm în relaţii mai prietenoase cu barbarii. Le studiam febril obiceiurile, constatînd cu acest prilej că morţii noştri erau devoraţi ca o hrană de soi. Femeile se strîngeau împrejurul nostru să ne pipăie muşchii, faţa şi părul, fascinate de culorile deschise, studiindu-ne cu curiozitatea cu care o precupeaţă ar studia un peşte cu blană, să zicem, ceea ce nu ar împiedica-o să aprecieze fenomenul sub un aspect eminamente culinar. Ne hrăneau bine şi nu ne ţineau legaţi, dar era evident că la cea mai mică încercare de rezistenţă ne-ar fi masacrat fără milă. Relativa libertate o datoram faptului că nu prea aveam unde fugi : de jur împrejur se întindeau kilometri de apă tulbure, şi pirogile erau bine păzite, aşa încît nu puteam face nimic. Rămăseserăm cinci supravieţuitori aşteptînd să fim devoraţi de habitanţii Locuinţelor Lacustre.

Am constatat cu uşurinţă tabuurile tribului şi am considerat încă de la început că aici trebuia să căutăm portiţa de scăpare. Am hotărît împreună cu Gilbert, un francez mititel de stat dar puternic ca un mistreţ, să facem orice pentru a ne elibera. Ceilalţi, dînd dovadă de o completă cecitate psihică, şi fiind dealtfel şi mai în vîrstă, nu păreau deloc predispuşi să se expună primejdiilor unei evadări, considerînd că acum sălbaticii se comportau paşnic faţă de noi. Le-am explicat de nenumărate ori că ăsta nu este un criteriu liniştitor, dar nu au vrut să mă ia în seamă. Gilbert era însă suficient de lucid cît să aprecieze la justa valoare relaţiile noastre cu habitanţii şi pîndeam amîndoi cu nerăbdare momentul prielnic. Într-o bună zi, surprinzînd pregătirile pe care barbarii le făceau în vederea unei sărbători, am ales fără să greşim, această conjunctură.

Canibalii aveau o zonă tabu ce se întindea în josul fluviului. Pentru că ei evitau acel loc, ne-am propus să fugim într-acolo. Problema era cum să ne procurăm o barcă, fiindcă armele, şi eventual provizii, am fi putut găsi în paludiul tabu al zeilor. Constatasem că băştinaşii consumau cu plăcere o băutură răcoritoare din care aveam la

discreție și observasem că băutura fermenta după cîteva zile, acidulîndu-se puternic. I-am adăugat cîteva plante zaharate și, precum speram, băutura s-a alcoolizat. Remarcasem mai demult că palafita cea mai slab păzită era cea a femeilor care nu dispuneau decît de o singură ambarcațiune mai mare și mai înceată pe care ele o păzeau cu strășnicie. Femeile ne acceptau cu plăcere compania, luîndu-ne în palafita lor ori de cîte ori ne manifestam intenția de a le vizita, și cum bărbații de obicei le evitau și căsătoriile lor fiind colective, tribul, care nu făcea discriminări de sex, nu a manifestat niciodată gelozie sau agresivitate în privința mixajelor.

După stabilirea planului evadării, l-am convins și pe bătrînul Heller, un neamț a cărui vîrstă foarte înaintată îl apărase, mai mult decît pe ceilalți doi supraviețuitori, de tentațiile amorului primitiv, să evadeze cu noi, căci, de profesie geograf, considera că descoperirile făcute în cursul expediției erau suficiente pentru a-i aduce premii și decorații, și de la o vîrstă omul tînjește după distincțiile sociale mai mult decît după orice altceva. În după-amiaza aceea am făcut o orgie cumplită, dînd adevărate dovezi de virtuozitate virilă, destrăbălîndu-ne și îmbătînd paznicele, așa încît la căderea serii am putut să ne strecurăm nestingheriți la barcă și am avut noroc fiindcă nu mai rămăseseră decît două care nu participaseră la bacanală. După ce le-am dat și lor să bea, le-am sugrumat în timpul contactului sexual pentru a nu ne trăda. Vîslind cu mîinile, am ajuns la paludiul sacru de unde ne-am luat cîteva arme, o hartă, o busolă și puținele alimente pe care le-am găsit. Paludiul sacru nu era păzit, și asta ar fi trebuit să ne scutească de neplăceri suplimentare, însă am întîrziat, animați de dorința de răzbunare, să decapităm cele două femei și să dăm foc palafitei, fapte ce erau gata-gata să ne coste viața, la lumina flăcărilor sălbaticii urmărindu-ne pînă la începutul deltei. O săgeată l-a rănit pe Heller la umăr, iar noi, în cursul luptei îndîrjite, am împușcat mai multe zeci de sălbatici. Eram animați de o ură teribilă pe care nu ne-a putut-o înfrîna nici o rațiune.

Am plutit în derivă săptămîni în șir prin ochiurile încîlcite ale Deltei Fără Nume. Terminasem proviziile și munițiile, atunci cînd ne-am hotărît să acostăm la țărmul stîng.

Presupuneam că am ajuns la punctul mediu între Antropozon și Delta Fără Nume. Se apropia sezonul ploios și ne rezervasem un timp pentru construirea unei colibe și adunarea cîtorva merinde. Rana lui Heller se infectase oribil și bătrînul, care abia își mai trăgea zilele, ne blestema neîncetat că l-am împins la moarte, acuzîndu-ne pe noi de dramatica lui neșansă sub motivul că, fiind tineri, ne-am lăsat animați de sentimentele de ură într-o răzbunare menită să-l sacrifice pe el. După cîteva zile de delir, după debarcare, în care timp s-a chinuit insuportabil, a murit și l-am îngropat lîngă țărm înjghebîndu-i, peste movila de pietre a monumentului funerar, o cruce din puștile legate cu liane.

Mai rămăseserăm doi, pigmei rătăciți în jungla nesfîrșită să urmăm cu disperare nordul în speranța că vom reuși să traversăm ultimele sute de kilometri ce ne mai despărțeau de Antropozon. Calvarul perioadei ploioase l-am trecut într-un arbore uriaș în care ne-am săpat, cu săbiile scurte, o colivie la peste douăzeci de metri înălțime. Am supraviețuit numai mulțumită tinereții și groazei de moarte, și în zilele acelea lungi de întuneric hotărîsem să scriu, atunci cînd voi fi din nou printre oameni, o apologetică a groazei, dar nu mi-a fost dat să mă țin de acest gînd.

Înfometați și slăbiți, ajunseserăm a ne pîndi unul pe altul să adormim pentru a ne sfîșia. Ne-am ros curelele și am supt coaja arborelui care ne găzduia. Cînd am putut părăsi refugiul ajunsesem asemeni unor schelete vii, și am pierdut cîteva săptămîni îndopîndu-ne cu fructele cocotierilor și arborilor de pîine care ni se păreau în acele momente cele mai minunate lucruri de pe lume. Dar am supraviețuit.

Jungla lăsa din loc în loc culoare largi prin care treceam străduindu-ne să păstrăm nordul. La capătul unuia dintre aceste labirinturi ne aștepta Paradisul. Cînd am pășit pentru prima oară peste capătul covorului de flori ce ni se deschidea înainte am fost pur și simplu amețiți de parfumul lor. Era o mare de flori înmiresmate pe lîngă care parfumurile luxuriante ale junglei se vădeau a fi nimic. Multitudinea de culori bombardîndu-ne retinele ne făcea să lăcrimăm. Animale blînde se jucau prin florile în care ne pierdeam și am fost convinși că nu văzuseră nici-

odată omul sau altă fiară carnivoră căci nu fugeau la apropierea noastră. Prin efluviul vegetal care se înălța la peste doi metri de sol existau galerii boltite în ghirlande. Arborii junglei nu ajungeau aici și doar arbuști înfloriți se ridicau în florilegii dese, ordonate de o mînă nevăzută.

Înconjurați de o liniște și o pace fără prihană, am asistat stupefiați la o hîrjoneală fericită în care o felină mare ca un tigru se juca blajin cu cîțiva pui de gazelă. Așa cum aveam să aflăm mai tîrziu, fiarele de pradă din celelalte colțuri ale lumii erau aici pașnice ierbivore. La capătul uneia din aleile potopite de flori ni s-a dezvăluit spectacolul fără egal al Lacurilor Albastre. Puritatea apei nemișcate și adînci lăsa să se întrezărească sub unde mirifice construcții de piatră colorată, cu străzi și turle ca într-o machetă spectrală, peste care foiau pești strălucitori. Păsări multicolore evoluau lin prin aer pe deasupra apei, pe care pluteau încremenite cîteva ambarcații ușoare din care fete tinere, goale, aruncau firimituri lebedelor ce veneau fără frică să se ospăteze. Ne-am trezit dintr-o dată înconjurați de grupul de băștinași pe care nici nu-i observasem, și acum orice încercare de fugă era inutilă.

Dar sălbaticii păreau pașnici. Un bătrîn încoronat cu o cunună de flori peste pletele albe s-a desprins din mulțime apropiindu-se de noi. Încolțiți cum eram, ne manifestam ca două fiare hotărîte să-și vîndă scump viața. Bătrînul ne-a întins atunci un fruct ca un măr și, cum eram înfometați, am considerat fructul ca pe un dar, ca pe un simbol al păcii. Francezul a avut instantaneu inspirația să-i întoarcă ofranda și, scoțîndu-și de la gît colanul de aur la care nu renunțase pînă atunci în lungile peripeții, îl dărui bătrînului care îl primi cu plăcere arătîndu-l celorlalți din grup. Punînd mîna la piept, rosti „Tanta", și într-un gest cuprinzător ne indică restul grupului, repetînd același cuvînt, și am priceput deîndată că ne face prezentarea tribului, așa încît, arătîndu-ne și noi cu degetul și apoi indicîndu-i direcția în care ar fi trebuit să fie, am rostit pătrunși de emoție : „Europa", cuvînt pe care ceilalți l-au repetat după noi ca pe o rugăciune.

După ce am mîncat fructele zemoase primite în dar, am fost cuprinși de o toropeală plăcută și am crezut că ne-au otrăvit. Culorile ne jucau în fața ochilor mai strălu-

citoare și alunecoase, ca și cum corpurile cu care veneam în contact ar fi fost învelite într-o placentă subțire, fosforescentă și fragilă. Realitatea nu ne mai rănea simțurile și ne așteptam ca sălbaticii să profite de moleșeala noastră pentru a ne ucide. Dar ne înșelam. Am fost adoptați cu căldură, înconjurați de tandrețe. Ne era permis orice. Tribul Tanta nu cunoștea pedepsele și dealtfel nu cunoștea nici abaterile de la normele simple de conviețuire. Erau niște fericiți și abia atunci ne-am dat seama cît de absurde sunau în fața acestor naivi preceptele moralei noastre iudeo-creștine. Noi, civilizatorii, înțelegeam că blîndețea și fericirea sălbaticilor era mai presus de religia noastră. Ce i-ar mai fi putut învăța civilizația ? Moartea și războiul, perversitatea și inegalitatea, mizeria și ura ? Ne simțeam descătușați alături de ei și în același timp bătrîni de cînd e lumea. Nu mai regretam cultura brutală și violentă, fiindcă ce am mai fi putut să ne dorim spre a fi fericiți dacă nici ceea ce ne înconjura aici nu ne-ar fi fost suficient ? Am simțit nevoia să rămînem, să uităm tot ce ne impurifica, să ne cufundăm în altruismul sălbaticilor, confundîndu-ne tabieturile cu obiceiurile și ritualurile lor. Exista undeva pe lume o civilizație grandilocventă și vană ? Exista vreundeva adevărul crimei și urii, exploatării și închistării ? Aici, nimic din aceste fantome nu ajungea să tulbure pacea pădurii de flori, fericirea lotofagilor, frumusețea miraculosului paradis terestru. Ca străini, eram considerați mai presus de autohtoni. Dacă simțeau numai că am avea vreo dorință, indigenii se întreceau să ne-o satisfacă.

Bătrînul Tanta, un fel de șef de trib și sacerdot binevoitor și unanim acceptat, distinsul Tanta, ne-a dăruit fiicele lui drept soții. Fiind străini, beneficiam de privilegiul de a fi iubiți de toți și pentru oricare femeie era o cinste nesperată de a o accepta în preajmă-ne.

Ne confundam tot mai mult în cultura barbarilor Tanta, dar eu simțeam mereu că există ceva nedeslușit încă în organizarea lor, că o fațetă a problemei ni se ascunde, și am înțeles că misterele lor rituale, de care puteam profita, ne rămîneau totuși inaccesibile și străine. Anii treceau și, deși scormonisem peste tot, nu reușisem să le

pătrund taina. Fiind străin, rămîneam de-a pururi străin, şi fiind străin nu aveam acces spre iniţierea profundă în întreaga doctrină, iniţiere la care autohtonii nu mă invitau niciodată. Ei nu ne refuzau nimic, dar de astă dată nu ştiam ce să le cer.

Bătrînul Tanta, care mă iubea ca un părinte, mi-a dezvăluit într-o bună zi o soluţie la care nu mă gîndisem: lor le era interzis să-mi dezvăluie sau să vorbească chiar despre tabuuri, dar eu, căruia, fiind străin, nu îmi era interzis nimic, dacă le-aş fi aflat, aş fi fost considerat ca autohton şi tratat ca atare, şi cum ăsta era lucrul pe care mi-l doream cel mai mult am început să mă strecor în ritualurile lor iniţiindu-mă treaptă cu treaptă, de-a lungul anilor. Doar Neo Menia îşi mai păstra secretul tainic, dar mai apoi l-am aflat şi pe acesta...

Gilbert nu împărtăşea curiozităţile mele şi nici dorinţa de a se confunda întru totul cu tribul. Fusese un străin şi rămăsese un străin, ba mai mult, se manifesta în aşa fel încît ai fi zis că nici nu vrea să fie altceva. Un străin profitînd de bunăvoinţa băştinaşilor, un străin pe care nu-l interesa nimic altceva decît femeile lui şi situaţia lui. Gilbert era un solipsist înrăit şi această trăsătură de caracter pe care i-am descoperit-o în decursul anilor petrecuţi printre sălbatici, acest deformator defect nu l-a împiedicat totuşi să fie un prieten bun. Dar iniţierea am fost obligat s-o urmez singur, şi de cîte ori îi împărtăşeam descoperirile mele, el se mulţumea să şi le consemneze în minte doar ca pe nişte informaţii adiacente dar lipsite de interes. Am pătruns încet în tainele lotofagiei, ale tatuărilor simetrice pe care tribul Tanta le practica, în taina florilor comestibile şi a efectelor lor, şi singurul ritual care-mi rămînea obscur era xenofilia.

Băştinaşii, care nu consumau niciodată carne, conformîndu-se unui vegetarianism convins, ne serveau totuşi o dată pe lună, la o serbare festivă, un soi de friptură dintr-o carne minunată, foarte fragedă, cum este cea de pasăre, pe care noi o mîncam cu plăcere, şi ori de cîte ori încercasem să-i surprind pe sălbatici vînînd sau pescuind efortul meu rămăsese fără folos, în vreme ce continuam să fim trataţi o dată pe lună, ca străini, cu frip-

turile fără oase care ne fericeau întotdeauna, mîncînd fleicile în sînge și lăudînd bucătăria apetisantă, în vreme ce sălbaticii ne zîmbeau blînd, scuturînd din cap ori de cîte ori le arătam cîte un animal pe care presupuneam că îl sacrificaseră. Toate treptele inițierii mă duceau spre misterul delicioasei hrane, și urmărind într-un apus de lună cortegiile femeilor dansînd am ajuns la un templu cufundat în junglă, unde, în întuneric, răsuna un cîntec melodios, și am pîndit pînă în zori cînd femeile au plecat, și cum a doua zi era sărbătoare lunară am fost convins că sînt pe cale să descifrez și ultima taină și pătrunzînd în templu am descoperit pe un altar însîngerat resturi de carne și oase, întărindu-mi convingerea că nu mă înșelasem în aprecieri. Tocmai cercetam cu curiozitate oasele mărunte ca de purcel, pe care nu le puteam identifica, cînd am auzit în spate ecou de pași și m-am întors. Bătrînul Tanta îmi zîmbea blînd din prag, și lîngă el fata lui, ce mi-o dăduse de soție, și copiii noștri, mă priveau ca pe un de-departe-venit-printre-dînșii. Am înțeles că venise momentul cînd pătrunsesem și tîlcul suprem, vădindu-mă prin aceasta demn de a pătrunde în clanul autohtonilor. Bătrînul, înmuindu-și mîinile în sîngele de pe jertfelnic, îmi atinse fața, umerii, șoldul, rostind :

— De astăzi înainte ești unul dintre noi.

Am constatat surprins pentru prima oară că vorbea în cel mai curat grai atic.

— Datoria ta este să ai grijă de străini, sacrificînd pentru ei, cu dăruire și iubire, cu plăcere și bucurie. Nu ai voie să ucizi animalele care sînt de la zei, și tu nu ai voie să mănînci carne. Dăruiește-le străinilor, zeilor, carne din carnea ta și sînge din sîngele tău.

În vreme ce el spunea acestea m-am cutremurat, căci parcă un gînd prindea să încolțească viclean în mine.

— Du-te să-ți afli numele, îmi mai spuse bătrînul împingîndu-mă spre jertfelnic, și abia atunci am descifrat pe frontonul de deasupra altarului semnele unei scrieri săpate în piatră, un singur cuvînt scrijelit în piatră : TANTHAL.

Am ieșit din templu fugind. Cînd am pătruns în sat, habitanții cu care mă întîlneam îmi zîmbeau ca unuia

de-al lor. Am năvălit în coliba lui Gilbert abia trăgîndu-mi răsuflarea și i-am povestit totul.

— Ce-ți pasă ? mă întrebă Gilbert calm, și dintr-o dată am simțit că-l urăsc.

Am hotărît că trebuia să fug. De astă dată trebuia să mă îngrijesc singur de toate. Le-am spus copiilor și soției să se pregătească de plecare. Am strîns într-o legătură fructe și flori și mi-am încins la brîu moquitta ruginită. După căderea nopții ne-am strecurat la luntriile de pe Lacul Albastru și pe tot drumul ai mei s-au ținut după mine în tăcere. Cînd am ajuns la mal am dat peste bătrînul Tanthal, alb, distins și blajin, clătinînd din cap la vederea mea.

— Fiul meu, spuse el, acum ești unul dintre ai noștri și datina nu-ți îngăduie să mai pleci nicăieri. Trebuie să rămîi aici și să-ți faci datoria față de clan.

Împrejurul bătrînului era strîns tot tribul. M-am gîndit că mă trădase soția. Sau poate copiii. Am strîns în pumn mînerul moquittei, și sălbaticii s-au tras la o parte. Strîngîndu-mi copiii la piept și trăgîndu-mi soția de mînă m-am urcat într-o luntre. Dar atunci s-a întîmplat ceva de neînțeles : smulgîndu-se de lîngă mine, țipînd și îmbrîncindu-mă pînă am căzut jos, soția și copiii mei, de-acum bărbați aproape, se întoarseră la trib.

— Dacă tu ai rămas un străin, îmi spuse zîmbind trist bătrînul Tanthal, poți pleca. Tu poți pleca. Dar ei trebuie să rămînă aici, să-și facă datoria de gazde ospitaliere.

Nu mai înțelegeam nimic. Am desprins luntrea și m-am lăsat purtat de curentul leneș. Ultimul lucru pe care l-am auzit a fost, printre glasurile tribului cîntînd un cîntec vesel, rîsul puternic al lui Gilbert, care-mi striga în loc de bun rămas : „Unde te duci, nefericitule ? Unde te duci !"

Am plutit pe un rîu izvorînd din Lacul Albastru. Zile întregi am răbdat de foame. Rîul se vărsa într-o deltă pe care am bănuit-o Antropozonul. Într-o bună zi am ajuns la Ocean. Am părăsit luntrea și mergînd pe jos de-a lungul litoralului am ajuns într-un tîrziu la stațiunile de agrement din nord. Povestea mea nu a crezut-o nimeni. Colind zdrențăros prin orașele unei țări străine, pe un continent străin : un cerșetor. Europa, dincolo de oceane

și mări, îmi pare tot mai inaccesibilă. Sînt bătrîn acum, fără glorie, fără bani, fără nimic și nimeni pe lume, în timp ce undeva departe, într-un paradis iluzoriu, cea care a fost femeia mea și cei ce au fost copiii mei se sacrifică pentru fericirea vagabonzilor rătăciți pe acolo, conform unui ritual cumplit al unui trib atic părăsit, de milenii probabil, la izvoarele Antropozonului, închinători la un Titan pedepsit de zei, conform legendei, să se chinuie însetat și înfometat alături de hrana pe care nu o poate atinge.

De fiecare dată cînd mă duc la țară, casa bătrînească mă întîmpină la fel de pustie și de părăginită — un străvechi conac înălțat pe temelie cubică de piatră, cu acareturi mai scunde în formă de *L*, cu prispa cu stîlpi de lemn sculptați într-un motiv geometric de o originalitate banală : ornamente colțuroase cu aspect floral întîmpină de fiecare dată rătăcitorul fiu reîntors ce mă aflu, și mă redescopăr de fiecare dată în semnele acelea ca o amintire care mă surprinde, și iarăși mă înduioșez, și iarăși mă înfior. Mă scufund într-un patrimoniu de reminiscențe și rezonanțe iliro-trace, și stîlpii porții mi se revelă de fiecare dată ca idoli și semne ale unei arhaice hieroglifii.

De cîte ori mă duc la țară, bătrînii fauni, anacronicii satiri și desnudele bacante ale copilăriei, lari blajini astăzi, mă înconjoară, avizi de vești, lacomi de un motiv în plus, temeinic, pentru o saturnalie rustică ad-hoc, și prins de vîrtej mă afund iar și iar în efervescența orgiacă a unui cult în care sînt egal și chiar mai presus de inițiați : un sacerdot, da, un sacerdot !

Vor răsuna din nou flautul trac cu două țevi, cu care se cîntă pe nas în semitonuri mult prea triste, și frigiana liră, și ritmul sacadat al buhăi, în melopee isiace, cînd pe pereți va flutura fantoma hilară a unei zeități antropomorfe cu cap de lup sau țap, într-o pantomimă mistică, iar licoarea orfică va umple treptat atmosfera de un iz răzvrătit cu miros discret de aripi de îngeri sacrificați.

De cîte ori mă reîntorc la conacul bătrînesc de la țară pătrund către zori în strămoșescul iatac în care am copilărit, și iarna, bătrîna doică face focul. Privind împrejur redescopăr vechile obiecte de cult ale unei fantastice istorii, și îngenunchez în fața sabiei haiducului de la Muntele

Negru, distins cu ea ca vajnic Senior al Răscoalei (sabia nu mai e, dar, fidel, perètele afumat îi mai păstrează urma acolo unde mai mult de șapte generații de oameni liberi au lăsat-o să stea ca semn al libertății lor), apoi flinta moșului, haiduc și el sub trei imperii de restriște, și poza tatălui tatii, mort pe front în război, erou și dispărut. Prin camerele cu ferești bizantine mai rătăcește uneori, noaptea, bătrîna supraviețuitoare a executării fiilor ei, singură și părăsită în această ultimă fortificație, ultimă thule a unei civilizații devălmășite în neant, căci după moartea ei noi am plecat de aici spre a ne întoarce doar din cînd în cînd la sărbători de care novicii nici nu știu dar care ne strîng la somptuoasele festine, la ore și zile anumite, în jurul izvoarelor de la sorginte conform unor orologii biologice mai precise decît viața sau moartea.

Și apoi, iarăși și iarăși, mă culc în patul de lemn masiv, dedesubtul scoarței cu Zgripțor, pentru a visa de fiecare dată același vis pe care atunci cînd mă trezesc trebuie să-l uit, fiindcă, asemeni chipului zeului, „nu-l poți cunoaște și rămîne în viață". Se face de fiecare dată cum că preșul multicolor cu rîuri și ape, scoarța oltenească autentică pe care tradiția a păstrat-o din generație în generație și care nu se mai știe a cui a fost întîi și cînd a fost țesută, acum sute sau poate chiar mii de ani, și cînd eram mic mă zgîiam la ea pînă să adorm fără să pot pricepe ce *vrea* să reprezinte, bănuind la început că e vorba de o găină mare și abia cînd am mai crescut înțelegînd că este ceea ce se cheamă un blazon, un blazon heraldic, adică un însemn al cărui tîlc trebuie căutat și descoperit cu migală, ca apoi răsfoind hrisoave vechi și colbuite să-l confund o vreme cu vulturul bicefal imperial, pînă cînd am realizat că semnul meu roșu cu margini pătrate nu putea să aibă nimic de împărțit cu acvila, mai întîi fiindcă exista ceva mecanic în noima hieroglifei și apoi pentru că acvila bicefală imperială ține în cioc sau în ghiare o cruce sau o simbolică sabie, pe cînd Zgripțorul meu nu ținea nimic, fiind doar un semn quantificat țesut într-o geometrie simplă și totuși hermeneutică, deoarece ceea ce crezusem la început că ar fi un simplu simbol floral de margine mi s-a izvodit mai tîrziu un text anume pe care intuiția l-a descoperit în două coordonate : pe de o parte semnele în sine :

un schelet de mesaj, întregit de o scriitură coloristică ritmică, atît rîurile de semne cît și codul curcubeic regăsindu-l în lungul meu pelerinaj prin lume încifrat în modeluri pe ii, în paleta ulcelelor găsite în mormintele bazileilor, și mai încoace, în manuscrisele feniciene, se face de fiecare dată cum că preșul multicolor se vădește înrudit cu covorul din Halimale, căci zborul lui nocturn mă îmbarcă în lumea visului de fiecare dată cînd revin acasă, pentru o himerică și mescalinică evoluție menită să se spulbere odată cu ivirea zorilor.

De cîte ori adorm sub steaua împietrită a Zgripțorului, textul mi se deschide deasupra capului ca o poartă și atunci știu că zburătoarea atît de clar și confuz reprezentantă nu este nici acvilă, nici găină, ci el, Zgripțorul, și știu că asemenea lui Etana mă așteaptă să încalec : mîinile mele peste aripile lui, trupul meu firav peste trupul lui geometric, ochii mei miopi sub pupilele lui clarvăzătoare, creierul meu viu sub tigva lui pătrată, amorsați pentru marele zbor.

De fiecare dată cînd mă duc la țară și dorm sub carpeta cu Zgripțorul, același vis își derulează aceeași ocolită introducere, și Zgripțorul îmi pune aceleași rituale întrebări în aceeași ordine stereotipă și cu aceleași răspunsuri din parte-mi : el mă îndeamnă de șase ori la rînd să privesc în urmă la Pămîntul pe care am hălăduit pînă acum și să-i spun ce văd, și eu îi dau de șase ori la rînd cunoscutul descîntec al unui text de demult, pînă cînd a șaptea oară Pămîntul nu mai este și nu se mai vede împrejur decît nemărginirea cerului prin care ne prăbușim cu viteza mereu accelerată a unui „fulger neîntrerupt rătăcitor prin stele".

De fiecare dată cînd adorm sub scoarța străbună mă regăsesc în același vis. De fiecare dată constat cu surprindere aceeași inadmisibilă omisie operată în starea de veghe, căci modelul preșului nu este deloc simplu, ci-i o ocniță dezvăluind nu numai Zgripțorul, care este, ce e drept, figura centrală, dar pe lîngă el se mai văd în spatele lui rîuri și ape, gigantice stepe, și undeva departe, dar dacă privești cu atenție este imposibil să treci cu vederea, construcțiile megalitice sfidînd imensitatea albastră inun-

dată de toate stelele universului, căci pătrunzînd cu atenție în tortul țesăturii suave poți citi quasarii la fel de bine ca pe bolta cerească : nu există nici un fir de praf omis de țesătorul anonim, nu există nici o clipă de timp să fi scăpat fidelei reproduceri — scoarța zgripțorului este un El Alef mai cuprinzător decît sperau filozofii să găsească în spațiu și timp.

Zgripțorul se luptă cu un balaur și, privit acum, se explică de ce este roșu, căci culoarea metalului masiv sclipește în lumină tremurînd coclit ca frunzișul în transparență atunci cînd șarpele strălucitor și nichelat se încolăcește în teribila luptă, în simbolica titanomachie solicitîndu-mi o apartenență sau alta cînd eu stau în cumpănă, atras în egală măsură și de sălbatica forță a tîrîtoarei trădătoare, de indiferența-i tiranică, mobilul conflictului, și de Zgripțorul aruncat în genune cu aripile frînte, dar criterii morale mă îndeamnă să eliberez năprasnica forță, și cum stăpînul sînt eu și istoria aceasta se conformează destinelor dictate de mine, deasupra zării se ridică umbra zburătoarei, iar șarpele sfîșiat umple de zgură covorul de flori și avîntatele temple. Și atunci întrezăresc într-o străfulgerare că Zgripțorul sînt eu, dar că șarpele sînt tot eu. Ce gust de cenușă are visul acesta !

Despre vechea scoarță, bătrîna îmi povestise că ar fi un steag dacic, dar eu mă tem că e chiar scutul lui Perseu, mă tem în vis, desigur, căci atunci cînd mă trezesc nu-mi mai amintesc nimic, și totuși același vis îl redescopăr de fiecare dată cînd adorm sub flamura subsidiară din iatac. Cum am putut crede că Zgripțorul ar fi o pasăre ? Iată, el este o formă humanoidă stilizată de meșterul de demult și, privindu-l îndelung, descopăr un contur de femeie sau, cine știe, poate de bărbat, căci o bătrînețe fără limite și-a pus amprenta peste părul rar, peste hainele zdrențuite, peste ochii apoși, peste membrele contorsionate, peste trupul ghebejit, o sinteză a Senectuții însăși, parcă om, parcă gnom, uneori ai jura că-i Sibila, alteori bătrînul Gebeleu, alternativ femeie și bărbat, zeu și pulbere. Semnele de pe margine se dezvăluie într-un descîntec tainic pe care acum, în vis, îl descifrez, și iată, icoana hypnagogică prinde viață, vorbește, rîde.

îmi dezvăluie o semnificantă proorocire și eu știu că aceasta este Taina tuturor Tainelor : personajele Chimerei se confundă într-una singură, în totemul heraldicului Zgripțor sub care eu însumi dorm alienat de mine. Pînă acum, totul n-a fost decît iluzia drumului impropriu al inițierii, dar iată, Șarpe și Zgripțor, Demon și Zeu, subiect și obiect, nu sînt decît fațete ale aceleiași persoane, ipostaze ale aceleiași ființe, descompuneri spațio-temporale ale unuia și aceluiași corp multiplu, complex, global, universul Marelui Tot, spiritul discontinuu al Organismului Global care prin minele fiecărui somn se percepe și se descoperă. În afara Eului, universul e gol și pustiu. În afara Marelui Mine, în visul meu nu există nimic. Spațiul și Timpul sînt doar iluziile percepției globale. Atît textul scoarței cît și istoria (din vis, dar Istorie !) ascund un singur tîlc, un singur adevăr, o singură narațiune, un singur personaj pe care cîndva, demult, un Orfeu trac l-a întemnițat în consemnația Zgripțorului de pe preș. Și Zgripțorul Covoarelor își derulează povestea lui unică asemeni unei plăci stricate de patefon pus în mișcare de secretul mecanism al descîntecului consemnat în textul cifrat de pe margini mai funcționînd încă, deși codul lingvistic s-a pierdut și numai eu îmi amintesc de el și numai în somn.

— Cum îl cheamă pe Zgripțor ?

Și Sibila Gebeleu îmi răspunde în versetele paradigmatice, aceleași mereu și de fiecare dată altele, cu nume de care mi se pare că îmi reamintesc deși numele nu spun niciodată nimic : MARDUK, QUETZALQUATL, SIBILA, CADMOS, TU !

— Eu ? Eu !

Marduk, cel care a înfrînt-o pe Tiamat, Theo Baal, zeul războiului și pămînteanul, cel care a primit însemnul suprem, arma tuturor armelor : destinul propriului lui destin. OMUL.

Și cînd mă trezesc, de fiecare dată, Zgripțorul își fîlfîie aripile lui quantificate, după ce mi se descoperă și redescoperă mereu, spre a-și uita apoi povestea iar și iar, într-o unică și criptică istorie ciclică, doar prin unicitate, multiplă din pricina tîlcului ce nu poate fi cuprins integral și dintr-o dată, așa încît ori de cîte ori ajunge la capă-

tul ei, prehendînd-o, istoria încheindu-se trebuie să o uite din nou. Căci Zgripţorul şi Şarpele se vădesc în esenţa mitică o singură personalitate, Marduk şi Tiamat, Sibila şi Gebeleu, „Viitorul şi trecutul sînt a lumii două feţe", cum ar fi zis poetul. Şi atunci cocoşii cîntă, zgripţorii casnici de prin curţile satului, şi eu mă trezesc, şi uit.

De fiecare dată cînd mă duc la ţară, cînd mă trezesc din somn sub vechea scoarţă oltenească, ameţit şi mahmur încă după petrecerea nocturnă, privesc buimac desenul ei confuz care nu-mi mai spune acum nimic, înainte de a ieşi în ogradă să mă clătesc la fîntînă, în vreme ce pe uliţă camioanele se scurg huruind puternice către soarele roşu înălţîndu-se deasupra ogoarelor şi necunoscuţi trecînd prin faţa gardului mă salută prietenoşi şi eu le răspund la salut cu strania senzaţie paramnezică a unei inexplicabile şi apropiate cunoaşteri de undeva, de demult. Poate cîndva am ciocnit împreună un pahar de ambră la vreo saturnalie. Cine ştie ?

CUPRINS

Cuvînt înainte 5

Apeironie 7
Babilonía 14
Babilónia 18
Cataracta 22
Ceasul florilor 25
Ciutele 28
Condotierii 31
Conexiune liberă 37
Deconstrucția 42
△ 45
Dumnezeul neputinței 48
Echivocare 54
Etapa perpetuei amînări 58
Eutherpie 62
Farmecopedie pentru inițiați 65
Feeria semantică a îndrăgostitului de stăpîna tainică a melopeelor 70
Felónia 75
Fenotipul de ceață și picăturile de nimic . . . 80
Formula 86
Grădina timpului curgînd 91
Halucinaria 97
Helicon 99
Heteromorfie 103
Interviul acordat de generalisimul Erberthus Ablo Junche în exclusivitate ziarului nostru . . . 106
Jurnalul de bord al navei Hyacinth 117
Lemurioții 121
Maidanele viitorului 131
Marea migrație 135

Merele negre 144
Neotenia 147
Ogarii 154
Paradygmatykopolys 158
Penicillium Gigantea 161
Programul 166
Recluziunea lui Ulisse 174
Sferoidul cu sentimente 194
Simfonia viitorului 198
Ulalumie 206
Visul perfecţiunii 209
Vînătorii de capete 213
Xenofilii 217
Zgripţorul 230

Lector: CONSTANTIN PALIGORA
Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU

Bun de tipar 24.XI.1981. Apărut 1981. Comanda nr. 1879. Coli de tipar 15.

Comanda nr. 10 355
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

Fantastic Club

Lei 9,25

ÎN ACEEAȘI COLECȚIE
au mai apărut:

Günther Krupkat
NABOU

Tudor Negoiță
VERIFICAȚI IPOTEZA NESSUS!

Mircea Opriță
SEMNUL LICORNULUI

* * *
REGELE VISURILOR
Povestiri americane din secolul al XIX-lea

Voicu Bugariu
LUMEA LUI ALS OB

George Anania
TEST DE FIABILITATE